

**ALMA MATER EUROPAEA
EVROPSKI CENTER, MARIBOR
Socialna gerontologija**

DOKTORSKA DISERTACIJA

Želimir Bertić

ALMA MATER EUROPAEA

Evropski center, Maribor

Doktorska disertacija

študijskega programa tretje bolonjske stopnje

SOCIALNA GERONTOLOGIJA

**SOCIALNI DEJAVNIKI PRILAGODITVE NA
UPOKOJENJE PRI STAREJŠIH OSEBAH**

**SOCIJALNI ČIMBENICI PRILAGODBE NA
UMIROVLJENJE KOD STARIJIH OSOBA**

Mentor: prof. dr. Mladen Havelka

Kandidat: Želimir Bertić

Maribor, studeni 2018

ZAHVALA

Najljepše se zahvaljujem mentoru prof. dr. Mladenu Havelki na stalnoj dostupnosti da odgovori na moja pitanja, te pružanju znanstvenih i stručnih savjeta koji su mi pomogli u ostvarenju ovoga rada.

Također dugujem veliku zahvalu na stručnoj pomoći ravnateljima, djelatnicima i korisnicima Doma za starije osobe Bjelovar i Doma za starije i nemoćne osobe Vita Nova Bjelovar, te članovima Matice umirovljenika Bjelovar.

Iskreno se zahvaljujem Mirjani Telebuh, dipl. physioth. i Krešimiru Zebecu, prof. na brojnim korisnim savjetima i raspravama.

Hvala mojoj lektorici, koja je uvelike poboljšala kvalitetu ovog rada.

Najveću zaslugu pripisujem svojoj obitelji na neizmjerne podršci, te posebno roditeljima koji su uvijek bili uz mene, poticali me da ostvarim što više ciljeve i bez kojih sve što sam postigao ne bi bilo moguće.

SOCIJALNI ČIMBENICI PRILAGODBE NA UMIROVLJENJE KOD STARIJIH OSOBA

Svrha ovoga istraživanja je bila istražiti uspješnost prilagodbe na umirovljenje i njenu razliku sa sociodemografskim, socioekonomskim i sociopsihološkim čimbenicima koji utječu na tu prilagodbu kod starijih osoba koje žive u institucijama i vlastitom domaćinstvu u gradu Bjelovaru. Ovim istraživanjem željeli smo dobiti uvid u odnos navedenih čimbenika s prilagodbom na umirovljenje te mogućnost pravovremenog prepoznavanja čimbenika pomoću kojih bi se moglo djelovati na smanjenje loše razine prilagodbe na umirovljenje kod starijih osoba. U tu svrhu konstruirali smo anketni upitnik koji se sastoji od vlastito izrađenog Upitnika općih podataka, Upitnika zdravstvenog statusa, vlastito izrađenog Indeksa socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici, vlastito izrađene Ljestvice zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja i Skale socijalne podrške, a za potrebe provjere Atchleyeva (2004) modela prilagodbe na umirovljenje koristili smo Upitnik faktora prilagodbe na umirovljenje.

U istraživanju sociodemografskih varijabli potvrdili smo razlike u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na bračni status, način stanovanja i mjesto stanovanja, ali nismo dobili razlike između spolova. Kod socioekonomskih varijabli potvrdili smo razlike s obzirom na razinu obrazovanja, vrstu umirovljenja i visinu prihoda. Kod sociopsiholoških varijabli potvrdili smo razlike s obzirom na samoprocjenu doživljaja zdravlja, aktualnu razinu ili/i vrstu intenziteta socijalne aktivnosti, kontinuitet prijašnjih i uključivanje u nove socijalne aktivnosti i percipiranu primljenu socijalnu podršku.

Ovim istraživanjem nastojali smo doprinijeti jasnijem uvidu o čimbenicima utjecaja na prilagodbu na umirovljenje kod starijih osoba, sa svrhom unaprjeđenja dobrobiti za starije osobe u postizanju zadovoljavajućeg stila života te prilagodbe na umirovljenje i starenje.

Ključne riječi: socijalni čimbenici, prilagodba, umirovljenje, Atchleyev model, starije osobe

SOCIAL FACTORS OF ADJUSTMENT TO RETIREMENT OF ELDERLY PEOPLE

The purpose of this study was to examine the success of adjustment to retirement and its difference with socio-demographic, socio-economic and socio-psychological factors influence the adjustment among elderly living in institutions and their own household in Bjelovar (City in Croatia). With this research, we wanted to gain insight into the relationship between the factors involved in retirement adjustment and the ability of the timely recognition of the factors that could help reduce the poor level of retirement adjustments among elderly. For this purpose, we constructed a survey questionnaire which consists of a self-made General data questionnaire, Health status questionnaire, a self-made Social inclusion index at the local level, self-made Scales of retained and new community-related activities after retirement and a Scale of social support, and in attempt to check the Atchley's (2004) model of retirement adjustment we used the Adjustment retirement factors questionnaire.

In the study of socio-demographic variables, we have confirmed the differences in the adjustment to retirement with regard to marital status, mode of living and place of residence, but no differences between the sexes were found. Among socio-economic variables, we have confirmed the differences with regard to the level of education, the type of retirement and the level of income. Among socio-psychological variables we have confirmed the differences with regard to self-assessment of the health experience, current level or/and type of the intensity of the social activities, the continuity of the previous and the inclusion in the new social activities and perceived social support.

With this survey, we have tried to contribute to a clearer understanding of factors that influence retirement adjustment, promoting the well-being of older people and aiming to achieve lifestyle satisfaction and adjusting to retirement and aging.

Keywords: social factors, adjustment, retirement, Atchley's model, elderly people

SADRŽAJ

1 UVOD	1
1.1 Starenje i starost.....	2
1.2 Umirovljenje	3
1.2.1 Klasične i suvremene definicije umirovljenja.....	3
1.2.2 Utjecaj društvenih promjena na tranziciju umirovljenja	4
1.3 Starenje, umirovljenje i prilagodba.....	5
2 PRILAGODBE NA STARENJE I UMIROVLJENJE	7
2.1 Teorijska ishodišta socioloških teorija prilagodbe na starenje i umirovljenje...7	
2.1.1 Teorija smanjenja aktivnosti	8
2.1.2 Teorija aktivnog starenja	8
2.1.3 Teorija perspektive životnoga ciklusa.....	9
2.1.4 Teorija uloga.....	9
2.1.5 Teorija kontinuiteta	10
2.2 Dosadašnja istraživanja čimbenika prilagodbe na umirovljenje.....12	
2.2.1 Sociodemografski čimbenici prilagodbe na umirovljenje.....	12
2.2.1.1 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje između spolova.....	13
2.2.1.2 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na bračni status	14
2.2.1.3 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na način i mjesto stanovanja.....	14
2.2.2 Socioekonomski čimbenici prilagodbe na umirovljenje	16
2.2.2.1 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja..	16
2.2.2.2 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja.	17
2.2.2.3 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na visinu mjesečnog prihoda.....	18
2.2.3 Sociopsihološki čimbenici prilagodbe na umirovljenje	19
2.2.3.1 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na socijalnu uključenost u zajednici	19
2.2.3.2 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na utjecaj zdravlja.....	21
2.2.3.3 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na socijalnu podršku...	22
2.2.4 Empirijske odrednice i ishodi prilagodbe na umirovljenje	23

3 EMPIRIJSKI DIO	28
3.1 Svrha i ciljevi doktorske disertacije.....	28
3.2 Istraživačka pitanja i hipoteze doktorske disertacije.....	29
3.2.1 Istraživačka pitanja	29
3.2.2 Hipoteze.....	29
3.3 Metodologija istraživanja	31
3.3.1 Metode i tehnike prikupljanja podataka	31
3.3.2 Opis instrumenata	34
3.3.2.1 Upitnik općih podataka.....	35
3.3.2.2 Upitnik zdravstvenog statusa (SF-36)	35
3.3.2.3 Indeks socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici	37
3.3.2.4 Ljestvica zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja	37
3.3.2.5 Skala socijalne podrške	38
3.3.2.6 Upitnik faktora prilagodbe na umirovljenje	39
3.3.3 Varijable	40
3.3.3.1 Nezavisne sociodemografske varijable	40
3.3.3.2 Nezavisne socioekonomske varijable	40
3.3.3.3 Nezavisne sociopsihološke varijable	41
3.3.3.4 Zavisne varijable.....	41
3.3.4 Opis uzorka.....	41
3.3.4.1 Sociodemografske karakteristike ispitanika	42
3.3.4.2 Socioekonomske karakteristike ispitanika	44
3.3.4.3 Sociopsihološke karakteristike ispitanika.....	47
3.3.5 Opis obrade podataka	54
3.3.6 Etički vidik.....	54
3.4 Rezultati.....	55
3.4.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociodemografske varijable	55
3.4.1.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na spol.....	55
3.4.1.2 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na bračni status	58

3.4.1.3	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na način stanovanja.....	66
3.4.1.4	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na mjesto stanovanja.....	78
3.4.2	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na socioekonomske varijable	82
3.4.2.1	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja...	82
3.4.2.2	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja....	94
3.4.2.3	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na visinu prihoda	107
3.4.3	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociopsihološke varijable	118
3.4.3.1	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja	118
3.4.3.2	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja.....	124
3.4.3.3	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.....	140
3.4.3.4	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.....	152
3.4.3.5	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu kontinuiteta prijašnjih i uključivanje u nove socijalne aktivnosti u zajednici.	173
3.4.3.6	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji.	182
3.4.3.7	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja	197
3.4.4	Potvrđivanje hipoteza	214
3.4.4.1	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociodemografske varijable.....	214
3.4.4.2	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na socioekonomske varijable.....	215
3.4.4.3	Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociopsihološke varijable.....	216

3.5 Rasprava	219
3.5.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociodemografske varijable	220
3.5.2 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na socioekonomske varijable	225
3.5.3 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociopsihološke varijable	229
4 ZAKLJUČAK	237
5 LITERATURA	241

PRILOZI

Prilog A: Informativni tekst o istraživanju za ravnatelje

Prilog B: Informativni pristanak za sudjelovanje u istraživanju

Prilog C: Anketni upitnik

Prilog D: Bodovaje čestica Upitnika zdravstvenog status

Prilog E: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika

Prilog F: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta

IZJAVA O AUTORSTVU

POTVRDA O LEKTORIRANJU

SUGLASNOSTI USTANOVA ZA PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

POPIS TABLICA

Tablica 1: Prikaz odabranih varijabli i njihov učinak na prilagodbu na umirovljenje.	24
Tablica 2: Prikaz uzorka starijih osoba, prikupljenog od Matice umirovljenika Bjelovar i udruga, kategoriziran u pet skupina (N=698).....	32
Tablica 3: Stanovništvo Bjelovara prema starosti, spolu i omjeru (N=7152).....	33
Tablica 4: Kriterij postotka stanovništva Bjelovara za skupinu od 150 ispitanika.	33
Tablica 5: Grafički prikaz strukture upitnika SF-36 njegovih dimenzija i ukupnih profila.	36
Tablica 6: Broj ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja, spolu i ukupno.....	42
Tablica 7: Dob ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja, spolu i ukupno.....	43
Tablica 8: Bračni status ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.....	43
Tablica 9: Način stanovanja ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.....	44
Tablica 10: Razina obrazovanja ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.....	45
Tablica 11: Vrsta umirovljenja ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.....	46
Tablica 12: Visina mjesečnog prihoda ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.....	47
Tablica 13: Samoprocjena tjelesnog zdravlja (PCS) ispitanika na Upitniku zdravstvenog statusa (SF-36) prema mjestu stanovanja i ukupno.....	48
Tablica 14: Samoprocjena psihičkog zdravlja (MCS) ispitanika na Upitniku zdravstvenog statusa (SF-36) prema mjestu stanovanja i ukupno.....	48
Tablica 15: Samoprocjena tjelesnog i psihičkog zdravstvenog statusa ispitanika na Upitniku zdravstvenog statusa (SF-36), podijeljeno u pet kategorija.	48
Tablica 16: Samoprocjena socijalne uključenosti ispitanika na Indeksu socijalne uključenosti u zajednici prema mjestu stanovanja i ukupno.	49
Tablica 17: Samoprocjena socijalne uključenosti ispitanika na Indeksu socijalne uključenosti u zajednici prema mjestu stanovanja i ukupno, podijeljeno u četiri kategorije.	50

Tablica 18: Samoprocjena zadržanih i novih aktivnosti ispitanika na Ljestvici zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja prema mjestu stanovanja i ukupno.....	51
Tablica 19: Samoprocjena zadržanih i novih aktivnosti ispitanika na Ljestvici zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja prema mjestu stanovanja i ukupno, podijeljeno u tri kategorije.....	52
Tablica 20: Samoprocjena socijalne podrške obitelji ispitanika na Skali socijalne podrške prema mjestu stanovanja i ukupno.	53
Tablica 21: Samoprocjena socijalne podrške prijatelja ispitanika na Skali socijalne podrške prema mjestu stanovanja i ukupno.	53
Tablica 22: Samoprocjena socijalne podrške obitelji i prijatelja ispitanika na Skali socijalne podrške, podijeljeno u pet kategorija.....	53
Tablica 23: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na spol ispitanika.	55
Tablica 24: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na spol.	56
Tablica 25: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa usporedbe s obzirom na bračni status ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	57
Tablica 26: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na bračni status.	58
Tablica 27: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na bračni status ispitanika.....	60
Tablica 28: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na bračni status ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	61
Tablica 29: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali pripreme, stabilnosti i terminalne faze ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i neoženjenih.	62
Tablica 30: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i udovaca.....	63
Tablica 31: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i razvedenih.	65

Tablica 32: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na način stanovanja.	66
Tablica 33: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na način stanovanja ispitanika.	68
Tablica 34: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na način stanovanja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	69
Tablica 35: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika koji žive sami i sa supružnikom ili partnerom.....	70
Tablica 36: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika koji žive sami i s obitelji i ostalim članovima.	72
Tablica 37: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca i razočaranja ispitanika koji žive sami i s ostalim osobama ili korisnicima.....	73
Tablica 38: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom i s ostalim osobama ili korisnicima.	74
Tablica 39: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali medenog mjeseca ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom i s obitelji i ostalim članovima.	75
Tablica 40: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima i s obitelji i ostalim članovima.	76
Tablica 41: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na mjesto stanovanja.	78
Tablica 42: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na mjesto stanovanja.	79
Tablica 43: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa usporedbe s obzirom na mjesto stanovanja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	80
Tablica 44: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja.	82

Tablica 45: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika.....	84
Tablica 46: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	85
Tablica 47: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali stabilnosti ispitanika bez škole i s višom školom.....	86
Tablica 48: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali stabilnosti ispitanika bez škole i s visokom školom.....	87
Tablica 49: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s osnovnom i srednjom školom.....	87
Tablica 50: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s osnovnom i višom školom.....	88
Tablica 51: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s osnovnom i visokom školom.....	90
Tablica 52: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika sa srednjom i višom školom.....	91
Tablica 53: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa srednjom i visokom školom.....	92
Tablica 54: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja.....	94
Tablica 55: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja.....	96
Tablica 56: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na vrstu umirovljenja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	97
Tablica 57: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze	

ispitanika s redovnim starosnim umirovljenjem i prijevremenim umirovljenjem na poticaj poslodavca.....	98
Tablica 58: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s redovnim starosnim umirovljenjem i prijevremenim umirovljenjem zbog zdravstvenih problema.	100
Tablica 59: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s redovnim starosnim umirovljenjem i prijevremenim umirovljenjem na poticaj zaposlenika.	101
Tablica 60: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s redovnom starosnom i obiteljskom mirovinom.	103
Tablica 61: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, razočaranja i terminalne faze ispitanika s redovnom starosnom i invalidskom mirovinom.....	104
Tablica 62: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali terminalne faze ispitanika s prijevremenim umirovljenjem zbog zdravstvenih problema i prijevremenim umirovljenjem na poticaj zaposlenika.	105
Tablica 63: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali terminalne faze ispitanika s prijevremenim umirovljenjem na poticaj zaposlenika i invalidskim umirovljenjem.	106
Tablica 64: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na visinu prihoda.	107
Tablica 65: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na visinu prihoda.....	109
Tablica 66: Rezultati Kruskal Wallisova testa usporedbe s obzirom na visinu prihoda ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	110
Tablica 67: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i od 3501 do 5000 kn.	111

Tablica 68: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i više od 5001 kn.	112
Tablica 69: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn i od 3501 do 5000 kn.	114
Tablica 70: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn i ispitanika s prihodom višim od 5001 kn.	115
Tablica 71: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali medenog mjeseca ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn.	117
Tablica 72: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali medenog mjeseca ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn i ispitanika s prihodom višim od 5001 kn.	117
Tablica 73: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja.	118
Tablica 74: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja.	120
Tablica 75: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje. .	121
Tablica 76: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme i medenog mjeseca ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja <i>dovoljno</i> i <i>vrlo dobro</i>	122
Tablica 77: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja <i>dobro</i> i <i>vrlo dobro</i>	123
Tablica 78: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja.	124
Tablica 79: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja.	126

Tablica 80: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	127
Tablica 81: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja <i>slabo i dovoljno</i>	128
Tablica 82: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja <i>slabo i dobro</i> . ..	130
Tablica 83: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja <i>slabo i vrlo dobro</i>	131
Tablica 84: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja <i>slabo i odlično</i>	133
Tablica 85: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja <i>dovoljno i dobro</i>	134
Tablica 86: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja <i>dovoljno i vrlo dobro</i>	136
Tablica 87: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja <i>dovoljno i odlično</i>	137
Tablica 88: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja <i>dobro i odlično</i>	139
Tablica 89: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.	140
Tablica 90: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.	142

Tablica 91: Rezultati Kruskal Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	143
Tablica 92: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici <i>slaba</i> i <i>povremena</i>	144
Tablica 93: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici <i>slaba</i> i <i>česta</i>	146
Tablica 94: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici <i>slaba</i> i <i>vrlo česta</i>	147
Tablica 95: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici <i>povremena</i> i <i>česta</i>	149
Tablica 96: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici <i>povremena</i> i <i>vrlo česta</i>	150
Tablica 97: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali stabilnosti ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici <i>česta</i> i <i>vrlo česta</i>	151
Tablica 98: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.....	152
Tablica 99: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.....	154
Tablica 100: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji se bave i onih koji se ne bave humanitarnim radom.	155

Tablica 101: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji se bave i onih koji se ne bave volonterskim radom.	156
Tablica 102: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave honorarnim radom na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	158
Tablica 103: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji se bave i onih koji se ne bave hobijima.	159
Tablica 104: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji se bave i onih koji se ne bave radom u udruzi.	161
Tablica 105: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave obiteljskim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	162
Tablica 106: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima Kluba umirovljenika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	164
Tablica 107: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima čitaonice na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	165
Tablica 108: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave sportsko-rekreativnim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	167
Tablica 109: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave kreativnim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	168
Tablica 110: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave kulturno-edukacijskim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	170
Tablica 111: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave zabavnim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.....	171

Tablica 112: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja.	173
Tablica 113: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja.	175
Tablica 114: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	176
Tablica 115: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja <i>slabo</i> i <i>dovoljno</i>	177
Tablica 116: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja <i>slabo</i> i <i>dobro</i>	179
Tablica 117: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja <i>dovoljno</i> i <i>dobro</i>	180
Tablica 118: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji.	182
Tablica 119: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji.	184
Tablica 120: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	185
Tablica 121: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa slabom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.	186

Tablica 122: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, razočaranja i terminalne faze ispitanika s povremenom i čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.....	188
Tablica 123: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika s povremenom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.....	189
Tablica 124: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.....	191
Tablica 125: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti ispitanika s čestom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.	192
Tablica 126: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.....	194
Tablica 127: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s vrlo čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.	195
Tablica 128: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.....	197
Tablica 129: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.	199
Tablica 130: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.	200
Tablica 131: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa slabom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.	201
Tablica 132: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa slabom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.....	203

Tablica 133: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika s povremenom i čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.....	204
Tablica 134: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika s povremenom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.	206
Tablica 135: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.....	208
Tablica 136: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika s čestom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.....	209
Tablica 137: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika s čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.	211
Tablica 138: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika s vrlo čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.....	212

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Samoprocjena socijalne uključenosti ispitanika na Indeksu socijalne uključenosti u zajednici, posebno za svaku aktivnost prema mjestu stanovanja i ukupno.....	50
--	----

1 UVOD

Starenje stanovništva i njegove složene posljedice na cjelokupnost društvenih procesa i odnosa, posebno demografskih, gospodarskih, zdravstvenih i sociopsiholoških, izazivaju široko zanimanje političara i stručnjaka iz gotovo svih zemalja svijeta. Naime, globalni trendovi starenja stanovništva u svim su zemljama slični (United Nations 2004, 1; Državni Zavod za statistiku 2013, 17; Eurostat 2016). Stanovništvo svijeta ubrzano stari, što je svakako pozitivan rezultat ukupnog globalnog razvoja i boljih općih uvjeta života, ali i razlog zabrinutosti zbog mogućih sociodemografskih, socioekonomskih, sociopsiholoških, zdravstvenih i drugih problema koje starenje stanovništva može donijeti sa sobom. Demografski podaci o stalnom porastu apsolutnog i relativnog broja ljudi starijih od 65 godina to najbolje ilustriraju. Prema podacima iz Eurostat-a (2011), Hrvatska se nalazi u skupini europskih zemalja s najvećim udjelom starosti iznad 65 godina (17,7%) u odnosu na ukupan broj stanovnika (Nejašmić i Toskić 2013, 93)¹. Kada usporedimo dobnu strukturu stanovništva Hrvatske s podacima o dobi drugih zemalja dolazimo do zaključka da Hrvatska spada u skupinu zemalja sa starijom populacijom (Državni Zavod za statistiku 2013, 10) te da je ušla u etapu demografske starosti koja kontinuirano raste (Wertheimer-Baletić 2012, 25). Trend daljnjeg starenja stanovništva svijeta predviđa se i u budućnosti (United Nations 2004, 228). Zbog sve većeg broja starih stanovnika, povećava se i povećavat će se broj osoba koje duže zadržavaju status umirovljenika (Eurostat 2016), stoga se danas razdoblje mirovine smatra redovitim dijelom životnog ciklusa (Mortimer i Moen 2016, 117).

Utjecaj porasta starijeg stanovništva na promjene u demografskoj strukturi i njena izraženost ovisit će o spremnosti društva na posljedice koja ta demografska promjena donosi. Da bismo bolje razumjeli opseg i specifičnost mnogih društvenih problema uzrokovanih starenjem stanovništva, tijekom posljednjih pedeset godina provedena su brojna teorijska, razvojna i primijenjena znanstvena istraživanja čiji rezultati ukazuju na osnovne elemente društvenih strategija pripreme i prilagodbe na proces starenja stanovništva i pojedinca (Bertić 2018, 1). Temeljem tih napora izrađen je niz globalnih programa usmjerenih poboljšanju opće kvalitete života starijih ljudi, unaprjeđenja njihova zdravlja, njihove veće obiteljske i društvene uključenosti i slično (Bertić 2018). Međutim,

¹ Nejašmić i Toskić (2013, 93), prema podacima iz Eurostat-a (2011) navode da se Hrvatska nalazi među deset europskih zemalja sa starijom populacijom: Njemačka (20,6%), Italija (20,3%), Grčka (19,2%), Portugal (19,1%), Švedska (18,5%), Bugarska (18,5%), Latvija (18,4%), Litva (17,9%), Austrija (17,8%), Hrvatska (17,7%), Finska (17,5%).

usprkos općim trendovima i zakonitostima koje vrijede za sve starije ljude, zbog velikih civilizacijskih, kulturoloških, etničkih, vjerskih, povijesnih i drugih razloga, specifičnosti obilježja starijeg pučanstva i samog procesa starenja vrlo su raznolike, ne samo između pojedinih zemalja, nego i između pojedinih područja iste države. Zato smo se u ovom radu odlučili obuhvatiti samo jednu regionalnu zajednicu (Grad Bjelovar i okolice) i utvrditi obilježja koje osnovni problem našeg istraživanja – prilagodbu starijih osoba na proces i stanje umirovljenja – čine specifičnim.

1.1 Starenje i starost

Starenje je dio ljudske prirode pa je oduvijek poticalo ljude da pokušaju shvatiti uzroke te pojave (Despot-Lučanin 2003, 13). Starenje je progresivan proces smanjenja strukture i funkcije organizma, a starost je određeno životno razdoblje povezano s kronološkom dobi (Tomek-Roksandić i sur. 2003, 3). Touhy i Jett (2014) navode da postoji nekoliko aspekata starenja: kronološko, biološko, psihološko i socijalno starenje. Kronološko starenje se mjeri brojem godina osobe, biološko se mjeri fizičkim stanjem osobe i funkcioniranjem organskih sustava, psihološko se mjeri sposobnošću osobe da kontrolira memoriju, učenje, vještine, emocije i prosudbu, dok se socijalno mjeri ponašanjima koja potvrđuju očekivanu ulogu za određenu kronološku dob (Touhy i Jett 2014, 73). Zbog povećanja dobi u društvu i promjena životnog stila, koncept dobi se mijenja i postaje složeniji. Za primjer možemo uzeti Europu u devetnaestome stoljeću kada je tek četvrtina stanovnika doživjela šezdeset godina života i okolina ih je smatrala starima, dok danas iste godine doživi devedeset posto osoba, a šezdesetogodišnjake sve češće doživljavamo pripadnicima srednje dobi (Sanderson i Scherbov 2008, 3-4; Gawande 2016, 31). Starije osobe prilagođavaju svoj način i stil života pa se u nekim područjima života starije osobe ponašaju kao mlađe, primjerice: šezdesetogodišnjaci se ponašaju kao pedesetogodišnjaci ili još mlađi, dok s druge strane, mlađe osobe zbog njihova načina života i zdravstvenog stanja okolina može doživljavati starijima (Sanderson i Scherbov 2008; McLaughlin i sur. 2012, 787). Giddens (2007) navodi dva aspekta procesa starenja: s jedne strane imamo starije osobe koje imaju sve manju ulogu prenosioca znanja i iskustva u društvu, odnosno, njihovo akumulirano znanje više nije važno za razvoj društva u mjeri u kojoj je to bilo u predinformatičko vrijeme, a istovremeno imamo sve više starijih osoba koje ne prihvaćaju starenje kao neizbježan proces i ne čekaju pasivno što će vrijeme donijeti nego stilovima života,

prehranom i korištenjem medicinskih dostignuća pokazuju da se nešto što je bilo neizbježno danas može odgoditi i usporiti (Giddens 2007, 162).

Različite su podjele starije dobi budući da kronološka dob nije savršen pokazatelj stvarnih sposobnosti i učinaka, odnosno funkcionalne dobi (Maurović 2015, 1). Većina zemalja izabrala je kronološku dob između 60 i 65 godina za definiranje “*stare osobe*” (World Health Organization 2010). Ta je dob izabrana prije svega jer u tom razdoblju većina osoba promijeni društvenu ulogu ili status (npr. umirovljenje) - (Bara i Podgorelec 2015, 60). Zapadna društva nameću kategorizaciju vezanu uz dob te na taj način, u kasnijoj odrasloj dobi, godine postaju sredstvo pomoću kojega dominantne skupine u društvu upravljaju procesom starenja (Baars 2012, 14). Takav stav i porast broja starijeg stanovništva ima utjecaja na funkcioniranje društva pa starije osobe u društvu postaju važna skupina koja može utjecati na odluke i kretanja u društvu (Pečjak 2001, 79). Europske zemlje su trenutno suočene a promjenama vezanim uz demografiju te će morati restrukturirati sustave socijalne politike (Scharf 2013, 498).

1.2 Umirovljenje

Definiranje umirovljenja i dalje ostaje pitanje različitih interdisciplinarnih pogleda. Zbog različitih pogleda istraživača (biologija, medicina, sociologija, psihologija i sl.) na sam proces prilagodbe na umirovljenje i utjecaja mnoštva čimbenika, ne postoji jedinstvena definicija (Beehr i Bennett 2007, 277; Shultz i Wang 2011, 170). S ciljem obrazloženja umirovljenja, u sljedećem dijelu teksta ćemo razjasniti klasične i suvremene definicije umirovljenja te promjene u društvu koje su utjecale i utječu na tranziciju i poglede na taj proces.

1.2.1 Klasične i suvremene definicije umirovljenja

Klasične definicije umirovljenja uglavnom se odnose na povlačenje ili potpuni prestanak radne uloge (Fouquereau i sur. 2005, 524), dok rana gerontološka istraživanja započinju promatrati umirovljenje kao životnu krizu obilježenu izazovima za osobni razvoj, uzrokovanu promjenama životnih okolnosti (van Solinge i Henkens 2008, 422). Suvremene definicije umirovljenja bave se proučavanjem promjena koje se događaju u društvu i utječu na tranziciju umirovljenja (Crispin-Morrall 2017, 3). Umirovljenje kao životna tranzicija koja ima linearnu putanju od zaposlenja do umirovljenja mijenja se i

mijenjat će se zbog sve veće heterogenosti u iskustvima umirovljenja potaknutim globalnim demografskim, tehnološkim, ekonomskim i ostalim promjenama u društvu (van Solinge i Henkens 2008, 422; Beehr i Bowling 2012, 2; Shultz i Olson 2012, 2; van Solinge 2012, 2; Kojola i Moen 2016, 59).

Pojam umirovljenja je teško definirati (Beehr i Bowling 2012, 2), iako se često definira kao povlačenje iz plaćene radne uloge, a može se još odnositi na životni događaj, krizno stanje, proces, promjenu društvene uloge te statusni prolaz (Smith i Moen, 2004; Denton i Spencer 2009, 64; Crispin-Morrall 2017, 3). Sve donedavno, umirovljenje je obično bilo konceptualno definirano kao kraj radne uloge u dobi koja je zakonom definirana (npr. od 65 godina), nakon čega je slijedilo ukupno povlačenje od plaćenog zaposlenja gdje se primarni dohodak umirovljenika temelji na izvoru iz mirovine (Curl i Townsend 2008, 90; Dew i Yorgason 2010, 165; Curl i Ingram 2013, 376; Crispin-Morrall 2017, 2). Nažalost, pojmovi umirovljenja rijetko zahvaćaju sve pojave jer umirovljenici danas često migriraju iz jedne radne uloge u drugu (npr. ponovno zaposlenje prema mogućnostima, ugovor od djelu, rad „na crno“, volonterki rad i dr.) - (Beehr i Bowling 2012, 2; Crispin-Morrall 2017, 2). Stoga, za svako je istraživanje o umirovljenju nužno operacionalizirati definiciju, što čini značenje definicije specifičnim za to istraživanje (Beehr i Bowling 2012, 2).

1.2.2 Utjecaj društvenih promjena na tranziciju umirovljenja

Kako skupine „Baby boom“² generacija počinju odlaziti u mirovinu, zapadne zemlje počinju doživljavati demografske promjene koje su potaknute smanjenjem stope nataliteta, povećanjem dobi života i porastom umirovljenika što ovisi o starosnim mirovinama kao glavnom izvoru prihoda (Kojola i Moen 2016, 59; Crispin-Morrall 2017, 8). Također, produženje životne dobi omogućilo je da starije osobe dulje zadržavaju status umirovljenika nego prijašnje generacije, a to nam i ilustriraju podaci da je prosječno trajanje statusa umirovljenja u sedamdesetim godinama prošlog stoljeća bilo za muškarce 11 godina, a za žene 15 godina, dok je u 2014. godini poraslo na 18 i 22 godine (Organisation for Economic Cooperation and Development 2015, 164). Baby boom skupine žive dulje, obrazovanije su od prijašnjih skupina i izgleda da imaju različite koncepte umirovljenja (npr. žele ostati aktivni i angažirani - često putem plaćenog posla ili volontiranja) - (Armstrong-Stassen 2008, 209; Kojola i Moen 2016, 59). Također, boomeri

² Baby boom generacija su sve osobe koje su rođene nakon Drugog svjetskog rata, između 1946. i 1964. godine (Haynes 2011, 99).

su prva skupina u kojoj je veliki broj žena u radnom odnosu i koje se trenutno povlače iz karijere, a tradicionalni pogledi umirovljenja su pretežno postavljeni oko uloge muškarca kao hranitelja obitelji i ne odražavaju se na žene sa specifičnim karijerama i životnim putovima (Christie-Mizell 2006; Alley i Crimmins 2007, 21; Armstrong-Stassen 2008, 210; Kojola i Moen 2016, 59).

Mnogi istraživači navode da se proces umirovljenja mijenja, a tranzicija u mirovini postaje produžena i varijabilna (Shultz i Olson 2012, 2; Kojola i Moen 2016, 60). Uzrok tomu je bolja kvaliteta života i zdravlja koja je omogućila dulji život, a s time i dulje trajanje statusa umirovljenika. Nikako ne smijemo zaboraviti ni važnost raznih programa koji su omogućili aktiviranje uloga starijih osoba u društvu (Barbosa i sur 2016, 262; Shultz i Wang 2011, 75; van Dalen i sur. 2015, 816). Zbog sve veće heterogenosti u načinu tranzicije umirovljenja, opaženi su sve češći različiti obrasci ponovnog aktiviranja radnih uloga te izlaska na tržište rada (Szinovacs and Davey 2004, 233; Wheaton i Crimmins 2012, 3; Alley i Crimmins 2007, 11; Carr i Kail 2012, 92). Odlazak u mirovinu postao je suviše amorfan pojam koji se definira ograničenim, tradicionalnim značenjima umirovljenja, obično temeljenim na neumoljivim pretpostavkama izlaska pojedinca iz radne uloge unutar određenog dobnog raspona (Moen i sur. 2001, 55-56; Curl i Townsend 2008, 92; Crispin-Morrall 2017, 7). Proces umirovljenja se konceptualno razvija kako se i šira društvena struktura mijenja tijekom vremena (Damman i sur. 2015, 811; Wang i Shi 2014, 2; Crispin-Morrall 2017, 7). Stoga, jedinstvenu definiciju umirovljenja nije moguće definirati te se u svrhu što boljeg razumijevanja promjenjive prirode procesa umirovljenja naglašava važnost daljnjih istraživanja čimbenika koji će unaprijediti uspješno starenje i prilagodbu dosad nikad većeg broja umirovljenika.

1.3 Starenje, umirovljenje i prilagodba

Umirovljenje je tranzicijska životna faza koja traje nekoliko godina tijekom kojih su moguće razne intervencije s ciljem bolje prilagodbe na život u mirovini (Pinquart i Schindler 2007, 442; Denton i Spencer 2009, 73; Brajković 2011, 97; Ovsenik i sur. 2012, 566). Značenje umirovljenja za pojedinca ovisi o brojnim okolnostima (čimbenicima), od kojih je vrlo bitna okolnost stupanj društvene prisile za odlazak u mirovinu, odnosno stupanj slobode pojedinca da sam odabere način i vrijeme odlaska u mirovinu (van Solinge i Henkens 2008, 422; Penezić i sur. 2014, 65; Fadila i Alam 2016, 112). Zbog toga, kao i zbog brojnih drugih individualnih čimbenika (npr. visina primanja, obiteljsko

funkcioniranje, posao prije umirovljenja, način umirovljenja i dr.) koji su međusobno povezani, umirovljenje je kompleksan proces (Wang 2007, 469-470; van Solinge i Henkens 2008, 423; Brajković 2010, 18; Wang i Shi 2014, 4). Zato, odlaskom u mirovinu može doći do različitih promjena u životu pojedinca i njegove obitelji, a te promjene mogu utjecati pozitivno (npr. više vremena provedenog kod kuće, više slobodnog vremena za članove obitelji i prijatelje) i negativno (smanjenje prihoda, gubitak samopoštovanja uslijed povlačenja iz radne uloge, gubitak poslovnih socijalnih kontakata, gubitak identiteta kao pripadnika profesije te promjene u obiteljskim odnosima) - (Brajković 2010, 13; van Solinge 2012, 12). Umirovljenje je stresno razdoblje za pojedinaca, a loša prilagodba na umirovljenje može negativno utjecati na zdravlje, uzrokovati pad kvalitete socijalnih kontakata, smanjene zadovoljstva životom, usamljenost i depresiju (Pinquart i Schindler 2007, 452-453; Alavinia i Burdorf 2008, 42).

Ovim istraživanjem želimo doprinijeti jasnijem uvidu o čimbenicima koji su povezani s ne/uspješnošću na prilagodbu na umirovljenje u jednoj zaokruženoj lokalnoj zajednici. Osnovni je, stoga, problem ovog istraživanja otkriti koji su sve to sociodemografski, socioekonomski, sociopsihološki, zdravstveni i drugi čimbenici povezani s načinima dobre ili loše prilagodbe na umirovljenje u gradu Bjelovaru kako bi se njihovom ranom modifikacijom postigla veća učinkovitost utjecaja lokalne politike i lokalne zajednice u procesu prilagodbe na umirovljenje. Radi se dakle, o primijenjenom, aplikativnom istraživanju s konkretnim ciljem društvene intervencije temeljene na znanstveno prikupljenim i obrađenim podacima, a praktično usmjerenom prema boljem položaju, statusu i zadovoljstvu umirovljenika i njihovih obitelji u gradu Bjelovaru.

2 PRILAGODBE NA STARENJE I UMIROVLJENJE

2.1 Teorijska ishodišta socioloških teorija prilagodbe na starenje i umirovljenje

Umirovljenje je složeni proces koji je teško definirati zbog mnoštva čimbenika koji mogu utjecati na samu prilagodbu, ali to nije prepreka mnogim istraživačima iz različitih područja koji su pokušali i pokušavaju definirati, pomoću svojih empirijskih istraživanja, proces prilagodbe na umirovljenje. Stoga, zbog mnoštva različitih istraživanja iz različitih područja, razvijene su različite teorije koje definiraju proces starenja i umirovljenja.

Dva su osnovna teorijska ishodišta vezana uz modele uspješne prilagodbe na starenje općenito (Schulz i sur. 2006, 9) pa tako i na umirovljenje. Prvo, koje teoretska ishodišta nalazi u teoriji smanjene aktivnosti Cumminga i Henrya (1961, 2) i drugo, koje se temelji na postavkama Havighurstove (1961, 8) teorije aktivnosti. Za svaki od ovih glavnih teorijskih modela mogu se navesti i njihove veće ili manje modifikacije kao što je npr. Maddoxova (1968) teorija kontinuiteta koja zastupa mišljenje da je dobra prilagodba povezana sa zadržavanjem aktivnosti i u mirovinskoj dobi, ali ne bilo kojih aktivnosti, već samo onih koje čine kontinuitet ranijih aktivnosti tog pojedinca (Schulz i sur. 2006, 266). Većina teorija prilagodbe na starenje razvijena je u razdoblju 1960-ih i 1970-ih godina, a od tada do danas provedena su brojna istraživanja kojima su provjeravani njihovi teorijski koncepti (Touhy i Jett 2014, 74).

U longitudinalnom istraživanju na uzorku od 2060 ispitanika, Wang (2007, 456) zaključuje da umirovljenici koji su zadržali svoj prijašnji životni stil ili aktivnosti kroz umirovljenje ili koji gledaju na odlazak u mirovinu kao ispunjenje prethodnog cilja ne bi trebali doživjeti značajan pad psihološke dobrobiti tijekom tranzicije u mirovinu. U pojedinim istraživanjima (Drentea 2005, 325; Wang 2007, 426; Hašpl-Jurišić 2007; Warburton i Peel, 2008, 134; Burr i sur. 2011, 45; Lepad i Leutar 2012, 207) također je uočena važnost nastavka prijašnjih aktivnosti sličnim društvenim aktivnostima (npr. volontiranje) i njena pozitivna povezanost s prilagodbom na umirovljenje. Dobiveni podatci ukazuju da veliki broj starih osoba zadržava znatan broj ranijih aktivnosti, da je stupanj aktivnosti pod utjecajem ranijeg stila života te da postoji povezanost između razine aktivnosti i uspješne prilagodbe na umirovljenje.

Prilikom konceptualizacije umirovljenja kao procesa prilagodbe, istraživači najčešće koriste teorije perspektive životnog ciklusa, uloga i kontinuiteta (Wang i Shultz 2010, 177;

Wang i Shi 2014, 4). S ciljem razvoja modela koji povezuje socijalne čimbenike procesa prilagodbe starijih osoba s umirovljenjem, izabrali smo sljedeće teorijske poglede.

2.1.1 Teorija smanjenja aktivnosti

Teorija smanjenja aktivnosti (*Disengagement theory*) smatra da su ljudi na početku odrasle dobi blago uključeni u društvo, zatim postupno povećavaju uključenost i doprinos na vrhuncu srednje dobi, a na kraju se povlače pripremajući se na izlazak iz vrlo važnih uloga (povezanih s poslom i roditeljstvom). Ovu progresiju su tražile starije osobe zato što im je ostavljala vremena za introspekciju (samoispitivanje) te zato što je bila u suglasju s njihovom padajućom psihološkom i fizičkom razinom energije (Henry 1963; Atchley i Barusch 2004, 11). Teorijom se naglašava da smanjenje društvene uloge ima za posljedicu smanjenje obveza starije osobe prema društvu (Cumming i Henry 1961, 13-14). Što je tranzicija prijelaza kvalitetnija i osoba uspješnije prihvati povlačenje iz socijalnih uloga, to će se bolje osjećati i biti zadovoljnija životom (Atchley i Barusch 2004, 172). Prema ovoj teoriji, smanjenje društvene uloge pojedinca ne mora biti vezano za osjećaje nezadovoljstva i izolacije jer se pretpostavlja da će pojedinac usvojiti nove društvene uloge primjerene njegovom mentalnom i tjelesnom stanju (Barkan 2012). Problematika ove teorije je u pretpostavci da starije osobe više nisu u stanju obavljati svoje prethodne aktivnosti dobro kao prije iako i dalje svoje dosadašnje aktivnosti u raznim društvima obavljaju sasvim dobro (Hochschild 1975, 555; Barkan 2012, 410). Danas većina gerontologa gleda na ovu teoriju kao na nerealnu ispriku za dobnu diskriminaciju (Atchley i Barusch 2004, 13).

2.1.2 Teorija aktivnog starenja

Teorija aktivnog starenja (*Activity theory*) polazi od pretpostavke da će starije osobe biti zadovoljnije, korisne sebi i svojem društvu ako dulje ostanu društveno aktivne (Joung i Miller 2007, 338-339). Havighurst (1963) i Rosow (1967) teorijom aktivnosti žele naglasiti da, ako osoba starije životne dobi nije ograničena slabim zdravljem ili invalidnošću, ona ima istu psihološku i socijalnu potrebu kao osobe srednje dobi (Atchley i Barusch 2004, 171). Teorija aktivnog starenja usredotočava se na razinu pojedinca i njegovu percepciju procesa starenja (Barkan 2012, 410).

2.1.3 Teorija perspektive životnoga ciklusa

Teorija perspektive životnoga ciklusa (*Life course perspective*) promatra umirovljenje kao prijelaz (tranziciju) u novi životni ciklus i navodi da je taj prijelaz pod utjecajem prethodnih životnih događaja osobe (npr. prethodna iskustva sa životnim prijelazima) te naglašava važnost utjecaja prethodno stečenih životnih obrazaca (npr. životne navike, iskorištavanje slobodnog vremena, osobne vještine i dr.) i individualnih karakteristika osobe (npr. demografske karakteristike, zdravlje, financijski status i dr.) na prilagodbu na umirovljenje (Griffin i Hesketh 2008, 115; Donaldson i sur. 2010, 285; von Bonsdoff i sur. 2009, 94; Carr i Kail 2013, 92; Wang i Shi 2014, 5). Ova teorija pretpostavlja da, ako je osoba razvila vještine i usvojila fleksibilan stil koji joj je pomogao u prijašnjim životnim tranzicijama te je manje društveno povezana sa svojim prethodnim zanimanjem, dobro će se pripremiti na umirovljenje i vjerojatno postići bolju prilagodbu (van Solinge i Henkens 2008, 429; Wang i sur. 2011, 211, Wang i Shi 2014, 5; Svensson i sur. 2015, 858). Također, ova teorija ističe da važnu ulogu u budućem razvoju i prilagodbi na novi životni ciklus imaju prijašnji kriteriji i stavovi prema poslu te socijalna mreža (npr. bračna zajednica, struktura obitelji i dr.), a postupnim smanjenjem društvenih uloga prema svojem mentalnom i tjelesnom stanju predviđa se pozitivna razvojna putanja (Pinquart i Schindler 2007, 422; Wang i sur. 2008, 827; Zhan i sur. 2013, 362; Wang i Shi 2014, 5).

2.1.4 Teorija uloga

Teorija uloga (*Role theory*) objašnjava odlazak u mirovinu kao pokretanje prijelazne uloge, što može oslabiti ili ukloniti ulogu radnika te ojačati uloge člana obitelji i člana zajednice (von Bonsdoff i sur. 2009; Carr i Kail 2013, 93; Wang i Shi 2014, 5). Teorija tvrdi da promjena uloge može dovesti do pozitivnih i negativnih posljedica prilagodbe, što ovisi o tome je li prijelazna uloga poželjna te podudara li se s vrijednostima i ciljevima pojedinca (Wang 2007, 469; Taylor i sur. 2007, 1697). Tranzicija promjene uloge bi se mogla odvijati pozitivno ako se umirovljenika motivira da zadrži svoj identitet radne uloge, počne uživati u drugim ulogama ili stvori novu središnju životnu ulogu (Wang i sur. 2008). S druge strane, ako se pojedinac povuče s neugodnog radnog mjesta, on bi mogao biti zadovoljan gubitkom radne uloge jer stresan posao, mala plaća i loši odnosi u kolektivu mogu učiniti posao nepoželjnim (Wang i sur. 2008, 3).

2.1.5 Teorija kontinuiteta

U svojoj modifikaciji teorije kontinuiteta (*Continuity theory*) Atchley i Barusch (2004, 12) smatraju da odrasli razvijaju okvire razmišljanja i obrasce ponašanja koje pokušavaju zadržati unatoč izraženim promjenama u vlastitom okruženju, a pomažu im da se prilagode na promjene u životu koje se događaju tijekom starenja. Teorija naglašava sljedeće: da bi umirovljenici zadržali svoje psihološko blagostanje, bitno je održavanje kontinuiteta životnih obrazaca razvijenih prije umirovljenja (Wang 2007; von Bonsdorff i Ilmarinen 2012, 3). Stoga, umirovljenici koji su zadržali svoj prijašnji životni stil ili aktivnosti tijekom umirovljenja ili koji gledaju na odlazak u mirovinu kao na ispunjenje prethodnog cilja, ne bi trebali doživjeti značajan pad psihološke dobrobiti tijekom tranzicije u mirovinu (Wang 2007, 456). Teorija kontinuiteta jedna je od najčešće korištenih teorija u suvremenim istraživanjima umirovljenja, posebice u kontekstu u kojem se odlazak u mirovinu smatra procesom prilagodbe (Wang i Shultz 2010, 177; von Bonsdorff i Ilmarinen 2012, 2). Bitno je naglasiti da umirovljenje nije razdoblje od samo nekoliko godina odmora od napornog rada prije smrti, već razvojna faza koja može trajati 30 ili više godina i uključivati određene faze koje pojedinac treba proći (Fadila i Alam 2016, 112).

Penezić i sur. (2007, 64; 2014, 65) navode da je Atchley (1976; 2004) pomoću teorije kontinuiteta razvio model kojim se proces umirovljenja promatra kroz niz prilagodbi predstavljenih u sedam faza:

1. *Faza kad je umirovljenje još daleko* pojavljuje se uglavnom u srednjoj dobi kad osoba intenzivno radi i uglavnom ne razmišlja o mirovini. Ako o njoj i misli, to je sporadično i razmišlja o nečemu što je u budućnosti.
2. *Faza pred umirovljenja (pripreme)* javlja se kada osoba percipira da sam događaj umirovljenja nije daleko i kad intenzivno razmišlja o aktivnostima kojima se planira baviti u mirovini te koje će sve aktivnosti poduzeti ili je poduzela prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.
3. *Faza razočaranja* nastupa kad umirovljenici uvide da se ne mogu prilagoditi životu u mirovini, može također nastupiti nakon faze medenog mjeseca kad osobe uvide da nisu ostvarile ili nisu zadovoljne aktivnostima o kojima su maštale. Osoba nema osjećaj produktivnosti koji je imala dok je radila, osjeća se iznevjerenom i potištenom. Razočarenje može nastupiti i ako se dogodi neki loš i disruptivan događaj kao što je smrt supružnika ili naglo narušeno zdravlje - vlastito ili supružnikovo.
4. *Faza medenog mjeseca* vrijeme je euforije u kojem osoba pokušava raditi i baviti se svim onim aktivnostima za koje prije nije imala vremena. Ova je faza djelomično utemeljena na

fantazijama kakav bi život u mirovini trebao biti. Faza medenog mjeseca zahtijeva pozitivnu orijentaciju ali, možda još važnije, za prilike u kojima žive umirovljenici na ovom području, zahtijeva i novac što je povlastica samo nekih umirovljenika.

5. *Faza reorijentacije* nastupa nakon faze razočarenja ili ponekad odmah nakon umirovljenja. U ovoj fazi osoba počinje s intervencijama, uključuje korištenje životnog iskustva kako bi se razvio realističan pogled na život u mirovini te kako bi se razvile alternative u skladu s psihološkim i socijalnim resursima koje osoba posjeduje. Osoba počinje nanovo organizirati svoj život na osnovi novih vrijednosti kako bi stvorila umirovljenički stil života koji bi trebao biti zadovoljavajući. Jako je mali udio onih umirovljenika koji ne žele ništa mijenjati pa većina želi ponovno postati uključena u svijet oko sebe, a pri tome im nerijetko pomaže i socijalna okolina.
6. *Faza stabilnosti* nastupa kad osoba stvori jedan set kriterija koji su joj vodilje kroz svakodnevno življenje. Osobe sa stabilnim umirovljeničkim stilom života imaju ili stvaraju dugoročnije planove i kod njih se ustaljuju aktivnosti koje će dovesti do ostvarenja tih planova. Njihove sposobnosti donošenja odluka omogućavaju im da se suočavaju sa životom na razuman, zadovoljavajući i prediktivan način, iako najčešće život nosi sa sobom niz nepredvidivih trenutaka. Mnogi ljudi ulaze u ovu fazu odmah nakon samog čina umirovljenja, neki prođu prvo faze medenog mjeseca i razočaranja pa tek onda ulaze u fazu stabilnosti dok neki prođu fazu razočaranja nakon koje slijedi faza stabilnosti. U ovoj fazi umirovljenici su sa zadovoljavajućom umirovljeničkom rutinom usvojili svoju ulogu umirovljenika, znaju što se očekuje od njih, a istovremeno su svjesni svojih mogućnosti i ograničenja.
7. U *Terminalnoj fazi* osoba više nije usmjerena na svoju ulogu umirovljenika. O sebi ne razmišlja kao o umirovljeniku jer je zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć (vlastita ili supružnikova) i usamljenost. Kad osobe postanu nemoćne i ne mogu sudjelovati u svakodnevnim aktivnostima (npr. vođenje domaćinstva, briga o samom sebi) uloga umirovljenika postaje zasjenjena i pomaknuta u drugi plan jer uloga nemoćne osobe postaje prvi organizirajući faktor u pojedinačevu životu. Osoba u ovoj fazi sebe doživljava kao staru osobu kojoj se približava smrt.

U kasnijim radovima Atchley i Barusch (2004) odlučuju se na šest faza procesa umirovljenja jer se prva faza više ne uvrštava u model, ali Atchley u svome teorijskom modelu govori o fazi odmora, o razdoblju kada osoba ulazi u smanjenje aktiviteta da bi se opustila i odmorila od pritisaka koje je nosio sam posao (Penezić i sur. 2014, 66). Prema istraživanju provedenom na uzorku hrvatskih i bosanskih umirovljenika, potvrđeno je postojanje pet faza prilagodbe i to: faze pripreme, faze medenog mjeseca, faze razočaranja, faze stabilnosti i terminalne faze te nije potvrđena faza reorijentacije, već je identificiran

faktor radne reaktivacije bez ponovnog zaposlenja sa svrhom zarađivanja za život (Penezić i sur. 2006). Tipična tvrdnja u tome faktoru glasi „*Aktivnosti kojima se bavim, meni osobno financijski pridonose*“ (Penezić i sur. 2006, 69-70). Autori pretpostavljaju da je taj specifični faktor posljedica preranih i prisilnih umirovljenja zbog turbulencija koje pogađaju naša društva posljednjih petnaestak godina³.

Navedene faze se ne mogu primijeniti na svakog umirovljenika zbog velikih individualnih razlika u iskustvu umirovljenja, a isto tako, nabrojane faze nisu pravilan slijed događaja koje svi prolaze niti su nužno povezane s nekom kronološkom dobi ili duljinom vremena provedenog u mirovini (Penezić i sur. 2014, 67).

Svoje istraživanje teorijski smo temeljili na postavkama teorije kontinuiteta tj. na Atchleyevoj (1976; 2004, 258-261) modifikaciji tog modela. Kao okvir za upitnik u svojem istraživanju, za određivanje uspješnosti prilagodbe na umirovljenje koristili smo ovaj model.

2.2 Dosadašnja istraživanja čimbenika prilagodbe na umirovljenje

U dosadašnjim istraživanjima čimbenika prilagodbe na umirovljenje ispitivani su sociodemografski (spol, bračni status, način stanovanja), socioekonomski (redovno i prijevremeno umirovljenje, dužina umirovljenja, razina obrazovanja, mjesečna primanja) i sociopsihološki čimbenici (socijalna uključenost u zajednici, zdravstveni status, socijalna podrška).

2.2.1 Sociodemografski čimbenici prilagodbe na umirovljenje

Sociodemografski čimbenici kao što su spol, bračno stanje i način stanovanja, u mnogim istraživanjima identificirani su kao čimbenici koji su povezani s prilagodbom na umirovljenje (Pinquart i Schindler 2007, 452; Henning i sur. 2016, 223).

³ Penezić i sur. (2006, 65) su na temelju podataka pronađenih u literaturi o obilježjima svake pojedine faze koje navodi Atchley i Barusch (2004, 258-259) formulirali listu od 65 tvrdnji za provjeru modela prilagodbe na umirovljenje.

2.2.1.1 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje između spolova

Istraživači napominju da postoji razlika u prilagodbi na umirovljenje između žena i muškaraca, posebice jer su društvene uloge i zaposlenje često rodno usmjerene (Heybroek 2011, 7; Henning i sur. 2016, 223; Fadila i Alam 2016, 120). Mnoga istraživanja o umirovljenju vođena su pretpostavkom da su žene, s obzirom na veće iskustvo u prijelaznim ulogama i prekidima u karijeri (npr. zbog trudnoće, brige za vlastitu djecu i dr.) te svoju sklonost da vide obiteljsku ulogu kao svoj osnovni identitet, bolje pripremljene na umirovljenje (Warner-Smith i sur. 2008, 23; van Solinge 2012, 10).

Odlaskom u mirovinu može doći do gubitka radne uloge koja je muškarcima važna jer im pruža status osobe u društvu koja materijalno pridonosi svojoj obitelji i daje sigurnost te se muškarci teško nose s tim gubitkom i mogu se osjećati izgubljeno i nesigurno, posebice jer društvo nije jasno definiralo ulogu muškaraca nakon umirovljenja (Hatch, 2000, 3; Bertić i sur. 2017, 480). Također, umirovljenjem dolazi i do djelomičnog ili potpunog gubitka socijalne mreže na poslu, a budući da su žene uključnije u socijalne mreže, taj gubitak ženama može stvarati nezadovoljstvo i utjecati negativno na prilagodbu na umirovljenje (Dave i sur. 2008, 5; Kubicek i sur. 2011, 243). Price i Balaswamy (2009, 208-209) navode da je veća vjerojatnost da će žene biti zadovoljnije umirovljenjem ako su uključene u volonterske aktivnosti, a važan čimbenik koji pozitivno utječe na prilagodbu na umirovljenje kod žena je i cjeloživotno obrazovanje.

Heybroek (2011, 8) navodi da su žene nerazmjerno odgovorne za rad u domaćinstvu nakon umirovljenja te im je dodijeljena uloga osobe koja njeguje bolesne ili slabije članove obitelji. Također, istraživanje koje su proveli Podgorelec i Bara (2014, 396) na hrvatskim otocima potvrđuje da žene nakon formalnog umirovljenja nastavljaju s većim brojem uloga u raznim poslovima, poput skrbi i pomoći za druge. Takve dodijeljene uloge mogu utjecati negativno na prilagodbu na umirovljenje zbog smanjene autonomije u slobodnom vremenu (Heybroek 2011, 8). Muškarci, za razliku od žena, imaju veću mogućnost pristupa materijalnim resursima koji mogu utjecati na poboljšanje životnih uvjeta i zadovoljstva životom u mirovini (Novak 2012, 272; Amaike i Olurode 2014, 4). Međutim, postoji malo empirijskih dokaza za pretpostavku da je prilagodba na umirovljenje lakša ženama nego muškarcima, a dokazi o zadovoljstvu umirovljenjem su podijeljeni (Szinovacz 2003, 39; van Solinge 2012, 10). U istraživanju od Bertić (2018, 81), dobiveni su upravo takvi rezultati koji ukazuju na nepostojanje razlika u prilagodbi na umirovljenje između žena i muškaraca.

2.2.1.2 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na bračni status

Zajednica dvoje ljudi (supružnici, partneri) smatra se važnim resursom u procesu prilagodbe na stresne životne događaje kao što su bolesti, umirovljenje i dr. (van Solinge i Henkens 2005, 18; Wong i Earl 2009, 9; Damman 2015, 804-805). Partneri mogu pružiti podršku (npr. socijalnu, psihološku i dr.) što će olakšati prilagodbu na umirovljenje (van Solinge 2012, 12).

Na uzorku od 150 ispitanika utvrđeno je da su osobe koje su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici bolje prilagođene na umirovljenje od udovaca ili samaca (Bertić 2018, 82) te da osobe koje su u bračnoj zajednici iskazuju veće zadovoljstvo umirovljenjem od osoba koje nisu (Matthews i Fisher 2012, 15).

U istraživanjima je potvrđeno da su razvedene osobe, udovci i samci usamljenije, manje zadovoljne životom i lošije prilagođene na umirovljenje od osoba u braku ili nekom obliku veze (Evans i Kelley 2005, 5; Dave i sur. 2008, 24; Donaldson i sur. 2010, 285; Heybroek 2011, 9; Fadila i Alam 2016, 118). Također, u istraživanjima je potvrđeno da bolju psihološku dobrobit tijekom umirovljenja postižu (i imaju veću vjerojatnost za postizanje) oni umirovljenici koji procjenjuju da su u kvalitetnijem braku (Szinovacz i Davey 2005, 395; Pinguart i Schindler 2007, 450; Wang 2007, 467). Stoga je za očekivati da će gubitak partnera loše utjecati na psihološku dobrobit osobe, a također će imati i negativan utjecaj tijekom umirovljenja na sam proces prilagodbe na starenje i umirovljenje (van Solinge i Henkens 2008, 429-430; Calvo i sur. 2009, 125).

2.2.1.3 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na način i mjesto stanovanja

Umirovljenjem kod osoba koje žive u vlastitom domaćinstvu može doći do obnavljanja poslova koje osoba prije nije bila u mogućnosti raditi kvalitetno ili nije imala vremena, kao što su kuhanje, rad po kući, uređivanje voćnjaka, kućna radinost, hobiji i dr., što bi moglo utjecati pozitivno na proces prilagodbe na umirovljenje (Osborne 2012, 51). Život u domaćinstvu s članovima obitelji, posebice njihov utjecaj na razmišljanje pojedinca i životni događaji članova obitelji (smrt, rastava, rođenje, nezaposlenost i dr.) mogu utjecati na donošenje odluka pojedinca vezanih za umirovljenje (Shultz i Olson 2012, 19; Wang i Shi 2014, 15). Također, partneri mogu uskladiti svoje vrijeme odlaska u mirovinu, a također, umirovljeni partner ili član obitelji može utjecati na odluku o odlasku pojedinca,

ubrzati njegov odlazak i utjecati na sam proces prilagodbe na umirovljenje (Curl i Townsend 2008, 101; Wang i Shi 2014, 15).

Osobe koje žive sa supružnikom ili partnerom manje su usamljene od osoba koje žive same te su ujedno zadovoljnije umirovljenjem (Heybroek 2011, 9; Fadila i Alam 2016, 118) i iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji žive sami (Bertić 2018, 83).

U istraživanju od Szinovacz i Davey (2001, 196-197) uočena je povezanost prilagodbe na umirovljenje s održavanjem kontakta s odrasлом djecom koji bi mogao pomoći umirovljenim roditeljima da nadoknade, umirovljenjem izgubljene, socijalne mreže te da nastave s aktivnostima u ulozi roditelja, bake ili djeda. Odrasla djeca također pružaju neformalnu potporu⁴, a dalja rodbina uglavnom pruža emocionalnu podršku (Podgorelec i Klempić 2007, 123).

Nakon umirovljenja, pojedine starije osobe počinju razmišljati o odlasku u domove za starije osobe što je uglavnom potaknuto smrću partnera ili članova obitelji, lošim obiteljskim odnosima, usamljenosti te zdravstvenim problemima (Leszczynska-Rejchert 2008, 159; Szafranek 2014, 201). Prema istraživanju od Szafranek (2014, 211), starije osobe koje su otišle živjeti u domove za starije osobe, nakon umirovljenja se pretežno uspješno adaptiraju na novu okolinu (život u ustanovi) i prilagode statusu umirovljenika⁵.

U istraživanju provedenom na uzorku od 300 ispitanika od kojih 160 živi u vlastitom domaćinstvu, a 140 u domu za starije osobe, utvrđena je razlika u zadovoljstvu životom u korist osoba koje žive u domu (Brajković 2010, 83). Autorica navodi da dobiveni rezultati ukazuju da život u domu može pružati ugodan boravak, subjektivan osjećaj sigurnosti te dostojanstvenu smrt – (Brajković 2010). Također, i u ostalim je istraživanjima potvrđeno da su osobe koje žive u domu umirovljenika zadovoljne kvalitetom života koja im je pružena u institucijama (Pomper 2016, 35; Kovač 2017, 14). Iz navedenih istraživanja, autori objašnjavaju da su dobiveni rezultati postignuti time što osobe u domu primaju dovoljnu količinu emocionalne, materijalne i socijalne brige (Brajković 2010, 83; Pomper 2016, 35; Kovač 2017, 15).

⁴ Neformalnu skrb čini njega i pomoć koju obitelj (partner, djeca i ostali članovi obitelji) na prvom mjestu te prijatelji pružaju u obliku emocionalne i informativne potpore (Podgorelec i Klempić 2007, 123).

⁵ U istraživanju od Szafranek (2014, 211-212), od ukupno 60 ispitanika starijih od 60 godina koji žive u domu za starije, 45 (75%) ispitanika se uspješno adaptiralo na život u ustanovi i status umirovljenika.

2.2.2 Socioekonomski čimbenici prilagodbe na umirovljenje

2.2.2.1 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja

Ne samo u Europi, nego i u drugim državama svijeta, obavezna dob za umirovljenje je pretežno 65 godina, ali zbog fleksibilnosti mirovinskog sustava mnoge osobe odlaze ranije u mirovinu, bilo svojom voljom ili pod prisilom (Pinquart i Schindler 2007, 443; HZMO 2018). Van Solinge i Henkens (2008, 423) navode da se od 30 do 50% prijevremenog umirovljenja može smatrati prisilnim. Istraživanja su pokazala da prisilno umirovljenje može imati negativnu povezanost s prilagodbom na umirovljenje te da osobe koje su otišle neočekivano prijevremeno u mirovinu iskazuju veću depresivnost, zabrinutost te su više pod stresom od osoba koje su umirovljene svojevolumno (van Solinge i Henkens 2008, 430; Calvo i sur. 2009, 132; Heybroek 2011, 11; Hershey i Henkens 2014, 233).

Empirijska istraživanja su pokazala da neočekivano prijevremeno umirovljenje ima negativan učinak na zdravlje (van Solinge 2007, 250-251), blagostanje (van Solinge i Henkens 2008, 430; Calvo i sur. 2009, 125) i samopoštovanje (Crego i sur. 2008, 198) te da utječe na razvoj depresije (Brand i sur. 2008, 717). Također, prijevremeno umirovljenje je povezano s češćim štetnim zdravstvenim ponašanjima kao što su pušenje, smanjenje tjelesne aktivnosti, povećanje konzumacije alkohola kod nealkoholičara i u konačnici - razvojem tjelesnih oštećenja (Henkens i sur. 2008, 647; Bacharach i sur. 2008, 384; Gallo i sur. 2009, 352).

Dobrovoljno umirovljenje pozitivno je povezano s vlastitom dobrobiti (De Vaus i sur. 2007, 676; Hershey i Henkens 2014, 233) te odlazak u mirovinu u očekivanoj dobi pretežno pozitivno utječe na proces prilagodbe na umirovljenje (Heybroek i sur. 2015, 175; Latif 2011, 378), iako ne mora uvijek imati prednosti i pozitivan ishod (Calvo i sur. 2013, 81). Prijevremeno i/ili neočekivano umirovljenje će kod osoba koje su bile prisiljene otići zbog radnih ili zdravstvenih problema imati negativan utjecaj na dobrobit pojedinca te na proces prilagodbe na umirovljenje (van Solinge i Henkens 2008, 430; Calvo i sur. 2009, 130; Hervé 2012, 326; Hershey i Henkens 2014, 233; Dingemans i Henkens 2015, 22; Rhee i sur. 2016, 50).

U istraživanju od Penezić i sur. (2014, 69) koje su provodili na uzorku od 196 umirovljenika obaju spolova s područja Zadarske županije, utvrđeno je da postoje razlike između redovnog i prijevremenog umirovljenja na subskalama Atchleyevoga (2004) modela koje mjere faze medenog mjeseca i razočaranja. Redovno umirovljeni su imali više

rezultate na subskali medenog mjeseca i značajno niže rezultate na skali razočaranja u usporedbi s prijevremeno umirovljenima (Penezić i sur. 2014, 69). U stranim literaturama nalazi se da su prijevremena umirovljenja povezana s traženjem i nalaženjem posla, pa čak i izgradnjom nove karijere (Henkens i sur. 2009, 98; Coxwell 2015), dok se u istraživanju od Penezić i sur. (2007, 70) skupine redovitih i prijevremenih umirovljenika s područja Hrvatske i BiH ne razlikuju u rezultatima postignutima na subskali reaktivacije Atchleyevoga (2004) modela⁶. Autori zaključuju da je to vjerojatno zato što i jedni i drugi imaju nedostatne mirovine te egzistencijalne probleme koje rješavaju nekim radnim aktivnostima, ali ne i novim zaposlenjem jer je ono nedostupno prijevremeno umirovljenima od kojih su neki umirovljeni kao „višak“ radne snage prilikom propasti tvrtki u kojima su radili (Penezić i sur. 2007, 70).

2.2.2.2 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja

Prema raznim istraživanjima, razina obrazovanja može utjecati i imati ulogu u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje. Upravo to potvrđuju istraživanja od Clarka i Fawaza (2009, 95) na uzorku od 722 ispitanika i Wetzel i sur. (2015, 15) na uzorku od 3361 ispitanika, u kojima je utvrđeno da viša razina obrazovanja pozitivno utječe na proces prilagodbe na umirovljenje i to na početne i dugoročne ishode tijekom umirovljenja. Utvrđeno je da su ispitanici s višom razinom obrazovanja pozitivnije orijentirani prema umirovljenju, bolje informirani o pravima umirovljenika te samoj prilagodbi na umirovljenje (Clark i Fawaz 2009, 96; Fadila i Alam 2016, 118). Visokoobrazovani ljudi obično imaju više kapaciteta i mogućnosti održavanja životnih obrazaca zbog svojih stručnih znanja i/ili vještina (Wang 2014, 13). S druge strane, educiranije osobe imaju veću vjerojatnost za bolje uvjete rada i fleksibilnost radnog mjesta što pozitivno utječe na duži radni vijek, ali isto tako, educiranije osobe su najčešće zaposlene na visoko pozicioniranim radnim mjestima, a gubitak ovih prednosti umirovljenjem može otežati prilagodbu (Heybroek 2011, 12; Osborne 2012, 47; Wheaton i Crimmins 2012, 13).

Razina obrazovanja u mirovini također je povezana s fizičkim zdravljem pojedinca, a to može biti zbog dvaju razloga (Jex i sur. 2007, 214; Petkoska i Earl 2009, 249; Wang 2012, 10). Prvi, umirovljenici s višim stupnjem obrazovanja obično imaju bolje zdravstveno

⁶ Penezić i sur. (2007, 65) su na temelju podataka pronađenih u literaturi o karakteristikama svake pojedine faze koje navodi Atchley i Barusch (2004, 258-261) formulirali listu od 65 tvrdnji, za provjeru modela prilagodbe na umirovljenje koje su ispitivali na uzorku od 196 umirovljenih osoba s područja Hrvatske i BiH u dobi od 40 do 90 godina.

ponašanje i higijenske navike (Zhan i sur. 2009). Drugi, ti umirovljenici obično uživaju u boljem socioekonomskom statusu što zauzvrat jamči bolju kvalitetu i dosljednost zdravstvene zaštite (Wang 2007, 471), a to će se naposljetku odraziti pozitivno na prilagodbu na umirovljenje.

Razina obrazovanja je povezana s vrstama aktivnosti u kojima će osoba biti aktivna nakon umirovljenja. Educiranije osobe obično imaju više kapaciteta i mogućnosti u održavanju životnih obrazaca zbog svojih profesionalnih znanja i/ili vještina (Wang 2014, 13). U istraživanjima je utvrđeno da obrazovaniji umirovljenici imaju veću vjerojatnost za nastavak svojih prethodnih radnih uloga te veću vjerojatnost da će nastaviti raditi (npr. ugovor o djelu, skraćeno radno vrijeme ili dr.) - (Kim i DeVaney 2005, 390; Wang i sur. 2008, 826).

2.2.2.3 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na visinu mjesečnog prihoda

Odlaskom u mirovinu pretežno dolazi do promjena u primanjima (npr. pad prihoda), što bi se moglo odraziti na održavanje načina života kakav je bio prije umirovljenja, a to bi moglo utjecati na vlastito zadovoljstvo, a samim tim i na prilagodbu na umirovljenje.

Prema istraživanjima, pad prihoda umirovljenjem loše utječe na prilagodbu na umirovljenje (van Solinge i Henkens 2008, 429), a za umirovljenike koji lošije percipiraju svoj financijski status (manje su zadovoljni) postoji veća vjerojatnost da će imati poteškoće u prilagodbi na umirovljenje (Earl i sur. 2015, 366; Muratore i Earl 2015, 2124). Također, i u istraživanju od Pinquart i Schindlera (2007, 452) na uzorku od 1,456 ispitanika koji su otišli u mirovinu između 1985 i 2003 godine, utvrđeno je da lošiji socioekonomski status negativno utječe na dobrobit pojedinca nakon umirovljenja.

U istraživanjima je utvrđeno da se umirovljenici s višim primanjima te umirovljenici koji pozitivno percipiraju svoj financijski status bolje prilagođuju novim promjenama tijekom umirovljenja (Wang i Shultz 2010; Feldman i Beehr 2011; Heybroek 2011, 30; Karpas i sur. 2013, 1104; Muratore i Earl 2015, 2102; Nalin i Franca 2015, 197; Rhee i sur. 2016, 50). Jedan od razloga bi mogao biti taj što viša primanja pružaju pojedincu mogućnost uključivanja u veći broj aktivnosti koje naposljetku mogu pozitivno utjecati na zadovoljstvo umirovljenjem te na proces prilagodbe na umirovljenje (van Solinge i Henkens 2008, 428; Maimaris i sur. 2010, 544; Han i Hong 2011, 237; Muratore i Earl 2015, 2124).

Osobe s višim financijskim sredstvima si mogu priuštiti povlačenje iz radne uloge u ranijoj dobi, dok će osobe koje imaju manje financijskih sredstava vjerojatno biti potaknute da što duže zadrže svoju radnu ulogu (Kim i DeVaney 2005, 390). Stoga, socioekonomski status ispitanika utjecat će na donošenje odluke o odlasku u mirovinu te na nastavak radnih aktivnosti (npr. ugovor o djelu, skraćeno radno vrijeme i dr.) tijekom umirovljenja sa svrhom održavanja financijske sigurnosti i blagostanja (Maimaris i sur. 2010, 544; Laitner i Sonnega 2012, 20 - 21; Beehr i Bennett 2014, 11). Financijska sigurnost i blagostanje bi mogli utjecati na fizičko i psihičko zdravlje zato što je ono povezano s kvalitetom života (npr. prehrambene navike, uvjeti življenja, vrsta slobodnih aktivnosti, zdravstvena kvaliteta), a nedostatak financijskog blagostanja često se manifestira kao izvor kroničnog stresa, što dovodi do tjeskobe i osjećaja bespomoćnosti umirovljenika (Li i sur. 2007, 373; Taylor i Geldhauser 2007, 30-31). Također, socioekonomski status umirovljenika ima značajan utjecaj na njihovo zdravlje u mirovini (Singh 2006), uglavnom zbog utjecaja na pristup zdravstvenim i preventivnim mjerama (Wang 2012, 10).

U istraživanju povedenome u domovima za starije osobe na uzorku od 250 ispitanika, utvrđena je pozitivna povezanost financijske neovisnosti sa zadovoljstvom druženja u aktivnostima u domu (Lovreković i Leutar 2010, 71-72). Također, u navedenome istraživanju utvrđeno je da su dvije trećine starijih osoba ovisne o tuđoj financijskoj pomoći pa nije iznenađujuće da je jedan od važnijih čimbenika za spokojnu starost i umirovljenje financijska neovisnost (Lovreković i Leutar 2010, 76).

2.2.3 Sociopsihološki čimbenici prilagodbe na umirovljenje

2.2.3.1 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na socijalnu uključenost u zajednici

Odlazak u mirovinu također zahtijeva reorganizaciju aktivnosti i slobodnog vremena. Prema teoriji kontinuiteta, sudjelovanje u aktivnostima nakon umirovljenja može se smatrati vrstom resursa (Atchley i Barusch 2004, 273). Pomaže u osiguravanju vremenske strukture i kontinuiteta u svakodnevnom rasporedu te može doprinijeti zadovoljstvu umirovljenika i prilagodbi na umirovljenje (Butrica i Schaner 2005, 1).

Sudjelovanje u volonterskom radu razlikuje se od ostalih slobodnih aktivnosti, poput sportskih aktivnosti, putovanja ili posjeta obitelji, po tome što može pružiti više mogućnosti za održavanje samopoštovanja i društvenog statusa (Stebbins 2013, 17).

Nadalje, društveno sudjelovanje kroz članstvo i dobrovoljno sudjelovanje u radu udruga stvara društveni kapital (van Solinge 2012, 11). Pomoću ovih socijalnih mreža, pojedinci imaju pristup sustavu podrške koji se može iskoristiti za pozitivan doprinos (van Solinge i Henkens 2008, 430).

Međuzaposlenje (*Bridge employment*) je poseban oblik produktivne aktivnosti koji osobe pretežno započinju na kraju svoje karijere (npr. skraćeno radno vrijeme, ugovor o djelu i dr.), a može pomoći umirovljenicima da održe kontinuitet tijekom postupka umirovljenja, čime se poboljšava dobrobit (Beehr i Bennett 2015, 2; Smaliukiene i Tvaronavičienė 2017, 389)⁷. Empirijska istraživanja podupiru hipotezu da je uključenost u aktivnosti nakon umirovljenja, kao što su volonterski rad (van Solinge i Henkens 2008, 430; Hershey i Henkens 2014, 240), slobodne aktivnosti (Nimrod 2008, 842; Pushkar i sur. 2009, 46) i međuzaposlenje (Wang 2007, 471; Von Bonsdorff i sur. 2009, 96; Zhan i sur. 2009, 386), povezana s većim zadovoljstvom života.

U istraživanju na uzorku od 1000 ispitanika prosječne dobi od 70 godina utvrđeno je da su ispitanici koji se bave volontiranjem manje nemoćni i manje skloni fizičkom propadanju te je potvrđena povezanost volontiranja i psihičkog i fizičkog zdravlja starijih osoba (Burr i sur. 2011, 45). U pojedinim istraživanjima (Wang 2007, 426; Warburton i Peel, 2008, 134) uočena je važnost volontiranja na prilagodbu prelaska iz radno aktivnog okruženja u mirovinu. Warburton i Peel (2008, 134) u svome istraživanju, koje su provodili na uzorku od 387 starijih osoba od 65 godina, zaključuju da starije osobe ulaze u razne volonterske aktivnosti jer im one pružaju nove obaveze, daju im osjećaj da su ponovno nekome važni. Sastav socijalnih mreža s članovima obitelji, prijateljima i bivšim suradnicima može se promijeniti umirovljenjem (Szinovacz 2003, 37). Stvaranje novih socijalnih mreža, nove interakcije s različitim ljudima mogu doprinijeti socijalnoj podršci koja može poboljšati zadovoljstvo životom u starijoj dobi (Osborne 2012, 54; Lancee i Radl 2012, 488; Dingemans i Henkens 2013, 587; Coif 2017, 543).

Važni prediktori za zdravu prilagodbu na umirovljenje su aktivnosti, posebice aktivnosti angažmana u obitelji, volonterske aktivnosti te interakcija s prijateljima (Stebbins 2013, 9). Starije osobe češće proživljavaju gubitke prijatelja, bračnih drugova, svojih vršnjaka, a u komunikaciji s mladim ljudima imaju sve manje zajedničkih tema. Uključivanje starijih osoba u razne aktivnosti u skladu s njihovim mogućnostima pomoći će im da nadvladaju

⁷ Međuzaposlenje (eng. *bridge employment*) je privremeni položaj koji osobe pretežno započinju na kraju svoje karijere, pojam se uglavnom odnosi na osobe koje napuštaju svoje zaposlenje u karijeri, ali preuzimaju ulogu u skraćenom radnom vremenu prije punog umirovljenja (Kokemuller, 2017).

takve probleme (Lepan i Leutar 2012, 207). Hašpl-Jurišić (2007) u svome istraživanju utvrđuje da su ispitanici koji su aktivni u zajednici, bez obzira žive li u vlastitom domaćinstvu ili institucionalno, zadovoljniji životom od ispitanika koji su manje aktivni. Drentea (2005, 325) u svome istraživanju koje je provedeno među osobama koje su u radnom odnosu i onima koje nisu, zaključuje da će zadržavanje osoba u društvu aktivnima i zaposlenima, u konačnici duže imati obostrani doprinos za pojedinca i društvo. Podatci u navedenom istraživanju ukazuju da veliki broj starih osoba zadržava znatan broj ranijih aktivnosti, da je stupanj aktivnosti pod utjecajem ranijeg stila života te da postoji povezanost između razine aktivnosti i uspješne prilagodbe na umirovljenje⁸.

2.2.3.2 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na utjecaj zdravlja

Zdravstveni status je važan za životno zadovoljstvo u svim životnim fazama, uključujući i vrijeme umirovljenja. Zdravstvene promjene tijekom prijelaza iz radne uloge u mirovinu imaju negativan utjecaj na blagostanje i zadovoljstvo umirovljenjem (Wang 2007, 469; van Solinge i Henkens 2008, 428). Također, pokazalo se da zdravstveno stanje umirovljenika prije odlaska u mirovinu (npr. teške bolesti prije umirovljenja) predstavlja većinu promjena umirovljenja (Zhan i sur. 2009, 385).

Prema raznim istraživanjima, jedan od bitnih čimbenika koji je povezan s prilagodbom na umirovljenje je zdravlje (de Vaus and Wells 2004, 2-3; Donaldson i sur. 2010, 285; Kubicek i sur. 2011, 241). Zdravlje utječe na stavove i poglede prema procesu umirovljenja te na željeni ili prijevremeni odlazak u mirovinu (van den Berg 2010, 581; Heybroek 2011, 10). Osobe koje su boljega zdravlja će se lakše prilagoditi na umirovljenje (Heide i sur. 2013, 5).

Cai (2010) je utvrdio putem dobivenih podataka iz HILDA ankete sa Instituta Melborn da je zdravlje značajno povezano s radnom sposobnosti te da utječe na to koliko će starija osoba ostati radno aktivna (Cai and Kalb 2006, 257; Cai 2010, 86). Lošije zdravlje ili invalidnost najčešći su čimbenici koji „guraju“ osobe izvan tržišta rada i posebno su značajni za osobe u njihovim pedesetim i šezdesetim godinama (Phillipson i Smith 2005, 1). Zdravstveni problemi mogu biti jedan od glavnih razloga odlaska u mirovinu kao i ranijeg umirovljenja, što se može na kraju odraziti na prilagodbu na umirovljenje

⁸ Drentea (2005) u istraživanju putem nacionalne ankete navodi da su bila uključena dva reprezentativna uzorka američke populacije u dobi od 18 do 95 godina. Prva skupina se sastojala od ukupno 2,592 ispitanika, a druga od 13,005. Odaziv ispitanika je bio viši od 70%, a ispitivali su obrasce rada s obilježjima aktivnosti.

(Phillipson and Smith 2005, 58-59; van den Berg i sur. 2010, 581; Heide i sur. 2013, 9). Zdravstveni problemi ograničavaju mogućnosti održavanja starih te započinjanja novih aktivnosti i time mogu ometati planove slobodnog vremena pojedinca nakon umirovljenja (Chung 2009, 426; van Solinge 2012, 11). Problemi sa zdravljem će utjecati na svakodnevno funkcioniranje te će vjerojatno ograničiti socijalne aktivnosti umirovljenika i njihovu uključenost u zajednici, što će se negativno odraziti na psihološko blagostanje (Wang 2007, 471). Loše psihološko blagostanje umirovljenika često se manifestira kao čimbenik rizika za razvoj maladaptivnog ponašanja (Wang 2012, 13)⁹.

2.2.3.3 Čimbenici prilagodbe na umirovljenje s obzirom na socijalnu podršku

Proces starenja često prati pad fizičkih i kognitivnih funkcija i gubitak članova socijalne mreže, što može dovesti do povećanja potrebe starijih osoba za socijalnom podrškom. Socijalna podrška može biti oblik primanja informacija potrebnih za rješavanje problema (informativna podrška), a osim toga, može uključivati primanje konkretnih potrebnih resursa kao što je prijevoz (instrumentalna podrška) ili primanje ljubavi od drugih (emocionalna podrška) – (Taylor i sur. 2008, 460). Socijalna podrška je važan čimbenik za postizanje pozitivnih iskustva i zadovoljstva umirovljenjem (Taylor i sur. 2008, 466; Price i Balaswamy 2009, 207).

U istraživanju je utvrđeno da se ponašanja koja prethode umirovljenju (kao što je razgovor s drugima o umirovljenju) sve češće javljaju što je stvarno umirovljenje bliže. Također je utvrđeno da su mnogim ljudima koji su se pripremali na umirovljenje većinom umirovljeni prijatelji služili kao model za prilagodbu te je postojanje bliskog umirovljenog prijatelja imalo pozitivan učinak (Warner i Willis 2001, 239; Noone i sur. 2009, 309). Socijalna podrška i integracija u obliku kontakata s obitelji i prijateljima utječe pozitivno na prilagodbu na umirovljenje (Osborne 2012, 54). Obitelj, posebice odrasla djeca, pretežno pruža neformalnu potporu, a dalja rodbina uglavnom pruža emocionalnu podršku (Podgorelec i Klempić 2007, 123).

Hershey i sur. (2010, 18) pokazali su u svome istraživanju da socijalna podrška partnera ima važan pozitivan učinak na prilagodbu na umirovljenje, a također, potpora vršnjaka i

⁹ Maladaptivno ponašanje (eng. *maladaptive behavior*) je vrsta ponašanje koja se često koristi za smanjenje anksioznosti, a rezultat je nefunkcionalan i neproizvodan (npr. neprimjereno ponašanje, izbjegavanje situacija zbog nerealističkog straha, zlouporaba psihoaktivnih supstanca i sl.) – (Ankrom 2018).

prijatelja može povećati jasnoću ciljeva mirovine i olakšati planiranje te naposljetku i prilagodbu.

Obiteljska podrška, kao i bračna kvaliteta, utječu na stavove pojedinca prema radu i umirovljenju (Shultz i Olson 2012, 14). Manja je vjerojatnost da će stariji radnici koji imaju supružnike ili druge značajne osobe koje ne podržavaju njihov nastavak zaposlenja nastaviti raditi ili tražiti poslove nakon odlaska iz karijere u mirovinu (Wang 2012, 18). S druge strane, kod starijih radnika koji imaju podršku članova obitelji podijeljeno je hoće li ili neće nastaviti s radom, ali će vjerojatno biti zadovoljni svojom odlukom i bolje se prilagoditi mirovini jednom kad odluče otići, s obzirom na uočen viši stupanj dobrovoljnost njihove odluke o umirovljenju (Shultz i Olson 2012, 14).

2.2.4 Empirijske odrednice i ishodi prilagodbe na umirovljenje

Mnogi istraživači koje smo prethodno naveli u radu bavili su se utjecajem raznih čimbenika na prilagodbu na umirovljenje koje smo podijelili prema sociodemografskim, socioekonomskim i sociopsihološkim karakteristikama. U Tablici 1 smo prikazali ishode pojedinih empirijskih istraživanja na prilagodbu na umirovljenje podijeljene prema sociodemografskim (razlika u prilagodbi između spolova, utjecaju bračnog statusa, mjestu i načinu stanovanja), socioekonomskim (razlika u vrsti umirovljenja, razini obrazovanja, razini primanja) i sociopsihološkim karakteristikama (razlika u socijalnoj uključenosti u zajednici, procjeni zdravlja, utjecaju socijalne podrške).

Tablica 1: Prikaz odabranih varijabli i njihov učinak na prilagodbu na umirovljenje.

Karakteristike	Varijable	Učinak na prilagodbu umirovljenja	Primjer empirijskih istraživanja
Socio-demografske	Razlika između spolova: muškarci		
	- gubitak radne uloge	-	Hatch 2000
	- bolji pristup materijalnim resursima	+	Bertić i sur. 2017 Novak 2012 Amaike i Olurode 2014
	žene		
	- veće iskustvo u prijelaznim ulogama	+	Warner-Smith i sur. 2008 van Solinge 2012
	- gubitak socijalne mreže	-	Dave i sur. 2008
	- dodijeljene uloge (npr. skrbi za članove)	-	Kubicek i sur. 2011 Heybroek 2011
	- nema razlike u prilagodbi između spolova	=	Szinovacz 2003 van Solinge 2012 Bertić 2018
	Bračni status:		
	- bračna/izvanbračna zajednica	+	Solinge i Henkens 2005
		+	Wong i Earl 2009
		+	Damman 2015
		+	van Solinge 2012
		+	Bertić 2018
		+	Matthews i Fisher 2012
		+	Szinovacz i Davey 2005
		+	Pinquart i Schindler 2007
		+	Wang 2007
	- razvedeni, udovci i samci	-	Evans i Kelley 2005
		-	Dave i sur. 2008
		-	Donaldson i sur. 2010
		-	Heybroek 2011
		-	Fadila i Alam 2016
		-	Solinge i Henkens 2008
		-	Calvo i sur. 2009
	Utjecaj mjesta i načina stanovanja:		
	- vlastito domaćinstvo	+	Osborne 2012
	- život s članovima obitelji	+	Shultz i Olson 2012
		+	Wang i Shi 2014
		+	Curl i Townsend 2008

3 EMPIRIJSKI DIO

3.1 Svrha i ciljevi doktorske disertacije

Svrha je doktorske disertacije istražiti uspješnost prilagodbe na umirovljenje i njenu povezanost ili razliku sa sociodemografskim varijablama (spol, bračni status, način stanovanja, mjesto stanovanja), socioekonomskim varijablama (razina obrazovanja, vrsta umirovljenja, iznos mjesečnog prihoda), samoprocjenom vlastitog zdravlja, socijalnom podrškom i uključenosti u socijalne aktivnosti u lokalnoj zajednici kod starijih osoba koje žive u institucijama i izvan institucija (vlastito domaćinstvo). Ovim istraživanjem želimo dobiti uvid u odnos navedenih čimbenika s prilagodbom na umirovljenje te mogućnost pravovremenog prepoznavanja čimbenika pomoću kojih bi se moglo djelovati na smanjenje loše razine prilagodbe na umirovljenje kod starijih osoba.

Postavljeni su sljedeći ciljevi:

1. Utvrditi razliku u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje s obzirom na određene sociodemografske (spol, bračno stanje, način stanovanja, mjesto stanovanja) i socioekonomske (razina obrazovanja, vrsta umirovljenja, razina prihoda) varijable kod starijih osoba.
2. Utvrditi razliku u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu samoprocjene doživljaja zdravlja kod starijih osoba.
3. Utvrditi razliku u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu i vrstu samoprocjene intenziteta aktivnosti u lokalnoj zajednici kod starijih osoba.
4. Utvrditi razliku u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu samoprocjene kontinuiteta i nastavka prijašnjih aktivnosti kod starijih osoba.
5. Utvrditi razliku u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane socijalne podrške kod starijih osoba.

3.2 Istraživačka pitanja i hipoteze doktorske disertacije

3.2.1 Istraživačka pitanja

Provedenim istraživanjem nastojat ćemo odgovoriti na sljedeća istraživačka pitanja (IP):

IP1: Postoji li razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociodemografske i socioekonomske karakteristike starijih osoba?

IP2: Postoji li razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu samoprocjene doživljaja zdravlja kod starijih osoba?

IP3: Postoji li razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu aktualne razine ili/i vrste intenziteta socijalnih aktivnosti koje se provode u lokalnoj zajednici kod starijih osoba?

IP4: Postoji li razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu samoprocjene kontinuiteta prijašnjih i uključivanje u nove socijalne aktivnosti u zajednici kod starijih osoba?

IP5: Postoji li razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške kod starijih osoba?

3.2.2 Hipoteze

H1: Prilagodba starijih osoba na umirovljenje različita je s obzirom na njihove sociodemografske karakteristike.

Osnovnu hipotezu ćemo ispitati sljedećim podhipotezama:

- H1/a - s obzirom na spol
- H1/b - s obzirom na bračni status
- H1/c - s obzirom na način stanovanja
- H1/d - s obzirom na mjesto stanovanja

H2: Prilagodba starijih osoba na umirovljenje različita je s obzirom na njihove socioekonomske karakteristike.

Osnovnu hipotezu ćemo ispitati sljedećim podhipotezama:

- H2/a - s obzirom na razinu obrazovanja
- H2/b - s obzirom na vrstu umirovljenja
- H2/c - s obzirom na visinu mjesečnog prihoda

H3: Prilagodba starijih osoba na umirovljenje različita je u odnosu na razinu njihove samoprocjene doživljaja zdravlja.

Osnovnu hipotezu ćemo ispitati sljedećim podhipotezama:

- H3/a - samoprocjena doživljaja fizičkog zdravlja
- H3/b - samoprocjena doživljaja psihičkog zdravlja

H4: Prilagodba starijih osoba na umirovljenje različita je u odnosu na njihovu samoprocjenu aktualne razine ili/i vrste intenziteta socijalnih aktivnosti koje se provode u lokalnoj zajednici.

Osnovnu hipotezu ćemo ispitati sljedećim podhipotezama:

- H4/a - aktualna razina intenziteta socijalnih aktivnosti.
- H4/b – vrsta intenziteta socijalnih aktivnosti.

H5: Prilagodba starijih osoba na umirovljenje različita je u odnosu na njihovu samoprocjenu kontinuiteta prijašnjih i uključivanje u nove socijalne aktivnosti u zajednici.

H6: Prilagodba starijih osoba na umirovljenje različita je u odnosu na razinu njihove percipirane primljene socijalne podrške.

Osnovnu hipotezu ćemo ispitati sljedećim podhipotezama:

- H6/a - socijalna podrška obitelji
- H6/b - socijalna podrška prijatelja

3.3 Metodologija istraživanja

Istraživanje smo provodili na uzorku starijih osoba s području grada Bjelovara. Kao instrument istraživanja koristili smo: Upitnik općih podataka, Upitnik zdravstvenog statusa SF-36, Indeks socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici, Ljestvicu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja, Skalu socijalne podrške i Upitnik faktora prilagodbe na umirovljenje (Prilog C). Istraživanje je bilo anonimno i provedeno tijekom vremena koje je odgovaralo ispitanicima.

S obzirom da u ovome istraživanju ispitujemo sličnosti i razlike u odnosu socijalnih čimbenika koji se javljaju u mnogim situacijama svakodnevnog života te ćemo ih uspoređivati sa sličnostima i razlikama u procesu prilagodbe na umirovljenje kod starijih osoba, odlučili smo se za komparaciju dobivenih rezultata s izvorima podataka iz europskih i svjetskih istraživanja predmetnog područja.

3.3.1 Metode i tehnike prikupljanja podataka

Anketiranje smo provodili od početka siječnja do srpnja 2018. godine. Empirijske podatke smo prikupljali na reprezentativnom uzorku starijih osoba s područja grada Bjelovara koje žive u institucijama i u vlastitom domaćinstvu. Radi dobivanja što kvalitetnijih podataka i što manje varijabilnosti grešaka, anketiranje dostupnih pojedinaca provodili smo individualno (samo jedan anketar).

Da dobijemo što veću raznolikost ispitanika koji žive u institucijama (domovima za starije osobe) odabrali smo Dom za starije i nemoćne osobe Vita Nova i Dom za starije osobe Bjelovar jer su većeg kapaciteta od 150 korisnika i pružaju više mogućnosti (razina) skrbi za starije osobe. Također, zbog pretpostavki da postoji razlika u financijskoj neovisnosti, odlučili smo da jedna institucija bude privatnog vlasništva (Dom za starije i nemoćne osobe Vita Nova), a druga državnog vlasništva (Dom za starije osobe Bjelovar). Prema istraživanjima, u domovima za starije osobe, financijska neovisnost je ocijenjena kao jedan od važnijih čimbenika za spokojnu starost (Lovreković i Leutar 2010, 76; Pomper 2016, 32), a viša primanja omogućuju pojedincu uključivanje u veći broj aktivnosti (van Solinge i Henkens 2008, 428; Maimaris i sur. 2010, 544) te stvaraju osjećaj blagostanja (Maimaris i sur. 2010, 544; Beehr i Bennett 2014, 11). Stoga bi se financijska neovisnost u našem istraživanju mogla odraziti na razliku u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje i starenje kod naših institucionaliziranih ispitanika.

Do starijih osoba koje žive u vlastitom domaćinstvu došli smo uz pomoć Matice umirovljenika Bjelovar i humanitarnih udruga na području Bjelovara (Liga protiv raka, Klub laringektomiranih osoba). Dana 4. ožujka 2018. godine prikupljen je popis od ukupno 698 osoba u traženoj dobi. Od dobivenog popisa napravili smo ukupnu bazu u programu Excel i kategorizirali starije osobe u pet skupina prema dobi (od 65 do 69, od 70 do 74, od 75 do 79, od 80 do 84 i 85 i više godina) – (Tablica 2).

Tablica 2: Prikaz uzorka starijih osoba, prikupljenog od Matice umirovljenika Bjelovar i udruga, kategoriziran u pet skupina (N=698).

SPOL	Grupa 1 65 - 69	Grupa 2 70 - 74	Grupa 3 75 - 79	Grupa 4 80 - 84	Grupa 5 85 i više
Muški 206 (29%)	64 (9,31%)	62 (9,06%)	46 (5,67%)	23 (3,38%)	11 (1,58%)
Ženski 492 (71%)	146 (20,16%)	129 (18,65%)	108 (15,19%)	72 (10,9%)	42 (6,1%)
Ukupno N=698 (100%)	210 (29,47%)	191 (27,71%)	154 (20,86%)	95 (14,28%)	53 (7,68%)

Izvor: Matica umirovljenika Bjelovar, Liga protiv raka i Klub laringektomiranih osoba 2018.

Nakon kreiranja baze, u prikupljenom popisu starijih osoba dobili smo veći broj žena (71%) od muškarca (29%), ukupno i u skupinama (Tablica 2).

Da bismo točno znali koliko osoba u Bjelovaru pripada starijoj populaciji, prije provođenja anketiranja izračunali smo točan omjer muških i ženskih starijih osoba kategoriziranih u pet skupina prema dobi (od 65 do 69, od 70 do 74, od 75 do 79, od 80 do 84 i 85 i više godina), koje odgovaraju strukturi umirovljenika za Bjelovar prema zadnjem popisu stanovništva iz Državnog zavoda za statistiku (2013, 322) - (Tablica 3). Navedeni omjeri će nam poslužiti za izradu (presliku) populacije starijih osoba iz Bjelovara na uzorku od 150 ispitanika.

Tablica 3: Stanovništvo Bjelovara prema starosti, spolu i omjeru (N=7152).

SPOL	Grupa 1 65 - 69	Grupa 2 70 - 74	Grupa 3 75 - 79	Grupa 4 80 - 84	Grupa 5 85 i više
Muški 2.651 (37,07%)	823 (42,16%)	797 (40,79%)	559 (33,48%)	290 (28,79%)	142 (24,95%)
Ženski 4.501 (62,93%)	1.129 (57,84%)	1.157 (59,21%)	1.071 (64,52%)	717 (71,21%)	427 (75,5%)
UKUPNO 7152 (100%)	1.952 (100%)	1.954 (100%)	1.670 (100%)	1.007 (100%)	569 (100%)
	Omjer stanovništva prema ukupnom broju				
	1.952 (27,29%)	1.954 (27,32%)	1.670 (23,35%)	1.007 (14,08%)	569 (7,96%)
SPOL	Omjer stanovništva prema grupama				
Muški (37,07%)	11,51%	11,15%	8,37%	4,05%	1,99%
Ženski (62,93%)	15,78%	16,17%	14,98%	10,03%	5,97%

Izvor: Državni zavod za statistiku (2013, 322).

Iz Tablice 3 možemo vidjeti, prema izračunu omjera iz zadnjeg popis stanovništva (Državni zavod za statistiku 2013, 322), da su u Bjelovaru, u populaciji starijoj od 65 godina, zastupljenije žene (žene 62,93%, muškarci 37,07%), kao i u svim skupinama po starosti koje ćemo koristiti za izradu svojeg uzorka (Grupa 1: M 11,51%, Ž: 15,78%, Grupa 2: M 11,15%, Ž: 16,17%, Grupa 3: M 8,37%, Ž: 14,98%, Grupa 4: M 4,05%, Ž: 10,03% i Grupa 5: M 1,99%, Ž: 5,97%).

Prema prethodno dobivenim omjerima, kreirali smo uzorak od 150 ispitanika, podijeljenih u pet skupina prema dobi i spolu koji je jednak strukturi stanovništva za Bjelovar (Tablica 4).

Tablica 4: Kriterij postotka stanovništva Bjelovara za skupinu od 150 ispitanika.

SPOL	Grupa 1 65 - 69	Grupa 2 70 - 74	Grupa 3 75 - 79	Grupa 4 80 - 84	Grupa 5 85 i više
Muški 56 (37,07%)	17 (11,51%)	17 (11,15%)	13 (8,37%)	6 (4,05%)	3 (1,99%)
Ženski 94 (62,93%)	24 (15,78%)	24 (16,17%)	22 (14,98%)	15 (10,03%)	9 (5,97%)
Ukupno N=150 (100%)	41 (27,29%)	41 (27,32%)	35 (23,35%)	21 (14,08%)	12 (7,96%)

Izvor: Kreirani popis u svrhu izrade doktorske disertacije prema DZS (2013, 322)

Iz Tablice 4 vidljivo je da je, od 150 ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu, u Grupi 1 ukupno uključen 41 ispitanik (17 muškaraca i 24 žene), u Grupi 2 isto kao i u prethodnoj grupi (17 muškaraca i 24 žene), u Grupi 3 je uključeno 35 ispitanika (13 muškaraca i 22 žene), u Grupi 4 ukupno 21 ispitanik (6 muškaraca i 15 žena) te u Grupi 5 ukupno 12 ispitanika (3 muškarca i 9 žena).

U svakoj skupini, interval izbora je svaka osoba po abecednom slijedu koja se nalazi na parnom broju, počevši od manjeg (Tablica 2). Neke od slučajno izabranih osoba nisu željele sudjelovati u istraživanju pa smo nastavili izbor osoba na sljedećem parnom broju sve dok nismo prikupili unaprijed određeni broj ispitanika koji smo odredili za svaku skupinu (Tablica 4).

U istraživanje nisu bile uključene starije osobe kod kojih su ustanovljene teže kognitivne i psihofizičke bolesti koje nisu povezane s normalnim procesom starenja (poput demencije, Alzheimer, psihičkih oboljenja, potpune nepokretnosti i sl.). Također, za istraživanje nam je bilo bitno da naši ispitanici imaju status umirovljenika. Stoga, da bi slučajno odabrana osoba mogla sudjelovati u istraživanju prije provođenja anketiranja, pitali smo ju *ima li status umirovljenika koji je definiran time da nije u radnom odnosu i da ima primanja iz mirovinskog fonda* (npr. Bertić 2018, 19). U istraživanje su bile uključene starije osoba koje se nalaze u redovnoj ili privremenoj starosnoj mirovini, a oni umirovljenici koji su neko vrijeme proveli na burzi rada čekajući određenu dobnu granicu da bi mogli ostvariti svoja umirovljenička prava bili su isključeni. Rezultati tih osoba mogli bi utjecati na rezultate do kojih se želi doći, a koji pretpostavljaju određene faze, tj. procese koji su možda drukčiji (Penezić i sur. 2007, 65).

Prije provođenja anketiranja, udruge i institucije su obavijestile svoje članove, korisnike o provođenju istraživanja. Slučajno izabrane starije osobe smo osobno kontaktirali u svezi s dogovorom termina anketiranja. Prije anketiranja, ispitanicima smo objasnili svrhu, ciljeve i metode istraživanja. Istraživanje je anonimno i provodili smo ga u vremenu koje je odgovaralo našim ispitanicima.

3.3.2 Opis instrumenata

Prilikom prikupljanja podataka primjenjivali smo metodu anketiranja pomoću anketnog upitnika sastavljenog od više skupina pitanja. Anketni upitnik sastoji se redom od sljedećih šest skupina pitanja, vlastito izrađenog Upitnika općih podataka, Upitnika zdravstvenog

statusa (SF-36), vlastito izrađenog Indeksa socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici, vlastito izrađene Ljestvice zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja, Skale socijalne podrške i Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje.

3.3.2.1 Upitnik općih podataka

Prvi dio anketnog upitnika sastoji se od strukturiranog upitnika općih sociodemografskih i socioekonomskih karakteristika koji sadržava deset pitanja (Prilog C), a raspon kategorija smo preuzeli iz istraživanja od Bertić (2018, 16). Pet pitanja se odnosi na sociodemografske karakteristike o ispitaniku: mjestu stanovanja (institucija, vlastito domaćinstvo), spolu (muški, ženski), dobi, bračnom status (bračna/izvanbračna zajednica, neoženjen/neudana, razveden/na, udovac/ica) i načinu stanovanja (živi li osoba sama, sa svojim supružnikom/partnerom, sa obitelji i ostalim članovima i s ostalim osobama/korisnicima). Zatim slijedi pet pitanja koja se odnose na socioekonomske karakteristike ispitanika kojima želimo saznati: razinu obrazovanja (bez škole, osnovna škola, srednja škola, viša škola, visoka škola, magisterij znanosti, doktorat znanosti), koliko dugo su u statusu umirovljenika, zanimanje prije umirovljenja, vrstu umirovljenja (redovna, prijevremena starosna, obiteljska, invalidska, braniteljska) i visinu mjesečnog prihoda (od 500 kn do 2000 kn, od 2001 kn do 3500 kn, od 3501 kn do 5000 kn i više od 5001 kn).

3.3.2.2 Upitnik zdravstvenog statusa (SF-36)

Drugi dio anketnog upitnika sastoji se od Upitnika zdravstvenog statusa (SF-36), standardizirane hrvatske verzije Škole narodnog zdravlja „Andrije Štampar“ (Prilog C) - (Jureša i sur. 2000). SF-36 jedan je od najproširenijih upitnika za samoprocjenu zdravstvenog stanja (Jureša i sur. 2000, 69). Pojedini odgovori na svaku od čestica različito se boduju prema unaprijed utvrđenim empirijskim normama (Prilog D) - (Ware i sur. 1993).

Upitnik se sastoji od 36 pitanja (čestica) koja pokrivaju osam domena zdravlja:

1. fizičko funkcioniranje (PF), deset čestica: 3a, 3b, 3c, 3d, 3e, 3f, 3g, 3h, 3i, 3j
2. ograničenje zbog fizičkih poteškoća (RP), četiri čestice: 4a, 4b, 4c, 4d
3. tjelesni bolovi (BP), dvije čestice: 7 i 8

4. percepcija općeg zdravlja (GH), pet čestica: 1, 11a, 11b, 11c, 11d
5. vitalnost i energija (VT), četiri čestice: 9a, 9e, 9g, 9i
6. socijalno funkcioniranje (SF), dvije čestice: 6, 10
7. ograničenje zbog emocionalnih poteškoća (RE), tri čestice: 5a, 5b, 5c
8. mentalno/duševno zdravlje (MH), pet čestica: 9b, 9c, 9d, 9f, 9h.

U upitniku je deset invertiranih čestica (pitanja 1, 6, 7, 8, 9a, 9e, 9d, 9h, 11b, 11d). Rezultati SF-36 obično se prikazuju na dva načina: kao procjene osam domena zdravlja (pri čemu se svaka od čestica upitnika odnosi samo na jednu ljestvicu) ili kao dvije sumarne mjere zdravstvenoga statusa: tjelesnog i psihičkog zdravlja (Pavlović i sur 2010, 1080). U profil fizičkog zdravlja (PCS), od osam domena zdravlja ulaze četiri: fizičko funkcioniranje (PF), ograničenje zbog fizičkih poteškoća (RP), tjelesni bolovi (BP) i percepcija općeg zdravlja (GH). U profil psihičkog zdravlja (MCS) ulaze četiri domene: vitalnost i energija (VT), socijalno funkcioniranje (SF), ograničenje zbog emocionalnih poteškoća (RE) i mentalno/duševno zdravlje (MH) - (Tablica 5).

Tablica 5: Grafički prikaz strukture upitnika SF-36 njegovih dimenzija i ukupnih profila.

DIMENZIJA	PROFIL
fizičko funkcioniranje (PF)	fizičko zdravlje (PCS)
ograničenje zbog fizičkih teškoća (RP)	
tjelesni bolovi (BP)	
percepcija općeg zdravlja (GH)	
vitalnost i energija (VT)	psihičko zdravlje (MCS)
socijalno funkcioniranje (SF)	
ograničenje zbog emocionalnih teškoća (RE)	
psihičko zdravlje (MH)	

Izvor: Hercigonja-Szekeres 2010, 18.

Broj bodova u svakoj skali upitnika predstavlja mjeru pojedine dimenzije zdravstvenoga statusa koji se transformira u standardne vrijednosti i baždaren je na jedinstvenoj ljestvici (procjena: 0 – 100 bodova), viši rezultat znači bolju subjektivnu procjenu zdravlja (Prilog D). Za potrebe svog istraživanja, dobivene rezultate ćemo podijeliti u pet kategorija (slabo: od 0 do 10, dovoljno: od 11 do 25, dobro: od 26 do 61, vrlo dobro: od 62 do 84, odlično: od 85 do 100).

3.3.2.3 Indeks socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici

U trećem dijelu anketnog upitnika izrađen je vlastiti Indeks socijalne uključenosti u zajednici (Prilog C) za potrebe istraživanja, prema modelu Stebbinsa (2013, 16) i dobivenom popisu aktivnosti koje provodi Matica umirovljenika Bjelovar (2016). Upitnik se sastoji od 12 pitanja, pri čemu svako pitanje predstavlja moguću socijalnu aktivnost kojom se mogu baviti starije osobe u lokalnoj zajednici na području grada Bjelovara (humanitarnim radom, volontiranjem, honorarnim radom, hobijima, aktivnostima udruge, obitelji, kluba umirovljenika, čitaonice/knjižnice, sportsko-rekreativnim aktivnostima, kreativnim aktivnostima, kulturno-edukacijskim aktivnostima i zabavnim aktivnostima). Ponuđena pitanja u indeksu se ocjenjuju na Likertovoj skali od 1 do 5 (1 - ne bavim se, 2 - povremeno se bavim, 3 - često se bavim, 4 - vrlo često se bavim, 5 - stalno, redovito se bavim), pri čemu manja vrijednost označava nižu socijalnu uključenost u zajednici. Maksimalna vrijednost koju ispitanici mogu ostvariti je 60. Rezultati u indeksu se kreću u rasponu od 12 do 60. Dobivene rezultate se može podijeliti u više kategorija socijalne uključenosti (slaba: od 12 do 23, povremena: od 24 do 35, česta: od 36 do 47 i vrlo česta: od 48 do 60), a viši rezultat ili kategorija znači veću samoprocjenu socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici. Također, rezultati se mogu prikazati za svaku česticu posebno, čime se dobiva odvojeni uvid u vrstu intenziteta pojedine socijalne aktivnosti u lokalnoj zajednici.

3.3.2.4 Ljestvica zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja

Četvrti dio anketnog upitnika sastoji se od vlastito izrađene ljestvice za potrebe istraživanja zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja (Prilog C). Ljestvica se sastoji od tri tvrdnje koje se ocjenjuju na Likertovoj skali od 1 do 5. Ispitanici će na ljestvici procjenjivati sljedeće: u prvoj tvrdnji - koliko su zadržali starih aktivnosti, u drugoj -koliko su uveli novih aktivnosti nakon umirovljenja, a u posljednjoj će usporediti svoje svakodnevne aktivnosti i obaveze sa svojim vršnjacima. Maksimalna vrijednost koju ispitanici mogu ostvariti je 15. Rezultati u ljestvici se kreću u rasponu od 3 do 15. Dobivene rezultate se može podijeliti u više kategorija (malo: od 3 do 6, srednje: od 7 do 10 i puno: od 11 do 15), a viši rezultat ili kategorija znači veću samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja. Također, rezultati se mogu prikazati za svaku česticu posebno da se dobije odvojeni uvid u razinu zadržanih aktivnosti i novih, uvedenih nakon umirovljenja.

3.3.2.5 Skala socijalne podrške

Peti dio anketnog upitnika se sastoji od standardizirane Skale socijalne podrške (Prilog C) koju je konstruirao Macdonald (1998) po teorijskom modelu Charlesa Tardya (1985), a adaptirali su ju, za potrebe istraživanja u Hrvatskoj, Ivanović i Penezić (2010, 69). Skalom socijalne podrške procjenjuje se percepcija primljene socijalne podrške od obitelji i prijatelja koja je raspoloživa kao i ona koja se trenutno koristi. Skala se sastoji od 56 pitanja od čega se 28 odnosi na socijalnu podršku obitelji (pitanja 1 – 28), a 28 pitanja se odnosi na socijalnu podršku prijatelja (pitanja 29 – 56). Svaka od ove dvije subskale sadrži četiri tipa socijalne podrške: emocionalnu podršku, instrumentalnu, informacijsku i podršku samopoštovanja.

Skala se sastoji od 56 pitanja (čestica), podijeljenih u dvije subskale koje sadrže četiri tipa socijalne podrške:

- Socijalna podrška obitelji
 1. emocionalna podrška obitelji (pitanja 1, 5, 9, 13, 17, 21, 25)
 2. podrška samopoštovanja obitelji (pitanja 3, 7, 11, 15, 19, 23, 27)
 3. informacijska podrška obitelji (pitanja 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28)
 4. instrumentalna podrška obitelji (pitanja 2, 6, 10, 14, 18, 22, 26)
- Socijalna podrška prijatelja
 1. emocionalna podrška prijatelja (pitanja 29, 33, 41, 45, 49, 53)
 2. podrška samopoštovanja prijatelja (pitanja 31, 35, 39, 43, 47, 51, 55)
 3. informacijska podrška prijatelja (pitanja 32, 36, 40, 44, 48, 52, 56)
 4. instrumentalna podrška prijatelja (pitanja 30, 34, 38, 42, 46, 50, 54).

Tvrđnje u skali socijalne podrške su stupnjevane u Likertovoj skali od 1 do 5 (1 - uopće se ne slažem s tvrdnjom, 2 – uglavnom se ne slažem, 3 - niti se slažem, niti se ne slažem, 4 – uglavnom se slažem i 5 – u potpunosti se slažem s tvrdnjom). Maksimalna vrijednost ukupnog rezultata svih subskala je 280, a minimalna 56. Maksimalne vrijednosti subskala socijalne podrške obitelji i socijalne podrške prijatelja su iste (140), kao i minimalne (28). Rezultate skale je moguće koristiti kao ukupnu socijalnu podršku, no mogu se koristiti i rezultati samo jedne subskale. Ukupan rezultat formira se kao linearna kombinacija odgovora na svim česticama skale, odnosno subskale, vodeći računa o česticama koje se obrnuta boduju (pitanja 3, 5, 14, 20, 23, 31, 33, 42, 48 i 51). Viši rezultati na skali/subskali

ukazuju na veću socijalnu podršku. Skala socijalne podrške se pokazala kao skala sa zadovoljavajućim psihometrijskim obilježjima (Ivanov i Penezić 2010, 74). Za potrebe svojega istraživanja, dobivene rezultate socijalne podrške obitelji i prijatelja podijelili smo u pet kategorija (slaba podrška: od 23 do 45, povremena: od 46 do 69, česta: od 70 do 93, vrlo česta: od 94 do 117 i stalna: od 118 do 140).

3.3.2.6 Upitnik faktora prilagodbe na umirovljenje

Šesti dio ankete sastoji se od standardiziranog Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje, koji su konstruirali Penezić i sur. (2014, 71-77) za potrebe provjere Atchleyeva (2004) modela prilagodbe na umirovljenje (Prilog C). Upitnik se sastoji od 67 čestica, od kojih su 44 podijeljene u šest subskala (stabilnosti, pripreme, medenog mjeseca, razočaranja, terminalna, radne reaktivacije), a 23 čestice su samostalne, za njih su autori smatrali (Penezić i sur. 2014, 67) da ih je opravdano navesti u svrhu boljeg razumijevanja procesa umirovljenja. Samostalne čestice neće biti uključene u naše istraživanje (npr. Bertić 2018, 17) jer ne predstavljaju nijednu od subskala za provjeru Atchleyeva (2004) modela prilagodbe na umirovljenje.

Subskale upitnika se sastoje od 44 pitanja (čestica):

- faze stabilnosti (pitanja 1, 2, 6, 8, 12, 14, 15, 19, 22, 24, 26, 28, 30, 41)
- faze pripreme (pitanja 3, 4, 10, 16, 25, 32, 34)
- faze medenog mjeseca (pitanja 5, 7, 21, 33, 35, 38)
- faze razočaranja (pitanja 9, 11, 23)
- terminalne faze (pitanja 17, 20, 27, 29, 31, 39, 43, 44)
- faze radne reaktivacije (pitanja 13, 18, 36, 37, 40, 42).

U subskalama upitnika su tri čestice invertne (pitanja 7, 12, 28), a jedna se odnosi na ispitanike koji su oboljeli (pitanje 20). Česticama je pridružena opisna skala od pet stupnjeva Likertovog tipa na kojoj ispitanici trebaju procijeniti u kolikoj se mjeri svaka pojedina čestica odnosi na njih (1 - u potpunosti se ne odnosi na mene, 2 – uglavnom se ne odnosi na mene, 3 – niti se odnosi niti se ne odnosi na mene, 4 – uglavnom se odnosi na mene i 5 - u potpunosti se odnosi na mene). Rezultat se formira za svaku subskalu kao linearna kombinacija procjena.

S obzirom da smo koristili samo dio upitnika (npr. Bertić 2018, 17), bitno je spomenuti čestice koje predstavljaju provjeru Atchleyeva (2004) modela čimbenika prilagodbe na umirovljenje - originalnu riječ faktor u nazivu ankete smo zamijenili u interpretaciji rezultata riječju čimbenik. Također, značenje riječi se ne razlikuje jer riječ *faktor* (lat.) znači: činitelj, činilac, čimbenik (Hrvatski leksikon 2017).

3.3.3 Varijable

Upitnik se sastoji redom od sljedećih dijelova nezavisnih (sociodemografskih, socioekonomskih i sociopsiholoških varijabli) i zavisnih varijabli (faza stabilnosti, pripreme, medenog mjeseca, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije).

3.3.3.1 Nezavisne sociodemografske varijable

U anketnom upitniku ima ukupno pet pitanja koja se odnose na ove čestice:

- spol: muški i ženski ispitanici
- dob
- bračni status: bračna/izvanbračna zajednica, neoženjen/neudana, razveden/a, udovac/udovica
- način stanovanja: živim sam/a, živim sa svojim supružnikom/partnerom, živim s obitelji i ostalim članovima, ostalim osobama/korisnicima.
- mjesto stanovanja: institucija, vlastito domaćinstvo.

3.3.3.2 Nezavisne socioekonomske varijable

U anketnom upitniku ima ukupno tri pitanja koja se odnose na ove čestice:

- razina obrazovanja: bez škole, osnovna škola, srednja škola, viša škola, visoka škola, magisterij znanosti, doktorat znanosti
- vrsta umirovljenja: redovna starosna, prijevremena starosna (razlozi: poticaj poslodavca, zdravstveni problemi, poticaj zaposlenika), obiteljska, invalidska, braniteljska
- visina mjesečnog prihoda (četiri kategorije: od 500 kn do 2000 kn, od 2001 kn do 3500 kn, od 3501 kn do 5000 kn i više od 5001 kn).

3.3.3.3 Nezavisne sociopsihološke varijable

U anketnom upitniku ima ukupno 107 pitanja koja se odnose na ove čestice:

- Upitnik zdravstvenog statusa (ukupno 36 čestica): fizičko zdravlje i psihičko zdravlje
- Indeks socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici (ukupno 12 čestica)
- Ljestvica zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja (tri čestice)
- Skala socijalne podrške (56 čestica): socijalna podrška obitelji i socijalna podrška prijatelja.

3.3.3.4 Zavisne varijable

U anketnom upitniku ima ukupno 44 pitanja koja se odnose na ove čestice.

Upitnik faktora prilagodbe na umirovljenje:

- faza stabilnosti (ukupno 14 čestica)
- faza pripreme (ukupno sedam čestica)
- faza medenog mjeseca (ukupno šest čestica)
- faza razočaranja (ukupno tri čestice)
- terminalan faza (ukupno osam čestica)
- faza radne reaktivacije (ukupno šest čestica).

3.3.4 Opis uzorka

U istraživanju je sudjelovalo 300 starijih osoba obaju spolova s područja Bjelovara u dobi od 65 i više godina. Iz institucija (domova za starije osobe) je bilo uključeno u istraživanje 150 ispitanika i isto toliko ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu.

Prije provođenja istraživanja u domovima za starije osobe, zatražili smo dopuštenje od njihovog Stručnog kolegija i ravnatelja ustanove. Također, prije provođenja istraživanja zatražili smo od Matice umirovljenika Bjelovar, humanitarnih udruga na području grada Bjelovara i domova za starije osobe da obavijeste svoje članove o provođenju istraživanja. Ispitanici su prije provođenja anketiranja ispuniti pisani pristanak o dobrovoljnom sudjelovanju i mogućnosti prestanka sudjelovanja bez posljedica u bilo kojem trenutku (Prilog B).

U sljedećim tablicama smo prikazali strukturu uključenih starijih osoba u istraživanje prema sociodemografskim, socioekonomskim i sociopsihološkim varijablama.

3.3.4.1 Sociodemografske karakteristike ispitanika

U istraživanju je sudjelovalo 300 starijih osoba, od čega 150 (50%) ispitanika živi u vlastitom domaćinstvu, te ostalih 150 (50%) živi u institucijama. Od ukupnog broja ispitanika žene čine 60,3%, a muškarci 39,7%, a kada ukupni broj podijelimo prema mjestu stanovanja, u institucijama također ima više žena (58%) od muškaraca (42%). Također, kod ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu žene čine 62,5%, a muškarci 37,5% (Tablica 6).

Tablica 6: Broj ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja, spolu i ukupno.

SPOL	N (%)	MJESTO STANOVANJA	
		Vlastito domaćinstvo	Institucije
Muškarci	119 (39,7%,)	56 (37,5%)	63 (42%)
Žene	181 (60,3%)	94 (62,5%)	87 (58%)
Oba spola	300 (100%)	150 (100%)	150 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Najmlađi ispitanik u uzorku je imao 65 godina, a najstariji 91 godinu, prosječna dob ispitanika je 76,7 godina (SD=6,24). Kada dob ispitanika podijelimo prema mjestu stanovanja, u institucijama su ispitanici stariji za 4,29 godina (78,85 godina) od ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu (74,56 godina) – (Tablica 7).

Tablica 7: Dob ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja, spolu i ukupno.

DOB	N	Institucije			Vlastito domaćinstvo		
		Spol			Spol		
		M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno
Prosječna dob (average)	76,7	79,41	78,44	78,85	73,64	75,1	74,56
Najmanja vrijednost (min)	65	67	67	67	65	65	65
Najveća vrijednost (max)	91	90	90	90	88	91	91
Središnja vrijednost (median)	77	80	79	79	72	74	74
Standardna devijacija (SD)	6,24	5,41	5,3	5,41	5,77	6,49	6,27
Koeficijent varijacije (CV)	8%	7%	7%	7%	8%	9%	8%

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Većina ispitanika koja je sudjelovala u istraživanju (53%) živi u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, zatim slijede ispitanici koji su udovci (35,7%) pa ispitanici koji su razvedeni (9,7%) i neoženjeni (1,7%). Prema mjestu stanovanja, više je ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici (71,62%) od ispitanika koji žive u institucijama (34,82%), dok u institucijama ima više ispitanika koji su udovci (51,98%) od ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu (19,14%) – (Tablica 8).

Tablica 8: Bračni status ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.

BRAČNI STATUS		N (%)	MJESTO STANOVANJA	
			Institucija	Vlastito domaćinstvo
1.	Bračna/izvanbračna zajednica	159 (53%)	52 (34,82%)	107 (71,62%)
2.	Neoženjen/neudana	5 (1,7%)	2 (1,32%)	3 (1,98%)
3.	Razveden/razvedena	29 (9,7%)	18 (11,88%)	11 (7,26%)
4.	Udovac/udovica	107 (35,7%)	78 (51,98%)	29 (19,14%)
Ukupno		300 (100%)	150 (100%)	150 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Većina naših ispitanika, prema načinu stanovanja, živi sa svojim supružnikom ili partnerom (45%), zatim s ostalim osobama ili korisnicima (22%) i sama (21,3%), a najmanje je onih koji žive s obitelji i ostalim članovima (11,7%). Kada način stanovanja usporedimo prema mjestu stanovanja, ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu najčešće žive sa svojim partnerima (57,76%), zatim s obitelji i ostalim članovima (21,78%) i sami (19,8%), a najmanje s ostalim osobama (0,66%). Za razliku, osobe u institucijama najčešće žive s ostalim osobama ili korisnicima (42,9%), sa supružnikom/partnerom (32,84%) i same (22,94%), a najmanje s obitelji i ostalim članovima (1,32%) - (Tablica 9).

Tablica 9: Način stanovanja ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.

NAČIN STANOVANJA		N (%)	MJESTO STANOVANJA	
			Institucija	Vlastito domaćinstvo
1.	Živim sama/sam	64 (21,3%)	34 (22,94%)	30 (19,8%)
2.	Živima sa svojim supružnikom/partnerom	135 (45%)	49 (32,84%)	86 (57,76%)
3.	Živim s obitelji i ostalim članovima	35 (11,7%)	2 (1,32%)	33 (21,78%)
4.	Ostalim osobama/korisnicima	66 (22%)	65 (42,9%)	1 (0,66%)
Ukupno		300 (100%)	150 (100%)	150 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

3.3.4.2 Socioekonomske karakteristike ispitanika

Prema razini obrazovanja, najviše ispitanika je sa srednjom razinom obrazovanja (33,7%), slijede ispitanici s visokim (27%) i višim (18,7%) obrazovanjem, a najmanje je ispitanika bez škole (1,3%) i s magisterijem ili doktoratom znanosti (1,3%). Kada razinu obrazovanja podijelimo prema mjestu stanovanja, ispitanici koji žive u institucijama većinom su srednjeg (36,8%), zatim osnovnog (23,6%) i visokog obrazovanja (19,8%), a osobe koje žive u vlastitom domaćinstvu većinom su visokog (33,96%), zatim srednjeg (30,96%) i višeg obrazovanja (20,56%) - (Tablica 10).

Tablica 10: Razina obrazovanja ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.

RAZINA OBRAZOVANJA		N (%)	MJESTO STANOVANJA	
			Institucija	Vlastito domaćinstvo
1.	Bez škole	4 (1,3%)	3 (1,98%)	1 (0,66%)
2.	Osnovna škola (OŠ)	54 (18%)	35 (23,6%)	19 (12,54%)
3.	Srednja škola (SSS)	101 (33,7%)	55 (36,8%)	46 (30,96%)
4.	Viša škola (VŠS)	56 (18,7%)	25 (16,5%)	31 (20,56%)
5.	Visoka škola (VSS)	81 (27%)	30 (19,8%)	51 (33,96%)
6.	Magisterij ili doktorat znanosti	4 (1,3%)	2 (1,32%)	2 (1,32%)
Ukupno		300 (100%)	150 (100%)	150 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Prema vrsti umirovljenja, najviše je ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (60,7%), a slijede ispitanici u prijevremenoj na poticaj poslodavca (11,5%), zatim prijevremenoj zbog zdravstvenih problema (9,5%), invalidskoj mirovini (8,5%), prijevremenoj na poticaj zaposlenika (5,9%) i obiteljskoj mirovini (3,9%). Ispitanici koji žive u institucijama većinom su u redovnoj mirovini (51,16%) te prijevremenoj zbog zdravstvenih problema (13,2%) i invalidskoj (13,2%), a ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu su većinom u redovnoj (70,3%), prijevremenoj na poticaj poslodavca (13,2%) i prijevremenoj zbog zdravstvenih problema (5,28%) - (Tablica 11).

Tablica 11: Vrsta umirovljenja ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.

VRSTA UMIROVLJENJA		N (%)	MJESTO STANOVANJA	
			Institucija	Vlastito domaćinstvo
1.	Redovna starosna mirovina	181 (60,7%)	76 (51,16%)	105 (70,3%)
2.	Prijevremena na poticaj poslodavca	35 (11,5%)	15 (9,9%)	20 (13,2%)
3.	Prijevremena zbog zdravstvenih problema	28 (9,5%)	20 (13,2%)	8 (5,28%)
4.	Prijevremena na poticaj zaposlenika	18 (5,9%)	9 (5,94%)	9 (5,94%)
5.	Obiteljska	12 (3,9%)	10 (6,6%)	2 (1,32%)
6.	Invalidska	26 (8,5%)	20 (13,2%)	6 (3,96%)
Ukupno		300 (100%)	150 (100%)	150 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Većina ispitanika uključenih u istraživanje ima mjesečni prihod od 3501 kn do 5000 kn (29,7%), zatim slijede ispitanici s prihodima od 2001 kn do 3500 kn (27,9%) i višim od 5001 kn (27,5%), a najmanje je onih s prihodima od 500 kn do 2000 kn (14,9%). Prema mjestu stanovanja, većina ispitanika u institucijama ima mjesečne prihode više od 5001 kn (31,98%) te prihode od 2001 kn do 3500 kn (30,66%), a ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu većinom imaju prihode od 3501 kn do 5000 kn (35,18%) i od 2001 kn do 3500 kn (25,48%) – (Tablica 12).

Tablica 12: Visina mjesečnog prihoda ispitanika uključenih u istraživanje prema mjestu stanovanja i ukupno.

Visina mjesečnog prihoda		N (%)	MJESTO STANOVANJA	
			Institucija	Vlastito domaćinstvo
1.	Od 500 kn do 2000 kn	45 (14,9%)	21 (13,86%)	24 (15,84%)
2.	Od 2001 kn do 3500 kn	84 (27,9%)	46 (30,66%)	38 (25,48%)
3.	Od 3501 kn do 5000 kn	88 (29,7%)	35 (23,5%)	53 (35,18%)
4.	Više od 5001 kn	83 (27,5%)	48 (31,98%)	35 (23,5%)
Ukupno		300 (100%)	150 (100%)	150 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

3.3.4.3 Sociopsihološke karakteristike ispitanika

Na Uпитniku zdravstvenog statusa ispitanici su samoprocjenjivali svoje zdravstveno stanje, a njihove vrijednosti smo transformirali u standardne vrijednosti na ljestvici od 0 do 100 na kojoj viši rezultati znače bolju procjenu (Prilog D). Tjelesno zdravlje ispitanici su ukupno procijenili ocjenom 51,71 (SD=14,81), a slične ocjene dobivamo i kada podijelimo ispitanike prema mjestu stanovanja (Tablica 13).

Psihičko su zdravlje ispitanici ukupno procijenili ocjenom 63,76 (SD=27,75), a kada podijelimo ispitanike prema mjestu stanovanja, ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu procjenjuju psihičko zdravlje višom ocjenom 72,66 (SD=20,82) od ispitanika u institucijama 54,85 (SD=30,79) – (Tablica 14).

Za potrebe istraživanja, dobivene rezultate smo podijelili u pet kategorija (slabo: od 0 do 10, dovoljno: od 11 do 25, dobro: od 26 do 61, vrlo dobro: od 62 do 84, odlično: od 85 do 100). Najviše ispitanika je procijenilo svoje tjelesno zdravlje dobrim (81,19%) i vrlo dobrim (16,17%), a najmanje odličnim (0,33%), a nitko nije procijenio svoje zdravlje slabim. Psihičko zdravlje najviše je ispitanika procijenilo vrlo dobrim (52,81%) i dobrim (26,07%), a najmanje odličnim (3,3%) i slabim (4,62%) - (Tablica 15).

Tablica 13: Samoprocjena tjelesnog zdravlja (PCS) ispitanika na Upitniku zdravstvenog statusa (SF-36) prema mjestu stanovanja i ukupno.

Mjesto stanovanja	Broj ispitanika (N)	Prosjek PSC (average)	Standardna devijacija (SD)	Najmanja vrijednost (min)	Najveća vrijednost (max)
Institucija	150	49,4	14,82	20,37	85,18
Vlastito domaćinstvo	150	50,02	14,43	13,33	96,29
Ukupno	300	51,71	14,81	13,33	96,29

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 14: Samoprocjena psihičkog zdravlja (MCS) ispitanika na Upitniku zdravstvenog statusa (SF-36) prema mjestu stanovanja i ukupno.

Mjesto stanovanja	Broj ispitanika (N)	Prosjek MCS (average)	Standardna devijacija (SD)	Najmanja vrijednost (min)	Najveća vrijednost (max)
Institucija	150	54,85	30,79	0	98,57
Vlastito domaćinstvo	150	72,66	20,82	14,62	100
Ukupno	300	63,76	27,75	0	100

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 15: Samoprocjena tjelesnog i psihičkog zdravstvenog statusa ispitanika na Upitniku zdravstvenog statusa (SF-36), podijeljeno u pet kategorija.

KATEGORIJE (od 0 do 100)		Tjelesno zdravlje (PCS)	Psihičko zdravlje (MCS)
1.	Slabo od 0 do 10	/	14 (4,62%)
2.	Dovoljno od 11 do 25	7 (2,31%)	40 (13,2%)
3.	Dobro od 26 do 61	243 (81,19%)	79 (26,07%)
4.	Vrlo dobro od 62 do 84	49 (16,17%)	157 (52,81%)
5.	Odlično od 85 do 100	1 (0,33%)	10 (3,3%)
Ukupno		300 (100%)	300 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Na Indeksu socijalne uključenosti u zajednici ispitanici su samoprocjenjivali svoju uključenost u zajednici putem socijalnih aktivnosti, a dobivene rezultate smo podijelili u nekoliko kategorija (slabo: od 12 do 23, povremeno: od 24 do 35, često: od 36 do 47 i vrlo često: od 48 do 60), a viši rezultat ili kategorija znači veću samoprocjenu socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici. Ukupna prosječna vrijednost rezultata na skali je 30,97 (SD=14,38), a ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu postigli su veći rezultat (34,56) (SD=13,96) od ispitanika koji žive u institucijama (27,38) (SD=13,88) - (Tablica 16).

Kada dobivene rezultate s Indeksa socijalne uključenosti u zajednici kategoriziramo, najviše je ispitanika ocijenilo svoju uključenosti u zajednici ocjenom *slabo* (44,23%), zatim ocjenom *često* (26,07%) i *vrlo često* (18,15%). Prema mjestu stanovanja, osobe koje žive u vlastitom domaćinstvu u najvećoj su mjeri procijenile da je njihova socijalna uključenost slaba (32,68%), zatim česta (29,04%) i vrlo česta (24,42%), a najmanje da je povremena (13,86%). Ispitanici koji žive u institucijama procijenili su socijalnu uključenost sličnim redoslijedom kao osobe koje žive u vlastitom domaćinstvu - slaba (55,78%), česta (23,1%) i vrlo česta (11,88%), a najmanje povremena (9,24%) - (Tablica 17).

Kada dobivene rezultate s Indeksa socijalne uključenosti u zajednici podijelimo za svaku aktivnost (česticu) posebno, najviše je naših ispitanika uključeno u zajednici putem aktivnosti u obitelji, zatim hobija, zabavnih i edukativnih aktivnosti, a najmanje u volonterskim i humanitarnim aktivnostima te nastavku radne aktivnosti. Također, isti redoslijed dobivamo kada ispitanike kategoriziramo prema mjestu stanovanja (Grafikon 1).

Tablica 16: Samoprocjena socijalne uključenosti ispitanika na Indeksu socijalne uključenosti u zajednici prema mjestu stanovanja i ukupno.

Mjesto stanovanja	Broj ispitanika (N)	Prosjek (average)	Standardna devijacija (SD)	Najmanja vrijednost (min)	Najveća vrijednost (max)
Institucija	150	27,38	13,88	12	55
Vlastito domaćinstvo	150	34,56	13,96	12	56
Ukupno	300	30,97	14,38	12	56

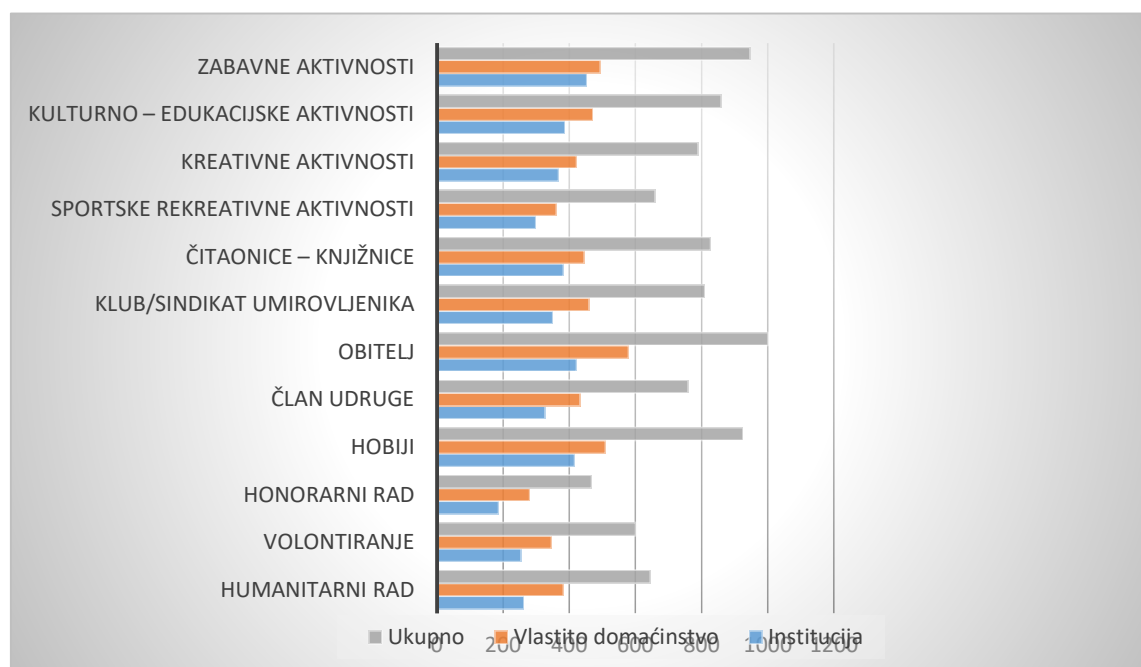
Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 17: Samoprocjena socijalne uključenosti ispitanika na Indeksu socijalne uključenosti u zajednici prema mjestu stanovanja i ukupno, podijeljeno u četiri kategorije.

KATEGORIJE		N (%)	MJESTO STANOVANJA	
			Vlastito domaćinstvo	Institucije
1.	Slaba od 12 do 23	131 (44,23%)	48 (32,68%)	83 (55,78%)
2.	Povremena od 24 do 35	35 (11,55%)	21 (13,86%)	14 (9,24%)
3.	Česta od 36 do 47	79 (26,07%)	44 (29,04%)	35 (23,1%)
4.	Vrlo česta od 48 do 60	55 (18,15%)	37 (24,42%)	18 (11,88%)
Ukupno		300 (100%)	150 (100%)	150 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Grafikon 1: Samoprocjena socijalne uključenosti ispitanika na Indeksu socijalne uključenosti u zajednici, posebno za svaku aktivnost prema mjestu stanovanja i ukupno.

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici su na Ljestvici zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja procjenjivali koliko su zadržali starih i uveli novih aktivnosti nakon umirovljenja. Ukupna prosječna vrijednost koju su ispitanici ostvarili je 8,99 (SD=3,96), najmanja vrijednost je 3, a najveća 15. Ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu postižu veću prosječnu vrijednost (10,22) (SD=3,6) od ispitanika koji žive u institucijama (7,76) (SD=3,93) - (Tablica 18).

Kada dobivene rezultate na Ljestvici zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja podijelimo prema kategorijama (malo: od 3 do 6, srednje: od 7 do 10 i puno: od 11 do 15), najviše ispitanika od ukupnog broja je ocijenilo da je puno (49,67%) zadržalo prijašnjih i uvelo novih aktivnosti, te slijede ispitanici koji su zadržali i uveli malo (37,79%) i prosječno (srednje) sličnim redoslijedom (12,54%). Prema mjestu stanovanja, ispitanici u institucijama najčešće su odgovarali da su zadržali i uveli malo (51,98%) i puno aktivnosti (38,58%), a ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu najčešće su odgovarali: puno (60,16%) i malo (23,1%) - (Tablica 19).

Tablica 18: Samoprocjena zadržanih i novih aktivnosti ispitanika na Ljestvici zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja prema mjestu stanovanja i ukupno.

Mjesto stanovanja	Broj ispitanika (N)	Prosjek (average)	Standardna devijacija (SD)	Najmanja vrijednost (min)	Najveća vrijednost (max)
Institucija	150	7,76	3,93	3	15
Vlastito domaćinstvo	150	10,22	3,6	3	15
Ukupno	300	8,99	3,96	3	15

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 19: Samoprocjena zadržanih i novih aktivnosti ispitanika na Ljestvici zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja prema mjestu stanovanja i ukupno, podijeljeno u tri kategorije.

KATEGORIJE		N (%)	MJESTO STANOVANJA	
			Vlastito domaćinstvo	Institucije
1.	Malo Od 3 do 6	113 (37,79%)	35 (23,1%)	78 (51,98%)
2.	Srednje Od 7 do 10	38 (12,54%)	24 (15,84%)	14 (9,44%)
3.	Puno Od 11 do 15	149 (49,67%)	91 (60,16%)	58 (38,58%)
Ukupno		300 (100%)	150 (100%)	150 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici su na Skali socijalne podrške procjenjivali svoju percepciju primljene socijalne podrške od obitelji i prijatelja. Ukupna prosječna vrijednost primljene socijalne podrške obitelji je 114,12 (SD=29,35), najmanja vrijednost je 36, a najveća 140. Ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu su istu podršku prosječno ocijenili sa 122,7 (SD=24,15), a ispitanici koji žive u institucijama sa 105,5 (SD=31,48) – (Tablica 20).

Primljenu socijalnu podršku prijatelja ukupno su ispitanici ocijenili sa 105,53 (SD=27,92), najmanja vrijednost je 38, a najveća 140. Prema mjestu stanovanja, osobe koje žive u vlastitom domaćinstvu prosječno su ocijenile primljenu podršku prijatelja sa 113,88 (SD=24,46), a osobe koje žive u institucijama s 97,17 (SD=30,97) – (Tablica 21).

Za potrebe istraživanja, dobivene rezultate socijalne podrške obitelji i socijalne podrške prijatelja smo podijelili u pet kategorija (slaba podrška: od 23 do 45, povremena: od 46 do 69, česta: od 70 do 93, vrlo česta: od 94 do 117 i stalna: od 118 do 140). Većina ispitanika je samoprocijenila da ima stalnu (60,73%) socijalnu podršku obitelji, zatim povremenu (15,51%) i vrlo čestu (15,18%), a najmanje ih je podršku ocijenilo slabom (0,99%). Što se tiče socijalne podrške prijatelja, ispitanici su samoprocijenili da ju primaju stalno (39,28%), zatim vrlo često (32,01%) i povremeno (16,83%), a najmanje slabo (1,65%) – (Tablica 22).

Tablica 20: Samoprocjena socijalne podrške obitelji ispitanika na Skali socijalne podrške prema mjestu stanovanja i ukupno.

Mjesto stanovanja	Broj ispitanika (N)	Prosjek (average)	Standardna devijacija (SD)	Najmanja vrijednost (min)	Najveća vrijednost (max)
Institucija	150	105,5	31,48	37	140
Vlastito domaćinstvo	150	122,7	24,15	36	140
Ukupno	300	114,12	29,35	36	140

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 21: Samoprocjena socijalne podrške prijatelja ispitanika na Skali socijalne podrške prema mjestu stanovanja i ukupno.

Mjesto stanovanja	Broj ispitanika (N)	Prosjek (average)	Standardna devijacija (SD)	Najmanja vrijednost (min)	Najveća vrijednost (max)
Institucija	150	97,17	30,97	38	139
Vlastito domaćinstvo	150	113,88	24,46	52	140
Ukupno	300	105,53	27,92	38	140

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 22: Samoprocjena socijalne podrške obitelji i prijatelja ispitanika na Skali socijalne podrške, podjeljeno u pet kategorija.

KATEGORIJE		Socijalna podrška obitelji	Socijalna podrška prijatelja
1.	Slaba od 23 do 45	3 (0,99%)	5 (1,65%)
2.	Povremena od 46 do 69	47 (15,51%)	51 (16,83%)
3.	Česta od 70 do 93	23 (7,59%)	31 (10,23%)
4.	Vrlo česta od 94 do 117	46 (15,18%)	97 (32,01%)
5.	Stalna podrška od 118 do 140	181 (60,73%)	116 (39,28%)
Ukupno		300 (100%)	300 (100%)

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

3.3.5 Opis obrade podataka

Rezultate smo obradili statističkim paketom IBM SPSS V23.0. U kategorijske varijable smo podijelili dobivene podatke o karakteristikama ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju. Prije obrazloženja dobivenih rezultata na istraživačka pitanja, izračunali smo opisnu statistiku svake pojedine varijable za cijeli uzorak, a ovisno o važnosti za ciljeve istraživanja, prikazali smo ih tablično ili tekstualno. Uzorak smo podijelili na poduzorke u skladu s istraživačkim pitanjima koja ispitujemo i proveli smo testiranje razlika. Za utvrđivanje normaliteta distribucije koristili smo Kolmogorov-Smirnovljev test (za više od 50 distribucija) i Shapiro-Wilkov test (za manje od 50 distribucija). Budući da većina distribucija značajno odstupa od normalne raspodjele, testiranje razlika među skupinama proveli smo neparametrijskim postupcima: Mann-Whitneyevim testom (za ispitivanje značajnosti razlika između dviju kategorija) i/ili Kruskal-Wallisovim testom (za ispitivanje značajnosti razlika između više od dviju kategorija te da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi proveli smo post hoc analizu Mann-Whitneyevim testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala i ukupnog rezultata). Za statističku značajnost uzeli smo onu razliku uz koju nas veže jednak ili manji rizik od 5% (Sig. $\leq 0,05$).

U statističkim analizama korišteni su postupci:

- deskriptivna (opisna) statistika za sve varijable
- prikladni statistički postupci za utvrđivanje postojanja razlike između aritmetičkih sredina promatranih varijabli.

3.3.6 Etički vidik

Prije provođenja istraživanja zatražili smo dopuštenje u institucijama (domovima za starije osobe) od njihovog Stručnog kolegija i ravnatelja ustanove (Prilog A). Prije provođenja anketiranja, institucije (Dom za starije i nemoćne osobe Vita Nova i Dom za starije osobe Bjelovar) i udruge (Matice umirovljenika Bjelovar, Liga protiv raka i Klub laringektomiranih osoba) su obavijestile svoje članove, korisnike o provođenju istraživanja. Svim ispitanicima smo prije anketiranja objasnili svrhu, ciljeve i metode istraživanja te naglasili da je istraživanje anonimno. Ispitanici su prije provođenja

anketiranja ispuniti pisani pristanak o dobrovoljnom sudjelovanju i mogućnosti prestanka sudjelovanja bez posljedica u bilo kojem trenutku (Prilog B).

3.4 Rezultati

3.4.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociodemografske varijable

3.4.1.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na spol

Tablica 23: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na spol ispitanika.

FAZE	SPOL		Statistic	Std. error	SPOL		Statistic	Std. error
Faza pripreme	muški	Mean	23,07	1,741	ženski	Mean	22,61	,588
		Median	26,0			Median	26	
		Variance	67,2			Variance	58,527	
		SD	8,08			SD	7,65	
		Minimum	7,00			Minimum	7	
		Maximum	35,00			Maximum	34	
		Range	28,00			Range	27	
		Interquartile Range	12,00			Interquartile Range	13	
		Skewness	-,491	,222		Skewness	-,466	,181
		Kurtosis	-1,013	,440		Kurtosis	-1,035	,359
Faza medenog mjeseca	muški	Mean	19,47	,639,	ženski	Mean	19,3	,492
		Median	21			Median	21	
		Variance	48,64			Variance	43,84	
		SD	6,97			SD	6,62	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	23	
		Interquartile Range	13			Interquartile Range	11	
		Skewness	-,589	,222		Skewness	-,583	,181
		Kurtosis	-,880	,440		Kurtosis	-,864	,359
Faza stabilnosti	muški	Mean	50,11	1,63	ženski	Mean	50,994	1,327
		Median	56			Median	60	
		Variance	316,42			Variance	318,96	
		SD	17,78			SD	17,85	
		Minimum	18			Minimum	15	
		Maximum	70			Maximum	70	
		Range	52			Range	55	
		Interquartile Range	31			Interquartile Range	29	
		Skewness	-,545	,222		Skewness	-,655	,181
		Kurtosis	-1,267	,440		Kurtosis	-1,115	,359

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 23 s ostalim fazama (razočaranja, terminalne faze, radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s

obzirom na spol, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 23 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveća prosječna vrijednost je zabilježena kod muškaraca (M=23,07), kao i najveća maksimalna vrijednost (Maximum=35), a središnja (Median=26) i najmanja vrijednost (Minimum=7) su zabilježene kod obaju spolova.

U *fazi medenog mjeseca*, muškarci i žene imaju podjednake rezultate prosječne vrijednosti (M=19), središnje (Median=21) i najmanje vrijednosti (Minimum=6).

U *fazi stabilnosti*, žene i muškarci postižu podjednake vrijednosti, jedina razlika je u središnjoj vrijednosti u kojoj žene postižu više vrijednosti (Median=60).

U *fazi razočaranja*, žene postižu veću prosječnu vrijednost (M=12,5) od muškaraca, dok je najniža zabilježena kod muškaraca (Minimum=3), a središnja (Median=13) i najveća maksimalna vrijednost je ista kod obaju spolova (Maximum=15).

U *terminalnoj fazi*, žene i muškarci postižu podjednake rezultate najmanje i maksimalne vrijednosti (Minimum=8, Maximum=40), jedina je razlika u središnjoj vrijednosti u kojoj muškarci postižu višu vrijednost (Median=20) od žena (Median=15).

U *fazi radne reaktivacije*, najveća maksimalna vrijednost (Maximum=29) je zabilježena kod žena, a ostale vrijednosti su jednake kod obaju spolova (Median=10, Minimum=6, M=10).

Tablica 24: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na spol.

FAZE	Spol	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	muški	,179	119	,000	,920	119	,000
	ženski	,190	181	,000	,924	181	,000
Faza medenog mjeseca	muški	,177	119	,000	,905	119	,000
	ženski	,155	181	,000	,910	181	,000
Faza stabilnosti	muški	,177	119	,000	,853	119	,000
	ženski	,201	181	,000	,839	181	,000
Faza razočaranja	muški	,183	119	,000	,877	119	,000
	ženski	,189	181	,000	,883	181	,000
Terminalna faza	muški	,179	119	,000	,878	119	,000
	ženski	,221	181	,000	,828	181	,000
Faza radne reaktivacije	muški	,183	119	,000	,908	119	,000
	ženski	,219	181	,000	,850	181	,000

a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kao što možemo vidjeti iz Tablice 23, dobivene vrijednosti svih distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05) te smo testiranje razlika među skupinama proveli neparametrijskim postupkom (Mann-Whitneyjevim testom).

Tablica 25: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa usporedbe s obzirom na bračni status ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Spol	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	muški	119	154,53	18389,5	10289,5	-,654	,513
	ženski	181	147,85	26760,5			
Faza medenog mjeseca	muški	119	153,25	18236,5	10442,5	-,446	,656
	ženski	181	148,69	26913,5			
Faza stabilnosti	muški	119	147,79	17587,5	10447,5	-,439	,661
	ženski	181	152,28	27562,5			
Faza razočaranja	muški	119	141,54	16843,5	9703,5	-,1,473	,141
	ženski	181	156,39	28306,5			
Terminalna faza	muški	119	153,58	18276	10403	-,500	,617
	ženski	181	148,48	26874			
Faza radne reaktivacije	muški	119	145,92	17364	10224	-,748	,454
	ženski	181	153,51	27786			

a. Grouping Variable: spol

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 25 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ne ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ženskih i muških ispitanika na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje (jer su dobiveni rezultati Mann-Whitneyjeva testa u navedenim subskalam Asymp. Sig. >0,05). Prema dobivenim rezultatima, muškarci i žene jednako percipiraju čimbenike prilagodbe na umirovljenje.

3.4.1.2 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na bračni status

Tablica 26: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na bračni status.

FAZE	Bračno stanje		Statistic	Std. error	Bračno stanje		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Bračna/izvanbračna zajednica	Mean	26,08	,48	Neoženjen/neudana	Mean	17,2	3,78
		Median	28			Median	18	
		Variance	36,63			Variance	71,7	
		SD	6,05			SD	8,46	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	35			Maximum	30	
		Range	28			Range	23	
		Interquartile Range	4			Interquartile Range	14	
		Skewness	-1,348	,192		Skewness	,661	,913
	Kurtosis	1,551	,383	Kurtosis	1,235	2		
	Razveden/razvedena	Mean	17,82	1,11	Udovac/udovica	Mean	19,51	,809
		Median	18			Median	19	
		Variance	36,14			Variance	70,1	
		SD	6,01			SD	8,37	
		Minimum	9			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	33	
		Range	24			Range	26	
		Interquartile Range	7			Interquartile Range	16	
Skewness		,789	,434	Skewness		,214	,234	
Kurtosis	,608	,845	Kurtosis	-1,304	,463			
Faza medenog mjeseca	Bračna/izvanbračna zajednica	Mean	22,58	,346	Neoženjen/neudana	Mean	16,2	3,72
		Median	22			Median	15	
		Variance	19,05			Variance	69,2	
		SD	4,36			SD	8,31	
		Minimum	7			Minimum	6	
		Maximum	30			Maximum	28	
		Range	23			Range	22	
		Interquartile Range	6			Interquartile Range	15	
		Skewness	-,968	,192		Skewness	,408	,913
	Kurtosis	1,447	,383	Kurtosis	,023	2		
	Razveden/razvedena	Mean	13,37	1,2	Udovac/udovica	Mean	16,37	,695
		Median	11			Median	17	
		Variance	41,81			Variance	51,7	
		SD	6,46			SD	7,19	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	24			Maximum	29	
		Range	18			Range	23	
		Interquartile Range	12,5			Interquartile Range	13	
Skewness		,379	,434	Skewness		,11	,234	
Kurtosis	-1,437	,845	Kurtosis	-1,489	,463			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 26 s ostalim fazama (stabilnosti, razočaranja, terminalne faze, radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na

umirovljenje s obzirom na bračni status, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 26 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici (M=26,08), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su razvedeni i neudani (M=17). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su u zajednici (Maximum=35), a najmanja vrijednost (Minimum=7) kod ispitanika koji su u zajednici te neoženjenih i udovaca.

U *fazi medenog mjeseca*, najveća vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su u zajednici (M=22,58), a najmanja prosječna vrijednost kod razvedenih (M=13,37). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=30) je zabilježena kod ispitanika koji su u zajednici, a najmanja vrijednost (Minimum=6) kod ispitanika koji su razvedeni, neoženjeni i udovci.

U *fazi stabilnosti*, najveća prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici (M=60,64), a najmanja prosječna vrijednost kod razvedenih ispitanika (M=34,41). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=70) zabilježena je kod ispitanika koji su u zajednici i kod razvedenih, a najmanja vrijednost (Minimum=15) kod ispitanika koji su udovci.

U *fazi razočaranja*, najveću prosječnu vrijednost (M=12) postižu ispitanici koji su razvedeni i udovci, a najmanju (M=11) ispitanici koji su neoženjeni i u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici. Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=15) je zabilježena u svim kategorijama, a najmanja vrijednost (Minimum=3) kod ispitanika u zajednici i razvedenih.

U *terminalnoj fazi*, najveću prosječnu vrijednost (M=30,17) postižu ispitanici koji su razvedeni, a najmanju (M=15,23) ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici. Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=40) je zabilježena kod ispitanika koji su razvedeni i udovci, a najmanja vrijednost (Minimum=8) kod ispitanika koji su razvedeni, udovci i u zajednici.

U *fazi radne reaktivacije*, najveću prosječnu vrijednost (M=12) postižu ispitanici koji su neoženjeni, a najmanju sve ostale kategorije ispitanika (M=10). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=29) je zabilježena kod ispitanika koji su udovci, a najmanja (Minimum=6) kod ispitanika u zajednici, razvedenih i udovaca.

Tablica 27: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na bračni status ispitanika.

FAZE	Bračno stanje	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Bračna/izvanbračna zajednica	,249	159	,000	,864	159	,000
	Neoženjen/neudana	,262	5	,200*	,949	5	,727
	Razveden/razvedena	,213	29	,002	,927	29	,046
	Udovac/udovica	,106	107	,005	,921	107	,000
Faza medenog mjeseca	Bračna/izvanbračna zajednica	,132	159	,000	,918	159	,000
	Neoženjen/neudana	,157	5	,200*	,990	5	,979
	Razveden/razvedena	,171	29	,030	,877	29	,003
	Udovac/udovica	,186	107	,000	,904	107	,000
Faza stabilnosti	Bračna/izvanbračna zajednica	,254	159	,000	,764	159	,000
	Neoženjen/neudana	,280	5	,200*	,906	5	,446
	Razveden/razvedena	,246	29	,000	,845	29	,001
	Udovac/udovica	,199	107	,000	,874	107	,000
Faza razočaranja	Bračna/izvanbračna zajednica	,230	159	,000	,872	159	,000
	Neoženjen/neudana	,191	5	,200*	,958	5	,794
	Razveden/razvedena	,192	29	,008	,829	29	,000
	Udovac/udovica	,179	107	,000	,840	107	,000
Terminalna faza	Bračna/izvanbračna zajednica	,249	159	,000	,780	159	,000
	Neoženjen/neudana	,152	5	,200*	,985	5	,957
	Razveden/razvedena	,182	29	,015	,839	29	,000
	Udovac/udovica	,168	107	,000	,825	107	,000
Faza radne reaktivacije	Bračna/izvanbračna zajednica	,241	159	,000	,894	159	,000
	Neoženjen/neudana	,252	5	,200*	,867	5	,254
	Razveden/razvedena	,204	29	,003	,913	29	,020
	Udovac/udovica	,188	107	,000	,852	107	,000

*. This is a lower bound of the true significance.
a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 27 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05) te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 28: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na bračni status ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^{a, b}		
FAZE	Bračno stanje	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Bračna/izvanbračna zajednica	159	184	52,92	3	,000
	Neoženjen/neudana	5	94,4			
	Razveden/razvedena	29	93,1			
	Udovac/udovica	107	118,9			
Faza medenog mjeseca	Bračna/izvanbračna zajednica	159	188,34	68,68	3	,000
	Neoženjen/neudana	5	113,1			
	Razveden/razvedena	29	79,17			
	Udovac/udovica	107	115,35			
Faza stabilnosti	Bračna/izvanbračna zajednica	159	198,87	106,79	3	,000
	Neoženjen/neudana	5	93,9			
	Razveden/razvedena	29	79,55			
	Udovac/udovica	107	100,5			
Faza razočaranja	Bračna/izvanbračna zajednica	159	134,87	13,01	3	,005
	Neoženjen/neudana	5	124,5			
	Razveden/razvedena	29	161,69			
	Udovac/udovica	107	171,91			
Terminalna faza	Bračna/izvanbračna zajednica	159	107,63	84,67	3	,000
	Neoženjen/neudana	5	185,9			
	Razveden/razvedena	29	215,88			
	Udovac/udovica	107	194,84			
Faza radne reaktivacije	Bračna/izvanbračna zajednica	159	156,41	3,62	3	,305
	Neoženjen/neudana	5	197,6			
	Razveden/razvedena	29	141,9			
	Udovac/udovica	107	141,85			
a. Kruskal-Wallis Test						
b. Grouping Variable: bračni status						

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 28 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na bračni status ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje pri čemu se neke kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalama Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja o kojim se kategorijama radi (unutar subskala pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i

terminalne faze) provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala.

U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 29: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali pripreme, stabilnosti i terminalne faze ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i neoženjenih.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faze	Bračni status	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Bračna/izvanbračna zajednica	159	83,94	13346,5	168,5	-2,206	,027
	Neoženjen/neudana	5	36,7	183,5			
Faza stabilnosti	Bračna/izvanbračna zajednica	159	84,38	13416,5	98,5	-2,874	,004
	Neoženjen/neudana	5	22,7	113,5			
Terminalna faza	Bračna/izvanbračna zajednica	159	80,97	12874,5	154,5	-2,35	,019
	Neoženjen/neudana	5	131,1	655,5			

a. Grouping Variable: bračni status

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 29 prikazani su sljedeći rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i ispitanika koji su neoženjeni, prema subskalama:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 83,94; Asymp. Sig. ,027) od neoženjenih ispitanika (Mean: 36,7), što znači da su ispitanici u zajednici poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici postižu (Mean: 84,38; Asymp. Sig. ,004) statistički značajno više rezultate od neoženjenih ispitanika (Mean: 22,7), što znači da su ispitanici u zajednici bolje usvojili ulogu

umirovljenika od neoženjenih, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina

Na *subskali terminalne faze*, neoženjeni ispitanici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 131,1; Asymp. Sig. ,019) od ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici (Mean: 80,97), što znači da su neoženjeni ispitanici manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć (vlastita ili supružnikova) i usamljenost.

Na ostalim subskalama (pripreme, medenog mjeseca, razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i ispitanika koji su neoženjeni.

Tablica 30: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i udovaca.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faze	Bračni status	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Bračna/izvanbračna zajednica	159	155,98	24801	4932	-5,825	,000
	Udovci	107	100,09	10710			
Faza medenog mjeseca	Bračna/izvanbračna zajednica	159	159,57	25372	4361	-6,757	,000
	Udovci	107	94,76	10139			
Faza stabilnosti	Bračna/izvanbračna zajednica	159	168,8	26839,5	2893,5	-9,139	,000
	Udovci	107	81,04	8671,5			
Faza razočaranja	Bračna/izvanbračna zajednica	159	120,08	19092	6372	-3,526	,000
	Udovci	107	153,45	16419			
Terminalna faza	Bračna/izvanbračna zajednica	159	102,79	16344	3624	-7,971	,000
	Udovci	107	179,13	19167			

a. Grouping Variable: bračni status

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 30 prikazani su sljedeći rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i koji su udovci, prema subskalama:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 155,98; Asymp. Sig. ,000) od udovaca (Mean: 100,09), što znači da su ispitanici u zajednici poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca* također, ispitanici koji su u zajednici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 159,57; Asymp. Sig. ,000) od udovaca (Mean: 94,76), što znači da su ispitanici u zajednici pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji su u zajednici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 168,8; Asymp. Sig. ,000) od udovaca (Mean: 81,04), što znači da su ispitanici u zajednici, bračnoj ili izvanbračnoj, bolje usvojili ulogu umirovljenika, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, udovci postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 153,45; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici (Mean: 120,08), što znači da su udovci manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili, za razliku od ispitanika koji su u zajednici.

Na *subskali terminalne faze*, udovci postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 179,13; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici (Mean: 102,79), što znači da su udovci manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije* Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji su u zajednici i udovaca.

Tablica 31: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i razvedenih.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faze	Bračni status	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Bračna/izvanbračna zajednica	159	104,08	16548	783	-5,68	,000
	Razvedeni	29	42	1218			
Faza medenog mjeseca	Bračna/izvanbračna zajednica	159	104,99	16693,5	637,5	-6,219	,000
	Razvedeni	29	36,98	1072,5			
Faza stabilnosti	Bračna/izvanbračna zajednica	159	105,69	16804,5	526,5	-6,624	,000
	Razvedeni	29	33,16	961,5			
Terminalna faza	Bračna/izvanbračna zajednica	159	83,86	13334	614	-6,326	,000
	Razvedeni	29	152,83	4432			

a. Grouping Variable: bračni status

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 31 prikazani su sljedeći rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i koji su razvedeni, prema subskalama:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 104,08; Asymp. Sig. ,000) od razvedenih (Mean: 42), što znači da su ispitanici u zajednici poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca* također, ispitanici koji su u zajednici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 104,99; Asymp. Sig. ,000) od razvedenih (Mean: 36,98), što znači da su ispitanici u zajednici pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji su u zajednici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 105,69; Asymp. Sig. ,000) od razvedenih (Mean: 33,16), što znači da su ispitanici koji su u zajednici, bračnoj ili izvanbračnoj, bolje usvojili ulogu umirovljenika od razvedenih, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, razvedeni ispitanici postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 152,83; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici (Mean: 83,86), što znači da su razvedeni ispitanici manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć i usamljenost.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji su u zajednici i razvedenih ispitanika.

3.4.1.3 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na način stanovanja

Tablica 32: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na način stanovanja.

FAZE	Način stanovanja		Statistic	Std. error	Način stanovanja		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Sam/sama	Mean	17,9	,911	Sa supružnikom / partnerom	Mean	26,42	,540
		Median	17,5			Median	28	
		Variance	53,22			Variance	39,47	
		SD	7,29			SD	6,28	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	32			Maximum	35	
		Range	25			Range	28	
		Interquartile Range	9,75			Interquartile Range	5	
		Skewness	,511	,299		Skewness	-1,468	,209
		Kurtosis	-,615	,590		Kurtosis	1,787	,414
	S obitelji i ostalim članovima	Mean	25,34	1,171	S ostalim osobama/ korisnicima	Mean	18,75	,887
		Median	26			Median	19	
		Variance	47,99			Variance	52,03	
		SD	6,92			SD	7,21	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	33	
		Range	26			Range	26	
		Interquartile Range	5			Interquartile Range	12,25	
		Skewness	-1,196	,398		Skewness	,292	,295
		Kurtosis	,641	,778		Kurtosis	-,912	,582

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 32 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze, radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na način stanovanja, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 32 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu najveću prosječnu vrijednost (M=26,42), a najmanju prosječnu vrijednost postižu ispitanici koji

žive sami (M=17,9). Također najveća maksimalna vrijednost (Maximum=35) je zabilježena kod ispitanika koje žive sa supružnikom ili partnerom, a najmanja vrijednost (Minimum=7) kod svih kategorija.

U *fazi medenog mjeseca*, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu najveću prosječnu vrijednost (M=22,91), a najmanju prosječnu vrijednost postižu ispitanici koje žive sami (M=14,29). Također, najveća maksimalna vrijednost (Maximum=30) je zabilježena kod ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom, a najmanja vrijednost (Minimum=6) kod ispitanika koji žive sami.

U *fazi stabilnosti*, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom i ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima postižu najveću prosječnu vrijednost (M=60), a najmanju prosječnu vrijednost postižu ispitanici koji žive sami i s ostalim osobama ili korisnicima (M= 37). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=70) je zabilježena kod ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom i kod onih koji žive s obitelji i ostalim članovima, a najmanja vrijednost (Minimum=15) kod ispitanika koji žive sami.

U *fazi razočaranja*, najveću prosječnu vrijednost (M=13,25) postižu ispitanici koji žive sami, a najmanju (M=11) ispitanici koji žive s ostalim osobama ili korisnicima i oni koji žive sa supružnikom ili partnerom. Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=15) je zabilježena kod svih kategorija, a najmanja vrijednost (Minimum=3) kod ispitanika koji žive sami.

U *terminalnoj fazi*, najveću prosječnu vrijednost (M=29) postižu ispitanici koji žive s ostalim korisnicima ili osobama i oni koji žive sami, a najmanju prosječnu vrijednost postižu (M=13) ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima. Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=40) je zabilježena kod ispitanika koji žive sami, a najmanja vrijednost (Minimum=8) kod ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima i onih koji žive sa supružnikom ili partnerom.

U *fazi radne reaktivacije*, najveću prosječnu vrijednost (M=11) postižu ispitanici koji žive sami i oni koji žive s obitelji i ostalim članovima, a najmanju ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom i oni koji žive s ostalim osobama ili korisnicima (M=10). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=29) je zabilježena kod ispitanika koji žive sami, a najmanja (Minimum=6) kod ispitanika koji žive sami, sa supružnikom ili partnerom i s ostalim osobama ili korisnicima.

Tablica 33: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na način stanovanja ispitanika.

FAZE	Način stanovanja	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Sam/sama	,182	64	,000	,921	64	,001
	Sa supružnikom/ partnerom	,243	135	,000	,840	135	,000
	S obitelji i ostalim članovima	,309	35	,000	,847	35	,000
	S ostalim osobama/ korisnicima	,106	66	,064	,951	66	,011
Faza medenog mjeseca	Sam/sama	,231	64	,000	,870	64	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	,133	135	,000	,894	135	,000
	S obitelji i ostalim članovima	,146	35	,057	,929	35	,027
	S ostalim osobama/korisnicima	,207	66	,000	,895	66	,000
Faza stabilnosti	Sam/sama	,217	64	,000	,853	64	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	,247	135	,000	,753	135	,000
	S obitelji i ostalim članovima	,271	35	,000	,689	35	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	,207	66	,000	,893	66	,000
Faza razočaranja	Sam/sama	,252	64	,000	,717	64	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	,246	135	,000	,851	135	,000
	S obitelji i ostalim članovima	,190	35	,002	,918	35	,012
	S ostalim osobama/korisnicima	,161	66	,000	,910	66	,000
Terminalna faza	Sam/sama	,181	64	,000	,826	64	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	,257	135	,000	,774	135	,000
	S obitelji i ostalim članovima	,358	35	,000	,638	35	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	,158	66	,000	,836	66	,000
Faza radne reaktivacije	Sam/sama	,208	64	,000	,784	64	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	,222	135	,000	,878	135	,000
	S obitelji i ostalim članovima	,319	35	,000	,806	35	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	,182	66	,032	,925	66	,001

a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 33 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05) te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 34: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na način stanovanja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^{a, b}		
FAZE	Način stanovanja	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Sam/sama	64	98,69	70,297	3	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	189,55			
	S obitelji i ostalim članovima	35	176,7			
	S ostalim osobama/korisnicima	66	106,98			
Faza medenog mjeseca	Sam/sama	64	92,05	83,136	3	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	195,39			
	S obitelji i ostalim članovima	35	165,89			
	S ostalim osobama/korisnicima	66	107,21			
Faza stabilnosti	Sam/sama	64	89,54	124,789	3	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	197,7			
	S obitelji i ostalim članovima	35	205,41			
	S ostalim osobama/korisnicima	66	83,94			
Faza razočaranja	Sam/sama	64	196,81	23,938	3	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	137,49			
	S obitelji i ostalim članovima	35	139,63			
	S ostalim osobama/korisnicima	66	137,98			
Terminalna faza	Sam/sama	64	213,94	116,051	3	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	107,01			
	S obitelji i ostalim članovima	35	90,9			
	S ostalim osobama/korisnicima	66	209,55			
Faza radne reaktivacije	Sam/sama	64	153,33	2,169	3	,538
	Sa supružnikom/ partnerom	135	144,81			
	S obitelji i ostalim članovima	35	168,34			
	S ostalim osobama/korisnicima	66	149,94			
a. Kruskal-Wallis Test						
b. Grouping Variable: način stanovanja						

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 34 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na način stanovanja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji pokazuju da se neke kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalama Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja o kojim se kategorijama radi (unutar subskala pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i

terminalne faze) provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala.

U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 35: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika koji žive sami i sa supružnikom ili partnerom.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faze	Način stanovanja	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Sam	64	60,45	3869	1789	-6,689	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	118,75	16031			
Faza medenog mjeseca	Sam	64	58,03	3714	1634	-7,099	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	119,9	16186			
Faza stabilnosti	Sam	64	52,65	3369,5	1289,5	-8,002	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	122,45	16530,5			
Faza razočaranja	Sam	64	127,76	8176,5	2543,5	-4,768	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	86,84	11723,5			
Terminalna faza	Sam	64	146,92	9403	1317	-7,949	,000
	Sa supružnikom/ partnerom	135	77,76	10497			

a. Grouping Variable: način stanovanja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 35 prikazani su sljedeći rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlika ispitanika koji žive sami i sa supružnikom ili partnerom prema subskalama:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 118,75; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive sami (Mean: 60,45), što znači da su ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca* također, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 119,9; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika

koji žive sami (Mean: 58,03), što znači da su ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 122,45; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive sami (Mean: 52,65), što znači da su ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji žive sami, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji žive sami postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 127,76; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom (Mean: 86,84), što znači da su ispitanici koji žive sami manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili, za razliku od ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji žive sami postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 146,92; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom (Mean: 77,76), što znači da su ispitanici koji žive sami manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji žive sami i ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom.

Tablica 36: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika koji žive sami i s obitelji i ostalim članovima.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faze	Način stanovanja	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Sam	64	41,14	2633	553	-4,16	,000
	S obitelji i ostalim članovima	35	66,2	2317			
Faza medenog mjeseca	Sam	64	41,07	2628,5	548,5	-4,193	,000
	S obitelji i ostalim članovima	35	66,33	2321,5			
Faza stabilnosti	Sam	64	38,2	2445	365	-5,53	,000
	S obitelji i ostalim članovima	35	71,57	2505			
Faza razočaranja	Sam	64	56,79	3634	685,5	-3,28	,001
	S obitelji i ostalim članovima	35	37,59	1315			
Terminalna faza	Sam	64	62,85	4022,5	297,5	-6,04	,000
	S obitelji i ostalim članovima	35	26,5	927,5			

a. Grouping Variable: način stanovanja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 36 prikazani su sljedeći rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlika ispitanika koji žive sami i s obitelji i ostalim članovima prema subskalama:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 66,2; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive sami (Mean: 41,14), što znači da su ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca* također, ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 66,33; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive sami (Mean: 41,07), što znači da su ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 71,57; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive sami (Mean: 38,2), što znači da su ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima bolje usvojili

ulogu umirovljenika od ispitanika koji žive sami, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji žive sami postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 56,79; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima (Mean: 37,59), što znači da su ispitanici koji žive sami manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili, za razliku od ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji žive sami postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 62,85; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima (Mean: 26,5), što znači da su ispitanici koji žive sami manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji žive sami i ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima.

Tablica 37: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca i razočaranja ispitanika koji žive sami i s ostalim osobama ili korisnicima.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faza	Način stanovanja	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Sam	64	57,95	3708,5	1628,5	-2,257	,024
	S ostalim osobama/korisnicima	66	72,83	4806,5			
Faza razočaranja	Sam	64	77,27	4945	1359	-3,600	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	54,09	3570			

a. Grouping Variable: način stanovanja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 37 prikazani su sljedeći rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlika ispitanika koji žive sami i s ostalim osobama ili korisnicima:

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji žive s ostalim osobama ili korisnicima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 72,83; Asymp. Sig. ,024) od ispitanika

koji žive sami (Mean: 57,95), što znači da su ispitanici koji žive s ostalim osobama ili korisnicima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji žive sami postižu (Mean: 77,27; Asymp. Sig. ,000) statistički značajno više rezultate od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima (Mean: 54,09), što znači da su ispitanici koji žive sami manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili, za razliku od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima.

Na ostalim subskalama (pripreme, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji žive sami i ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima.

Tablica 38: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom i s ostalim osobama ili korisnicima.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faze	Način stanovanja	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Sa supružnikom/ partnerom	135	119,68	16156,5	1933,5	-6,531	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	62,8	4144,5			
Faza medenog mjeseca	Sa supružnikom/ partnerom	135	121,74	16435,5	1654,5	-7,257	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	58,57	3865,5			
Faza stabilnosti	Sa supružnikom/ partnerom	135	128,03	17284,5	805,5	-9,438	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	45,7	3016,5			
Terminalna faza	Sa supružnikom/ partnerom	135	76,75	10361,5	1181,5	-8,488	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	150,6	9939,5			

a. Grouping Variable: način stanovanja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 38 prikazani su sljedeći rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlika ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom i s ostalim osobama ili korisnicima prema subskalama:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 119,68; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima (Mean: 62,8), što znači da su ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca* također, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 121,74; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima (Mean: 58,57), što znači da su ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 128,03; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima (Mean: 45,7), što znači da su ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji žive s ostalim osobama ili korisnicima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 150,6; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom (Mean: 76,75), što znači da su ispitanici koji žive s ostalim osobama ili korisnicima manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na ostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom i ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima.

Tablica 39: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali medenog mjeseca ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom i s obitelji i ostalim članovima.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faze	Način stanovanja	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Sa supružnikom/ partnerom	135	89,74	12115,5	1789,5	-2,222	,026
	S obitelji i ostalim članovima	35	69,13	2419,5			

a. Grouping Variable: način stanovanja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom postižu (Mean: 89,74; Asymp. Sig. ,026) statistički značajno više rezultate na subskali medenog mjeseca od ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima (Mean: 69,13), što znači da su ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini od ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima (Tablica 39). Na ostalim subskalama (pripreme, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom i ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima.

Tablica 40: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima i s obitelji i ostalim članovima.

Ranks					Test Statistics ^a		
Faze	Način stanovanja	N	Mean Rank	Sum Of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	S obitelji i ostalim članovima	35	67,26	2354	586	-4,069	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	42,38	2797			
Faza medenog mjeseca	S obitelji i ostalim članovima	35	66,43	2325	615	-3,867	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	42,82	2826			
Faza stabilnosti	S obitelji i ostalim članovima	35	75,56	2644,5	295,5	-6,141	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	37,98	2506,5			
Terminalna faza	S obitelji i ostalim članovima	35	26,49	927	297	-6,143	,000
	S ostalim osobama/korisnicima	66	64	4224			
a. Grouping Variable: način stanovanja							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 40 prikazani su sljedeći rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlika ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima i ispitanika s ostalim osobama ili korisnicima prema subskalama:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 67,26; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima (Mean: 42,38), što znači da su ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca* također, ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 66,43; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima (Mean: 42,82), što znači da su ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 75,56; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima (Mean: 37,98), što znači da su ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji žive s ostalim osobama ili korisnicima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 64; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima (Mean: 26,49), što znači da su ispitanici koji žive s ostalim osobama ili korisnicima manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima.

Na ostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima i ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima.

3.4.1.4 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na mjesto stanovanja

Tablica 41: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na mjesto stanovanja.

FAZE	Mjesto stanovanja		Statistic	Std. error	Mjesto stanovanja		Statistic	Std. error
Faza pripreme	u instituciji	Mean	21,74	,6722	u vlastitom domaćinstvu	Mean	23,85	,5909
		Median	21			Median	26	
		Variance	68,24			Variance	52,041	
		SD	8,26			SD	7,21	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	35			Maximum	34	
		Range	28			Range	27	
		Interquartile Range	15			Interquartile Range	10	
		Skewness	-,232	,197		Skewness	-,723	,199
		Kurtosis	-1,366	,392		Kurtosis	-,404	,395
Faza medenog mjeseca	u instituciji	Mean	18,52	,616	u vlastitom domaćinstvu	Mean	20,234	,4674
		Median	20			Median	21	
		Variance	57,304			Variance	32,55	
		SD	7,589			SD	5,706	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	28			Maximum	30	
		Range	22			Range	24	
		Interquartile Range	16			Interquartile Range	6	
		Skewness	-,276	,197		Skewness	-,956	,199
		Kurtosis	-1,518	,392		Kurtosis	,618	,395

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 41 s ostalim fazama (stabilnosti, razočaranja, terminalne faze, radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na način stanovanja, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 41 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveća prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu (M=23,85), dok je najveća vrijednost (Maximum=35) zabilježena kod ispitanika koji žive u institucijama, a najmanja vrijednost (Minimum=7) je zabilježena kod obiju kategorija.

U *fazi medenog mjeseca*, ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu postižu najveću prosječnu vrijednost (M=20,23) i najveću maksimalnu vrijednost (Maximum=30), a najmanja vrijednost (Minimum=6) je zabilježena kod obiju kategorija.

U *fazi stabilnosti*, ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu postižu najveću prosječnu vrijednost (M=56,75) i najveću maksimalnu vrijednost (Maximum=70), a najmanja vrijednost (Minimum=15) je zabilježena kod ispitanika koji žive u institucijama.

U fazi razočaranja, ispitanici koji žive u institucijama postižu veću prosječnu vrijednost (M=12,56) od ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu (M=11,9), a vrijednosti najveće maksimalne i minimalne vrijednosti su jednake u objema kategorijama (Maximum=15; Minimum=3).

U terminalnoj fazi, ispitanici koji žive u institucijama postižu veću prosječnu vrijednost (M=24,36) od ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu (M=17,85), a vrijednosti najveće maksimalne i minimalne vrijednosti su jednake u objema kategorijama (Maximum=40; Minimum=8).

U fazi radne reaktivacije, najveća prosječna vrijednost (M=11) je zabilježena kod ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu, kao i maksimalna vrijednost (Maximum=29), a najmanja vrijednost je jednaka kod obiju kategorija (Minimum=6).

Tablica 42: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na mjesto stanovanja.

FAZE	Mjesto stanovanja	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	u instituciji	,166	150	,000	,917	150	,000
	u vlastitom domaćinstvu	,221	150	,000	,915	150	,000
Faza medenog mjeseca	u instituciji	,163	150	,000	,876	150	,000
	vlastitom domaćinstvu	,188	150	,000	,905	150	,000
Faza stabilnosti	u instituciji	,175	150	,000	,858	150	,000
	u vlastitom domaćinstvu	,210	150	,000	,801	150	,000
Faza razočaranja	u instituciji	,213	150	,000	,838	150	,000
	u vlastitom domaćinstvu	,192	150	,000	,889	150	,000
Terminalna faza	u instituciji	,193	150	,000	,850	150	,000
	u vlastitom domaćinstvu	,256	150	,000	,810	150	,000
Faza radne reaktivacije	u instituciji	,223	150	,000	,903	150	,000
	u vlastitom domaćinstvu	,243	150	,000	,874	150	,000

a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kao što možemo vidjeti iz Tablice 42, dobivene vrijednosti svih distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05) te smo testiranje razlika među skupinama proveli neparametrijskim postupkom (Mann-Whitneyjevim testom).

Tablica 43: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa usporedbe s obzirom na mjesto stanovanja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Spol	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	u instituciji	150	142,57	21527,5	10051,5	-1,598	,110
	u vlastitom domaćinstvu	150	158,54	23622,5			
Faza medenog mjeseca	u instituciji	150	145,64	21991,5	10515,5	-,979	,327
	u vlastitom domaćinstvu	150	155,43	23158,5			
Faza stabilnosti	u instituciji	150	118,27	17859	6383	-6,486	,000
	u vlastitom domaćinstvu	150	183,16	27291			
Faza razočaranja	u instituciji	150	164,18	24790,5	9184,5	-2,792	,005
	u vlastitom domaćinstvu	150	136,64	20359,5			
Terminalna faza	u instituciji	150	180,35	27232,5	6742,5	-6,02	,000
	u vlastitom domaćinstvu	150	120,25	17917,5			
Faza radne reaktivacije	u instituciji	150	139,52	21068	9592	-2,225	,026
	u vlastitom domaćinstvu	150	161,62	24082			

a. Grouping Variable: mjesto stanovanja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 43 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji žive u institucijama i onih u vlastitom domaćinstvu na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 183,16; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive u institucijama (Mean: 118,27), što znači da su ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu

bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji žive u institucijama, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji žive u institucijama postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 164,18; Asymp. Sig. ,005) od ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu (Mean: 136,64), što znači da su ispitanici koji žive u institucijama manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji žive u institucijama postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 180,35; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu (Mean: 120,25), što znači da su ispitanici koji žive u institucijama manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 161,62; Asymp. Sig. ,026) od ispitanika koji žive u institucijama (Mean: 139,52), što znači da su se ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu više uključili u različite radne aktivnosti.

Na ostalim subskalama (pripreme i medenog mjeseca) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji žive u institucijama i ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu.

3.4.2 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na socioekonomske varijable

3.4.2.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja

Tablica 44: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja.

FAZE	Razina obrazovanja		Statistic	Std. error	Razina obrazovanja		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Bez škole	Mean	19,25	4,13	Viša škola	Mean	24,85	,91
		Median	19,5			Median	2635	
		Variance	68,25			Variance	46,45	
		SD	8,26			SD	6,81	
		Minimum	9			Minimum	7	
		Maximum	29			Maximum	34	
		Range	20			Range	27	
		Skewness	-,173	1,014		Skewness	-,985	,319
	Kurtosis	,874	2,619	Kurtosis	,063	,628		
	Osnovna škola	Mean	18,07	,84	Visoka škola	Mean	25,97	,778
		Median	18,5			Median	28	
		Variance	38,18			Variance	49,14	
		SD	6,17			SD	7,01	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	31			Maximum	35	
		Range	24			Range	28	
		Skewness	,160	,325		Skewness	-1,44	,267
	Kurtosis	-,617	,639	Kurtosis	1,241	,529		
	Srednja škola	Mean	21,93	,833	Magisterij ili doktorat znanosti	Mean	18,75	2,78
		Median	23			Median	19	
		Variance	70,125			Variance	30,917	
		SD	8,37			SD	5,56	
		Minimum	7			Minimum	13	
		Maximum	33			Maximum	24	
Range		26		Range		11		
Skewness		-,228	,240	Skewness		-,083	1,014	
Kurtosis	-1,326	,476	Kurtosis	-5,211	2,619			
Faza medenog mjeseca	Bez škole	Mean	14,25	4,32	Viša škola	Mean	21,44	,807
		Median	12,5			Median	22	
		Variance	74,91			Variance	36,543	
		SD	8,65			SD	6,04	
		Minimum	3			Minimum	6	
		Maximum	26			Maximum	29	
		Range	20			Range	23	
		Skewness	1,012	1,014		Skewness	-1,058	,319
	Kurtosis	,786	2,619	Kurtosis	,369	,628		
	Osnovna škola	Mean	15,37	,804	Visoka škola	Mean	22,22	,589
		Median	17			Median	23	
		Variance	34,955			Variance	28,175	
		SD	5,91			SD	5,308	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	25			Maximum	28	
		Range	19			Range	22	
		Skewness	-,166	,325		Skewness	-1,352	,267
	Kurtosis	-1,454	,639	Kurtosis	1,407	,529		

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 44 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 44 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici s visokim obrazovanjem ($M=25,94$), a namanju prosječnu vrijednost ($M=18,07$) ispitanici s osnovnim obrazovanjem. Najveću maksimalnu vrijednost ($Maximum=35$) imali su ispitanici s visokim obrazovanjem, a najmanju vrijednost ($Minimum=7$) ispitanici s osnovnim, srednjim, višim i visokim obrazovanjem.

U *fazi medenog mjeseca*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici s visokim obrazovanjem ($M=22,22$), a namanju prosječnu vrijednost ($M=14,25$) ispitanici bez obrazovanja. Najveću maksimalnu vrijednost ($Maximum=30$) imali su ispitanici sa srednjim obrazovanjem, a najmanju vrijednost ($Minimum=3$) ispitanici bez obrazovanja.

U *fazi stabilnosti*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici s visokim obrazovanjem ($M=60,14$), a namanju prosječnu vrijednost ($M=36,25$) ispitanici bez obrazovanja. Najveću maksimalnu vrijednost ($Maximum=70$) imali su ispitanici s višim i visokim obrazovanjem, a najmanju vrijednost ($Minimum=15$) ispitanici sa srednjim obrazovanjem.

U *fazi razočaranja*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici bez obrazovanja te ispitanici s osnovnim i srednjim obrazovanjem ($M=12$), a namanju prosječnu vrijednost ($M=8$) ispitanici s magisterijem ili doktoratom znanosti. Najveću maksimalnu vrijednost ($Maximum=15$) imale su sve kategorije ispitanika, a najmanju vrijednost ($Minimum=3$) ispitanici s visokim obrazovanjem i magisterijem ili doktoratom znanosti.

U *terminalnoj fazi*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici s osnovnim obrazovanjem ($M=29,59$), a namanju prosječnu vrijednost ($M=14,7$) ispitanici s visokim obrazovanjem. Najveću maksimalnu vrijednost ($Maximum=40$) imali su ispitanici sa srednjim i višim obrazovanjem, a najmanju vrijednost ($Minimum=8$) ispitanici s osnovnim, srednjim, višim i visokim obrazovanjem.

U *fazi radne reaktivacije*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici s magisterijem ili doktoratom znanosti ($M=12,25$), a namanju prosječnu vrijednost ($M=9,83$) ispitanici s višim obrazovanjem. Najveću maksimalnu vrijednost ($Maximum=19$) imali su ispitanici s osnovnim i visokim obrazovanjem, a najmanju vrijednost ($Minimum=6$) sve kategorije ispitanika.

Tablica 45: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika.

FAZE	Razina obrazovanja	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Bez škole	,190	4	-	,991	4	,962
	Osnovna škola	,100	54	,200*	,972	54	,242
	Srednja škola	,142	101	,000	,912	101	,000
	Viša škola	,263	56	,000	,884	56	,000
	Visoka škola	,304	81	,000	,808	81	,000
	Mag./Dr.	,278	4	-	,852	4	,233
Faza medenog mjeseca	Bez škole	,215	4	-	,945	4	,688
	Osnovna škola	,153	54	,003	,910	54	,001
	Srednja škola	,141	101	,000	,918	101	,000
	Viša škola	,185	56	,000	,880	56	,000
	Visoka škola	,190	81	,000	,846	81	,000
	Mag./Dr.	,185	4	-	,972	4	,855
Faza stabilnosti	Bez škole	,270	4	-	,871	4	,302
	Osnovna škola	,174	54	,000	,903	54	,000
	Srednja škola	,152	101	,000	,871	101	,000
	Viša škola	,266	56	,000	,739	56	,000
	Visoka škola	,293	81	,000	,659	81	,000
	Mag./Dr.	,170	4	-	,988	4	,948
Faza razočaranja	Bez škole	,250	4	-	,895	4	,405
	Osnovna škola	,180	54	,000	,873	54	,000
	Srednja škola	,207	101	,000	,829	101	,000
	Viša škola	,221	56	,000	,849	56	,000
	Visoka škola	,209	81	,000	,854	81	,000
	Mag./Dr.	,210	4	-	,982	4	,911

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 45 s rezultatima Kolmogorov-Smirnovog i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika, zbog preglednosti je priložena u Prilogu F.

Iz Tablice 45 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05) te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 46: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^a		
FAZE	Razina obrazovanja	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Bez škole	4	111	38,872	4	,000
	Osnovna škola	54	94,09			
	Srednja škola	101	141,34			
	Viša škola	56	167,85			
	Visoka škola	81	182,18			
	Mag./Dr.	4	93,5			
Faza medenog mjeseca	Bez škole	4	93,25	45,606	4	,000
	Osnovna škola	54	95,06			
	Srednja škola	101	135,06			
	Viša škola	56	176,13			
	Visoka škola	81	184,51			
	Mag./Dr.	4	147			
Faza stabilnosti	Bez škole	4	75,13	72,384	4	,033
	Osnovna škola	54	86,92			
	Srednja škola	101	126,73			
	Viša škola	56	182,03			
	Visoka škola	81	197,15			
	Mag./Dr.	4	120,75			
Faza razočaranja	Bez škole	4	151	10,478	4	,000
	Osnovna škola	54	152,42			
	Srednja škola	101	167,96			
	Viša škola	56	134,55			
	Visoka škola	81	131,15			
	Mag./Dr.	4	81			
Terminalna faza	Bez škole	4	183,88	58,361	4	,000
	Osnovna škola	54	204,26			
	Srednja škola	101	169,29			
	Viša škola	56	118,54			
	Visoka škola	81	104,38			
	Mag./Dr.	4	165,25			
Faza radne reaktivacije	Bez škole	4	144,75	8,014	4	,091
	Osnovna škola	54	174,4			
	Srednja škola	101	150,13			
	Viša škola	56	130,99			
	Visoka škola	81	141,49			
	Mag./Dr.	4	191,75			

a. Kruskal-Wallis Test

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 46 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji pokazuju da se neke kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalama Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja o kojim se kategorijama radi (unutar subskala pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze), provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala.

U sljedećim su tablicama prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 47: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali stabilnosti ispitanika bez škole i s višom školom.

Ranks					Test Statistics		
FAZE	Razina obrazovanja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza stabilnosti	Bez škole	4	11,38	45,50	35,5	-2,273	,023
	Viša škola	56	31,87	1784,5			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici s višim obrazovanjem postižu (Mean: 31,87; Asymp. Sig. ,023) statistički značajno više rezultate na subskali stabilnosti od ispitanika bez obrazovanja (Mean: 11,38), što znači da su ispitanici višeg obrazovanja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika bez obrazovanja zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina (Tablica 47). Na ostalim subskalama (pripreme, medenog mjeseca, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji nemaju obrazovanje i onih s višim obrazovanjem.

Tablica 48: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali stabilnosti ispitanika bez škole i s visokom školom.

Ranks					Test Statistics		
FAZE	Razina obrazovanja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza stabilnosti	Bez škole	4	12,88	51,50	41,5	-2,513	,012
	Visoka škola	81	44,49	3603,5			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici s visokim obrazovanjem postižu (Mean: 44,49; Asymp. Sig. ,012) statistički značajno više rezultate na subskali stabilnosti od ispitanika bez obrazovanja (Mean: 12,88), što znači da su visokoobrazovani ispitanici bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika bez obrazovanja zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina (Tablica 47). Na ostalim subskalama (pripreme, medenog mjeseca, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji nemaju obrazovanje i onih s višim obrazovanjem.

Tablica 49: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s osnovnom i srednjom školom.

Ranks					Test Statistics		
FAZE	Razina obrazovanja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Osnovna škola	54	64,59	3488	2003	-2,723	,006
	Srednja škola	101	85,17	86,02			
Faza medenog mjeseca	Osnovna škola	54	65,91	3559	2074	-2,458	,014
	Srednja škola	101	84,47	8531			
Faza stabilnosti	Osnovna škola	54	64,59	3488	1873	-3,210	,001
	Srednja škola	101	85,17	8602			
Terminalna faza	Osnovna škola	54	88,48	4778	2161	-2,13	,033
	Srednja škola	101	72,4	7312			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 49 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s osnovnim i srednjim obrazovanjem na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa srednjim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 85,17; Asymp. Sig. ,006) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 64,59), što znači da su ispitanici sa srednjim obrazovanjem poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa srednjim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 84,47; Asymp. Sig. ,014) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 65,91), što znači da su ispitanici sa srednjim obrazovanjem pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa srednjim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 85,17; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 64,59), što znači da su ispitanici sa srednjim obrazovanjem bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s osnovnim obrazovanjem, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici s osnovnim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 88,48; Asymp. Sig. ,033) od ispitanika sa srednjim obrazovanjem (Mean: 72,4), što znači da su ispitanici s osnovnim obrazovanjem manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s osnovnim i srednjim obrazovanjem.

Tablica 50: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s osnovnom i višom školom.

FAZE	Ranks				Test Statistics		
	Razina obrazovanja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Osnovna škola	54	40,12	2166,5	681,5	-4,976	,000
	Viša škola	56	70,33	3938,5			
Faza medenog mjeseca	Osnovna škola	54	39,79	2148	663	-5,090	,000
	Viša škola	56	70,66	3957			
Faza stabilnosti	Osnovna škola	54	37,56	2028,5	543,5	-5,796	,000
	Viša škola	56	72,79	4076,5			
Terminalna faza	Osnovna škola	54	72,39	3909	600	-5,468	,000
	Viša škola	56	39,21	2196			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 50 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s osnovnim i višim obrazovanjem na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici s višim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 70,33; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 40,12), što znači da su ispitanici s višim obrazovanjem poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici s višim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 70,66; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 39,79), što znači da su ispitanici s višim obrazovanjem pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici s višim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 72,79; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 37,56), što znači da su ispitanici s višim obrazovanjem bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s osnovnim obrazovanjem, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici s osnovnim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 72,39; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s višim obrazovanjem (Mean: 39,21), što znači da su ispitanici s osnovnim obrazovanjem manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s osnovnim i višim obrazovanjem.

Tablica 51: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s osnovnom i visokom školom.

Ranks					Test Statistics		
FAZE	Razina obrazovanja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Osnovna škola	54	42,58	2299,5	814,5	-6,182	,000
	Visoka škola	81	84,94	6880,5			
Faza medenog mjeseca	Osnovna škola	54	42,12	2274,5	789,5	-6,293	,000
	Visoka škola	81	85,25	6905,5			
Faza stabilnosti	Osnovna škola	54	39,81	2150	665	-6,849	,000
	Visoka škola	81	86,79	7030			
Terminalna faza	Osnovna škola	54	96,12	5190,5	668,5	-6,847	,000
	Visoka škola	81	49,25	3989,5			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 51 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s osnovnim i visokim obrazovanjem na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici s visokim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 84,94; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 42,58), što znači da su ispitanici s visokim obrazovanjem poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca* ispitanici s visokim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 85,25; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 42,12), što znači da su ispitanici s visokim obrazovanjem pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici s visokim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 86,79; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Mean: 39,81), što znači da su ispitanici s visokim obrazovanjem bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s osnovnim obrazovanjem, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici s osnovnim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 96,12; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s visokim obrazovanjem (Mean: 49,25), što znači da su ispitanici s osnovnim obrazovanjem manje

usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s osnovnim i visokim obrazovanjem.

Tablica 52: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika sa srednjom i višom školom.

Ranks					Test Statistics		
FAZE	Razina obrazovanja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Srednja škola	101	71,45	7216	2065	-2,803	,005
	Viša škola	56	92,63	5187			
Faza stabilnosti	Srednja škola	101	68,01	6869,5	1718,5	-4,071	,000
	Viša škola	56	98,91	5533,5			
Faza razočaranja	Srednja škola	101	85,37	8622	2185	-2,406	,016
	Viša škola	56	67,52	3781			
Terminalna faza	Srednja škola	101	88,39	8927,5	1879,5	-3,488	,000
	Viša škola	56	62,06	3475,5			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 52 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa srednjim i višim obrazovanjem na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici s višim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 92,63; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa srednjim obrazovanjem (Mean: 71,45), što znači da su ispitanici s višim obrazovanjem pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici s višim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 98,91; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa srednjim obrazovanjem (Mean: 68,01), što znači da su ispitanici s višim obrazovanjem bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa srednjim obrazovanjem, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa srednjim obrazovanjem postižu (Mean: 77,27; Asymp. Sig. ,000) statistički značajno više rezultate od ispitanika s višim obrazovanjem

(Mean: 54,09), što znači da su ispitanici sa srednjim obrazovanjem manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa srednjim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 88,39; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s višim obrazovanjem (Mean: 62,06), što znači da su ispitanici sa srednjim obrazovanjem manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na ostalim subskalama (pripreme i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa srednjim i višim obrazovanjem.

Tablica 53: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa srednjom i visokom školom.

Ranks					Test Statistics		
FAZE	Razina obrazovanja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Srednja škola	101	81,53	8235	3084	-2,858	,004
	Visoka škola	81	103,93	8418			
Faza medenog mjeseca	Srednja škola	101	78,53	7932	2781	-3,719	,000
	Visoka škola	81	107,67	8721			
Faza stabilnosti	Srednja škola	101	71,49	7220,5	2069,5	-5,734	,000
	Visoka škola	81	116,45	9432,5			
Faza razočaranja	Srednja škola	101	102,17	10319	3013	-3,108	,002
	Visoka škola	81	78,20	6334			
Terminalna faza	Srednja škola	101	108,66	10975	2357	-4,931	,000
	Visoka škola	81	70,10	5678			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 53 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa srednjim i visokim obrazovanjem na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici s visokim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 103,93; Asymp. Sig. ,004) od ispitanika sa srednjim obrazovanjem (Mean: 81,53), što znači da su ispitanici s visokim obrazovanjem poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici s visokim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 107,67; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa srednjim obrazovanjem (Mean: 78,53), što znači da su ispitanici s visokim obrazovanjem pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici s visokim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 116,45; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa srednjim obrazovanjem (Mean: 71,49), što znači da su ispitanici s visokim obrazovanjem bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa srednjim obrazovanjem, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa srednjim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 102,17; Asymp. Sig. ,002) od ispitanika s visokim obrazovanjem (Mean: 78,20), što znači da su ispitanici sa srednjim obrazovanjem manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kad su radili, za razliku od ispitanika s visokim obrazovanjem.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa srednjim obrazovanjem postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 108,66; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s visokim obrazovanjem (Mean: 70,10), što znači da su ispitanici sa srednjim obrazovanjem manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa srednjim i s visokim obrazovanjem.

3.4.2.2 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja

Tablica 54: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja.

FAZE	Vrsta umirovljenja		Statistic	Std. error	Vrsta umirovljenja		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Redovna starosna	Mean	25,78	,4866	Poticaj zaposlenika	Mean	17	1,79
		Median	28			Median	18	
		Variance	42,87			Variance	58	
		SD	6,54			SD	7,615	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	34			Maximum	33	
		Range	26			Range	26	
		Skewness	-1,220	,181		Skewness	,494	,536
	Kurtosis	,609	,359	Kurtosis	-,527	1,038		
	Poticaj poslodavca	Mean	19,54	1,253	Obiteljska mirovina	Mean	16,66	2,32
		Median	18			Median	16,5	
		Variance	55,02			Variance	64,97	
		SD	7,417			SD	8,06	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	31	
		Range	26			Range	24	
		Skewness	,457	,398		Skewness	,468	,637
	Kurtosis	-,549	,778	Kurtosis	-,659	1,232		
	Zdravstveni problemi	Mean	18,67	1,224	Invalidska mirovina	Mean	17,65	1,59
		Median	18,5			Median	17	
		Variance	42			Variance	65,83	
		SD	6,48			SD	8,11	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	35			Maximum	32	
Range		27		Range		25		
Skewness		,596	,441	Skewness		,459	,456	
Kurtosis	,524	,858	Kurtosis	-1,109	,887			
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	Mean	22,18	,3666	Poticaj zaposlenika	Mean	17,83	1,769
		Median	22			Median	19	
		Variance	24,33			Variance	56,38	
		SD	4,93			SD	7,508	
		Minimum	7			Minimum	6	
		Maximum	29			Maximum	30	
		Range	22			Range	24	
		Skewness	-1,077	,181		Skewness	-,198	,536
	Kurtosis	1,107	,359	Kurtosis	-1,236	1,038		
	Poticaj poslodavca	Mean	14,77	1,179	Obiteljska mirovina	Mean	14,41	2,01
		Median	15			Median	11	
		Variance	48,71			Variance	48,81	
		SD	6,979			SD	6,98	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	27			Maximum	26	
		Range	21			Range	20	
Skewness		,137	,398	Skewness		,693	,637	
Kurtosis	-1,444	,778	Kurtosis	-,935	1,232			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 54 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze, radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja, zbog dužine

deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 54 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu najveću prosječnu vrijednost ($M=25,78$), a najmanju prosječnu vrijednost postižu ispitanici u obiteljskoj mirovini ($M=16,66$). Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=35$) je zabilježena kod ispitanika u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema, a najmanja vrijednost ($Minimum=7$) kod svih kategorija.

U *fazi medenog mjeseca*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu najveću prosječnu vrijednost ($M=22,18$), a najmanju prosječnu vrijednost postižu ispitanici u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema ($M=14,07$). Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=30$) je zabilježena kod ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika, a najmanja vrijednost ($Minimum=6$) kod ispitanika koji su otišli u prijevremenu mirovinu zbog zdravstvenih problema, poticaja zaposlenika, poticaja poslodavca i onih u obiteljskoj mirovini.

U *fazi stabilnosti*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu najveću prosječnu vrijednost ($M=59,16$), a najmanju prosječnu vrijednost postižu ispitanici u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema ($M=26,6$). Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=70$) je zabilježena kod ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini, a najmanja vrijednost ($Minimum=15$) kod ispitanika u invalidskoj mirovini.

U *fazi razočaranja*, najveću prosječnu vrijednost ($M=13,2$) postižu ispitanici u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca, a najmanju prosječnu vrijednost ($M=11,79$) ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini. Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=15$) je zabilježena u svim kategorijama, a najmanja vrijednost ($Minimum=3$) kod ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini.

U *terminalnoj fazi*, najveću prosječnu vrijednost ($M=33,39$) postižu ispitanici koji su u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema, a najmanju prosječnu vrijednost postižu ($M=15,12$) ispitanici koji su u redovnoj starosnoj mirovini. Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=40$) je zabilježena kod ispitanika koji su u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca, a najmanja vrijednost ($Minimum=8$) kod ispitanika koji su u redovnoj starosnoj mirovini i invalidskoj mirovini.

U *fazi radne reaktivacije*, najveću prosječnu vrijednost ($M=12,38$) postižu ispitanici koji su u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika, a najmanju prosječnu vrijednost ispitanici koji su u obiteljskoj mirovini ($M=10,25$). Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=29$)

je zabilježena kod ispitanika koji su u obiteljskoj mirovini, a najmanja (Minimum=6) kod svih kategorija ispitanika.

Tablica 55: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja.

FAZE	Vrsta umirovljenja	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Redovna starosna	,259	181	,000	,850	181	,000
	Poticaj poslodavca	,240	35	,000	,914	35	,010
	Zdravstveni problemi	,134	28	,200*	,960	28	,355
	Poticaj zaposlenika	,145	18	,200*	,942	18	,310
	Obiteljska mirovina	,163	12	,200*	,922	12	,299
	Invalidska mirovina	,180	26	,030	,908	26	,024
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	,146	181	,000	,896	181	,000
	Poticaj poslodavca	,163	35	,020	,904	35	,005
	Zdravstveni problemi	,234	28	,000	,902	28	,013
	Poticaj zaposlenika	,158	18	,200*	,926	18	,163
	Obiteljska mirovina	,236	12	,063	,879	12	,086
	Invalidska mirovina	,287	26	,000	,840	26	,001

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 55 s rezultatima Kolmogorov-Smirnovog i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na vrstu umirovljenja ispitanika, zbog preglednosti je priložena u Prilogu F.

Iz Tablice 55 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05) te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 56: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na vrstu umirovljenja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^a		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Redovna starosna	181	182,59	63,998	5	,000
	Poticaj poslodavca	35	114,10			
	Zdravstveni problemi	28	101,04			
	Poticaj zaposlenika	18	90,42			
	Obiteljska mirovina	12	89,42			
	Invalidska mirovina	26	99,17			
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	181	184,44	73,744	5	,000
	Poticaj poslodavca	35	93,63			
	Zdravstveni problemi	28	84			
	Poticaj zaposlenika	18	130,78			
	Obiteljska mirovina	12	91,96			
	Invalidska mirovina	26	103,04			
Faza stabilnosti	Redovna starosna	181	192,92	111,171	5	,000
	Poticaj poslodavca	35	88,43			
	Zdravstveni problemi	28	78,14			
	Poticaj zaposlenika	18	102,86			
	Obiteljska mirovina	12	98,96			
	Invalidska mirovina	26	73,42			
Faza razočaranja	Redovna starosna	181	132,95	20,942	5	,001
	Poticaj poslodavca	35	187,41			
	Zdravstveni problemi	28	179,09			
	Poticaj zaposlenika	18	156,69			
	Obiteljska mirovina	12	185,58			
	Invalidska mirovina	26	174,94			
Terminalna faza	Redovna starosna	181	107,12	119,359	5	,000
	Poticaj poslodavca	35	214,41			
	Zdravstveni problemi	28	238,41			
	Poticaj zaposlenika	18	193,11			
	Obiteljska mirovina	12	190,21			
	Invalidska mirovina	26	223,98			
Faza radne reaktivacije	Redovna starosna	181	147,14	10,790	5	,056
	Poticaj poslodavca	35	154,74			
	Zdravstveni problemi	28	168,41			
	Poticaj zaposlenika	18	196,31			
	Obiteljska mirovina	12	103,04			
	Invalidska mirovina	26	139,12			

a. Kruskal-Wallis Test

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 56 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na vrstu umirovljenja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje iz kojih proizlazi da se neke kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalama Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja o kojim se kategorijama radi (unutar subskala pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze), provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala.

U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 57: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s redovnim starosnim umirovljenjem i prijevremenim umirovljenjem na poticaj poslodavca.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Redovna starosna	181	116,42	21072,5	1733,5	-4,254	,000
	Poticaj poslodavca	35	67,53	2363,5			
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	181	119,05	21548,5	1257,5	-5,667	,000
	Poticaj poslodavca	35	53,93	1887,5			
Faza stabilnosti	Redovna starosna	181	120,77	21858,5	947,5	-6,579	,000
	Poticaj poslodavca	35	45,07	1577,5			
Faza razočaranja	Redovna starosna	181	102,04	18469	1998	-3,508	,000
	Poticaj poslodavca	35	141,91	4967			
Terminalna faza	Redovna starosna	181	96,06	17386,5	915,5	-6,702	,000
	Poticaj poslodavca	35	172,84	6049,5			

a. Grouping Variable: vrsta umirovljenja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 57 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 116,42; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u prijevremenoj mirovini na

poticaj poslodavca (Mean: 67,53), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 119,05; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca (Mean: 53,93), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 120,77; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca (Mean: 45,07), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 141,91; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (Mean: 102,04), što znači da su ispitanici u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 172,84; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (Mean: 96,06), što znači da su ispitanici u prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini.

Na ostalim subskalama (stabilnosti i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i prijevremenoj mirovini na poticaj poslodavca.

Tablica 58: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s redovnim starosnim umirovljenjem i prijevremenim umirovljenjem zbog zdravstvenih problema.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Redovna starosna	181	113,16	20482	1057	-4,983	,000
	Zdr. problemi	28	52,25	1463			
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	181	114,33	20694	845	-5,695	,000
	Zdr. problemi	28	44,68	1251			
Faza stabilnosti	Redovna starosna	181	115,85	20968	571	6,612	,000
	Zdr. problemi	28	34,89	977			
Faza razočaranja	Redovna starosna	181	101,09	18297,5	1826,5	-2,411	,016
	Zdr. problemi	28	130,27	3647,5			
Terminalna faza	Redovna starosna	181	93,04	16840	369	-7,237	,000
	Zdr. problemi	28	182,32	5105			

a. Grouping Variable: vrsta umirovljenja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 58 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i ispitanika u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 113,16; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema (Mean: 52,25), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 114,33; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema (Mean: 44,68), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 115,85; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema (Mean: 34,89), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika u prijevremenoj mirovini zbog

zdravstvenih problema, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 130,27; Asymp. Sig. ,016) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (Mean: 101,09), što znači da su ispitanici u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 182,32; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (Mean: 93,04), što znači da su ispitanici u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini.

Na ostalim subskalama (stabilnosti i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema.

Tablica 59: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s redovnim starosnim umirovljenjem i prijevremenim umirovljenjem na poticaj zaposlenika.

Ranks					Test Statistics		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Redovna starosna	181	105,5	19096	633	-4,296	,000
	Poticaj zaposlenika	18	44,67	804			
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	181	103,11	18663,5	1035,5	-2,43	,015
	Poticaj zaposlenika	18	68,69	1236,5			
Faza stabilnosti	Redovna starosna	181	105,72	19135	594	-4,458	,000
	Poticaj zaposlenika	18	42,5	765			
Terminalna faza	Redovna starosna	181	93,93	17001,5	530,5	-4,757	,000
	Poticaj zaposlenika	18	161,03	2898,5			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 59 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i ispitanika u

prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 105,5; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika (Mean: 44,67), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 103,11; Asymp. Sig. ,015) od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika (Mean: 68,69), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 105,72; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika (Mean: 42,5), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 161,03; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (Mean: 93,93), što znači da su ispitanici u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini.

Na ostalim subskalama (stabilnosti, razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika.

Tablica 60: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s redovnom starosnom i obiteljskom mirovinom.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Redovna starosna	181	100,58	18205,5	437,5	-3,48	,001
	Obiteljska mirovina	12	42,96	515,5			
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	181	100,71	18228,5	414,5	-3,602	,000
	Obiteljska mirovina	12	41,04	492,5			
Faza stabilnosti	Redovna starosna	181	100,42	18176,5	466,5	-3,319	,001
	Obiteljska mirovina	12	45,38	544,5			
Faza razočaranja	Redovna starosna	181	94,81	17160	689	-2,151	,031
	Obiteljska mirovina	12	130,08	1561			
Terminalna faza	Redovna starosna	181	93,98	17010,5	539,5	-2,947	,003
	Obiteljska mirovina	12	142,54	1710,5			

a. Grouping Variable: vrsta umirovljenja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 60 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i ispitanika u obiteljskoj mirovini na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje: Na *subskali pripreme*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 100,58; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika u obiteljskoj mirovini (Mean: 42,96), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 100,71; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u obiteljskoj mirovini (Mean: 41,04), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 100,42; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u obiteljskoj mirovini (Mean: 45,38), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika u obiteljskoj mirovini, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici u obiteljskoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 130,08; Asymp. Sig. ,031) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini

(Mean: 94,81), što znači da su ispitanici u obiteljskoj mirovini manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili. Na *subskali terminalne faze*, ispitanici u obiteljskoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 142,54; Asymp. Sig. ,003) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (Mean: 93,98), što znači da su ispitanici u obiteljskoj mirovini manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini.

Na ostalim subskalama (stabilnosti i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i obiteljskoj mirovini.

Tablica 61: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, razočaranja i terminalne faze ispitanika s redovnom starosnom i invalidskom mirovinom.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Redovna starosna	181	110,92	20076,5	1100,5	-4,406	,000
	Invalidska	26	55,83	1451,5			
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	181	111,24	20134	1043	-4,607	,000
	Invalidska	26	53,62	1394			
Faza stabilnosti	Redovna starosna	181	114,17	20665	512	-6,467	,000
	Invalidska	26	33,19	863			
Faza razočaranja	Redovna starosna	181	100,42	18175,5	1704,5	-2,306	,021
	Invalidska	26	128,94	3352,5			
Terminalna faza	Redovna starosna	181	94,11	17033,5	562,5	-6,323	,000
	Invalidska	26	172,87	4494,5			

a. Grouping Variable: vrsta umirovljenja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 61 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i ispitanika u invalidskoj mirovini na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje: Na *subskali pripreme*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 110,92; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u invalidskoj mirovini

(Mean: 55,83), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 111,24; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u invalidskoj mirovini (Mean: 53,62), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 114,17; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u invalidskoj mirovini (Mean: 33,19), što znači da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika u invalidskoj mirovini, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici u invalidskoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 128,94; Asymp. Sig. ,021) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (Mean: 100,42), što znači da su ispitanici u invalidskoj mirovini manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici u invalidskoj mirovini postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 172,87; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini (Mean: 94,11), što znači da su ispitanici u invalidskoj mirovini manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini.

Na ostalim subskalama (stabilnosti i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini i invalidskoj mirovini.

Tablica 62: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali terminalne faze ispitanika s prijevremenim umirovljenjem zbog zdravstvenih problema i prijevremenim umirovljenjem na poticaj zaposlenika.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Terminalna faza	Zdr. problemi	28	28,32	793	117	-3,047	,002
	Poticaj zaposlenika	18	16	288			

a. Grouping Variable: vrsta umirovljenja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici koji su u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema postižu (Mean: 28,32; Asymp. Sig. ,002) statistički značajno više rezultate na subskali terminalne faze od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika (Mean: 16), što znači da su ispitanici u prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika (Tablica 62). Na ostalim subskalama (pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika i prijevremenoj mirovini zbog zdravstvenih problema.

Tablica 63: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali terminalne faze ispitanika s prijevremenim umirovljenjem na poticaj zaposlenika i invalidskim umirovljenjem.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Terminalna faza	Poticaj zaposlenika	18	17,25	310,5	139,5	-2,26	,024
	Invalidska	26	26,13	679,5			

a. Grouping Variable: vrsta umirovljenja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici u invalidskoj mirovini postižu (Mean: 26,13; Asymp. Sig. ,024) statistički značajno više rezultate na subskali terminalne faze od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika (Mean: 17,25), što znači da su ispitanici u invalidskoj mirovini manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika (Tablica 63). Na ostalim subskalama (pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika i invalidskoj mirovini.

3.4.2.3 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na visinu prihoda

Tablica 64: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na visinu prihoda.

FAZE	Visina prihoda		Statistic	Std. error	Visina prihoda		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Od 500 do 2000 kn	Mean	18,24	,9609	Od 3501 do 5000 kn	Mean	25,12	,7488
		Median	18,21			Median	26,5	
		Variance	41,55			Variance	49,35	
		SD	6,44			SD	7,02	
		Minimum	7			Minimum	8	
		Maximum	32			Maximum	35	
		Range	25			Range	27	
		Skewness	,115	,354		Skewness	-,908	,257
	Kurtosis	-,671	,695	Kurtosis	-,176	,508		
	Od 2001 do 3500 kn	Mean	19,60	,879	Više od 5001 kn	Mean	25,72	,7601
		Median	18,5			Median	28	
		Variance	65			Variance	47,95	
		SD	8,06			SD	6,925	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	34	
		Range	26			Range	27	
Skewness		,145	,263	Skewness		-1,392	,264	
Kurtosis	-1,289	,520	Kurtosis	1,189	,523			
Faza medenog mjeseca	Od 500 do 2000 kn	Mean	13,42	,813	Od 3501 do 5000 kn	Mean	20,86	,664
		Median	12			Median	22	
		Variance	29,74			Variance	38,9	
		SD	5,45			SD	6,23	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	23			Maximum	30	
		Range	17			Range	24	
		Skewness	,274	,354		Skewness	-1,072	,257
	Kurtosis	-1,406	,695	Kurtosis	,231	,508		
	Od 2001 do 3500 kn	Mean	16,51	,7102	Više od 5001 kn	Mean	23,91	,425
		Median	18			Median	25	
		Variance	42,37			Variance	15,05	
		SD	6,5			SD	3,87	
		Minimum	6			Minimum	9	
		Maximum	28			Maximum	29	
		Range	22			Range	20	
Skewness		-,112	,263	Skewness		-1,148	,264	
Kurtosis	-1,28	,520	Kurtosis	1,926	,523			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 64 s ostalim fazama (stabilnosti, razočaranja, terminalne faze, radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na visinu mjesečnog prihoda, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 64 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici s prihodom višim od 5001 kn ($M=25,72$), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici s prihodom od 500 do

2000 kn ($M=18,24$). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn ($Maximum=35$), a najmanja vrijednost ($Minimum=7$) kod svih ostalih kategorija ispitanika.

U *fazi medenog mjeseca*, najveća prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika s prihodom višim od 5001 kn ($M=23,91$), a najmanja prosječna vrijednost kod ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn ($M=13,42$). Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=30$) je zabilježena kod ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn, a najmanja vrijednost ($Minimum=6$) kod ispitanika s prihodom od 500 do 5000 kn.

U *fazi stabilnosti*, najveća prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika s prihodom višim od 5001 kn ($M=60,61$), a najmanja prosječna vrijednost kod ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn ($M=36,15$). Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=70$) zabilježena je kod ispitanika s prihodom višim od 2001 kn, a najmanja vrijednost ($Minimum=15$) kod ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn.

U *fazi razočaranja*, najveću prosječnu vrijednost ($M=12$) postižu ispitanici s prihodom od 500 do 3500 kn, a najmanju ($M=11$) ispitanici s prihodom višim od 3501 kn. Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=15$) je zabilježena u svim kategorijama, a najmanja vrijednost ($Minimum=3$) kod ispitanika s prihodima višim od 3501 kn.

U *terminalnoj fazi*, najveću prosječnu vrijednost ($M=28,24$) postižu ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn, a najmanju ($M=15,51$) ispitanici s prihodom višim od 5001 kn. Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=40$) je zabilježena kod ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn, a najmanja vrijednost ($Minimum=8$) kod svih kategorija.

U *fazi radne reaktivacije*, najveću prosječnu vrijednost ($M=11$) postižu ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn, a najmanju sve ostale kategorije ispitanika ($M=10$). Najveća maksimalna vrijednost ($Maximum=29$) je zabilježena kod ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn, a najmanja ($Minimum=6$) kod svih kategorija.

Tablica 65: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na visinu prihoda.

FAZE	Visina prihoda	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Od 500 do 2000 kn	,152	45	,011	,954	45	,073
	Od 2001 do 3500 kn	,132	84	,001	,933	84	,000
	Od 3501 do 5000 kn	,231	88	,000	,893	88	,000
	Više od 5001 kn	,251	83	,000	,832	83	,000
Faza medenog mjeseca	Od 500 do 2000 kn	,179	45	,001	,897	45	,001
	Od 2001 do 3500 kn	,139	84	,000	,928	84	,000
	Od 3501 do 5000 kn	,195	88	,000	,869	88	,000
	Više od 5001 kn	,174	83	,000	,892	83	,000
Faza stabilnosti	Od 500 do 2000 kn	,227	45	,000	,837	45	,000
	Od 2001 do 3500 kn	,170	84	,000	,886	84	,000
	Od 3501 do 5000 kn	,259	88	,000	,764	88	,000
	Više od 5001 kn	,291	83	,000	,786	83	,000
Faza razočaranja	Od 500 do 2000 kn	,259	45	,000	,779	45	,000
	Od 2001 do 3500 kn	,181	84	,000	,847	84	,000
	Od 3501 do 5000 kn	,245	88	,000	,844	88	,000
	Više od 5001 kn	,211	83	,000	,888	83	,000
Terminalna faza	Od 500 do 2000 kn	,219	45	,000	,812	45	,000
	Od 2001 do 3500 kn	,175	84	,000	,826	84	,000
	Od 3501 do 5000 kn	,237	88	,000	,802	88	,000
	Više od 5001 kn	,290	83	,000	,784	83	,000
Faza radne reaktivacije	Od 500 do 2000 kn	,219	45	,000	,906	45	,001
	Od 2001 do 3500 kn	,166	84	,000	,874	84	,000
	Od 3501 do 5000 kn	,214	88	,000	,880	88	,000
	Više od 5001 kn	,243	83	,000	,873	83	,000

a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 65 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05) te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 66: Rezultati Kruskal Wallisova testa usporedbe s obzirom na visinu prihoda ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^{a, b}		
FAZE	Visina prihoda	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Od 500 do 2000 kn	45	98,46	45,307	3	,000
	Od 2001 do 3500 kn	84	120,39			
	Od 3501 do 5000 kn	88	175,14			
	Više od 5001 kn	83	183,06			
Faza medenog mjeseca	Od 500 do 2000 kn	45	75,2	95,548	3	,000
	Od 2001 do 3500 kn	84	111,47			
	Od 3501 do 5000 kn	88	169,49			
	Više od 5001 kn	83	210,69			
Faza stabilnosti	Od 500 do 2000 kn	45	90,22	69,912	3	,000
	Od 2001 do 3500 kn	84	111,42			
	Od 3501 do 5000 kn	88	174,35			
	Više od 5001 kn	83	197,44			
Faza razočaranja	Od 500 do 2000 kn	45	182,59	19,999	3	,000
	Od 2001 do 3500 kn	84	171,34			
	Od 3501 do 5000 kn	88	136,15			
	Više od 5001 kn	83	127,23			
Terminalna faza	Od 500 do 2000 kn	45	198,06	63,079	3	,000
	Od 2001 do 3500 kn	84	195,04			
	Od 3501 do 5000 kn	88	118,08			
	Više od 5001 kn	83	114,01			
Faza radne reaktivacije	Od 500 do 2000 kn	45	160,49	1,191	3	,755
	Od 2001 do 3500 kn	84	149,99			
	Od 3501 do 5000 kn	88	143,84			
	Više od 5001 kn	83	152,67			
a. Kruskal Wallis Test						
b. Grouping Variable: visina prihoda						

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 66 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na visinu prihoda ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje iz kojih proizlazi da se neke kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalama Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja o kojim se kategorijama radi (unutar subskala pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze), provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala.

U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 67: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i od 3501 do 5000 kn.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Visina prihoda	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Od 500 do 2000 kn	45	43,64	1964	929	-5,011	,000
	Od 3501 do 5000 kn	88	78,94	6947			
Faza medenog mjeseca	Od 500 do 2000 kn	45	39	1755	720	-6,010	,000
	Od 3501 do 5000 kn	88	81,32	7156			
Faza stabilnosti	Od 500 do 2000 kn	45	42,69	1921	886	-5,210	,000
	Od 3501 do 5000 kn	88	79,43	6990			
Faza razočaranja	Od 500 do 2000 kn	45	80,52	3623,5	1371,5	-2,944	,003
	Od 3501 do 5000 kn	88	60,09	5287,5			
Terminalna faza	Od 500 do 2000 kn	45	90,09	4054	941	-4,974	,000
	Od 3501 do 5000 kn	88	55,19	4857			

a. Grouping Variable: visina prihoda

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 67 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i od 3501 do 5000 kn na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 78,94; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn (Mean: 43,64), što znači da su ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 81,32; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn (Mean: 39), što znači da su ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 79,43; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn (Mean: 42,69), što znači da su ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn bolje

usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 80,52; Asymp. Sig. ,003) od ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn (Mean: 60,09), što znači da su ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 90,09; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn (Mean: 55,19), što znači da su ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i od 3501 do 5000 kn.

Tablica 68: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i više od 5001 kn.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Visina prihoda	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Od 500 do 2000 kn	45	39,9	1795,5	760,	-5,542	,000
	Više od 5001 kn	83	77,84	6460,5			
Faza medenog mjeseca	Od 500 do 2000 kn	45	28,6	1287	252	-8,085	,000
	Više od 5001 kn	83	83,96	6969			
Faza stabilnosti	Od 500 do 2000 kn	45	35,36	1591	556	-6,561	,000
	Više od 5001 kn	83	80,3	6665			
Faza razočaranja	Od 500 do 2000 kn	45	79,83	3592,5	1177,5	-3,482	,000
	Više od 5001 kn	83	56,19	4663,5			
Terminalna faza	Od 500 do 2000 kn	45	89,98	4049	721	-5,743	,000
	Više od 5001 kn	83	50,69	4207			

a. Grouping Variable: visina prihoda

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 68 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i prihodom višim od 5001 kn na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici s prihodom višim od 5001 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 77,84; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn (Mean: 39,9), što znači da su ispitanici s prihodom višim od 5001 kn poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici s prihodom višim od 5001 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 83,96; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn (Mean: 28,6), što znači da su ispitanici s prihodom višim od 5001 kn pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici s prihodom višim od 5001 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 80,3; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn (Mean: 35,36), što znači da su ispitanici s prihodom višim od 5001 kn bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 79,83; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom višim od 5001 kn (Mean: 56,19), što znači da su ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 90,09; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom višim od 5001 kn (Mean: 55,19), što znači da su ispitanici s prihodom od 500 do 2000 kn manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s prihodom višim od 5001 kn.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i s prihodom višim od 5001 kn.

Tablica 69: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn i od 3501 do 5000 kn.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Visina prihoda	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Od 2001 do 3500 kn	84	70,65	5935	2365	-4,087	,000
	Od 3501 do 5000 kn	88	101,63	8943			
Faza medenog mjeseca	Od 2001 do 3500 kn	84	68,85	5783,5	2213,5	-4,553	,000
	Od 3501 do 5000 kn	88	103,35	9094,5			
Faza stabilnosti	Od 2001 do 3500 kn	84	67,49	5669	2099	-4,897	,000
	Od 3501 do 5000 kn	88	104,65	9209			
Faza razočaranja	Od 2001 do 3500 kn	84	96,65	8119	2843	-2,67	,008
	Od 3501 do 5000 kn	88	76,81	6759			
Terminalna faza	Od 2001 do 3500 kn	84	108,54	9117,5	1844,5	-5,694	,000
	Od 3501 do 5000 kn	88	65,46	5760,5			

a. Grouping Variable: visina prihoda

Izvor: Vlastiti izvor 2018

Iz Tablice 69 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn i od 3501 do 5000 kn na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 101,63; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn (Mean: 70,65), što znači da su ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 103,35; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn (Mean: 68,85), što znači da su ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 104,65; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn (Mean: 67,49), što znači da su ispitanici s prihodom od 3501 do 5000 kn bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici s prihodom od 2001 do 3500 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 96,65; Asymp. Sig. ,008) od ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn (Mean: 76,81), što znači da su ispitanici s prihodom od 2001 do 3500 kn manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici s prihodom od 2001 do 3500 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 108,54; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn (Mean: 65,46), što znači da su ispitanici s prihodom od 2001 do 3500 kn manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn i od 3501 do 5000 kn.

Tablica 70: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn i ispitanika s prihodom višim od 5001 kn.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Visina prihoda	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Od 2001 do 3500 kn	84	67,55	5674	2104	-4,433	,000
	Više od 5001 kn	83	100,65	8,54			
Faza medenog mjeseca	Od 2001 do 3500 kn	84	56,51	4747	1177	-7,41	,000
	Više od 5001 kn	83	111,82	9281			
Faza stabilnosti	Od 2001 do 3500 kn	84	60,28	5063,5	1493,5	-6,387	,000
	Više od 5001 kn	83	108,01	8964,5			
Faza razočaranja	Od 2001 do 3500 kn	84	96,42	8099	2443	-3,388	,001
	Više od 5001 kn	83	71,43	5929			
Terminalna faza	Od 2001 do 3500 kn	84	105,96	8900,5	1641,5	-5,92	,000
	Više od 5001 kn	83	61,78	5127,5			

a. Grouping Variable: visina prihoda

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 70 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn i ispitanika s

prihodom višim od 5001 kn na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici s prihodom višim od 5001 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 100,65; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn (Mean: 67,55), što znači da su ispitanici s prihodom višim od 5001 kn poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici s prihodom višim od 5001 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 111,82; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn (Mean: 56,51), što znači da su ispitanici s prihodom višim od 5001 kn pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici s prihodom višim od 5001 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 108,01; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn (Mean: 60,28), što znači da su ispitanici s prihodom višim od 5001 kn bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici s prihodom od 2001 do 3500 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 96,42; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika s prihodom višim od 5001 kn (Mean: 71,43), što znači da su ispitanici s prihodom od 2001 do 3500 kn manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici s prihodom od 2001 do 3500 kn postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 105,96; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika s prihodom višim od 5001 kn (Mean: 61,78), što znači da su ispitanici s prihodom od 2001 do 3500 kn manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s prihodom višim od 5001 kn.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s prihodom od 2001 do 3500 kn i ispitanika s prihodom višim od 5001 kn.

Tablica 71: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali medenog mjeseca ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i ispitanika s prihodom od 2001 od 3500 kn.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Visina prihoda	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Od 500 do 2000 kn	45	53,6	2412	1377	-2,545	,011
	Od 2001 od 3500 kn	84	71,11	5973			
a. Grouping Variable: visina prihoda							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici s prihodom od 2001 od 3500 kn postižu (Mean: 71,11; Asymp. Sig. ,011) statistički značajno više rezultate na subskali medenog mjeseca od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn (Mean: 53,6), što znači da su ispitanici s prihodom od 2001 od 3500 kn pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini od ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn (Tablica 71).

Na ostalim subskalama (pripreme, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) Uпитnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s prihodom od 500 do 2000 kn i ispitanika s prihodom od 2001 od 3500 kn.

Tablica 72: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali medenog mjeseca ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn i ispitanika s prihodom višim od 5001 kn.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Vrsta umirovljenja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Od 3501 do 5000 kn	88	73,82	6496,5	2580,5	-3,325	,001
	Više od 5001 kn	83	98,91	8209,5			
a. Grouping Variable: visina prihoda							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Ispitanici s prihodom višim od 5001 kn postižu (Mean: 98,91; Asymp. Sig. ,001) statistički značajno više rezultate na subskali medenog mjeseca od ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn (Mean: 73,82), što znači da su ispitanici s prihodom višim od 5001 kn pozitivnije

orijentirani prema životu u mirovini od ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn (Tablica 72).

Na ostalim subskalama (pripreme, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s prihodom od 3501 do 5000 kn i ispitanika s prihodom višim od 5001 kn.

3.4.3 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociopsihološke varijable

3.4.3.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja

Tablica 73: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja.

FAZE	Fizičko zdravlje		Statistic	Std. error			Statistic	Std. error
Faza pripreme	Slabo	Mean			Vrlo dobro	Mean	23,5	1,398
		Median				Median	27	
		Variance				Variance	70,37	
		SD				SD	8,38	
		Minimum				Minimum	7	
		Maximum				Maximum	33	
		Range				Range	26	
		Skewness				Skewness	-,864	,393
		Kurtosis				Kurtosis	-,723	,768
	Dovoljno	Mean	16	2,138	Odlično	Mean		
		Median	15			Median		
		Variance	32			Variance		
		SD	5,656			SD		
		Minimum	9			Minimum		
		Maximum	26			Maximum		
		Range	17			Range		
		Skewness	,766	,794		Skewness		
		Kurtosis	,654	1,587		Kurtosis		
	Dobro	Mean	22,73	,493				
		Median	26					
		Variance	59,21					
		SD	7,69					
		Minimum	7					
		Maximum	35					
Range		28						
Skewness		-,424	,156					
Kurtosis		-1,025	,31					

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 73 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog

zdravlja, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 73 vidljivo je da nitko od ispitanika nije procijenio svoje fizičko zdravlje slabim, a jedna je osoba procijenila svoje fizičko zdravlje odličnim, stoga ove dvije kategorije neće biti uključene u istraživanje. Ostali rezultati kategorija (dovoljno, dobro i vrlo dobro) na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje prikazani su u nastavku:

U *fazi pripreme*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili vrlo dobrim (M=23,5) svoje fizičko zdravlje, a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dovoljnim (M=16). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dobrim (Maximum=35), a najmanja vrijednost (Minimum=7) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dobrim i vrlo dobrim.

U *fazi medenog mjeseca*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim (M=23,69), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dovoljnim (M=18,14). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim (Maximum=30), a najmanja vrijednost (Minimum=6) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dobrim.

U *fazi stabilnosti*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim (M=57,19), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dovoljnim (M=48). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=70), kao i najmanja vrijednost (Minimum=15), zabilježena je kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dobrim.

U *fazi razočaranja*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dovoljnim i dobrim (M=12,4), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili vrlo dobrim svoje fizičko zdravlje (M=11,55). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod svih kategorija (Maximum=15), a najmanja vrijednost (Minimum=3) kod ispitanika koji su samoprocijenili dobrim i vrlo dobrim svoje fizičko zdravlje.

U *terminalnoj fazi*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dovoljnim (M=31,28), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim (M=17,55). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=40) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili dobrim svoje fizičko zdravlje, a najmanja vrijednost (Minimum=8) kod svih kategorija.

U *fazi radne reaktivacije*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dovoljnim (M=15), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dobrim (M=108,41). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=29) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dovoljnim, a najmanja vrijednost (Minimum=6) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje fizičko zdravlje dobrim i vrlo dobrim.

Tablica 74: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja.

FAZE	Fizičko zdravlje	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Slabo	-	-	-	-	-	-
	Dovoljno	,214	7	,200*	,944	7	,673
	Dobro	,187	243	,000	,932	243	,000
	Vrlo dobro	,228	49	,000	,842	49	,000
	Odlično	-	1	-	-	1	-
Faza medenog mjeseca	Slabo	-	-	-	-	-	-
	Dovoljno	,235	7	,200*	,891	7	,282
	Dobro	,168	243	,000	,915	243	,000
	Vrlo dobro	,256	49	,000	,885	49	,001
	Odlično	-	1	-	-	1	-
* . This is a lower bound of the true significance.							
a. Lilliefors significance Correction							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 74 s rezultatima Kolmogorov-Smirnovog i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja, zbog preglednosti je priložena u Prilogu F. Iz Tablice 74 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05), te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 75: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^a		
FAZE	Fizičko zdravlje	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slabo	-	-	8,529	3	,036
	Dovoljno	7	72,21			
	Dobro	243	144,72			
	Vrlo dobro	49	156,65			
	Odlično	1	15,5			
Faza medenog mjeseca	Slabo	-	-	18,241	3	,000
	Dovoljno	7	113,71			
	Dobro	243	136,74			
	Vrlo dobro	49	156,65			
	Odlično	1	15,5			
Faza stabilnosti	Slabo	-	-	1,457	3	,692
	Dovoljno	7	112,36			
	Dobro	243	143,58			
	Vrlo dobro	49	153,06			
	Odlično	1	141,5			
Faza razočaranja	Slabo	-	-	4,624	3	,201
	Dovoljno	7	135,57			
	Dobro	243	148,06			
	Vrlo dobro	49	120,46			
	Odlično	1	64			
Terminalna faza	Slabo	-	-	6,874	3	,076
	Dovoljno	7	206,43			
	Dobro	243	145,61			
	Vrlo dobro	49	120,94			
	Odlično	1	145			
Faza radne reaktivacije	Slabo	-	-	13,934	3	,003
	Dovoljno	7	206			
	Dobro	243	136,86			
	Vrlo dobro	49	176,57			
	Odlično	1	273,5			

a. Kruskal Wallis Test

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 75 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje, iz kojih proizlazi da se neke kategorije ispitanika statistički razlikuju na

subskalama pripreme, medenog mjeseca i radne reaktivacije (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalam Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja o kojim se kategorijama radi (unutar subskala pripreme, medenog mjeseca i radne reaktivacije) provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala.

U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 76: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme i medenog mjeseca ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dovoljno* i *vrlo dobro*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Fizičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Dovoljno	7	12,5	87,5	59,5	-2,193	,028
	Vrlo dobro	49	23,85	858,5			
Faza medenog mjeseca	Dovoljno	7	8,5	59,5	31,5	-3,136	,002
	Vrlo dobro	49	24,63	886,5			

a. Grouping Variable: fizičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 76 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dovoljno* i *vrlo dobro* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 23,85; Asymp. Sig. ,028) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 12,5), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 24,63; Asymp. Sig. ,002) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 8,5), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na ostalim subskalama (stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dovoljno* i *vrlo dobro*.

Tablica 77: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dobro* i *vrlo dobro*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Fizičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Dobro	243	132,55	32209	2563	-4,018	,000
	Vrlo dobro	49	190,31	6851			
Faza radne reaktivacije	Dobro	243	134,97	32797,5	3151,5	-2,731	,006
	Vrlo dobro	49	173,96	6262,5			

a. Grouping Variable: fizičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 77 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dobro* i *vrlo dobro* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 190,31; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dobro* (Mean: 132,55), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 173,96; Asymp. Sig. ,006) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dobro* (Mean: 134,97), što znači da su se ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* više uključili u različite radne aktivnosti.

Na ostalim subskalama (pripreme, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom doživljaja fizičkog zdravlja *dobro* i *vrlo dobro*.

3.4.3.2 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja

Tablica 78: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja.

FAZE	Psihičko zdravlje		Statistic	Std. error			Statistic	Std. error
Faza pripreme	Slabo	Mean	11,71	1,076	Vrlo dobro	Mean	27,75	,404
		Median	10			Median	28	
		Variance	16,22			Variance	25,71	
		SD	4,027			SD	5,07	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	20			Maximum	34	
		Range	13			Range	27	
		Interquartile Range	6,5			Interquartile Range	5	
		Skewness	,845	,597		Skewness	-2,044	,194
	Kurtosis	-,321	1,154	Kurtosis	4,98	,385		
	Dovoljno	Mean	16,92	,684	Odlično	Mean	21,2	5,5
		Median	18			Median	26	
		Variance	18,73			Variance	151,7	
		SD	4,32			SD	12,31	
		Minimum	8			Minimum	7	
		Maximum	32			Maximum	32	
		Range	24			Range	25	
		Interquartile Range	4,5			Interquartile Range	24	
		Skewness	,337	,374		Skewness	-,457	,913
	Kurtosis	2,88	,733	Kurtosis	-3,081	2		
	Dobro	Mean	18,74	,7712				
		Median	18					
		Variance	46,98					
		SD	6,85					
		Minimum	7					
		Maximum	35					
		Range	28					
Interquartile Range		11						
Skewness		,267	,271					
Kurtosis	-,659	,535						

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 78 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze, radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 78 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje vrlo dobrim (M=27,75), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje slabim (M=11,71). Najveća

maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili vrlo dobrim svoje psihičko zdravlje (Maximum=35), a najmanja vrijednost (Minimum=7) kod svih ostalih kategorija ispitanika.

U *fazi medenog mjeseca*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje odličnim (M=25,6), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje slabim (M=7,92). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili odličnim svoje psihičko zdravlje (Maximum=28), a najmanja vrijednost (Minimum=6) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje slabim i dovoljnim.

U *fazi stabilnosti*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili vrlo dobrim (M=64,42) i odličnim (M=60,06) svoje psihičko zdravlje, a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje slabim (M=20,71). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje vrlo dobrim (Maximum=70), a najmanja vrijednost (Minimum=15) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje slabim.

U *fazi razočaranja*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje slabim (M=14), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje odličnim (M=12). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod svih kategorija (Maximum=15), a najmanja vrijednost (Minimum=3) kod ispitanika koji su samoprocijenili dobrim i vrlo dobrim svoje psihičko zdravlje.

U *terminalnoj fazi*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje slabim (M=37,78), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje vrlo dobrim (M=11,68). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=40) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili slabim i dobrim svoje psihičko zdravlje, a najmanja vrijednost (Minimum=8) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje vrlo dobrim.

U *fazi radne reaktivacije*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje dobrim (M=13,1), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje dovoljnim (M=8,92). Najveća maksimalna vrijednost (Maximum=29) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje dobrim, a najmanja vrijednost (Minimum=6) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoje psihičko zdravlje dovoljnim, dobrim i vrlo dobrim.

Tablica 79: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja.

FAZE	Psihičko zdravlje	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Slabo	,236	14	,033	,891	14	,085
	Dovoljno	,273	40	,000	,844	40	,000
	Dobro	,111	79	,017	,971	79	,066
	Vrlo dobro	,263	157	,000	,784	157	,000
	Odlično	,252	10	,200*	,810	10	,097
Faza medenog mjeseca	Slabo	,194	14	,163	,895	14	,094
	Dovoljno	,241	40	,000	,743	40	,000
	Dobro	,159	79	,000	,931	79	,000
	Vrlo dobro	,150	157	,000	,925	157	,000
	Odlično	,229	10	,200*	,867	10	,254
Faza stabilnosti	Slabo	,250	14	,018	,880	14	,058
	Dovoljno	,359	40	,000	,600	40	,000
	Dobro	,089	79	,194	,968	79	,044
	Vrlo dobro	,241	157	,000	,733	157	,000
	Odlično	,242	10	,200*	,900	10	,410
Faza razočaranja	Slabo	,292	14	,002	,662	14	,000
	Dovoljno	,272	40	,000	,762	40	,000
	Dobro	,155	79	,000	,915	79	,000
	Vrlo dobro	,253	157	,000	,810	157	,000
	Odlično	,241	10	,200*	,821	10	,119
Terminalna faza	Slabo	,334	14	,000	,809	14	,006
	Dovoljno	,237	40	,000	,836	40	,000
	Dobro	,084	79	,200*	,697	79	,037
	Vrlo dobro	,246	157	,000	,672	157	,000
	Odlično	,275	10	,200*	,879	10	,305
Faza radne reaktivacije	Slabo	,249	14	,019	,838	14	,015
	Dovoljno	,291	40	,000	,677	40	,000
	Dobro	,078	79	,200*	,957	79	,009
	Vrlo dobro	,210	157	,000	,870	157	,000
	Odlično	,339	10	,062	,754	10	,033

*. This is a lower bound of the true significance.
a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 79 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig.

<0,05), te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 80: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^a		
FAZE	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slabo	14	36,32	136,939	4	,000
	Dovoljno	40	80,31			
	Dobro	79	97,85			
	Vrlo dobro	157	200,65			
	Odlično	10	141,2			
Faza medenog mjeseca	Slabo	14	22,64	161,458	4	,000
	Dovoljno	40	48,53			
	Dobro	79	112,66			
	Vrlo dobro	157	199,54			
	Odlično	10	234,60			
Faza stabilnosti	Slabo	14	18,11	216,908	4	,000
	Dovoljno	40	44,40			
	Dobro	79	92,88			
	Vrlo dobro	157	213,19			
	Odlično	10	164,5			
Faza razočaranja	Slabo	14	218,64	28,549	4	,000
	Dovoljno	40	194,15			
	Dobro	79	126,87			
	Vrlo dobro	157	141,55			
	Odlično	10	117,4			
Terminalna faza	Slabo	14	277,11	211,439	4	,000
	Dovoljno	40	239,5			
	Dobro	79	209,11			
	Vrlo dobro	157	83,04			
	Odlično	10	128,6			
Faza radne reaktivacije	Slabo	14	148	49,953	4	,000
	Dovoljno	40	87,86			
	Dobro	79	198,04			
	Vrlo dobro	157	138,65			
	Odlično	10	132			

a. Kruskal Wallis Test

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 80 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje, iz kojih proizlazi da se kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalam Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja razlike provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala. U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 81: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *dovoljno*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slabo	14	14,64	205	100	-3,587	,000
	Dovoljno	40	32	1280			
Faza medenog mjeseca	Slabo	14	20,43	286	181	-1,976	,048
	Dovoljno	40	29,98	1199			
Faza stabilnosti	Slabo	14	14,5	203	98	-3,632	,000
	Dovoljno	40	32,05	1282			
Terminalna faza	Slabo	14	42,86	600	65	-4,297	,000
	Dovoljno	40	22,13	885			
Radne reaktivacije	Slabo	14	36,5	511	154	-2,541	,011
	Dovoljno	40	24,35	974			

a. Grouping Variable: psihičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 81 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *dovoljno* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 32; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 14,64), što znači da su

ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 29,98; Asymp. Sig. ,048) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 20,43), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 32,05; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 14,5), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *slabo*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 42,86; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 22,13), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *dovoljno*.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 36,5; Asymp. Sig. ,011) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 24,35), što znači da su se ispitanici sa samoprocjenom *slabo* više uključili u različite radne aktivnosti.

Na *subskali razočaranja* Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *dovoljno*.

Tablica 82: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *dobro*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slabo	14	22,86	320	215	-3,637	,000
	Dobro	79	51,28	4051			
Faza medenog mjeseca	Slabo	14	9,71	136	31	-5,625	,000
	Dobro	79	53,61	4235			
Faza stabilnosti	Slabo	14	11,11	155,5	50,5	-5,402	,000
	Dobro	79	53,36	4215,5			
Faza razočaranja	Slabo	14	66,36	929	282	-2,97	,003
	Dobro	79	43,57	3442			
Terminalna faza	Slabo	14	79,75	1116,5	94,5	-4,939	,000
	Dobro	79	41,2	3254,5			
Radne reaktivacije	Slabo	14	31,07	435	330	-2,402	,016
	Dobro	79	49,82	3936			

a. Grouping Variable: psihičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 82 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *dobro* na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 51,28; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 22,86), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 53,61; Asymp. Sig. ,048) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 9,71), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 53,36; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 11,11), što znači da su

ispitanici sa samoprocjenom *dobro* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *slabo*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 66,36; Asymp. Sig. ,003) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* (Mean: 43,57), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 79,75; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* (Mean: 41,2), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *dobro*.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 36,5; Asymp. Sig. ,011) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 24,35), što znači da su se ispitanici sa samoprocjenom *dobro* više uključili u različite radne aktivnosti.

Tablica 83: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *vrlo dobro*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slabo	14	12,14	170	65	-5,867	,000
	Vrlo dobro	157	92,59	14536			
Faza medenog mjeseca	Slabo	14	7,5	105	,000	-6,232	,000
	Vrlo dobro	157	93	14601			
Faza stabilnosti	Slabo	14	7,5	105	,000	-6,23	,000
	Vrlo dobro	157	93	14601			
Faza razočaranja	Slabo	14	132,93	1861	442	-3,786	,000
	Vrlo dobro	157	81,82	12845			
Terminalna faza	Slabo	14	164,5	2303	,000	-6,295	,000
	Vrlo dobro	157	79	12403			

a. Grouping Variable: psihičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 83 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *vrlo dobro* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 92,59; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 12,14), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 93; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 7,5), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 93; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 7,5), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *slabo*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 132,93; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* (Mean: 81,82), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 164,5; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* (Mean: 79), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *vrlo dobro*.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *vrlo dobro*.

Tablica 84: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *odlično*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Slabo	14	7,5	105	,000	-3,278	,001
	Odlično	10	17	85			
Faza stabilnosti	Slabo	14	7,5	105	,000	-3,265	,001
	Odlično	10	17	85			
Faza razočaranja	Slabo	14	11,89	166,5	8,5	-2,561	,010
	Odlično	10	4,7	23,5			
Terminalna faza	Slabo	14	12,5	175	,000	-3,308	,001
	Odlično	10	3	15			

a. Grouping Variable: psihičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 84 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *odlično* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 17; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 7,5), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *odlično* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 17; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* (Mean: 7,5), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *odlično* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *slabo*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 11,89; Asymp. Sig. ,010) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* (Mean: 4,7), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 12,5; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* (Mean: 3), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *odlično*.

Na subskalama pripreme i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *slabo* i *odlično*.

Tablica 85: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* i *dobro*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Dovoljno	40	31,85	1274	454	-6,351	,000
	Dobro	79	74,25	8566			
Faza stabilnosti	Dovoljno	40	32,16	1286,5	466,5	-6,273	,000
	Dobro	79	74,09	5853,5			
Faza razočaranja	Dovoljno	40	75,19	3007,5	972,5	-3,505	,000
	Dobro	79	52,13	4132,5			
Terminalna faza	Dovoljno	40	77,1	3084	896	-3,859	,000
	Dobro	79	51,34	4056			
Radne reaktivacije	Dovoljno	40	36,75	1470	650	-5,251	,000
	Dobro	79	71,77	5670			

a. Grouping Variable: psihičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 85 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* i *dobro* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 74,25; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 31,85), što

znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 74,09; Asymp. Sig. ,00) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 32,16), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *dovoljno*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 75,19; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* (Mean: 52,13), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 77,1; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* (Mean: 51,34), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *dobro*.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 36,5; Asymp. Sig. ,011) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 24,35), što znači da su se ispitanici sa samoprocjenom *dobro* više uključili u različite radne aktivnosti.

Na *subskali pripreme Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje* nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* i *dobro*.

Tablica 86: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* i *vrlo dobro*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Dovoljno	40	33,18	1327	507	-8,222	,000
	Vrlo dobro	157	115,77	18176			
Faza medenog mjeseca	Dovoljno	40	27,54	1101,5	281,5	-8,922	,000
	Vrlo dobro	157	117,21	18401,5			
Faza stabilnosti	Dovoljno	40	21,18	847	27	-9,711	,000
	Vrlo dobro	157	118,83	18656			
Faza razočaranja	Dovoljno	40	129,54	5181,5	1918,5	-3,869	,000
	Vrlo dobro	157	91,22	14321,5			
Terminalna faza	Dovoljno	40	176,28	1051	49	-9,708	,000
	Vrlo dobro	157	79,31	12452			
Radne reaktivacije	Dovoljno	40	65,8	2632	1812	-4,194	,000
	Vrlo dobro	157	107,46	16871			

a. Grouping Variable: psihičko zdravlje
Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 86 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* i *vrlo dobro* na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje: Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 115,77; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 33,18), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 117,21; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 27,54), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 118,83; Asymp. Sig. ,000) od

ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 21,18), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *dovoljno*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 129,54; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* (Mean: 91,22), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 176,28; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* (Mean: 79,31), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *vrlo dobro*.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *vrlo dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 107,46; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 65,8), što znači da su se ispitanici sa samoprocjenom *vrlo dobro* više uključili u različite radne aktivnosti.

Tablica 87: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* i *odlično*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Dovoljno	40	20,66	826,5	6,5	-3,405	,001
	Odlično	10	41,7	208,5			
Faza stabilnosti	Dovoljno	40	20,51	820,5	,500	-3,655	,000
	Odlično	10	42,9	214,5			
Faza razočaranja	Dovoljno	40	24,29	971,5	48,5	-1,955	,050
	Odlično	10	12,7	63,5			
Terminalna faza	Dovoljno	40	25,5	1020	,000	-3,675	,000
	Odlično	10	3	15			

a. Grouping Variable: psihičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 87 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* i *odlično* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 41,7; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 20,66), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *odlično* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 42,9; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* (Mean: 20,51), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *odlično* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *dovoljno*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 24,29; Asymp. Sig. ,05) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* (Mean: 12,7), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 25,5; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* (Mean: 3), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *odlično*.

Na subskalama pripreme i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dovoljno* i *odlično*.

Tablica 88: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* i *odlično*.

FAZE	Ranks				Test Statistics ^a		
	Psihičko zdravlje	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Dobro	79	40,11	3169	9	-3,575	,000
	Odlično	10	80,20	401			
Faza stabilnosti	Dobro	79	40,25	3180	20	-3,358	,001
	Odlično	10	78	390			
Terminalna faza	Dobro	79	44,89	3546	9	-3,57	,000
	Odlično	10	4,8	24			

a. Grouping Variable: psihičko zdravlje

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 88 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* i *odlično* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 80,20; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* (Mean: 40,11), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *odlično* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini. Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 78; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* (Mean: 40,25), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *odlično* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *dobro*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 44,89; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *odlično* (Mean: 4,8), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *odlično*.

Na subskalama pripreme, razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom doživljaja psihičkog zdravlja *dobro* i *odlično*.

3.4.3.3 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

Tablica 89: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

FAZE	Socijalna uključenost		Statistic	Std. error	Socijalna uključenost		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Slaba	Mean	16,68	,5575	Česta	Mean	28,73	,394
		Median	17			Median	29	
		Variance	40,72			Variance	12,3	
		SD	6,38			SD	3,5	
		Minimum	7			Minimum	12	
		Maximum	33			Maximum	34	
		Range	26			Range	22	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	6	
		Skewness	,545	,212		Skewness	-1,66	,271
		Kurtosis	-,052	,420		Kurtosis	5,98	,535
	Povremena	Mean	23,25	1,35	Vrlo česta	Mean	28,52	,346
		Median	26			Median	28	
		Variance	63,96			Variance	6,58	
		SD	7,99			SD	2,56	
		Minimum	9			Minimum	24	
		Maximum	35			Maximum	34	
		Range	26			Range	10	
		Interquartile Range	14			Interquartile Range	4	
		Skewness	-,379	,398		Skewness	,816	,322
		Kurtosis	-1,286	,778		Kurtosis	-,124	,634

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 89 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 89 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U fazi pripreme, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost u lokalnoj zajednici česta i vrlo česta ($M=28$), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost slaba ($M=16,68$). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika

koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost povremenom (Maximum=35), a najmanja vrijednost (Minimum=7) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost slabom.

U *fazi medenog mjeseca*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost u lokalnoj zajednici vrlo česta (M=24,05), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost slaba (M=14). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost vrlo čestom (Maximum=30), a najmanja vrijednost (Minimum=6) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost slabom.

U *fazi stabilnosti*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost u lokalnoj zajednici vrlo česta (M=64,62), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost slaba (M=33,64). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici čestom i vrlo čestom (Maximum=70), a najmanja vrijednost (Minimum=15) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost slabom.

U *fazi razočaranja*, prosječnu vrijednost socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici imale su sve kategorije ispitanika podjednako (M=12), kao i najveću vrijednost (Maximum=15), a najmanju vrijednost (Minimum=3) su imali ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost slaba i povremena.

U *terminalnoj fazi*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost u lokalnoj zajednici slaba (M=31,92), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost u lokalnoj zajednici vrlo česta (M=10,05). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici slabom (Maximum=40), a najmanja vrijednost (Minimum=8) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici povremenom, čestom i vrlo čestom.

U *fazi radne reaktivacije*, najveću prosječnu vrijednost imali su ispitanici koji su samoprocijenili da je njihova socijalna uključenost u lokalnoj zajednici povremena (M=13,31), a najmanju prosječnu vrijednost su imali ispitanici koji su samoprocijenili da je vrlo česta (M=9,3). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici povremenom

(Maximum=29), a najmanja vrijednost (Minimum=6) kod ispitanika koji su samoprocijenili svoju socijalnu uključenost slabom, čestom i vrlo čestom.

Tablica 90: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

FAZE	Socijalna uključenost	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Slaba	,088	131	,014	,952	131	,000
	Povremena	,164	35	,018	,911	35	,008
	Česta	,155	79	,000	,856	79	,000
	Vrlo česta	,236	55	,000	,871	55	,000
Faza medenog mjeseca	Slaba	,177	131	,000	,919	131	,000
	Povremena	,175	35	,008	,926	35	,021
	Česta	,181	79	,000	,915	79	,000
	Vrlo česta	,239	55	,000	,839	55	,000
Faza stabilnosti	Slaba	,201	131	,000	,898	131	,000
	Povremena	,145	35	,061	,955	35	,163
	Česta	,205	79	,000	,804	79	,000
	Vrlo česta	,153	55	,003	,921	55	,001
Faza razočaranja	Slaba	,183	131	,000	,865	131	,000
	Povremena	,269	35	,000	,847	35	,000
	Česta	,273	79	,000	,773	79	,000
	Vrlo česta	,239	55	,000	,809	55	,000
Terminalna faza	Slaba	,153	131	,000	,904	131	,000
	Povremena	,147	35	,052	,915	35	,010
	Česta	,300	79	,000	,615	79	,000
	Vrlo česta	,311	55	,000	,785	55	,000
Faza radne reaktivacije	Slaba	,156	131	,000	,934	131	,000
	Povremena	,151	35	,041	,885	35	,002
	Česta	,211	79	,000	,853	79	,000
	Vrlo česta	,208	55	,000	,886	55	,000

a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 90 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05), te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 91: Rezultati Kruskal Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^{a, b}		
FAZE	Socijalna uključenost	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	131	84,15	148,586	3	,000
	Povremena	35	157,31			
	Česta	79	216,37			
	Vrlo česta	55	209,59			
Faza medenog mjeseca	Slaba	131	83,98	141,76	3	,000
	Povremena	35	175,23			
	Česta	79	206,69			
	Vrlo česta	55	212,48			
Faza stabilnosti	Slaba	131	69,78	225,214	3	,000
	Povremena	35	156,19			
	Česta	79	214,99			
	Vrlo česta	55	246,52			
Faza razočaranja	Slaba	131	157,98	4,220	3	,239
	Povremena	35	124,74			
	Česta	79	148,91			
	Vrlo česta	55	151,37			
Terminalna faza	Slaba	131	227,55	204,024	3	,000
	Povremena	35	147,11			
	Česta	79	80,6			
	Vrlo česta	55	69,53			
Faza radne reaktivacije	Slaba	131	154,39	17,519	3	,001
	Povremena	35	198,44			
	Česta	79	141,91			
	Vrlo česta	55	123,08			

a. Kruskal Wallis Test
b. Grouping Variable: socijalna uključenost

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 91 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje, iz kojih proizlazi da se kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalam Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja o kojim se kategorijama radi (unutar subskala pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije), provedena je

post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala.

U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 92: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *povremena*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna uključenost	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	131	75,67	9913	1267	-4,067	,000
	Povremena	35	112,80	3948			
Faza medenog mjeseca	Slaba	131	71,69	9391,5	745,5	-6,137	,000
	Povremena	35	127,7	4469,5			
Faza stabilnosti	Slaba	131	68,78	9010,5	364,5	-7,638	,000
	Povremena	35	138,59	4850,5			
Terminalna faza	Slaba	131	95,56	12518	713	-6,265	,000
	Povremena	35	38,37	1343			
Faza radne reaktivacije	Slaba	131	78,6	10296	1650	-2,554	,011
	Povremena	35	101,86	3565			

a. Grouping Variable: socijalna uključenost

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 92 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *povremena* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 112,80; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* (Mean: 75,67), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *povremena* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 127,7; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj

zajednici *slaba* (Mean: 71,69), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *povremena* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 138,59; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* (Mean: 68,78), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *povremena* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *slaba*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 95,56; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* (Mean: 38,37), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slaba* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *povremena*.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 101,86; Asymp. Sig. ,011) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* (Mean: 78,6), što znači da su se ispitanici sa samoprocjenom *povremena* više uključili u različite radne aktivnosti.

Na *subskali razočaranja* Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *povremena*.

Tablica 93: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *česta*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna uključenost	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	131	71,36	9348	702	-10,501	,000
	Česta	79	162,11	12807			
Faza medenog mjeseca	Slaba	131	73,43	9619,5	973,5	-9,868	,000
	Česta	79	158,68	12535,5			
Faza stabilnosti	Slaba	131	66,95	8771	125	-11,847	,000
	Česta	79	169,42	13384			
Terminalna faza	Slaba	131	143,3	18772,5	222,5	-11,634	,000
	Česta	79	42,82	3382,5			

a. Grouping Variable: socijalna uključenost

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 93 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *česta* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 162,11; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom *slaba* (Mean: 71,36), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *česta* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 158,68; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* (Mean: 73,43), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *česta* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 169,42; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* (Mean: 66,95), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *česta* bolje usvojili ulogu

umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *slaba*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 143,3; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* (Mean: 42,82), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slaba* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s čestom samoprocjenom.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *česta*.

Tablica 94: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije-ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *vrlo česta*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna uključenost	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	131	69,11	9054	408	-9,555	,000
	Vrlo česta	55	151,58	8337			
Faza medenog mjeseca	Slaba	131	70,86	9283	637	-8,871	,000
	Vrlo česta	55	147,42	8108			
Faza stabilnosti	Slaba	131	66,04	8651,5	5,5	-10,745	,000
	Vrlo česta	55	158,9	8739,5			
Terminalna faza	Slaba	131	120,69	15811	40	-10,662	,000
	Vrlo česta	55	28,73	1580			
Faza radne reaktivacije	Slaba	131	99	12969,5	2881,5	-2,169	,030
	Vrlo česta	55	80,39	4421,5			

a. Grouping Variable: socijalna uključenost

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 94 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *vrlo česta* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 151,58; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* (Mean: 69,11), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo česta* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 147,42; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* (Mean: 70,86), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo česta* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 158,9; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* (Mean: 66,04), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo česta* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *slaba*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 120,69; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* (Mean: 28,73), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slaba* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *vrlo česta*.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 99; Asymp. Sig. ,030) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* (Mean: 80,39), što znači da su se ispitanici sa samoprocjenom *slaba* više uključili u različite radne aktivnosti.

Na *subskali razočaranja* Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *slaba* i *vrlo česta*.

Tablica 95: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* i *česta*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna uključenost	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Povremena	35	42,94	1503	873	-3,147	,002
	Česta	79	63,95	5052			
Faza medenog mjeseca	Povremena	35	46,07	1612,5	982,5	-2,471	,013
	Česta	79	62,56	4942,5			
Faza stabilnosti	Povremena	35	31,54	1104	474	-5,606	,000
	Česta	79	69	5451			
Terminalna faza	Povremena	35	80,71	2825	570	-5,056	,000
	Česta	79	47,22	3730			

a. Grouping Variable: socijalna uključenost

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 95 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* i *česta* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 63,95; Asymp. Sig. ,002) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* (Mean: 42,94), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *česta* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 62,56; Asymp. Sig. ,013) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* (Mean: 46,07), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *česta* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 69; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* (Mean: 31,54), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *česta* bolje usvojili ulogu

umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *povremena*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 80,71; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* (Mean: 47,22), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *povremena* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *česta*.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* i *česta*.

Tablica 96: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* i *vrlo česta*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna uključenost	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Povremena	35	37,57	1315	685	-2,321	,020
	Vrlo česta	55	50,55	2780			
Faza medenog mjeseca	Povremena	35	37,46	1311	681	-2,345	,019
	Vrlo česta	55	50,62	2784			
Faza stabilnosti	Povremena	35	22,06	772	142	-6,831	,000
	Vrlo česta	55	60,42	3323			
Terminalna faza	Povremena	35	64,03	2241	314	-5,474	,000
	Vrlo česta	55	33,71	1854			

a. Grouping Variable: socijalna uključenost

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 96 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* i *vrlo česta* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 50,55; Asymp. Sig. ,020) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici

povremena (Mean: 37,57), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo česta* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 50,62; Asymp. Sig. ,019) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* (Mean: 37,46), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo česta* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 60,42; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* (Mean: 22,06), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo česta* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *povremena*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 64,03; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* (Mean: 33,71), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *povremena* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa samoprocjenom *vrlo česta*.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *povremena* i *vrlo česta*.

Tablica 97: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskali stabilnosti ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* i *vrlo česta*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna uključenost	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza stabilnosti	Česta	79	56,57	4469	1309	-3,949	,000
	Vrlo česta	55	83,2	4576			
a. Grouping Variable: socijalna uključenost							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 97 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* i *vrlo česta* na subskali stabilnosti Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *vrlo česta* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 60,42; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* (Mean: 22,06), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *vrlo česta* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *česta*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na ostalim subskalama (pripreme, medenog mjeseca, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici *česta* i *vrlo česta*.

3.4.3.4 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

Tablica 98: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

Faza pripreme	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error		
Humanitarni rad	Ne bave se	Mean	20,09	Bave se	Mean	27,08		
		Median	19		Median	28		
		Variance	62,48		Variance	29,193		
		SD	7,9		SD	5,4		
		Minimum	7		Minimum	9		
		Maximum	33		Maximum	35		
		Range	26		Range	25		
		Skewness	,048		,179	Skewness	-1,509	,225
		Kurtosis	-1,225		,356	Kurtosis	2,492	,446
		Volontiranje	Ne bave se		Mean	20,17	Bave se	Mean
Median	19			Median	28			
Variance	61,72			Variance	25,38			
SD	7,85			SD	5,03			
Minimum	7			Minimum	9			
Maximum	33			Maximum	35			
Range	26			Range	26			
Skewness	,038			,175	Skewness	-1,719		,234
Kurtosis	-1,198			,348	Kurtosis	3,67		,463

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 98 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 98 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, ispitanici koji se bave nekom od navedenih aktivnosti u lokalnoj zajednici (humanitarnim radom, volontiranjem, honorarnim radom, hobijima, aktivnostima udruge, obitelji, kluba ili sindikata umirovljenika, čitaonice ili knjižnice, zatim sportsko-rekreativnim aktivnostima, kreativnim aktivnostima, kulturno-edukacijskim aktivnostima ili zabavnim aktivnostima) postižu veću prosječnu vrijednost od ispitanika koji se ne bave nijednom od aktivnosti. Najveća prosječna vrijednost ($M=27$) je zabilježena kod ispitanika koji su učlanjeni u razne udruge i bave se humanitarnim radom, volonterskim radom, honorarnim radom i kreativnim aktivnostima.

U *fazi medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave nekom od navedenih aktivnosti u lokalnoj zajednici (humanitarnim radom, volontiranjem, honorarnim radom, hobijima, aktivnostima udruge, obitelji, kluba ili sindikata umirovljenika, čitaonice ili knjižnice, zatim sportsko-rekreativnim aktivnostima, kreativnim aktivnostima, kulturno-edukacijskim aktivnostima i zabavnim aktivnostima) postižu veću prosječnu vrijednost od ispitanika koji se ne bave navedenim aktivnostima. Najveća prosječna vrijednost ($M=23$) je zabilježena kod ispitanika koji su učlanjeni u razne udruge i bave se humanitarnim radom, volonterskim radom, honorarnim radom, kreativnim aktivnostima ili kulturno-edukacijskim aktivnostima.

U *fazi stabilnosti*, ispitanici koji se bave nekom od navedenih aktivnosti u lokalnoj zajednici (humanitarnim radom, volontiranjem, honorarnim radom, hobijima, aktivnostima udruge, obitelji, kluba ili sindikata umirovljenika, čitaonice ili knjižnice, sportsko-rekreativnim aktivnostima, kreativnim aktivnostima, kulturno-edukacijskim aktivnostima i zabavnim aktivnostima) postižu veću prosječnu vrijednost od ispitanika koji se ne bave navedenim. Najveća prosječna vrijednost ($M=65$) je zabilježena kod ispitanika koji se bave honorarnim radom, zatim slijede ispitanici koji se bave ($M=63$) humanitarnim radom i ispitanici članovi udruge.

U *fazi razočaranja*, ispitanici koji se ne bave navedenim aktivnostima u lokalnoj zajednici (humanitarnim radom, volontiranjem, honorarnim radom, aktivnostima udruge, obitelji, kluba ili sindikata umirovljenika, čitaonice ili knjižnice, kreativnim aktivnostima) postižu veće rezultate prosječne vrijednosti ($M=12$), osim u aktivnostima hobija, sportsko-

rekreativnim aktivnostima i kulturno-edukacijskim aktivnostima, gdje veće rezultate postižu osobe koje se bave tim aktivnostima.

U terminalnoj fazi i fazi radne reaktivacije, ispitanici koji se ne bave nijednom od navedenih aktivnosti u lokalnoj zajednici (humanitarnim radom, volontiranjem, honorarnim radom, hobijima, aktivnostima udruge, obitelji, kluba ili sindikata umirovljenika, čitaonice ili knjižnice, sportsko-rekreativnim aktivnostima, kreativnim aktivnostima, kulturno-edukacijskim aktivnostima i zabavnim aktivnostima) postižu veću prosječnu vrijednost od ispitanika koji se bave nekom od navedenih aktivnosti.

Tablica 99: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

FAZE	Humanitarni rad	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,110	184	,000	,943	184	,000
	Bave se	,204	116	,000	,816	116	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,149	184	,000	,917	184	,000
	Bave se	,182	116	,001	,844	116	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,163	184	,000	,892	184	,000
	Bave se	,251	116	,000	,759	116	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,189	184	,000	,879	184	,000
	Bave se	,200	116	,000	,806	116	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,166	184	,000	,858	184	,000
	Bave se	,300	116	,000	,606	116	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,191	184	,000	,914	184	,000
	Bave se	,317	116	,000	,649	116	,000
a. Lilliefors significance Correction							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 99 s rezultatima Kolmogorov-Smirnovog i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici, zbog preglednosti je priložena u Prilogu F.

Kao što možemo vidjeti iz Tablice 99, dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05) te smo testiranje razlika među skupinama proveli neparametrijskim postupkom (Mann-Whitneyjevim testom).

Tablica 100: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji se bave i onih koji se ne bave humanitarnim radom.

FAZE	Ranks				Test Statistics ^a		
	Humanitarni rad	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	184	121,95	22438	5418,5	-7,195	,000
	Bave se	116	195,79	22711,5			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	184	122,73	22582	5562	-7,001	,000
	Bave se	116	194,55	22568			
Faza stabilnosti	Ne bave se	184	108,54	19971	2951	-10,566	,000
	Bave se	116	217,06	25179			
Faza razočaranja	Ne bave se	184	155,04	28528	9836	-1,160	,246
	Bave se	116	143,29	16622			
Terminalna faza	Ne bave se	184	185,93	34211,5	4152,5	-8,941	,000
	Bave se	116	94,30	10938,5			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	184	149,39	27488,5	10468,5	-,280	,779
	Bave se	116	152,25	17661,5			

a. Grouping Variable: humanitarni rad

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 100 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave humanitarnim radom na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave humanitarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 195,79; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 121,95), što znači da su ispitanici koji se bave humanitarnim radom poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave humanitarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 194,55; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 122,73), što znači da su ispitanici koji se bave humanitarnim radom pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave humanitarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 217,06; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 108,54), što znači da su ispitanici koji se bave humanitarnim radom bolje usvojili

ulogu umirovljenika od ispitanika koji se istim ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave humanitarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 185,93; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 94,30), što znači da su ispitanici koji se ne bave humanitarnim radom manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na preostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,00$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave humanitarnim radom.

Tablica 101: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji se bave i onih koji se ne bave volonterskim radom.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Volonterski rad	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	193	122,47	23636,5	4915,5	-7,533	,000
	Bave se	107	201,06	21513,5			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	193	122,85	23709,5	4988,5	-7,433	,000
	Bave se	107	200,38	21440,5			
Faza stabilnosti	Ne bave se	193	110,13	21254,5	2533,5	-10,841	,000
	Bave se	107	223,32	23895,5			
Faza razočaranja	Ne bave se	193	153,29	29585,5	9787	-,760	,447
	Bave se	107	145,47	15565			
Terminalna faza	Ne bave se	193	183,02	35322,5	4049,5	-8,750	,000
	Bave se	107	91,85	9827,5			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	193	151,59	29256	10116	-,294	,769
	Bave se	58	148,54	15894			

a. Grouping Variable: volonterski rad

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 101 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave volonterskim radom na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje: Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave volonterskim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 201,06; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave

(Mean: 122,47), što znači da su ispitanici koji se bave volonterskim radom poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave volonterskim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 200,38; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 122,85), što znači da su ispitanici koji se bave volonterskim radom pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave volonterskim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 223,32; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 110,13), što znači da su ispitanici koji se bave volonterskim radom bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave volonterskim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 183,02; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 91,85), što znači da su ispitanici koji se ne bave volonterskim radom manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na preostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave volonterskim radom.

Tablica 102: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave honorarnim radom na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

FAZE	Ranks				Test Statistics ^a		
	Honorarni rado	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	242	138,75	33578,5	4175,5	-4,801	,000
	Bave se	58	199,51	11571,5			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	242	137,88	33367,5	3964,5	-5,158	,000
	Bave se	58	203,15	11782,5			
Faza stabilnosti	Ne bave se	242	131,67	31863	2460	-7,692	,000
	Bave se	58	229,09	13287			
Faza razočaranja	Ne bave se	242	155,5	37632	5807	-2,073	,038
	Bave se	58	129,62	7518			
Terminalna faza	Ne bave se	242	167,07	40431	3008	-6,781	,000
	Bave se	58	81,36	4719			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	242	153,36	37113	6326	-1,176	,240
	Bave se	58	138,57	8037			

a. Grouping Variable: honorarni rad

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 102 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave honorarnim radom na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave honorarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 199,51; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 138,75), što znači da su ispitanici koji se bave honorarnim radom poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave honorarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 203,15; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 137,88), što znači da su ispitanici koji se bave honorarnim radom pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave honorarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 229,09; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 131,67), što znači da su ispitanici koji se bave honorarnim radom bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji se ne bave honorarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 155,5; Asymp. Sig. ,038) od ispitanika koji se bave (Mean: 129,62), što znači da su ispitanici koji se ne bave honorarnim radom manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili, za razliku od ispitanika koji se bave.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave honorarnim radom postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 167,07; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 81,36), što znači da su ispitanici koji se ne bave honorarnim radom manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave honorarnim radom.

Tablica 103: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji se bave i onih koji se ne bave hobijima.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Hobiji	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	83	88,86	7375,5	3889,5	-7,628	,000
	Bave se	217	174,08	37774,5			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	83	93,16	7732	4246	-7,098	,000
	Bave se	217	172,43	37418			
Faza stabilnosti	Ne bave se	83	77,42	6426	2940	-9,036	,000
	Bave se	217	178,45	38724			
Faza razočaranja	Ne bave se	83	135,41	11239	7753	-1,893	,058
	Bave se	217	156,27	33911			
Terminalna faza	Ne bave se	83	218,25	18115	3382	-8,395	,000
	Bave se	217	124,59	27035			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	83	171,76	14256	7241	-2,648	,008
	Bave se	217	142,37	30894			

a. Grouping Variable: hobiji

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 103 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave hobijima na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave hobijima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 174,08; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 88,86), što znači da su ispitanici koji se bave hobijima poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave hobijima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 172,43; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 93,16), što znači da su ispitanici koji se bave hobijima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave hobijima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 178,45; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 77,42), što znači da su ispitanici koji se bave hobijima bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave hobijima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 218,25; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 124,59), što znači da su ispitanici koji se ne bave hobijima manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji se ne bave hobijima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 171,76; Asymp. Sig. ,008) od ispitanika koji se bave (Mean: 142,37), što znači da su se ispitanici koji se ne bave hobijima više uključili u različite radne aktivnosti.

Na subskali razočaranja Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave hobijima.

Tablica 104: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje koji se bave i onih koji se ne bave radom u udruzi.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Rad u udruzi	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	141	89,2	12577,5	2566,5	-11,551	,000
	Bave se	159	204,86	32572,5			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	141	92,35	13022	3011	-10,959	,000
	Bave se	159	202,06	32128			
Faza stabilnosti	Ne bave se	141	80,21	11309	1298	-13,234	,000
	Bave se	159	212,84	33841			
Faza razočaranja	Ne bave se	141	153,32	21617,5	10812,5	-,538	,591
	Bave se	159	148	23532,5			
Terminalna faza	Ne bave se	141	218,39	30792,5	1637,5	-12,808	,000
	Bave se	159	90,3	14357,5			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	141	160,56	22639	9791	-1,908	,056
	Bave se	159	141,58	22511			

a. Grouping Variable: rad u udruzi

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 104 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave radom u udruzi na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave radom u udruzi postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 204,86; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 89,2), što znači da su ispitanici koji se bave radom u udruzi poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave radom u udruzi postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 202,06; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 92,35), što znači da su ispitanici koji se bave radom u udruzi pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave radom u udruzi postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 212,84; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 80,21), što znači da su ispitanici koji se bave radom u udruzi bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave radom u udruzi postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 218,39; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 90,3), što znači da su ispitanici koji se ne bave radom u udruzi manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na preostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave radom u udruzi.

Tablica 105: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave obiteljskim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Obiteljske aktivnosti	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	67	85,33	5717	3439	-6,993	,000
	Bave se	233	169,24	39433			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	67	104,9	7028,5	4750,5	-4,894	,000
	Bave se	233	163,61	38121,5			
Faza stabilnosti	Ne bave se	67	79,67	5338	3060	-7,593	,000
	Bave se	233	170,87	39812			
Faza razočaranja	Ne bave se	67	134,66	9022	6744	-1,723	,085
	Bave se	233	155,06	36128			
Terminalna faza	Ne bave se	67	215,66	14449	3440	-7	,000
	Bave se	233	131,76	30701			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	67	177,63	11901	5988	-2,929	,003
	Bave se	233	142,7	33249			

a. Grouping Variable: obiteljske aktivnosti

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 105 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave obiteljskim aktivnostima na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave obiteljskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 169,24; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 85,33), što znači da su ispitanici koji se bave obiteljskim aktivnostima poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave obiteljskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 163,61; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 104,9), što znači da su ispitanici koji se bave obiteljskim aktivnostima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave obiteljskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 170,87; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 79,67), što znači da su ispitanici koji se bave obiteljskim aktivnostima bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave obiteljskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 215,66; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 131,76), što znači da su ispitanici koji se ne bave obiteljskim aktivnostima manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije* ispitanici koji se ne bave obiteljskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 177,63; Asymp. Sig. ,003) od ispitanika koji se bave (Mean: 142,7), što znači da su se ispitanici koji se ne bave obiteljskim aktivnostima više uključili u različite radne aktivnosti.

Na *subskali razočaranja* Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave obiteljskim aktivnostima.

Tablica 106: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima Kluba umirovljenika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Klub umirovljenika	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	124	86,69	10750	3000	-10,717	,000
	Bave se	176	195,45	34400			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	124	91,49	11344,5	3594,5	-9,914	,000
	Bave se	176	192,08	33805,5			
Faza stabilnosti	Ne bave se	124	76,69	9509,5	1759,5	-12,386	,000
	Bave se	176	202,5	35640,5			
Faza razočaranja	Ne bave se	124	153,47	19030	10544	-,505	,613
	Bave se	176	148,41	26120			
Terminalna faza	Ne bave se	124	221,06	27411	2163	-11,866	,000
	Bave se	176	100,79	17739			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	124	158,57	19663	9911	-1,364	,172
	Bave se	176	144,81	25487			

a. Grouping Variable: klub umirovljenika

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 106 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima Kluba umirovljenika na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave aktivnostima Kluba umirovljenika postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 195,45; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 86,69), što znači da su ispitanici koji se bave aktivnostima Kluba umirovljenika poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave aktivnostima Kluba umirovljenika postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 192,08; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 91,49), što znači da su ispitanici koji se bave aktivnostima Kluba umirovljenika pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave aktivnostima Kluba umirovljenika postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 202,5; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 76,69), što znači da su ispitanici koji se bave aktivnostima Kluba

umirovljenika bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave aktivnostima Kluba umirovljenika postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 221,06; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 100,79), što znači da su ispitanici koji se ne bave aktivnostima Kluba umirovljenika manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na preostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima Kluba umirovljenika.

Tablica 107: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima čitaonice na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Aktivnosti čitaonice	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	109	87,42	9529	3534	-9,535	,000
	Bave se	191	186,5	35621			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	109	91,79	10005	4010	-8,877	,000
	Bave se	191	184,01	35145			
Faza stabilnosti	Ne bave se	109	83,13	9061	3066	-10,175	,000
	Bave se	191	188,95	36089			
Faza razočaranja	Ne bave se	109	153,22	16701,5	10112,5	-,417	,676
	Bave se	191	148,95	28448,5			
Terminalna faza	Ne bave se	109	213,21	23240	3574	-9,492	,000
	Bave se	191	114,71	21910			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	109	161,11	17561	9253	-1,614	,107
	Bave se	191	144,45	27589			

a. Grouping Variable: aktivnosti čitaonice

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 107 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima čitaonice na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave aktivnostima čitaonice postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 186,5; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 87,42), što znači da su ispitanici koji se bave aktivnostima čitaonice poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca* ispitanici koji se bave aktivnostima čitaonice postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 184,01; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 91,79), što znači da su ispitanici koji se bave aktivnostima čitaonice pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti* ispitanici koji se bave aktivnostima čitaonice postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 188,95; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 83,13), što znači da su ispitanici koji se bave aktivnostima čitaonice bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze* ispitanici koji se ne bave aktivnostima čitaonice postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 213,21; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 114,71), što znači da su ispitanici koji se ne bave aktivnostima čitaonice manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na preostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima čitaonice.

Tablica 108: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave sportsko-rekreativnim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Sportske aktivnosti	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	134	109,36	14654	5609	-7,397	,000
	Bave se	166	183,71	30496			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	134	97,6	13078	4033	-9,513	,000
	Bave se	166	193,2	32072			
Faza stabilnosti	Ne bave se	134	95,51	12799	3754	-9,877	,000
	Bave se	166	194,89	32351			
Faza razočaranja	Ne bave se	134	171,54	22986,5	8302,5	-3,834	,676
	Bave se	166	133,52	22163,5			
Terminalna faza	Ne bave se	134	207,74	27836,5	3452,5	-10,303	,000
	Bave se	166	104,3	17313,5			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	134	148,22	19861	10816	-,413	,679
	Bave se	166	152,34	25289			

a. Grouping Variable: sportsko rekreativne aktivnosti

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 108 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave sportsko-rekreativnim aktivnostima na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 183,71; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 109,36), što znači da su ispitanici koji se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 193,2; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 97,6), što znači da su ispitanici koji se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 194,89; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 95,51), što znači da su ispitanici koji se bave sportsko-rekreativnim

aktivnostima bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave sportsko-rekreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 207,74; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 104,3), što znači da su ispitanici koji se ne bave sportsko-rekreativnim aktivnostima manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na preostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave sportsko-rekreativnim aktivnostima.

Tablica 109: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave kreativnim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Kreativne aktivnosti	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	138	93,43	12893	3302	-10,540	,000
	Bave se	162	199,12	32257			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	138	91,25	12593	3002	-10,944	,000
	Bave se	162	200,97	32557			
Faza stabilnosti	Ne bave se	138	80,06	11048,5	1457,5	-12,998	,000
	Bave se	162	210,5	34101,5			
Faza razočaranja	Ne bave se	138	161,58	22298,5	9648,5	-2,074	,038
	Bave se	162	141,06	22851,5			
Terminalna faza	Ne bave se	138	218,76	30189,5	1757,5	-12,623	,000
	Bave se	162	92,36	14960,5			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	138	165,26	22806,5	9140,5	-2,744	,006
	Bave se	162	137,92	22343,5			

a. Grouping Variable: kreativne aktivnosti

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 109 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave kreativnim aktivnostima na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave kreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 199,12; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave

(Mean: 93,43), što znači da su ispitanici koji se bave kreativnim aktivnostima poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave kreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 200,97; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 91,25), što znači da su ispitanici koji se bave kreativnim aktivnostima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave kreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 210,5; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 80,06), što znači da su ispitanici koji se bave kreativnim aktivnostima bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika koji se ne bave, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji se ne bave kreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 161,58; Asymp. Sig. ,038) od ispitanika koji se bave (Mean: 141,06), što znači da su ispitanici koji se ne bave kreativnim aktivnostima manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave kreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 218,76; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 92,36), što znači da su ispitanici koji se ne bave kreativnim aktivnostima manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji se ne bave kreativnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 165,26; Asymp. Sig. ,006) od ispitanika koji se bave (Mean: 137,92), što znači da su se ispitanici koji se ne bave kreativnim aktivnostima više uključili u različite radne aktivnosti.

Tablica 110: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave kulturno-edukacijskim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Edukacijske aktivnosti	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	117	77,85	9108	2205	-8,419	,000
	Bave se	183	196,95	36042			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	117	92,06	10771	3868	-8,076	,000
	Bave se	183	187,86	34379			
Faza stabilnosti	Ne bave se	117	77,26	9039	2136	-9,35	,000
	Bave se	183	197,33	36111			
Faza razočaranja	Ne bave se	117	152,95	17895,5	10418,5	-2,064	,691
	Bave se	183	148,93	27254,5			
Terminalna faza	Ne bave se	117	220,02	25742	2572	-8,785	,000
	Bave se	183	106,05	19408			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	117	171,91	20113	8201	-1,552	,001
	Bave se	183	136,81	25037			

a. Grouping Variable: kulturno edukacijske aktivnosti

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 110 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave kulturno-edukacijskim aktivnostima na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave kulturno-edukacijskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 196,95; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 77,85), što znači da su ispitanici koji se bave kulturno-edukacijskim aktivnostima poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave kulturno-edukacijskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 187,86; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 92,06), što znači da su ispitanici koji se bave kulturno-edukacijskim aktivnostima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave kulturno-edukacijskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 197,33; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 77,26), što znači da su ispitanici koji se bave kulturno-edukacijskim

aktivnostima bolje usvojili ulogu umirovljenika, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave kulturno-edukacijskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 220,02; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 106,05), što znači da su ispitanici koji se ne bave kulturno-edukacijskim aktivnostima manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji se ne bave kulturno-edukacijskim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 171,91; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika koji se bave (Mean: 136,81), što znači da su se ispitanici koji se ne bave kulturno-edukacijskim aktivnostima više uključili u različite radne aktivnosti.

Na subskali razočaranja Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave kulturno-edukacijskim aktivnostima.

Tablica 111: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave zabavnim aktivnostima na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks					Test Statistics a		
FAZE	Zabavne aktivnosti	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	87	84,67	7366	3538	-8,419	,000
	Bave se	213	177,39	37784			
Faza medenog mjeseca	Ne bave se	87	87,36	7600,5	3772,5	-8,076	,000
	Bave se	213	176,29	37549,5			
Faza stabilnosti	Ne bave se	87	77,32	6727	2899	-9,35	,000
	Bave se	213	180,39	38423			
Faza razočaranja	Ne bave se	87	166,43	14479	7880	-2,064	,039
	Bave se	213	144	30671			
Terminalna faza	Ne bave se	87	219,11	19062,5	3296,5	-8,785	,000
	Bave se	213	122,48	26087,5			
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	87	162,56	14143	8216	-1,552	,121
	Bave se	213	145,57	31007			

a. Grouping Variable: zabavne aktivnosti

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 111 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave zabavnim aktivnostima na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji se bave zabavnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 177,39; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 84,67), što znači da su ispitanici koji se bave zabavnim aktivnostima poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji se bave zabavnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 176,29; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 87,36), što znači da su ispitanici koji se bave zabavnim aktivnostima pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji se bave zabavnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 180,39; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se ne bave (Mean: 77,32), što znači da su ispitanici koji se bave zabavnim aktivnostima bolje usvojili ulogu umirovljenika, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji se ne bave zabavnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 166,43; Asymp. Sig. ,039) od ispitanika koji se bave (Mean: 144), što znači da su ispitanici koji se ne bave zabavnim aktivnostima manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji se ne bave zabavnim aktivnostima postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 219,11; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji se bave (Mean: 122,48), što znači da su ispitanici koji se ne bave zabavnim aktivnostima manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave zabavnim aktivnostima.

3.4.3.5 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu kontinuiteta prijašnjih i uključivanje u nove socijalne aktivnosti u zajednici.

Tablica 112: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja.

FAZE	Razina aktivnosti		Statistic	Std. error	Razina aktivnosti		Statistic	Std. error
Faza pripreme	malo	Mean	16,25	,57	puno	Mean	28,32	,332
		Median	17			Median	28	
		Variance	36,74			Variance	16,46	
		SD	6,061			SD	4,057	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	33			Maximum	34	
		Range	26			Range	25	
		Skewness	,506	,227		Skewness	-1,915	,199
		Kurtosis	-,038	,451		Kurtosis	5,982	,395
	srednje	Mean	20,55	1,23				
		Median	20					
		Variance	57,71					
		SD	7,59					
		Minimum	7					
		Maximum	35					
		Range	28					
		Skewness	,073	,383				
		Kurtosis	-,953	,750				
Faza medenog mjeseca	malo	Mean	13,42	,554	puno	Mean	23,89	,268
		Median	11			Median	25	
		Variance	34,74			Variance	10,7	
		SD	5,59			SD	3,27	
		Minimum	6			Minimum	10	
		Maximum	27			Maximum	29	
		Range	21			Range	19	
		Skewness	,478	,227		Skewness	-,585	,199
		Kurtosis	-1,088	,451		Kurtosis	,580	,395

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 112 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 112 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali mnogo starih i uključili se u nove aktivnosti (M=28,32), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali malo starih i uključili se u malo novih aktivnosti (M=16,25). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali

prosječan/osrednji broj starih i uključili se u prosječan/osrednji broj novih aktivnosti (Maximum=35), a najmanja vrijednost (Minimum=7) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili zadržane i nove aktivnosti ocjenom *malo* ili *srednje*.

U *fazi medenog mjeseca*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali mnogo starih i uključili se u nove aktivnosti (M=23,89), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali malo starih i uključili se u malo novih aktivnosti (M=13,42). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali prosječan/osrednji broj starih i uključili se u nove aktivnosti (Maximum=30), a najmanja vrijednost (Minimum=6) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili zadržane i nove aktivnosti ocjenom *malo* ili *srednje*.

U *fazi stabilnosti*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali mnogo starih i uključili se u nove aktivnosti (M=65,4), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali malo starih i uključili se u malo novih aktivnosti (M=32,38). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali mnogo starih i uključili se u nove aktivnosti (Maximum=70), a najmanja vrijednost (Minimum=15) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili zadržane i nove aktivnosti ocjenom *malo*.

U *fazi razočaranja*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali malo starih i uključili se u malo novih aktivnosti (M=12,48), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali prosječan/osrednji broj starih i uključili se u prosječan/osrednji broj novih aktivnosti (M=11,23). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod svih kategorija ispitanika (Maximum=70), a najmanja vrijednost (Minimum=3) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili zadržane i nove aktivnosti ocjenama *malo* i *puno*.

U *terminalnoj fazi*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali malo starih i uključili se u malo novih aktivnosti (M=32,32), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali mnogo starih i uključili se u mnogo novih aktivnosti (M=11,14). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali malo starih i uključili se u malo novih aktivnosti (Maximum=40), a najmanja vrijednost (Minimum=8) je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili zadržane i nove aktivnosti ocjenom *puno*.

U fazi radne reaktivacije, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali prosječan/osrednji broj starih i uključili se u prosječan/osrednji broj novih aktivnosti (M=13,15), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali mnogo starih i uključili se u mnogo novih aktivnosti (M=9,96). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji su samoprocijenili da su zadržali mnogo starih i uključili se u mnogo novih aktivnosti (Maximum=29), a najmanja vrijednost (Minimum=6) je zabilježena kod svih kategorija ispitanika.

Tablica 113: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja.

FAZE	Razina aktivnosti	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Slabo	,100	113	,007	,953	113	,001
	Dovoljno	,105	38	,200*	,970	38	,385
	Dobro	,216	149	,000	,820	149	,000
Faza medenog mjeseca	Slabo	,188	113	,000	,906	113	,000
	Dovoljno	,127	38	,129	,967	38	,318
	Dobro	,163	149	,000	,913	149	,000
Faza stabilnosti	Slabo	,207	113	,000	,890	113	,000
	Dovoljno	,150	38	,031	,930	38	,021
	Dobro	,195	149	,000	,869	149	,000
Faza razočaranja	Slabo	,185	113	,000	,853	113	,000
	Dovoljno	,136	38	,073	,917	38	,008
	Dobro	,252	149	,000	,795	149	,000
Terminalna faza	Slabo	,165	113	,000	,913	113	,000
	Dovoljno	,133	38	,088	,937	38	,035
	Dobro	,256	149	,000	,619	149	,000
Faza radne reaktivacije	Slabo	,160	113	,000	,932	113	,000
	Dovoljno	,125	38	,137	,944	38	,058
	Dobro	,240	149	,000	,726	149	,000
a. Lilliefors significance Correction							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 113 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig.

<0,05), te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 114: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^{a, b}		
FAZE	Razina aktivnosti	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slabo	113	79,7	152,36	2	,000
	Dovoljno	38	123,39			
	Dobro	149	211,1			
Faza medenog mjeseca	Slabo	113	76,82	148,304	2	,000
	Dovoljno	38	143,5			
	Dobro	149	208,16			
Faza stabilnosti	Slabo	113	64,98	221,604	2	,000
	Dovoljno	38	118,08			
	Dobro	149	223,63			
Faza razočaranja	Slabo	113	163,29	7,529	2	,023
	Dovoljno	38	119,75			
	Dobro	149	148,64			
Terminalna faza	Slabo	113	230,23	204,679	2	,000
	Dovoljno	38	191,26			
	Dobro	149	79,64			
Faza radne reaktivacije	Slabo	113	153,12	18,159	2	,000
	Dovoljno	38	201,75			
	Dobro	149	135,45			
a. Kruskal Wallis Test						
b. Grouping Variable: razina zadržanih i novih aktivnosti						

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 114 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje iz kojih proizlazi da se kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalam Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja razlike, provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala.

U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 115: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja *slabo* i *dovoljno*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Razina aktivnosti	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slabo	113	69,93	7902	1461	-2,948	,003
	Dovoljno	38	94,05	3574			
Faza medenog mjeseca	Slabo	113	65,71	7425,5	984,5	-4,996	,000
	Dovoljno	38	106,59	4050,5			
Faza stabilnosti	Slabo	113	64,37	7273,5	832,5	-5,642	,000
	Dovoljno	38	110,59	4202,5			
Faza razočaranja	Slabo	113	80,84	9135	1600	-2,397	,017
	Dovoljno	38	61,61	2341			
Terminalna faza	Slabo	113	84,08	9501,5	1233,5	-3,927	,000
	Dovoljno	38	51,96	1974,5			
Radne reaktivacije	Slabo	113	70,24	7937	1496	-2,802	,005
	Dovoljno	38	93,13	3539			

a. Grouping Variable: razina zadržanih i novih aktivnosti

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 115 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja *slabo* i *dovoljno* na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 94,05; Asymp. Sig. ,003) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* (Mean: 69,93), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 106,59; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* (Mean: 65,71), što znači

da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 110,59; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* (Mean: 64,37), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *slabo*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 80,84; Asymp. Sig. ,017) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dovoljno* (Mean: 61,61), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 84,08; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dovoljno* (Mean: 51,96), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dovoljno* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 93,13; Asymp. Sig. ,005) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* (Mean: 70,24), što znači da su se ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* više uključili u različite radne aktivnosti.

Tablica 116: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja *slabo* i *dobro*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Razina aktivnosti	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slabo	113	66,77	7545,5	1104,5	-12,07	,000
	Dobro	149	180,59	26907,5			
Faza medenog mjeseca	Slabo	113	68,11	7696,5	1255,5	-11,82	,000
	Dobro	149	179,57	26756,5			
Faza stabilnosti	Slabo	113	57,61	6510	69	-13,76	,000
	Dobro	149	187,54	27943			
Terminalna faza	Slabo	113	203,15	22955,5	322,5	-13,39	,000
	Dobro	149	77,16	11497,5			

a. Grouping Variable: razina zadržanih i novih aktivnosti

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 116 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja *slabo* i *dobro* na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 180,59; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* (Mean: 66,77), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 179,57; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* (Mean: 68,11), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dobro* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 187,54; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* (Mean: 57,61), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa

samoprocjenom *slabo*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 203,15; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dobro* (Mean: 77,16), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *slabo* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja *slabo* i *dobro*.

Tablica 117: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja *dovoljno* i *dobro*.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Razina aktivnosti	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Dovoljno	38	48,84	1856	1115	-5,799	,000
	Dobro	149	105,52	15722			
Faza medenog mjeseca	Dovoljno	38	56,41	2143,5	1402,5	-4,823	,000
	Dobro	149	103,59	15434,5			
Faza stabilnosti	Dovoljno	38	26,99	1025,5	284,5	-8,592	,000
	Dobro	149	111,09	16552,5			
Terminalna faza	Dovoljno	38	158,8	6034,5	368,5	-8,373	,000
	Dobro	149	77,47	11543,5			

a. Grouping Variable: razina zadržanih i novih aktivnosti

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 117 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa samoprocjenom *dovoljno* i rezultata ispitanika sa samoprocjenom *dobro* zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici sa samoprocjenom *dobro* zadržanih i novih aktivnosti postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 105,52; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika

sa samoprocjenom *dovoljno* (Mean: 48,84), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici sa samoprocjenom *dobro* zadržanih i novih aktivnosti postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 103,59; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dovoljno* (Mean: 56,41), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici sa samoprocjenom *dobro* zadržanih i novih aktivnosti postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 111,09; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom *dovoljno* (Mean: 26,99), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dobro* bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa samoprocjenom *dovoljno*, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* zadržanih i novih aktivnosti postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 158,8; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika sa samoprocjenom *dobro* (Mean: 77,47), što znači da su ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskalama razočaranja i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa samoprocjenama *dobro* i *dovoljno* zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja.

3.4.3.6 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Tablica 118: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

FAZE	Socijalna podrška obitelji	Statistic	Std. error	Socijalna podrška obitelji	Statistic	Std. error		
Faza pripreme	Slaba	Mean	14,66	Vrlo česta	Mean	20,8		
		Median	16		Median	20		
		Variance	17,33		Variance	54,96		
		SD	4,16		SD	7,41		
		Minimum	10		Minimum	8		
		Maximum	18		Maximum	33		
		Range	8		Range	26		
		Skewness	-1,293		1,225	Skewness	,049	,350
		Kurtosis				Kurtosis	-,874	,688
	Povremena	Mean	15,17	,806	Stalna	Mean	26,24	,474
		Median	16			Median	28	
		Variance	30,57			Variance	40,71	
		SD	5,52			SD	6,38	
		Minimum	7			Minimum	8	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	28			Range	27	
		Skewness	1,015	,347		Skewness	-1,456	,181
		Kurtosis	2,521	,681		Kurtosis	1,502	,359
	Česta	Mean	16,26	1,23				
		Median	18					
		Variance	35,29					
		SD	5,94					
		Minimum	8					
		Maximum	29					
		Range	21					
		Skewness	,300	,481				
		Kurtosis	-,778	,935				

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 118 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 118 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (M=26,24), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku obitelji (M=14,66). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu

podršku obitelji (Maximum=35), a najmanja vrijednost (Minimum=7) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji.

U *fazi medenog mjeseca*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (M=23,01), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (M=10,25). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Maximum=30), a najmanja vrijednost (Minimum=6) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji.

U *fazi stabilnosti*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (M=61,66), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (M=25,85). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Maximum=70), a najmanja vrijednost (Minimum=15) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku obitelji.

U *fazi razočaranja*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (M=13,36), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji (M=11). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod svih kategorija ispitanika (Maximum=15), a najmanja vrijednost (Minimum=3) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku obitelji.

U *terminalnoj fazi*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (M=34,4), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (M=14,5). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Maximum=40), a najmanja vrijednost (Minimum=8) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku obitelji.

U *fazi radne reaktivacije*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku obitelji (M=14,66), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu, čestu i stalnu socijalnu podršku obitelji (M=10). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Maximum=29), a najmanja vrijednost (Minimum=6) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu, čestu, vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku obitelji.

Tablica 119: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

FAZE	Socijalna podrška obitelji	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Slaba	,292	3	-	,923	3	,463
	Povremena	,155	47	,006	,905	47	,001
	Česta	,156	23	,154	,930	23	,110
	Vrlo česta	,098	46	,200*	,959	46	,109
	Stalna	,263	181	,000	,827	181	,000
Faza medenog mjeseca	Slaba	,282	3	-	,936	3	,510
	Povremena	,244	47	,000	,778	47	,000
	Česta	,272	23	,000	,801	23	,000
	Vrlo česta	,173	46	,001	,921	46	,004
	Stalna	,127	181	,000	,923	181	,000
Faza stabilnosti	Slaba	,314	3	-	,893	3	,363
	Povremena	,306	47	,000	,742	47	,000
	Česta	,231	23	,003	,842	23	,002
	Vrlo česta	,138	46	,028	,933	46	,011
	Stalna	,241	181	,000	,731	181	,000
Faza raočarajna	Slaba	,232	3	-	,980	3	,726
	Povremena	,293	47	,000	,700	47	,000
	Česta	,193	23	,026	,873	23	,007
	Vrlo česta	,158	46	,006	,903	46	,001
	Stalna	,236	181	,000	,847	181	,000
Terminalna faza	Slaba	,225	3	-	,984	3	,756
	Povremena	,265	47	,000	,737	47	,000
	Česta	,129	23	,200*	,910	23	,041
	Vrlo česta	,142	46	,021	,903	46	,001
	Stalna	,274	181	,000	,730	181	,000
Faza radne reaktivacije	Slaba	,328	3	-	,871	3	,298
	Povremena	,209	47	,000	,921	47	,004
	Česta	,296	23	,000	,862	23	,005
	Vrlo česta	,127	46	,061	,923	46	,005
	Stalna	,249	181	,000	,802	181	,000

*. This is a lower bound of the true significance.
a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 119 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig.

<0,05), te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 120: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška obitelji	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	3	61,83	96,228	4	,000
	Povremena	47	68,85			
	Česta	23	80,43			
	Vrlo česta	46	128,71			
	Stalna	181	187,61			
Faza medenog mjeseca	Slaba	3	64,33	138,52	4	,000
	Povremena	47	48,57			
	Česta	23	77,41			
	Vrlo česta	46	120,61			
	Stalna	181	195,28			
Faza stabilnosti	Slaba	3	53,5	182,107	4	,000
	Povremena	47	41,31			
	Česta	23	56,04			
	Vrlo česta	46	109,62			
	Stalna	181	202,85			
Faza razočaranja	Slaba	3	132,33	19,24	4	,001
	Povremena	47	200,15			
	Česta	23	150,67			
	Vrlo česta	46	137,36			
	Stalna	181	141,23			
Terminalna faza	Slaba	3	212,67	146	4	,000
	Povremena	47	249,5			
	Česta	23	220,63			
	Vrlo česta	46	196,83			
	Stalna	181	103,08			
Faza radne reaktivacije	Slaba	3	248,83	14,537	4	,006
	Povremena	47	141,3			
	Česta	23	136,15			
	Vrlo česta	46	187,11			
	Stalna	181	143,78			

a. Kruskal Wallis Test

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 120 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje iz kojih proizlazi da se kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalama Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja razlike, provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala. U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 121: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika sa slabom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška obitelji	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	3	19,33	58	52	-2,415	,016
	Stalna	181	93,71	16962			
Faza medenog mjeseca	Slaba	3	10,5	31,5	25,5	-2,704	,007
	Stalna	181	93,86	16988,5			
Faza stabilnosti	Slaba	3	6,83	20,5	14,5	-2,823	,005
	Stalna	181	93,92	16999,5			
Terminalna faza	Slaba	3	162,33	487	62	-2,318	,020
	Stalna	181	91,34	16533			
Radne reaktivacije	Slaba	3	157,67	473	76	-2,165	,030
	Stalna	181	91,42	16547			

a. Grouping Variable: socijalna podrška obitelji

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 121 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa slabom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 93,71; Asymp. Sig. ,016) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku obitelji (Mean: 19,33), što znači da su ispitanici sa

stalnom socijalnom podrškom obitelji poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 93,86; Asymp. Sig. ,007) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku obitelji (Mean: 10,5), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 93,92; Asymp. Sig. ,005) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku obitelji (Mean: 6,83), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa slabom socijalnom podrškom obitelji, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju slabu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 162,33; Asymp. Sig. ,020) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Mean: 91,34), što znači da su ispitanici sa slabom socijalnom podrškom obitelji manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom obitelji.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji percipiraju slabu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 157,67; Asymp. Sig. ,030) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Mean: 91,42), što znači da su se ispitanici sa slabom socijalnom podrškom obitelji više uključili u različite radne aktivnosti, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom obitelji.

Na subskali razočaranja Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa slabom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Tablica 122: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama medenog mjeseca, razočaranja i terminalne faze ispitanika s povremenom i čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška obitelji	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza medenog mjeseca	Povremena	47	30,82	1448,5	320,5	-2,775	,006
	Česta	23	45,07	1036,5			
Faza razočaranja	Povremena	47	39,14	1839,5	369,5	-2,254	,024
	Česta	23	28,07	645,5			
Terminalna faza	Povremena	47	40,72	1914	295	-3,09	,002
	Česta	23	24,83	571			

a. Grouping Variable: socijalna podrška obitelji

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 122 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s povremenom i čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 45,07; Asymp. Sig. ,006) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Mean: 30,82), što znači da su ispitanici s čestom socijalnom podrškom obitelji pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 39,14; Asymp. Sig. ,024) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 28,07), što znači da su ispitanici s čestom socijalnom podrškom obitelji manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili, za razliku od ispitanika s povremenom socijalnom podrškom obitelji.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 40,72; Asymp. Sig. ,002) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 24,83), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom obitelji manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili

supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s čestom socijalnom podrškom obitelji.

Na ostalim subskalama (pripreme, stabilnosti i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s povremenom i čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Tablica 123: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika s povremenom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška obitelji	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Povremena	47	36,09	1696	568	-3,954	,000
	Vrlo česta	46	58,15	2675			
Faza medenog mjeseca	Povremena	47	31,47	1479	351	-5,627	,000
	Vrlo česta	46	62,87	2892			
Faza stabilnosti	Povremena	47	28,80	1353,5	225,5	-6,582	,000
	Vrlo česta	46	65,6	3017,5			
Faza razočaranja	Povremena	47	55,27	2597,5	692,5	-3,102	,002
	Vrlo česta	46	38,55	1773,5			
Terminalna faza	Povremena	47	60,06	2823	467	-4,739	,000
	Vrlo česta	46	33,65	1548			
Radne reaktivacije	Povremena	47	39,79	1870	742	-2,617	,009
	Vrlo česta	46	54,37	2501			

a. Grouping Variable: socijalna podrška obitelji

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 123 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s povremenom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 58,15; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Mean: 36,09), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom obitelji poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 62,87; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Mean: 31,47), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom obitelji pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 65,6; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Mean: 28,80), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom obitelji bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s povremenom socijalnom podrškom obitelji, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 55,27; Asymp. Sig. ,002) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 38,55), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom obitelji manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili, za razliku od ispitanika s vrlo čestom socijalnom podrškom obitelji.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 60,06; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 33,65), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom obitelji manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s vrlo čestom socijalnom podrškom obitelji.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 54,37; Asymp. Sig. ,009) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Mean: 39,79), što znači da su se ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom obitelji više uključili u različite radne aktivnosti, za razliku od ispitanika s povremenom socijalnom podrškom obitelji.

Tablica 124: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška obitelji	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Povremena	47	45,76	2150,5	1022,5	-2150,5	,000
	Stalna	181	132,35	23955,5			
Faza medenog mjeseca	Povremena	47	33,32	1566	438	-9,5	,000
	Stalna	181	135,58	24540			
Faza stabilnosti	Povremena	47	26,95	1266,5	138,5	-10,24	,000
	Stalna	181	137,23	24839,5			
Faza razočaranja	Povremena	47	151,74	7132	2503	-4,421	,000
	Stalna	181	104,83	18974			
Terminalna faza	Povremena	47	194,77	9154	481	-9,426	,000
	Stalna	181	93,66	16952			

a. Grouping Variable: socijalna podrška obitelji

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 124 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 132,35; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Mean: 45,76), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 135,58; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Mean: 33,32), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 137,23; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji (Mean: 26,95), što znači da su ispitanici

sa stalnom socijalnom podrškom obitelji bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s povremenom socijalnom podrškom obitelji, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 151,74; Asymp. Sig. ,000 od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Mean: 104,83), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom obitelji manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom obitelji.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 194,77; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Mean: 93,66), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom obitelji manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom obitelji.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Tablica 125: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti ispitanika s čestom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška obitelji	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Česta	23	26,76	615,5	339,5	-2,417	,016
	Vrlo česta	46	39,12	1799,5			
Faza medenog mjeseca	Česta	23	24,63	566,5	290,5	-3,046	,002
	Vrlo česta	46	40,18	1848,5			
Faza stabilnosti	Česta	23	19,74	454	178	-4,472	,000
	Vrlo česta	46	42,63	1961			

a. Grouping Variable: socijalna podrška obitelji

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 125 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 39,12; Asymp. Sig. ,016) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 26,76), što znači da su ispitanici s vrlo čestim socijalnom podrškom obitelji poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 40,18; Asymp. Sig. ,002) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 24,63), što znači da su ispitanici s vrlo čestim socijalnom podrškom obitelji pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 42,63; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 19,74), što znači da su ispitanici s vrlo čestim socijalnom podrškom obitelji bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s čestim socijalnom podrškom obitelji, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na ostalim subskalama (razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s čestim i vrlo čestim razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Tablica 126: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška obitelji	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Česta	23	36,22	833	557	-5,745	,000
	Stalna	181	110,92	20077			
Faza medenog mjeseca	Česta	23	30,26	696	420	-6,259	,000
	Stalna	181	111,38	20214			
Faza stabilnosti	Česta	23	16,76	385,5	109,5	-7,421	,000
	Stalna	181	113,4	20524,5			
Terminalna faza	Česta	23	176,89	4068,5	370,5	-6,474	,000
	Stalna	181	93,05	16841,5			

a. Grouping Variable: socijalna podrška obitelji

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 126 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 110,92; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 36,22), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 111,38; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 30,26), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 113,4; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 16,76), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s čestom socijalnom podrškom obitelji, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 176,89; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Mean: 93,05), što znači da su ispitanici s čestim socijalnom podrškom obitelji manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom obitelji.

Na ostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s čestim i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Tablica 127: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika s vrlo čestim i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška obitelji	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Vrlo česta	46	76,12	3501,5	2420,5	-4,399	,000
	Stalna	181	123,63	22376,5			
Faza medenog mjeseca	Vrlo česta	46	62,22	2862	1781	-6,015	,000
	Stalna	181	127,16	23016			
Faza stabilnosti	Vrlo česta	46	45,91	2112	1031	-7,896	,000
	Stalna	181	131,3	23766			
Terminalna faza	Vrlo česta	46	176,84	8134,5	1272,5	-7,319	,000
	Stalna	181	98,03	17743,5			

a. Grouping Variable: socijalna podrška obitelji

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 127 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s vrlo čestim i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 123,63; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 76,12), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 127,16; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 62,22), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 131,3; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji (Mean: 45,91), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom obitelji bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s vrlo čestim socijalnom podrškom obitelji, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku obitelji postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 176,84; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku obitelji (Mean: 98,03), što znači da su ispitanici s vrlo čestim socijalnom podrškom obitelji manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom obitelji.

Na ostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s vrlo čestim i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

3.4.3.7 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja

Tablica 128: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

FAZE	Socijalna podrška prijatelja			Socijalna podrška obitelji				
		Statistic	Std. error		Statistic	Std. error		
Faza pripreme	Slaba	Mean	11,6	1,07	Vrlo česta	Mean	22,97	,723
		Median	11			Median	26	
		Variance	5,8			Variance	52,104	
		SD	2,408			SD	7,21	
		Minimum	9			Minimum	7	
		Maximum	15			Maximum	33	
		Range	6			Range	26	
		Skewness	,601	,913		Skewness	-,702	,245
		Kurtosis	-,945	2		Kurtosis	-,694	,485
	Povremena	Mean	15,5	,715	Stalna	Mean	27,18	,573
		Median	17			Median	28	
		Variance	26,135			Variance	38,13	
		SD	5,11			SD	6,17	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	34	
		Range	26			Range	27	
		Skewness	,287	,333		Skewness	-1,715	,225
		Kurtosis	1,227	,656		Kurtosis	2,657	,446
	Česta	Mean	19,58	1,33				
		Median	20					
		Variance	55,25					
		SD	7,43					
		Minimum	9					
		Maximum	35					
		Range	26					
		Skewness	,492	,421				
		Kurtosis	-,511	,821				

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Kompletna Tablica 128 s ostalim fazama (medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije) deskriptivne statistike rezultata ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja, zbog dužine deskripcije i preglednosti, priložena je u Prilogu E. Iz Tablice 128 prikazani su sljedeći rezultati prema fazama:

U *fazi pripreme*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (M=27,18), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja (M=11,6). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Maximum=35), a najmanja vrijednost (Minimum=7) je

zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu, vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku prijatelja.

U *fazi medenog mjeseca*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja ($M=23,9$), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja ($M=9,27$). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Maximum=30), a najmanja vrijednost (Minimum=6) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju slabu i povremenu socijalnu podršku prijatelja.

U *fazi stabilnosti*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja ($M=62,99$), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja ($M=24,6$). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Maximum=70), a najmanja vrijednost (Minimum=15) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja.

U *fazi razočaranja*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja ($M=14,01$), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju slabu i vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja ($M=11$). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod svih kategorija ispitanika (Maximum=15), a najmanja vrijednost (Minimum=3) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku prijatelja.

U *terminalnoj fazi*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja ($M=34,31$), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja ($M=12,82$). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Maximum=40), a najmanja vrijednost (Minimum=8) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku prijatelja.

U *fazi radne reaktivacije*, najveća prosječna vrijednost zabilježena je kod ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja ($M=12,68$), a najmanja prosječna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu i stalnu socijalnu podršku prijatelja ($M=9$). Najveća maksimalna vrijednost je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Maximum=29), a najmanja vrijednost (Minimum=6) je zabilježena kod ispitanika koji percipiraju povremenu, čestu, vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku prijatelja.

Tablica 129: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

FAZE	Socijalna podrška prijatelja	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Slaba	,198	5	,200*	,957	5	,787
	Povremena	,177	51	,000	,892	51	,000
	Česta	,102	31	,200*	,944	31	,105
	Vrlo česta	,219	97	,000	,902	97	,000
	Stalna	,260	116	,000	,783	116	,000
Faza medenog mjeseca	Slaba	,153	5	,200*	,994	5	,993
	Povremena	,238	51	,000	,806	51	,000
	Česta	,159	31	,044	,932	31	,051
	Vrlo česta	,167	97	,000	,924	97	,000
	Stalna	,176	116	,000	,888	116	,000
Faza stabilnosti	Slaba	,322	5	,098	,828	5	,135
	Povremena	,294	51	,000	,636	51	,000
	Česta	,138	31	,139	,954	31	,203
	Vrlo česta	,133	97	,000	,897	97	,000
	Stalna	,287	116	,000	,655	116	,000
Faza raočarajna	Slaba	,261	5	,200*	,862	5	,236
	Povremena	,305	51	,000	,559	51	,000
	Česta	,243	31	,000	,859	31	,001
	Vrlo česta	,273	97	,000	,872	97	,000
	Stalna	,251	116	,000	,822	116	,000
Terminalna faza	Slaba	,263	5	,200*	,900	5	,410
	Povremena	,271	51	,000	,686	51	,000
	Česta	,176	31	,016	,928	31	,039
	Vrlo česta	,228	97	,000	,849	97	,000
	Stalna	,281	116	,000	,683	116	,000
Faza radne reaktivacije	Slaba	,221	5	,200*	,915	5	,501
	Povremena	,228	51	,000	,860	51	,000
	Česta	,129	31	,200*	,925	31	,032
	Vrlo česta	,207	97	,000	,950	97	,001
	Stalna	,261	116	,000	,702	116	,000

*. This is a lower bound of the true significance.
a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 129 uočavamo da dobivene vrijednosti većine distribucija značajno odstupaju od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig.

<0,05) te je testiranje razlika među skupinama provedeno neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom).

Tablica 130: Rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje.

Ranks				Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	5	37,8	95,194	4	,000
	Povremena	51	72,12			
	Česta	31	114,9			
	Vrlo česta	97	148,42			
	Stalna	116	201,07			
Faza medenog mjeseca	Slaba	5	82,10	163,513	4	,000
	Povremena	51	37,18			
	Česta	31	93,98			
	Vrlo česta	97	157,86			
	Stalna	116	212,22			
Faza stabilnosti	Slaba	5	44,40	170,525	4	,000
	Povremena	51	39,48			
	Česta	31	79,69			
	Vrlo česta	97	165,11			
	Stalna	116	210,59			
Faza razočaranja	Slaba	5	68	57,28	4	,000
	Povremena	51	225,25			
	Česta	31	147,71			
	Vrlo česta	97	118,68			
	Stalna	116	148,55			
Terminalna faza	Slaba	5	234,4	151,082	4	,000
	Povremena	51	248,74			
	Česta	31	222,42			
	Vrlo česta	97	145,07			
	Stalna	116	89,01			
Faza radne reaktivacije	Slaba	5	159	60,359	4	,000
	Povremena	51	110,47			
	Česta	31	162,02			
	Vrlo česta	97	202,39			
	Stalna	116	121,26			

a. Kruskal Wallis Test

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 130 vidljivi su rezultati Kruskal-Wallisova testa usporedbe s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje iz kojih proizlazi da se kategorije ispitanika statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije (jer su dobiveni rezultati Kruskal-Wallisovog testa u navedenim subskalama Asymp. Sig. $\leq 0,05$). S ciljem utvrđivanja razlike, provedena je post hoc analiza Mann-Whitney testom ispitivanja razlika među parovima kategorija unutar navedenih subskala. U sljedećim tablicama su prikazani samo rezultati kategorija gdje je utvrđena statistički značajna razlika.

Tablica 131: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa slabom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	5	13,2	66	51	-2,984	,003
	Vrlo česta	97	53,47	5187			
Faza medenog mjeseca	Slaba	5	20,3	101,5	86,5	-2,433	,015
	Vrlo česta	97	53,11	5151,5			
Faza stabilnosti	Slaba	5	7,4	37	22	-3,43	,001
	Vrlo česta	97	53,77	5216			
Terminalna faza	Slaba	5	85,1	425,5	74,5	-2,628	,009
	Vrlo česta	97	49,77	4827,5			

a. Grouping Variable: socijalna podrška prijatelja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 131 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa slabom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 53,47; Asymp. Sig. ,003) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 13,2), što znači da su ispitanici s

vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 53,11; Asymp. Sig. ,015) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 20,3), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 53,77; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 7,4), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa slabom socijalnom podrškom prijatelja, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 85,1; Asymp. Sig. ,009) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 49,77), što znači da su ispitanici sa slabom socijalnom podrškom prijatelja manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja.

Na ostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa slabom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Tablica 132: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i terminalne faze ispitanika sa slabom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Slaba	5	9,2	46	31	-3,4	,001
	Stalna	116	63,23	7335			
Faza medenog mjeseca	Slaba	5	12,9	64,5	49,5	-3,157	,002
	Stalna	116	63,07	7316,5			
Faza stabilnosti	Slaba	5	4,5	22,5	7,5	-3,702	,000
	Stalna	116	63,44	7358,5			
Terminalna faza	Slaba	5	114,4	572	23	-3,585	,000
	Stalna	116	58,7	6809			

a. Grouping Variable: socijalna podrška prijatelja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 132 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika sa slabom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 63,23; Asymp. Sig. ,001) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 9,2), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 63,07; Asymp. Sig. ,002) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 12,9), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 63,44; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 4,5), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika sa slabom socijalnom podrškom prijatelja, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju slabu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 114,4; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 58,7), što znači da su ispitanici sa slabom socijalnom podrškom prijatelja manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja.

Na ostalim subskalama (razočaranja i radne reaktivacije) Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika sa slabom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Tablica 133: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika s povremenom i čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Povremena	51	36,16	1844	518	-2,617	,009
	Česta	31	50,29	1559			
Faza medenog mjeseca	Povremena	51	31,56	1609,5	283,5	-4,884	,000
	Česta	31	57,85	1793,5			
Faza stabilnosti	Povremena	51	32	1632	306	-4,648	,000
	Česta	31	57,13	1771			
Faza razočaranja	Povremena	51	47,39	2417	490	-3,113	,002
	Česta	31	31,81	986			
Terminalna faza	Povremena	51	46,98	2396	511	-2,692	,007
	Česta	31	32,48	1007			
Radne reaktivacije	Povremena	51	37,04	1889	563	-2,194	,028
	Česta	31	48,84	1514			

a. Grouping Variable: socijalna podrška prijatelja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 133 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s čestom i povremenom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 50,29; Asymp. Sig. ,009) od ispitanika koji

percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 36,16), što znači da su ispitanici s čestom socijalnom podrškom prijatelja poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 57,85; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 31,56), što znači da su ispitanici s čestom socijalnom podrškom prijatelja pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 57,13; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 32), što znači da su ispitanici s čestom socijalnom podrškom prijatelja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s povremenom socijalnom podrškom prijatelja, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 47,39; Asymp. Sig. ,002) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 31,81), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom prijatelja manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 46,98; Asymp. Sig. ,007) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 32,48), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom prijatelja manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s čestom socijalnom podrškom prijatelja.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 48,84; Asymp. Sig. ,028) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 37,04), što znači da su se ispitanici s čestom socijalnom podrškom prijatelja više uključili u različite radne aktivnosti.

Tablica 134: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika s povremenom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Povremena	51	46,87	2390,5	1064,5	-5,701	,000
	Vrlo česta	97	89,03	8635,5			
Faza medenog mjeseca	Povremena	51	29,26	1492,5	166,5	-9,336	,000
	Vrlo česta	97	98,28	9533,5			
Faza stabilnosti	Povremena	51	29,32	1495,5	169,5	-9,311	,000
	Vrlo česta	97	98,25	9530,5			
Faza razočaranja	Povremena	51	107,63	5489	784	-6,984	,000
	Vrlo česta	97	57,08	5537			
Terminalna faza	Povremena	51	113,67	5797	476	-8,092	,000
	Vrlo česta	97	53,91	5229			
Radne reaktivacije	Povremena	51	45,96	2344	1018	-5,918	,000
	Vrlo česta	97	89,51	8682			

a. Grouping Variable: socijalna podrška prijatelja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 134 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s vrlo čestom i povremenom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 89,03; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 46,87), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 98,28; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 29,26), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 98,25; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 29,32), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s povremenom socijalnom podrškom prijatelja, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 107,63; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 57,08), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom prijatelja manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 113,67; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 53,91), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom prijatelja manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 89,51; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 45,96), što znači da su se ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja više uključili u različite radne aktivnosti, za razliku od ispitanika s povremenom socijalnom podrškom prijatelja.

Tablica 135: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Povremena	51	37,41	1908	582	-8,284	,000
	Stalna	116	104,48	12120			
Faza medenog mjeseca	Povremena	51	27,15	1384,5	58,5	10,112	,000
	Stalna	116	109	12643,5			
Faza stabilnosti	Povremena	51	27,82	1419	93	-9,982	,000
	Stalna	116	108,7	12609			
Faza razočaranja	Povremena	51	117,51	5993	1249	-6,083	,000
	Stalna	116	69,27	8035			
Terminalna faza	Povremena	51	137,01	6987,5	254,5	-9,506	,000
	Stalna	116	60,69	7040,5			

a. Grouping Variable: socijalna podrška prijatelja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 135 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 104,48; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 37,41), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 109; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 27,15), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 108,7; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 27,82), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika

s povremenom socijalnom podrškom prijatelja, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 117,51; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 69,27), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom prijatelja manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju povremenu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 137,01; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 60,69), što znači da su ispitanici s povremenom socijalnom podrškom prijatelja manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s povremenom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja

Tablica 136: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika s čestom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Ranks					Test Statistics		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Česta	31	50,85	1576,5	1080,5	-2,36	,018
	Vrlo česta	97	68,86	6679,5			
Faza medenog mjeseca	Česta	31	37,27	1155,5	659,5	-4,716	,000
	Vrlo česta	97	73,2	7100,5			
Faza stabilnosti	Česta	31	29,44	912,5	416,5	-6,057	,000
	Vrlo česta	97	75,71	7343,5			
Terminalna faza	Česta	31	94,11	2917,5	585,5	-5,131	,000
	Vrlo česta	97	55,04	5338,5			
Radne reaktivacije	Česta	31	53,31	1652,5	1156,5	-1,943	,050
	Vrlo česta	97	68,08	6603,5			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 136 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s čestom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 68,86; Asymp. Sig. ,018) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 50,85), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 73,2; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 37,27), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 75,71; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 29,44), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s čestom socijalnom podrškom prijatelja, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 94,11; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 55,04), što znači da su ispitanici s čestom socijalnom podrškom prijatelja manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 68,08; Asymp. Sig. ,050) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 53,31), što znači da su se ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja više uključili u različite radne aktivnosti, za razliku od ispitanika s čestom socijalnom podrškom prijatelja.

Na subskali razočaranja Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s čestom i vrlo čestom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Tablica 137: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije ispitanika s čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Česta	31	41,55	1288	792	-4,8	,000
	Stalna	116	82,67	9590			
Faza medenog mjeseca	Česta	31	27,98	867,5	371,5	-6,808	,000
	Stalna	116	86,3	10010,5			
Faza stabilnosti	Česta	31	21,47	665,5	169,5	-7,76	,000
	Stalna	116	88,04	10212,5			
Terminalna faza	Česta	31	125,77	3899	193	-7,751	,000
	Stalna	116	60,16	6979			
Radne reaktivacije	Česta	31	89,23	2766	1326	-2,276	,023
	Stalna	116	69,93	8112			

a. Grouping Variable: socijalna podrška prijatelja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 137 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 82,67; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 41,55), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 86,3; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 27,98), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 88,04; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 21,47), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s

čestom socijalnom podrškom prijatelja, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 125,77; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 60,16), što znači da su ispitanici s čestom socijalnom podrškom prijatelja manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji percipiraju čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 89,23; Asymp. Sig. ,023) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 69,93), što znači da su se ispitanici s čestom socijalnom podrškom prijatelja više uključili u različite radne aktivnosti, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja.

Na subskali razočaranja Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje nisu utvrđene značajne razlike (Sig. $\leq 0,05$) između ispitanika s čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Tablica 138: Rezultati Mann-Whitneyjeva testa značajnosti razlike između rezultata na subskalama Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ispitanika s vrlo čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

Ranks					Test Statistics ^a		
FAZE	Socijalna podrška prijatelja	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Asymp. Sig.
Faza pripreme	Vrlo česta	97	84,06	8153,5	3400,5	-4,992	,000
	Stalna	116	126,19	14637,5			
Faza medenog mjeseca	Vrlo česta	97	80,26	7785,5	3032,5	-5,819	,000
	Stalna	116	129,36	15005,5			
Faza stabilnosti	Vrlo česta	97	84,38	8184,5	3431,5	-4,915	,000
	Stalna	116	125,92	14606,5			
Faza razočaranja	Vrlo česta	97	93,58	9077	4324	-2,958	,003
	Stalna	116	118,22	13714			
Terminalna faza	Vrlo česta	97	133,36	12936	3069	-5,757	,000
	Stalna	116	84,96	9855			
Radne reaktivacije	Vrlo česta	97	139,46	13528	2477	-7,097	,000
	Stalna	116	79,85	9263			

a. Grouping Variable: socijalna podrška prijatelja

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Iz Tablice 138 vidljivo je da značajnosti Mann-Whitneyjeva testa ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika s vrlo čestom i stalnom razinom percipirane primljene socijalne podrške prijatelja na sljedećim subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje:

Na *subskali pripreme*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 126,19; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 84,06), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe na umirovljenje.

Na *subskali medenog mjeseca*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 129,36; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 80,26), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini.

Na *subskali stabilnosti*, ispitanici koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 125,92; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 84,38), što znači da su ispitanici sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja bolje usvojili ulogu umirovljenika od ispitanika s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina.

Na *subskali razočaranja*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 118,22; Asymp. Sig. ,003) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 93,58), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili.

Na *subskali terminalne faze*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 133,36; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 84,96), što znači da su ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Na *subskali radne reaktivacije*, ispitanici koji percipiraju vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 139,46; Asymp. Sig. ,000) od ispitanika koji percipiraju stalnu socijalnu podršku prijatelja (Mean: 79,85), što znači da su

se ispitanici s vrlo čestom socijalnom podrškom prijatelja više uključili u različite radne aktivnosti, za razliku od ispitanika sa stalnom socijalnom podrškom prijatelja.

3.4.4 Potvrđivanje hipoteza

3.4.4.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociodemografske varijable

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i/ili Mann-Whitneyevim testom) potvrdili smo djelomično **hipotezu 1** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječu njihove sociodemografske karakteristike (H1/a - s obzirom na spol, H1/b - s obzirom na bračni status, H1/c - s obzirom na način stanovanja, H1/d - s obzirom na mjesto stanovanja).

Provedenim neparametrijskim postupkom nismo potvrdili **hipotezu 1/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe spol. Značajnosti Mann-Whitneyjeva testa (Tablica 25) ne ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanica i ispitanika na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Prema dobivenim rezultatima, muškarci i žene jednako percipiraju čimbenike prilagodbe na umirovljenje.

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 1/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe bračni status. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 28) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na bračni status, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji su bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, neoženjeni, razvedeni i udovci. Ispitanici koji žive u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od neoženjenih ispitanika, razvedenih i udovaca.

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 1/c** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe način stanovanja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 34) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na način stanovanja, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika

koji žive sami, sa svojim supružnikom ili partnerom, s obitelji i ostalim članovima te ostalim osobama ili korisnicima. Ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji žive sami, s obitelji i ostalim članovima te ostalim osobama ili korisnicima.

Provedenim neparametrijskim postupkom potvrdili smo **hipotezu 1/d** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe mjesto stanovanja. Značajnosti Mann-Whitneyjeva testa (Tablica 43) ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji žive u instituciji i ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu na subskalama stabilnosti, razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Prema dobivenim rezultatima, ispitanici koje žive u vlastitom domaćinstvu bolje su prilagođeni na umirovljenje od ispitanika koje žive u institucijama (domovima za starije osobe).

3.4.4.2 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na socioekonomske varijable

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitneyevim testom) potvrdili smo **hipotezu 2** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječu njihove socioekonomske karakteristike (H2/a - s obzirom na razinu obrazovanja, H2/b - s obzirom na vrstu umirovljenja, H2/c - s obzirom na visinu mjesečnog prihoda).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 2/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihova obrazovanja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 46) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na razinu obrazovanja, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji su bez obrazovanja, s osnovnim, srednjim, višim, visokim obrazovanjem te magisterijem ili doktoratom znanosti. Ispitanici s višim i visokim obrazovanjem iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika s nižim obrazovanjem.

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 2/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe vrsta umirovljenja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 56) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na vrstu umirovljenja, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca,

stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji su u redovnoj starosnoj mirovini, zatim prijevremenoj (na poticaj poslodavca, zaposlenika i zbog zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj mirovini. Ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika u prijevremenoj (na poticaj poslodavca, zaposlenika i zbog zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj mirovini.

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 2/c** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe visina mjesečnog prihoda. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 66) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na visinu mjesečnog prihoda, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika s primanjima od 500 kn do 2000 kn, od 2001 kn do 3500 kn, od 3501 kn do 5000 kn i primanjima višim od 5001 kn. Ispitanici s višim primanjima iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika s nižim primanjima.

3.4.4.3 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociopsihološke varijable

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitneyjevim testom) potvrdili smo **hipotezu 3** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove samoprocjene doživljaja zdravlja (H3/a - samoprocjena doživljaja fizičkog zdravlja, H3/b - samoprocjena doživljaja psihičkog zdravlja).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 3/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove samoprocjene doživljaja fizičkog zdravlja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 75) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na razinu samoprocjene doživljaja fizičkog zdravlja, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje slabim, dovoljnim, dobrim, vrlo dobrim i odličnim. Ispitanici koji samoprocjenjuju svoje

fizičko zdravlje vrlo dobrim iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje dovoljnim i dobrim.

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 3/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove samoprocjene doživljaja psihičkog zdravlja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 80) ukazuju da se kategorije ispitanika, s obzirom na razinu samoprocjene doživljaja vlastitog psihičkog zdravlja, statistički razlikuju na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje slabim, dovoljnim, dobrim, vrlo dobrim i odličnim. Ispitanici koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje odličnim i vrlo dobrim iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje slabim, dovoljnim i dobrim.

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i/ili Mann-Whitney testom) potvrdili smo **hipotezu 4** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe njihova samoprocjena aktualne razine ili/i vrste intenziteta socijalne aktivnosti koje se provode u lokalnoj zajednici (H4/a - aktualna razina intenziteta socijalne aktivnosti, H4/b - vrsta intenziteta socijalne aktivnosti).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 4/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe njihova samoprocjena aktualne razine intenziteta socijalne aktivnosti koje se provode u lokalnoj zajednici. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 91) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na samoprocjenu aktualne razine intenziteta socijalne aktivnosti koje se provode u lokalnoj zajednici, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, provedene su analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji samoprocjenjuju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici slabom, povremenom, čestom i vrlo čestom. Ispitanici koji samoprocjenjuju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici čestom i vrlo čestom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici slabom i povremenom.

Provedenim neparametrijskim postupkom potvrdili smo **hipotezu 4/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe njihova samoprocjena vrste intenziteta socijalne

aktivnosti koje se provode u lokalnoj zajednici. Značajnosti Mann-Whitneyjevih testova (Tablica 100-111) ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima koje se provode u lokalnoj zajednici (humanitarnim radom, volontiranjem, honorarni radom, hobijima, aktivnostima udruge, obitelji, kluba umirovljenika, čitaonice/knjižnice, sportskim rekreativnim aktivnostima, kreativnim aktivnostima, kulturno-edukacijskim aktivnostima i zabavnim aktivnostima) na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Prema dobivenim rezultatima, ispitanici koje se bave nekom od navedenih aktivnosti bolje su prilagođeni na umirovljenje od ispitanika koji se ne bave.

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom) potvrdili smo **hipotezu 5** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove samoprocjene kontinuiteta prijašnjih i uključivanja u nove socijalne aktivnosti u zajednici. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 114) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja, statistički razlikuju na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji su samoprocijenili zadržane i nove aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja ocjenama *slabo*, *dovoljno* i *dobro*. Ispitanici koji su samoprocijenili zadržane i nove aktivnosti ocjenom *dobro* iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji su samoprocijenili zadržane i nove aktivnosti ocjenama *slabo* i *dovoljno*.

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom) potvrdili smo **hipotezu 6** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove percipirane primljene socijalne podrške (H6/a - socijalna podrške obitelji, H6/b - socijalna podrške prijatelja).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 6/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove percipirane primljene socijalne podrške obitelji. Značajnost rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 120) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji, statistički razlikuju na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje

potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji percipiraju slabu, povremenu, čestu, vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku obitelji. Ispitanici koji percipiraju stalnu i vrlo čestu socijalnu podršku obitelji iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji percipiraju slabu, povremenu i čestu socijalnu podršku obitelji.

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 6/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove percipirane primljene socijalne podrške prijatelja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 130) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja, statistički razlikuju na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji percipiraju slabu, povremenu, čestu, vrlo čestu i stalnu socijalnu podršku prijatelja. Ispitanici koji percipiraju stalnu i vrlo čestu socijalnu podršku prijatelja iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji percipiraju slabu, povremenu i čestu socijalnu podršku prijatelja.

3.5 Rasprava

Empirijske podatke smo prikupljali na reprezentativnom uzorku starijih osoba s područja grada Bjelovara, koje žive u institucijama (domovima za starije osobe) i vlastitom domaćinstvu. Radi dobivanja što kvalitetnijih podataka i što manje varijabilnosti grešaka, anketiranje dostupnih pojedinaca provodili smo individualno (samo jedan anketar). Za individualno anketiranje smo se prije svega odlučili s ciljem dobivanja što kvalitetnijih podataka, kako bi svi ispitanici u istraživanju bili na jednak način anketirani. Anketiranje je provodila samo jedna osoba (anketar) jer ista osoba poznaje poteškoće koje su se pojavile tijekom prijašnjih anketiranja i može spriječiti ponavljanje poteškoća (npr. nerazumijevanje pitanja, nerazumijevanje jezičnih izraza, preskakanje pitanja i dr.).

Kako bismo dali odgovor na postavljeni problem istraživanja, zbog značajnog odstupanja većine distribucija od normalne raspodjele (jer su vrijednosti Kolmogorov-Smimov i Shapiro-Wilk testa Sig. <0,05), testiranje razlika među skupinama provedeno je neparametrijskim postupcima (Kruskal-Wallisovim testom za više od dvije kategorije i/ili Mann-Whitneyjevim testom da bi se utvrdilo o kojim se kategorijama radi unutar

navedenih subskala i ukupnog rezultata). Za statističku značajnost uzeli smo onu razliku za koju nas veže jednak ili manji rizik od 5% (Sig. $\leq 0,05$).

3.5.1 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociodemografske varijable

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i/ili Mann-Whitneyevim testom) potvrdili smo djelomično **hipotezu 1** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječu njihove sociodemografske karakteristike (H1/a - s obzirom na spol, H1/b - s obzirom na bračni status, H1/c - s obzirom na način stanovanja, H1/d - s obzirom na mjesto stanovanja).

Provedenim neparametrijskim postupkom nismo potvrdili **hipotezu 1/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe spol. Značajnosti Mann-Whitneyjeva testa (Tablica 25) ne ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanica i ispitanika na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Prema dobivenim rezultatima, muškarci i žene jednako percipiraju čimbenike prilagodbe na umirovljenje. Mnogi istraživači tvrde drukčije, da postoji razlika u prilagodbi na umirovljenje između žena i muškaraca, posebice jer su društvene uloge i zaposlenje često rodno usmjereni (Heybroek 2011, 7; Henning i sur. 2016, 223; Fadila i Alam 2016, 120). Istraživanja o umirovljenju vođena su pretpostavkom da su žene, s obzirom na veće iskustvo u prijelaznim ulogama i prekidima u karijeri (npr. zbog trudnoća, briga za vlastitu djecu i dr.) te njihovu sklonost da vide obiteljsku ulogu kao svoj osnovni identitet, bolje pripremljene na umirovljenje (Warner-Smith i sur. 2008, 23; van Solinge 2012, 10). U svom istraživanju nismo ustanovili razlike u prilagodbi na umirovljenje između žena i muškaraca te se možemo složiti s istraživanjima koja navode da se muškarci teško nose sa gubitkom radne uloge jer im ona pruža status osobe u društvu (Hatch, 2000, 3; Bertić i sur. 2017, 480), dok kod žena dolazi do gubitka socijalne mreže na poslu ili gubitka dijela te mreže, a budući da su žene više uključene u socijalne mreže, taj gubitak ženama može stvarati nezadovoljstvo i utjecati negativno na prilagodbu na umirovljenje (Dave i sur. 2008, 5; Kubicek i sur. 2011, 243). Također, istraživanje koje su proveli Podgorelec i Bara (2014, 396) na hrvatskim otocima potvrđuje da žene nakon formalnog umirovljenja nastavljaju s većim brojem uloga u raznim poslovima, poput skrbi i pomoći za druge. Takve dodijeljene uloge mogu negativno utjecati na prilagodbu na umirovljenje zbog smanjene autonomije u slobodnom vremenu (Heybroek 2011, 8). Stoga, prema prethodno navedenim istraživanjima koja

navode pozitivne i negativne čimbenike utjecaja na prilagodbu na umirovljenje kod muškaraca i žena, moramo se složiti s činjenicom da postoji malo empirijskih dokaza za pretpostavku da je prilagodba na umirovljenje lakša ženama nego muškarcima, a dokazi o zadovoljstvu umirovljenjem su podijeljeni (Szinovacz 2003, 39; van Solinge 2012, 10). Također, svoje dobivene rezultate možemo opravdati i činjenicom da je generacija koja je u proteklih deset do petnaest godina otišla u mirovinu „*Baby boom*“. Boomeri su prva skupina u kojoj je veliki broj žena u radnom odnosu i trenutno se povlače iz karijere, a tradicionalni pogledi umirovljenja su pretežno postavljeni oko uloge muškarca kao hranitelja obitelji koji se ne odražavaju na žene sa specifičnim karijerama i životnim putovima (Christie-Mizell 2006; Alley i Crimmins 2007, 21; Armstrong-Stassen 2008, 210; Kojola i Moen 2016, 59).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 1/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe bračni status. Značajnost rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 28) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na bračni status, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjeva testa (Tablica 29-31) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, neoženjeni, razvedeni i udovci na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici koji žive u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji su neoženjeni, razvedeni i udovci. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici potvrđuju nam statistički značajno viši rezultati od rezultata ispitanika koji su neoženjeni, razvedeni i udovci na subskalama pripreme i stabilnosti (Tablica 29-31), zatim viši rezultati od razvedenih i udovaca na subskali medenog mjeseca (Tablica 30 i 31) te niži rezultati od ispitanika koji su neoženjeni, razvedeni i udovci na subskali terminalne faze (Tablica 29-31) i niži rezultati na subskali razočaranja od udovaca (Tablica 30). Dobiveni rezultati znače da su ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, u odnosu na neoženjene, razvedene i udovice, poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe, da su usvojili bolju ulogu umirovljenika zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina te da su više usmjereni na svoju ulogu umirovljenika i da ih manje zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost.

Također, ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici pozitivnije su orijentirani prema životu i zadovoljniji ostvarenim aktivnostima od razvedenih i udovaca.

Svoje dobivene rezultate možemo usporediti i potvrditi istraživanjima koja navode da se zajednica dvoje ljudi (supružnici, partneri) smatra važnim resursom u procesu prilagodbe na stresne životne događaje kao što su bolesti, umirovljenje i dr. (van Solinge i Henkens 2005, 18; Wong i Earl 2009, 9; Damman 2015, 804-805). Također, partneri mogu pružati podršku (npr. socijalnu, psihološku i dr.) što će olakšati prilagodbu na umirovljenje (van Solinge 2012, 12). Bitno je spomenuti istraživanja koja potvrđuju da su osobe koje su razvedene, udovci i samci usamljenije, manje zadovoljne životom i lošije prilagođene na umirovljenje od osoba u braku ili nekom obliku veze (Evans i Kelley 2005, 5; Dave i sur. 2008, 24; Donaldson i sur. 2010, 285; Heybroek 2011, 9; Fadila i Alam 2016, 118). Također, naši rezultati (Tablica 30, terminalna faza Asymp. Sig. ,000) potvrđuju istraživanja koja navode da će gubitak partnera loše utjecati na psihološku dobrobit osobe te će imati negativan utjecaj na sam proces prilagodbe na starenje i umirovljenje (van Solinge i Henkens 2008, 429-430; Calvo i sur. 2009, 125).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 1/c** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe način stanovanja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 34) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na način stanovanja, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjeva testa (Tablica 35-40) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji žive sami, sa svojim supružnikom ili partnerom, s obitelji i ostalim članovima te s ostalim osobama ili korisnicima na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji žive sami, s obitelji i ostalim članovima te s ostalim osobama ili korisnicima. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji žive sa supružnikom ili partnerom nam potvrđuju statistički značajno viši rezultati od rezultata ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima, sami i s ostalim osobama ili korisnicima na subskali medenog mjeseca (Tablice 35, 38, 39), zatim viši rezultati na subskalama pripreme i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze od ispitanika koji žive sami, s ostalim osobama ili korisnicima (Tablice 35, 38) i niži rezultati na subskali razočaranja od ispitanika koji žive

sami (Tablice 35). Ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji žive sami i s ostalim osobama ili korisnicima, a to nam potvrđuju statistički značajno viši rezultati ispitanika koji žive s obitelji i ostalim članovima od ispitanika koji žive sami i s ostalim osobama ili korisnicima na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti, zatim niži rezultati na subskali terminalne faze od ispitanika koji žive sami te s ostalim osobama ili korisnicima i niži rezultati na subskali razočaranja od rezultata ispitanika koji žive sami (Tablice 36, 40). Također, ispitanici koji žive s ostalim osobama ili korisnicima iskazuju bolju prilagodbu od ispitanika koji žive sami, a to nam potvrđuju statistički značajno viši rezultati (Tablica 37) ispitanika koji žive s ostalim osobama ili korisnicima na subskali medenog mjeseca i niži rezultati na subskali razočaranja od ispitanika koji žive sami. Ukratko, najbolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje ostvaruju ispitanici koji žive sa svojim supružnikom ili partnerom, a slijede ispitanici koji žive s obitelji i ostalim članovima. Najlošiju prilagodbu ostvaruju ispitanici koji žive sami. Ovakvi rezultati su sasvim očekivani. Kao što smo i u prethodnim rezultatima potvrdili pozitivan utjecaj zajednice (bračne ili izvanbračne) na prilagodbu na umirovljenje, ovim rezultatima potvrđujemo važnost utjecaja načina stanovanja sa supružnikom ili partnerom te obitelji na prilagodbu na umirovljenje.

Dobivene rezultate možemo usporediti s istraživanjima koja navode da su osobe koje žive sa supružnikom ili partnerom manje usamljene od osoba koje žive same te su ujedno i zadovoljnije umirovljenjem (Heybroek 2011, 9; Fadila i Alam 2016, 118) i iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji žive sami (Bertić 2018, 83). Život u domaćinstvu s članovima obitelji, posebice njihova uključenost na razmišljanje pojedinca i životni događaji članova obitelji (smrt, rastava, rođenje, nezaposlenost i dr.) mogu utjecati na donošenje odluka pojedinca vezanih za umirovljenje (Shultz i Olson 2012, 19; Wang i Shi 2014, 15). Također, partneri mogu uskladiti svoje vrijeme odlaska u mirovinu te umirovljeni partner ili član obitelji može utjecati na odluku odlaska pojedinca, ubrzati njegov odlazak i sam proces prilagodbe na umirovljenje (Curl i Townsend 2008, 101; Wang i Shi 2014, 15).

Provedenim neparametrijskim postupkom potvrdili smo **hipotezu 1/d** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe mjesto stanovanja. Značajnosti Mann-Whitneyjeva testa (Tablica 43) ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji žive u instituciji i onih koji žive u vlastitom domaćinstvu na subskalama stabilnosti,

razočaranja, terminalne faze i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Prema dobivenim rezultatima, ispitanici koje žive u vlastitom domaćinstvu iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji žive u institucijama (domovima za starije osobe). Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu nam potvrđuju statistički značajno viši rezultati od rezultata ispitanika koje žive u institucijama na subskalama stabilnosti i radne reaktivacije te niži rezultati na subskalama razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Dobiveni rezultati znače da su ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu, zahvaljujući stvorenom setu kriterija i zadovoljavajućih svakodnevnih rutina, bolje usvojili ulogu umirovljenika i više se uključili u različite radne aktivnosti od ispitanika koji žive u institucijama. Ispitanici koji žive u institucijama su manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima, osjećaju se manje produktivnima nego u vrijeme kada su radili i zaokupljaju ih druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika koji žive u vlastitom domaćinstvu.

Naši rezultati se razlikuju od rezultata istraživanja također provedenih u Hrvatskoj među ispitanicima koji žive u institucijama i onih u vlastitom domaćinstvu. U istraživanju provedenom na uzorku od 300 ispitanika, od kojih 160 živi u vlastitom domaćinstvu, a 140 u domu za starije osobe, utvrđena je razlika u zadovoljstvu životom u korist osoba koje žive u domu. Osobe koje žive u domu umirovljenika procjenjuju svoju kvalitetu života boljom u odnosu na osobe koje žive u vlastitom domaćinstvu (Brajković 2010, 83). U ostalim istraživanjima je također potvrđeno da su osobe koje žive u domu umirovljenika zadovoljne kvalitetom života koja im je pružena u institucijama (Pomper 2016, 35; Kovač 2017, 14). Iz navedenih istraživanja, autori objašnjavaju da su dobiveni rezultati rezultat toga što osobe u domu primaju dovoljnu količinu emocionalne, materijalne i socijalne brige (Brajković 2010, 83; Pomper 2016, 35; Kovač 2017, 15). Svoje rezultate možemo usporediti s istraživanjem čiji rezultati pokazuju da umirovljenjem, kod osoba koje žive u vlastitom domaćinstvu, može doći do obnavljanja poslova koje osoba nije bila prije u mogućnosti raditi kvalitetno ili nije imala vremena, kao što su kuhanje, rad po kući, uređivanje voćnjaka, kućna radinost, hobiji i dr., što bi moglo utjecati pozitivno na proces prilagodbe na umirovljenje (Osborne 2012, 51). Upravo to potvrđuju i naši rezultati na subskali radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje na kojoj ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu postižu statistički značajno više rezultate (Mean: 161,62; Asymp. Sig. ,026) od ispitanika koji žive u institucijama (Mean: 139,52), što znači da su se ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu više uključili u različite radne aktivnosti.

3.5.2 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na socioekonomske varijable

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitneyevim testom) potvrdili smo **hipotezu 2** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječu njihove socioekonomske karakteristike (H2/a - s obzirom na razinu obrazovanja, H2/b - s obzirom na vrstu umirovljenja, H2/c - s obzirom na visinu mjesečnog prihoda).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 2/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina obrazovanja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 46) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na razinu obrazovanja, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjeva testa (Tablica 47-53) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji su bez obrazovanja te ispitanika s osnovnim, srednjim, višim i visokim obrazovanjem na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici s višim i visokim obrazovanjem iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika s nižim obrazovanjem, dok ispitanici sa srednjim obrazovanjem iskazuju bolju prilagodbu od osoba s osnovnim obrazovanjem. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika s višim i visokim obrazovanjem potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskali stabilnosti u odnosu na rezultate ispitanika bez obrazovanja (Tablice 47 i 48), zatim viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze od ispitanika s osnovnim i srednjim obrazovanjem (Tablice 50, 51, 52 i 53) i niži rezultati na subskali razočaranja od ispitanika sa srednjim obrazovanjem (Tablice 52 i 53). Također, bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika sa srednjim obrazovanjem od ispitanika s osnovnim obrazovanjem potvrđuju nam statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze ispitanika sa srednjim obrazovanjem od ispitanika s osnovnim obrazovanjem (Tablica 49).

Naši dobiveni rezultati se podudaraju s ostalim istraživanjima koja potvrđuju da su ispitanici s višom razinom obrazovanja pozitivnije orijentirani prema umirovljenju, obavješteniji o pravima umirovljenika te samoj prilagodbi na umirovljenje (Clark i Fawaz 2009, 96; Wetzel i sur. 2015, 15; Fadila i Alam 2016, 118). Također, visokoobrazovani

ljudi obično imaju više kapaciteta i mogućnosti održavanja životnih obrazaca zbog svojih stručnih znanja i/ili vještina (Wang 2014, 13).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 2/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe vrsta umirovljenja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 56) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na vrstu umirovljenja, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom (Tablice 57-63) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji su u redovnoj starosnoj, prijevremenoj (na poticaj poslodavca, zaposlenika i zbog zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj mirovini na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici koji su u redovnoj starosnoj mirovini iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji su u prijevremenoj mirovini (na poticaj poslodavca, zaposlenika i zbog zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj, dok ispitanici koji su u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji su u invalidskoj mirovini i mirovini zbog zdravstvenih problema. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji su u redovnoj starosnoj mirovini potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti i niži rezultati na subskali terminalne faze od ispitanika koji su u prijevremenoj mirovini (na poticaj poslodavca, zaposlenika i zbog zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj (Tablice 57-61), kao i niži rezultati na subskali razočaranja od ispitanika u prijevremenoj mirovini (na poticaj poslodavca i zbog zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj (Tablice 57, 58, 60 i 61). Također, bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji su u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika od ispitanika koji su u invalidskoj i prijevremenoj zbog zdravstvenih problema potvrđuju nam statistički značajno niži rezultati ispitanika u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika na subskali terminalne faze (Tablice 62 i 63). Dobiveni rezultati znače da su ispitanici koji su u redovnoj starosnoj mirovini poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe, da su pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini i da su bolje usvojili ulogu umirovljenika zahvaljujući stvorenom setu kriterija zadovoljavajućih svakodnevnih rutina od ispitanika u prijevremenoj mirovini (na poticaj poslodavca, zaposlenika i zbog

zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj. Ispitanici u prijevremenoj mirovini (na poticaj poslodavca, zaposlenika i zbog zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj su manje zadovoljni ostvarenim aktivnostima i osjećaju se manje produktivnima te su manje usmjereni na svoju ulogu umirovljenika jer ih zaokupljaju druge stvari, najčešće bolesti ili nemoć, vlastita ili supružnikova i usamljenost, za razliku od ispitanika u redovnoj starosnoj mirovini.

Dobiveni rezultati iz našega istraživanja podudaraju se s ostalim istraživanjima koja su pokazala da prisilno umirovljenje može imati negativan učinak na prilagodbu na umirovljenje te da osobe koje su otišle neočekivano prijevremeno u mirovinu iskazuju veću depresivnost, zabrinutost te su više pod stresom od osoba koje su umirovljene svojevrijedno (van Solinge i Henkens 2008, 430; Calvo i sur. 2009, 132; Heybroek 2011, 11; Hershey i Henkens 2014, 233). Također, empirijska istraživanja su pokazala da neočekivano prijevremeno umirovljenje ima negativan učinak na samopoštovanje (Crego i sur. 2008, 198) i utječe na razvoj depresije (Brand i sur. 2008, 717). Dobrovoljno umirovljenje pozitivno je povezano s vlastitom dobrobiti (De Vaus i sur. 2007, 676; Hershey i Henkens 2014, 233), kao što i odlazak u mirovinu u očekivanoj dobi pretežno pozitivno utječe na proces prilagodbe na umirovljenje (Heybroek i sur. 2015, 175; Latif 2011, 378). Prijevremeno i/ili neočekivano umirovljenje osoba koje su bile prisiljene otići zbog radnih ili zdravstvenih problema imat će negativan utjecaj na njihovu dobrobit i proces prilagodbe na umirovljenje (van Solinge i Henkens 2008, 430; Calvo i sur. 2009, 130; Hervé 2012, 326; Hershey i Henkens 2014, 233; Dingemans i Henkens 2015, 22; Rhee i sur. 2016, 50). U istraživanju od Penezić i sur. (2014, 69) utvrđeno je da postoje razlike između redovnog i prijevremenog umirovljenja na subskalama Atchleyevoga (2004) modela koje mjere faze medenog mjeseca i razočaranja. Redovno umirovljeni su imali više rezultate na subskali medenog mjeseca i značajno niže rezultate na skali razočaranja u usporedbi s prijevremeno umirovljenima (Penezić i sur. 2014, 69). Također, slične smo rezultate dobili i mi u svojem istraživanju.

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 2/c** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe visina mjesečnog prihoda. Značajnost rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 66) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika s obzirom na visinu mjesečnog prihoda statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-

Whitneyjevim testom (Tablice 67-72) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika s primanjima od 500 kn do 2000 kn, od 2001 kn do 3500 kn, od 3501 kn do 5000 kn i primanjima višim od 5001 kn na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici s primanjima od 3501 do 5000 kn i višim od 5001 kn iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika s primanjima od 500 do 2000 kn i od 2001 do 3500 kn. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika s primanjima od 3501 do 5000 kn i višim od 5001 kn potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskalama razočaranja i terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika s primanjima od 500 do 2000 kn i od 2001 do 3500 kn (Tablice 67-70).

Naši dobiveni rezultati podudaraju se s istraživanjima u kojima je utvrđeno da pad prihoda umirovljenjem loše utječe na prilagodbu na umirovljenje (Van Solinge i Henkens 2008, 429), a umirovljenici koji lošije percipiraju svoj financijski status (manje su zadovoljni) imaju veću vjerojatnost da će imati poteškoća u prilagodbi na umirovljenje (Pinquart i Schindlera (2007, 452; Earl i sur. 2015, 366; Muratore i Earl 2015, 2124). U istraživanjima je utvrđeno da se umirovljenici s višim primanjima, kao i umirovljenici koji pozitivno percipiraju svoj financijski status bolje prilagođavaju novim promjenama tijekom umirovljenja (Wang i Shultz 2010; Feldman i Beehr 2011; Heybroek 2011, 30; Karpas i sur. 2013, 1104; Muratore i Earl 2015, 2102; Nalin i Franca 2015, 197; Rhee i sur. 2016, 50). Jedan od razloga bi mogao biti taj što viša primanja omogućuju pojedincu uključivanje u veći broj aktivnosti, koje naposljetku mogu pozitivno utjecati na zadovoljstvo umirovljenika te proces prilagodbe na umirovljenje (van Solinge i Henkens 2008, 428; Maimaris i sur. 2010, 544; Han i Hong 2011, 237; Muratore i Earl 2015, 2124). Naši rezultati potvrđuju utjecaj viših primanja na mogućnost uključivanja u veći broj aktivnosti, a dokaz su rezultati ispitanika s primanjima od 3501 do 5000 kn i primanjima višim od 5001 kn na subskali medenog mjeseca u odnosu na rezultate ispitanika s primanjima manjim od 3500 kn (Tablice 67, 68, 69 i 70) jer ova subskala, osim pozitivne orijentacije, zahtijeva i novac. Stoga, prema dobivenim rezultatima i sukladno navedenim istraživanjima, možemo obrazložiti da viša primanja utječu pozitivno na prilagodbu na umirovljenje.

3.5.3 Razlika u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na sociopsihološke varijable

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitneyevim testom) potvrdili smo **hipotezu 3** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe njihova samoprocjena doživljaja zdravlja (H3/a - samoprocjena doživljaja fizičkog zdravlja, H3/b - samoprocjena doživljaja psihičkog zdravlja).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 3/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove samoprocjene doživljaja fizičkog zdravlja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 75) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na razinu samoprocjene doživljaja fizičkog zdravlja, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom (Tablice 76 i 77) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje slabim, dovoljnim, dobrim, vrlo dobrim i odličnim na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje dovoljnim i dobrim. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskali medenog mjeseca od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje dovoljnim i dobrim, zatim viši rezultati na subskali pripreme od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje dovoljnim i viši rezultati na subskali radne reaktivacije od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje dobrim (Tablice 76 i 77). Dobiveni rezultati znače da su ispitanici koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim pozitivnije orijentirani prema životu u mirovini te su više uključeni u različite radne aktivnosti i aktivnosti za koje nisu prije imali vremena, za razliku od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje dovoljnim i dobrim. Isto tako, ispitanici koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim su poduzeli više aktivnosti prije i tijekom umirovljenja u svrhu bolje prilagodbe za razliku od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje dovoljnim.

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 3/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove samoprocjene doživljaja psihičkog zdravlja. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 80) ukazuju da se

kategorije ispitanika, s obzirom na razinu samoprocjene doživljaja psihičkog zdravlja, statistički razlikuju na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom (Tablice 81-88) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje slabim, dovoljnim, dobrim, vrlo dobrim i odličnim na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dovoljnim, dobrim, vrlo dobrim i odličnim iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje slabim. Također, ispitanici koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dobrim, vrlo dobrim i odličnim iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dovoljnim, a ispitanici koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje odličnim iskazuju bolju prilagodbu i od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dobrim. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dovoljnim, dobrim, vrlo dobrim i odličnim potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze (Tablice 81-84), zatim viši rezultati na subskali pripreme ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dovoljnim, dobrim i vrlo dobrim (Tablice 81-83) te niži rezultati na subskali razočaranja ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dobrim, vrlo dobrim i odličnim (Tablice 82-84) od rezultata ispitanika koji samoprocjenjuju svoje zdravlje slabim. Također, bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dobrim, vrlo dobrim i odličnim potvrđuju nam statistički značajno viši rezultati na subskalama medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskalama razočaranja i terminalne faze (Tablice 85-87) od rezultata ispitanika koji samoprocjenjuju svoje zdravlje dovoljnim. Ispitanici koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje odličnim iskazuju bolju prilagodbu od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje dobrim, a to nam potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze (Tablice 88). Ukratko, ispitanici koji samoprocjenjuju svoje zdravlje višom razinom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje zdravlje nižom razinom.

Naši dobiveni rezultati iz **hipoteze 3** podudaraju se s istraživanjima prema kojim je zdravlje jedan od bitnih čimbenika koji utječe na prilagodbu na umirovljenje (de Vaus and Wells 2004, 2-3; Donaldson i sur. 2010, 285; Kubicek i sur. 2011, 241). Zdravlje utječe na

stavove i poglede prema procesu umirovljenja, a osobe koje su boljšega zdravlja će se lakše prilagoditi na umirovljenje (Heide i sur. 2013, 5). Zdravstveni problemi ograničavaju mogućnosti održavanja starih te započinjanja novih aktivnosti i time mogu ometati planove slobodnog vremena pojedinca nakon umirovljenja (Chung 2009, 426; van Solinge 2012, 11). Problemi sa zdravljem će utjecati na svakodnevno funkcioniranje te će vjerojatno ograničiti socijalne aktivnosti umirovljenika i njihovu uključenost u zajednici, što će se negativno odraziti na psihološko blagostanje (Wang 2007, 471; Wang 2012, 13).

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i/ili Mann-Whitney testom) potvrdili smo **hipotezu 4** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe njihova samoprocjena aktualne razine ili/i vrste intenziteta socijalne aktivnosti koje se provode u lokalnoj zajednici (H4/a - aktualna razina intenziteta socijalne aktivnosti, H4/b - vrsta intenziteta socijalne aktivnosti).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 4/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe njihova samoprocjena aktualne razine intenziteta socijalne aktivnosti koja se provodi u lokalnoj zajednici. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 91) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na samoprocjenu aktualne razine intenziteta socijalne aktivnosti koja se provodi u lokalnoj zajednici, statistički razlikuju na subskalama pripreme, medenog mjeseca, stabilnosti, terminalne faze i radne reaktivacije Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom (Tablice 92 -97) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji samoprocjenjuju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici slabom, povremenom, čestom i vrlo čestom na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici povremenom, čestom i vrlo čestom iskazuju boljšu prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici slabom. Također, ispitanici koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici čestom i vrlo čestom iskazuju boljšu prilagodbu na umirovljenje i od ispitanika koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici povremenom, dok ispitanici koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost vrlo čestom iskazuju boljšu prilagodbu na umirovljenje i od ispitanika koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici čestom. Boljšu prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj

zajednici povremenom, čestom i vrlo čestom potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje u odnosu na rezultate ispitanika koji samoprocjenju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici slabom (Tablice 92-94). Također, bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici čestom i vrlo čestom potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje u odnosu na rezultate ispitanika koji samoprocjenju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici povremenom (Tablice 95 i 96), dok ispitanici koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici vrlo čestom postižu više rezultate na subskali stabilnosti i od ispitanika koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici čestom (Tablica 97). Najbolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje iskazuju ispitanici koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u lokalnoj zajednici čestom i vrlo čestom.

Provedenim neparametrijskim postupkom potvrdili smo **hipotezu 4/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe njihova samoprocjena vrste intenziteta socijalne aktivnosti koja se provodi u lokalnoj zajednici. Značajnosti Mann-Whitneyjevih testova (Tablica 100-111) ukazuju na statistički značajne razlike između rezultata ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave aktivnostima koje se provode u lokalnoj zajednici (humanitarnim radom, volontiranjem, honorarnim radom, hobijima, aktivnostima udruge, obitelji, kluba umirovljenika, čitaonice/knjižnice, sportskim rekreativnim aktivnostima, kreativnim aktivnostima, kulturno-edukacijskim aktivnostima i zabavnim aktivnostima) na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Prema dobivenim rezultatima, ispitanici koje se bave nekom od navedenih aktivnosti iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji se ne bave. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji se bave nekom od navedenih aktivnosti potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje od rezultata ispitanika koji se ne bave (Tablice 100-111).

Naši dobiveni rezultati iz **hipoteze 4** podudaraju se s istraživanjima koja utvrđuju da će uključivanje i aktivno sudjelovanje prema individualnim mogućnostima u raznim aktivnostima pomoći starijim osobama u osiguravanju vremenske strukture i kontinuiteta u svakodnevnom rasporedu. Također, pomoći će im da nadvladaju probleme gubitka prijatelja, bračnih drugova, svojih vršnjaka te da ostanu socijalno integrirani u zajednici

(Hašpl-Jurišić 2007; Lepan i Leutar 2012, 207; Dingemans i Henkens 2013, 587), što može doprinijeti zadovoljstvu u mirovini i prilagodbi na umirovljenje (Butrica i Schaner 2005, 1). Naši rezultati također podupiru empirijska istraživanja (Tablica 101) da je uključenost u aktivnostima kao što su volonterski rad (Wang 2007, 426; Warburton i Peel, 2008, 134; van Solinge i Henkens 2008, 430; Hershey i Henkens 2014, 240), slobodne aktivnosti (Tablica 103) - (Nimrod 2008, 842; Pushkar i sur. 2009, 46) i međuzaposlenje (Tablica 102) nakon umirovljenja povezana s višim zadovoljstvom života te da pomaže pri prelasku iz radno aktivnog okruženja u mirovinu i samoj prilagodbi na umirovljenje u starijoj dobi (Wang 2007, 471; Von Bonsdorff i sur. 2009, 96; Zhan i sur. 2009, 386).

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom) potvrdili smo **hipotezu 5** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove samoprocjene kontinuiteta prijašnjih i uključivanje u nove socijalne aktivnosti u zajednici. Značajnosti rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 114) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja, statistički razlikuju na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom (Tablice 115-117) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika sa slabom, dovoljnom i dobrom samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *dobro* iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti *slabo* i *dovoljno*, dok ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* iskazuju bolju prilagodbu od ispitanika sa samoprocjenom *slabo*. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti ocjenom *dobro* potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje u odnosu na rezultate ispitanika sa samoprocjenom *slabo* i *dovoljno* (Tablice 116 i 117), a bolju prilagodbu ispitanika koji samoprocjenjuju zadržane i nove aktivnosti ocjenom *dovoljno* od ispitanika koji samoprocjenjuju zadržane i nove aktivnosti ocjenom *slabo* potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskalama razočaranja i terminalne faze (Tablica 115).

U ovoj smo hipotezi, kao i u prethodnoj, dobivenim rezultatima potvrdili važnost socijalne interakcije u zajednici pomoću aktivnosti te pozitivan utjecaj socijalne zajednice na prilagodbu na umirovljenje. Naši dobiveni rezultati podudaraju se, prema teoriji kontinuiteta, da se sudjelovanje u aktivnostima nakon umirovljenja može smatrati vrstom resursa (Atchley i Barusch 2004, 273) te da pomaže u osiguravanju vremenske strukture i kontinuiteta u svakodnevnom rasporedu čime naposljetku može doprinijeti zadovoljstvu umirovljenika i prilagodbi na umirovljenje (Butrica i Schaner 2005, 1; Drentea 2005, 325; Warburton i Peel 2008, 134; Von Bonsdorff i sur. 2009, 96; Zhan i sur. 2009, 386). Također, stvaranje novih socijalnih mreža i nove interakcije s različitim ljudima mogu doprinijeti socijalnoj podršci koja može poboljšati zadovoljstvo životom u starijoj dobi (Osborne 2012, 54; Lancee i Radl 2012, 488; Dingemans i Henkens 2013, 587; Coif 2017, 543). Naši rezultati se podudaraju s istraživanjem koje ukazuje da veliki broj starih osoba zadržava znatan broj ranijih aktivnosti, da je stupanj aktivnosti pod utjecajem ranijeg stila života te da utječe na prilagodbu na umirovljenje (Drentea 2005, 325; Wang 2007, 471; Osborne 2012, 54; Hershey i Henkens 2014, 240).

Pomoću neparametrijskih postupaka (Kruskal-Wallisovim testom i Mann-Whitney testom) potvrdili smo **hipotezu 6** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove percipirane primljene socijalne podrške (H6/a - socijalna podrška obitelji, H6/b - socijalna podrška prijatelja).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 6/a** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove percipirane primljene socijalne podrške obitelji. Značajnost rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 120) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji, statistički razlikuju na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom (Tablice 121-127) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji slabom, povremenom, čestom, vrlo čestom i stalnom na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici koji percipiraju socijalnu podršku obitelji stalnom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji slabom, povremenom, čestom i vrlo čestom, dok ispitanici koji percipiraju socijalnu podršku obitelji vrlo čestom iskazuju bolju prilagodbu od ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji čestom i povremenom. Također, ispitanici koji

percipiraju socijalnu podršku obitelji čestom iskazuju bolju prilagodbu od ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji povremenom. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji stalnom potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze od rezultata ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji slabom, povremenom, čestom i vrlo čestom (Tablice 121, 124, 126 i 127). Također, bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji vrlo čestom potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti od rezultata ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku povremenom i čestom te niži rezultati na subskalama razočaranja i terminalne faze od rezultata ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji povremenom (Tablice 123 i 125). Ispitanici koji percipiraju socijalnu podršku obitelji čestom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku obitelji povremenom, a to potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskali medenog mjeseca i niži rezultati na subskalama razočaranja i terminalne faze (Tablica 122).

Provedenim neparametrijskim postupcima potvrdili smo **hipotezu 6/b** da na prilagodbu starijih osoba na umirovljenje utječe razina njihove percipirane primljene socijalne podrške prijatelja. Značajnost rezultata Kruskal-Wallisova testa (Tablica 130) ukazuju da se pojedine kategorije ispitanika, s obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja, statistički razlikuju na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Da bismo utvrdili o kojim se kategorijama radi, proveli smo analize Mann-Whitneyjevim testom (Tablice 131-138) koje potvrđuju razlike u uspješnosti prilagodbe na umirovljenje između ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja slabom, povremenom, čestom, vrlo čestom i stalnom na subskalama Upitnika faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja stalnom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja slabom, povremenom, čestom i vrlo čestom, dok ispitanici koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja vrlo čestom iskazuju bolju prilagodbu od ispitanika koji percipiraju čestom, povremenom i slabom. Nadalje, ispitanici koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja čestom iskazuju bolju prilagodbu od ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja povremenom. Bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja stalnom potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze od rezultata ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja slabom,

povremenom, čestom i vrlo čestom (Tablice 132, 135, 137 i 138), kao i niži rezultati na subskali razočaranja od rezultata ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja povremenom i vrlo čestom (Tablice 135 i 138). Također, bolju prilagodbu na umirovljenje ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja vrlo čestom potvrđuju statistički značajno viši rezultati na subskalama pripreme, medenog mjeseca i stabilnosti te niži rezultati na subskali terminalne faze od rezultata ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja slabom, povremenom i čestom (Tablice 131, 134 i 136), zatim niži rezultati na subskali razočaranja od ispitanika koji percipiraju socijalnu podršku prijatelja povremenom (Tablica 134).

Naši dobiveni rezultati iz **hipoteze 6** podudaraju se s istraživanjima koja potvrđuju da je socijalna podrška važan čimbenik za postizanje pozitivnih iskustva i zadovoljstva umirovljenjem (Taylor i sur. 2008, 466; Price i Balaswamy 2009, 207). Također, mnogim ljudima koji su se pripremali na umirovljenje su umirovljeni prijatelji služili kao model za prilagodbu te je postojanje bliskog umirovljenog prijatelja imalo pozitivan učinak (Warner i Willis 2001, 239; Noone i sur. 2009, 309). Socijalna podrška i integracija u obliku kontakata s obitelji i prijateljima pozitivno utječe na prilagodbu na umirovljenje (Osborne 2012, 54), a važan pozitivan učinak ima i socijalna podrška partnera. Također, potpora vršnjaka i prijatelja može povećati jasnoću ciljeva mirovine i olakšati planiranje, a naposljetku i prilagodbu (Hershey i sur. 2010, 18).

4 ZAKLJUČAK

Odlazak u mirovinu te daljnji tijek prilagodbe na umirovljenje i starenje pod utjecajem su niza, pretežno povezanih čimbenika. Većini starijih osoba nakon umirovljenja preostaje dugi niz godina, a da bi osoba u tom preostalom razdoblju života razvila zadovoljavajući stil života, potrebno je planiranje i prilagodba na životne promjene uzrokovane umirovljenjem. Osnovni problem ovog istraživanja bio je istražiti uspješnost prilagodbe na umirovljenje i je li ona povezana sa sociodemografskim, socioekonomskim i sociopsihološkim čimbenicima koji utječu na prilagodbu na umirovljenje u gradu Bjelovaru, kako bi se njihovom ranom modifikacijom postigla veća učinkovitost utjecaja lokalne politike i lokalne zajednice u procesu prilagodbe na umirovljenje.

U istraživanju kojim je obuhvaćen uzorak od 300 starijih osoba koje žive u institucijama i vlastitom domaćinstvu provedenim analizama potvrdili smo statistički značajne razlike u prilagodbi na umirovljenje s obzirom na socioekonomske i sociopsihološke varijable te djelomično s obzirom na sociodemografske varijable na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje. Kod sociodemografskih varijabli potvrdili smo razlike u prilagodbi s obzirom na bračni status, način stanovanja, mjesto stanovanja, ali nismo dobili statistički značajne razlike u prilagodbi na umirovljenje između spolova. Bitno je navesti da su brojna istraživanja naklonjena tvrdnji da postoji razlika u prilagodbi na umirovljenje između žena i muškaraca, naročito zato što su društvene uloge i zaposlenje često rodno usmjereni te su vođena pretpostavkama da su žene, s obzirom na veće iskustvo u prijelaznim ulogama i prekidima u karijeri (npr. zbog trudnoća, briga za vlastitu djecu i dr.) te njihovu sklonost da vide obiteljsku ulogu kao svoj osnovni identitet, bolje pripremljene na umirovljenje. Svoje dobivene rezultate o nepostojanju razlike između spolova možemo potvrditi jednom od činjenica da je generacija koja je u proteklih deset i više godina otišla u mirovinu „*Baby boom*“, a boomeri su prva skupina u kojoj je veliki broj žena u radnom odnosu i sada se trenutno povlače iz karijere, a tradicionalni pogledi umirovljenja su pretežno postavljeni oko uloge muškarca. S obzirom na bračno stanje, ispitanici koji žive u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od neoženjenih, razvedenih i udovaca, a slične rezultate dobivamo i s obzirom na način stanovanja. Ispitanici koji žive sa supružnikom ili partnerom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji žive sami, s obitelji i ostalim članovima te s ostalim osobama ili korisnicima. Dobivene rezultate prilagodbe na umirovljenje s obzirom na

bračni status i način stanovanja ispitanika smo i očekivali. Rezultati našega istraživanja prilagodbe na umirovljenje s obzirom na mjesto stanovanja potvrđuju razliku u prilagodbi između ispitanika koji žive u institucijama i u vlastitom domaćinstvu. Ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od institucionaliziranih ispitanika. Ovakvi rezultati su drukčiji od rezultata istraživanja, također provedenih u Hrvatskoj, između osoba koje žive u vlastitom domaćinstvu i institucijama. Ta istraživanja potvrđuju bolju kvalitetu života i prilagodbu na starenje i umirovljenje osoba koje su institucionalizirane. Naši rezultati istraživanja pokazuju da su se ispitanici koji žive u vlastitom domaćinstvu više uključili u različite radne aktivnosti od ispitanika koji žive u institucijama. Takvi rezultati su govore u prilog teorijskim pretpostavkama koje navode da umirovljenjem osoba koje žive u vlastitom domaćinstvu može doći do obnavljanja poslova koje osoba nije bila prije u mogućnosti raditi kvalitetno ili nije imala vremena, što bi moglo utjecati pozitivno na proces prilagodbe na umirovljenje. Najbolju prilagodbu na umirovljenje kod sociodemografskih varijabli u našem istraživanju postižu ispitanici koji su u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, koji žive sa supružnikom ili partnerom i koji žive u vlastitom domaćinstvu.

Kod socioekonomskih varijabli potvrdili smo razlike u prilagodbi na umirovljenje ispitanika s obzirom na razinu obrazovanja, vrstu umirovljenja i visinu prihoda ispitanika na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje. Ispitanici s višim i visokim obrazovanjem iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika s nižim obrazovanjem, dok ispitanici sa srednjim obrazovanjem iskazuju bolju prilagodbu od osoba s osnovnim obrazovanjem. Prema našim rezultatima, viša razina obrazovanja pozitivno utječe na prilagodbu na umirovljenje. S obzirom na vrstu umirovljenja, potvrdili smo da su ispitanici u redovnoj starosnoj mirovini bolje prilagođeni na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika u prijevremenoj mirovini (na poticaj poslodavca, zaposlenika i zbog zdravstvenih problema), obiteljskoj, invalidskoj i braniteljskoj mirovini, dok su ispitanici u prijevremenoj mirovini na poticaj zaposlenika bolje prilagođeni na umirovljenje od ispitanika koji su u invalidskoj mirovini i mirovini zbog zdravstvenih problema. Ispitanici s primanjima višim od 3501 kn iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika s primanjima od 500 do 2000 kn i od 2001 do 3500 kn. Najbolju prilagodbu na umirovljenje kod socioekonomskih varijabli iskazuju ispitanici s višim i visokim obrazovanjem, zatim ispitanici koji su u redovnoj starosnoj mirovini i imaju primanja viša od 3501 kn.

Kod sociopsiholoških varijabli potvrdili smo razlike u prilagodbi na umirovljenje ispitanika s obzirom na samoprocjenu doživljaja zdravlja (fizičkog i psihičkog), aktualne razine ili/i vrste intenziteta socijalne aktivnosti, kontinuiteta prijašnjih i uključivanje u nove socijalne aktivnosti u zajednici i percipirane primljene socijalne podrške (obitelji i prijatelja). Ispitanici koji samoprocjenju svoje fizičko zdravlje vrlo dobrim iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje fizičko zdravlje dovoljnim i dobrim, a ispitanici koji samoprocjenju svoje psihičko zdravlje odličnim i vrlo dobrim iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoje psihičko zdravlje slabim, dovoljnim i dobrim. Drugim riječima, razina samoprocjene ili status vlastitog zdravlja utječe na uspješnost prilagodbe na umirovljenje i na zadovoljstvo stilom života.

Ispitanici koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost u aktivnostima lokalne zajednice povremenom, čestom i vrlo čestom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji samoprocjenjuju svoju socijalnu uključenost slabom, a ispitanici koji su uključeni u neku od aktivnosti koje se provode u lokalnoj zajednici (humanitarni rad, volontiranje, honorarni rad, hobiji, aktivnosti udruge, obitelji, kluba umirovljenika i čitaonice/knjižnice, sportsko-rekreativne aktivnosti, kreativne aktivnosti, kulturno-edukacijske aktivnosti i zabavne aktivnosti) iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika koji nisu. Također, ispitanici sa samoprocjenom zadržanih i uvedenih novih aktivnosti nakon umirovljenja ocjenom *dobro* iskazuju u našem istraživanju bolju prilagodbu na umirovljenje od ispitanika sa samoprocjenom zadržanih i novih aktivnosti ocjenama *slabo* i *dovoljno*, dok ispitanici sa samoprocjenom *dovoljno* iskazuju bolju prilagodbu od ispitanika sa samoprocjenom *slabo*. Dobiveni rezultati ukazuju na važnost socijalne interakcije starijih osoba u zajednici putem socijalnih aktivnosti i njezin pozitivan utjecaj na prilagodbu na umirovljenje te možemo zaključiti da će uključivanje i aktivno sudjelovanje starijih osoba u raznim aktivnostima, prema individualnim mogućnostima, pomoći u osiguravanju vremenske strukture i kontinuiteta u svakodnevnom rasporedu, što može doprinijeti zadovoljstvu u mirovini i prilagodbi na umirovljenje.

Ispitanici koji percipiraju razinu socijalne podrške obitelji višom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji percipiraju istu razinu nižom. Također, ispitanici koji percipiraju razinu socijalne podrške prijatelja višom iskazuju bolju prilagodbu na umirovljenje na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje od ispitanika koji percipiraju razinu socijalne podrške prijatelja nižom. Iz

ovakvih rezultata možemo iščitati koliko je važna socijalna podrška obitelji i prijatelja te možemo zaključiti da je ona jedan od važnijih čimbenika za postizanje pozitivnih iskustava i uspješnosti u prilagodbi na umirovljenje.

Ovim istraživanjem dobili smo jasniji uvid o čimbenicima koji su povezani s ne/uspješnošću prilagodbe na umirovljenje u jednoj zaokruženoj lokalnoj zajednici te mogućnost pravovremenog prepoznavanja čimbenika pomoću kojih bi se moglo djelovati na smanjenje loše razine prilagodbe na umirovljenje kod starijih osoba. Također, doprinijeli smo boljem razumijevanju procesa prilagodbe na umirovljenja i starenje. Uz povećanje starosne dobi za umirovljenje i sve većeg broja starijeg stanovništva, postoji potreba za razumijevanjem okolnosti umirovljenja (kada i zašto osobe odlaze u mirovinu i što rade u mirovini). Takve informacije imaju implikacije za javnu politiku, sa svrhom dobrobiti za starije osobe u postizanju zadovoljavajućeg stila života te prilagodbe na umirovljenje i starenje.

Proces prilagodbe na umirovljenje se konceptualno razvija kako se šira društvena struktura mijenja tijekom vremena. Sa svrhom što boljeg razumijevanja promjenjive prirode procesa umirovljenja, naglašavamo važnost daljnjih istraživanja čimbenika koji će unaprijediti uspješno starenje i prilagodbu dosad nikad većeg broja umirovljenika.

5 LITERATURA

1. Alavinia, Seyed Mohammad i Alex Burdorf. 2008. Unemployment and Retirement and ill Health: A cross-sectional analysis across European countries. *International Archives of Occupational and Environmental Health* (82): 39-45.
2. Alley, Dawn i Eileen Crimmins. 2007. The demography of aging and work. U *Aging and work in the 21st century*, ur. Kenneth Shultz i Gary Adams, 7-23. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
3. Atchley, Robert. 1976. *The sociology of retirement*. New York: John Wiley and Sons.
4. Atchley, Robert i Amanda Barusch. 2004. *Social Forces and Aging. An Introduction to Social Gerontology*. 10th Edition. Wadsworth: Belmont CA.
5. Amaike, Bola i Lai Olurode. 2014. Gender Differentials in Retirement Antecedents and Life Satisfaction of Formal Sector Retirees in Lagos State, Nigeria. *The Journal of Aging in Emerging Economies* 4 (2): 5-31.
6. Ankrom, Sheryl. 2018. Maladaptive Behaviors in Panic Disorder. *Verywell mind*, 11. lipanj. Dostupno na: <https://www.verywellmind.com/maladaptive-behaviors-associated-with-panic-disorder-2584245> (19. srpanj 2018).
7. Armstrong-Stassen, Marjorie. 2008. Organisational practices and the postretirement employment experience of older workers. *Human Resource Management Journal* 18 (1): 36–53.
8. August, Rachel. 2011. Women's later life career development: Looking through the lens of the kaleidoscope career model. *Journal of Career Development* 38 (3): 208–236.
9. Baars, Jan, Joseph Dohmen, Amanda Grenier i Chris Phillipson. 2013. *Ageing, meaning and social structure, Connecting critical and humanistic gerontology*. Bristol UK: Policy Press, University of Bristol.
10. Bacharach, Samuel, Peter Bamberger, Michal Biron i Mickey Horowitz-Rozen. 2008. Perceived agency in retirement and retiree drinking behavior: job satisfaction as a moderator. *Journal of Vocational Behavior* 73 (3): 376–386.
11. Bara, Mario i Sonja Podgorelec. 2015. Društvene teorije umirovljenja i produktivnog starenja. *Etnološka tribina: Godišnjak Hrvatskog etnološkog društva* 45 (38): 58-71.
12. Barbosa, Leonardo, Barbara Monteiro i Sheila Murta. 2016. Retirement adjustment predictors: A systematic review. *Work, Aging and Retirement* 2 (2): 262 - 280.

13. Barkan, Steven E. 2012. *Sociology Brief Edition (v. 1.0)*. Creative Commons. Dostupno na: <http://jsmith.cis.byuh.edu/pdfs/sociology-brief-edition-v1.0.pdf> (1. siječanj 2017).
14. Beehr, Terry i Misty Bennett. 2007. Examining retirement from a multi-level perspective. U *Aging and work in the 21st century*, ur. Kenneth Shultz i Gary Adams, 277-302. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
15. Beehr, Terry i Misty Bennett. 2014. Working After Retirement: Features of Bridge Employment and Research Directions. *Work, Aging and Retirement* 00 (00): 1–17.
16. Beehr, Terry i Nathan Bowling. 2012. Variations on a retirement theme: Conceptual and operational definitions of retirement. U *The Oxford handbook of retirement*, ur. Mo Wang, 1 – 24. New York: Oxford University Press.
17. Bertić, Želimir, Mirjana Telebuh, Mateja Znika. 2017. Umirovljenje i prilagodba na umirovljenje u starijoj životnoj dobi. U *5. Mednarodna znanstvena konferenca, Za čovleka gre: Interdisciplinarnost, transnacionalnost in gradnja mostov.*, ur. Bojana Filej, 471-481. Maribor: Alma Mater Europaea – ECM.
18. Bertić, Želimir. 2018. Sociodemografski i socioekonomski čimbenici prilagodbe na umirovljenje kod starijih osoba smještenih u institucionalnom smještaju. Magistarski rad. Maribor: Alma Mater Europaea – ECM.
19. Brajković, Lovorka. 2010. *Pokazatelji zadovoljstva životom u trećoj životnoj dobi*. Doktorska disertacija. Sveučilište u Zagrebu: Medicinski fakultet.
20. Brajković, Lovorka. 2011. Kvaliteta života u trećoj životnoj dobi nakon umirovljenja. U *Kvaliteta života i zdravlje*, ur. Gorka Vuletić, 93-118. Sveučilišta u Osijeku: Filozofski fakultet.
21. Brand, Jennie, Becca Levy i William Gallo. 2008. Effects of layoffs and plant closings on subsequent depression among older workers. *Research on Aging* 30(6): 701–721.
22. Burr, Jeffrey, Jane Tavares i Jan Mutchler. 2011. Volunteering and hypertension risk in later life. *Journal of Aging and Health* 23 (1): 24-51.
23. Butrica, Barbara i Simone Schaner. 2005. *Satisfaction and engagement in retirement*. Washington: Urban Institute.
24. Cai, Lixin i Guyonne Kalb. 2006. Health status and labour force participation: evidence from Australia. *Health Economics* 15: 241-61.
25. Cai, Lixin. 2010. The relationship between health and labour force participation: Evidence from a panel data simultaneous equation model. *Labour Economics* 17: 77-90.
26. Calvo, Esteban, Kelly Haverstick i Steven Sass. 2009. Gradual retirement, sense of control, and retirees' happiness. *Research on Aging* 31(1): 112–135.

27. Calvo, Esteban, Natalia Sarkisian i Christopher Tamborini. 2013. Causal effects of retirement timing on subjective physical and emotional health. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences* 68 (1): 73–84.
28. Carr, Dawn i Ben Lennox Kail. 2012. The influence of unpaid work on the transition out of full-time paid work. *The Gerontologist* 53 (1): 92-101.
29. Carr, Dawn i Ben Kail. 2013. The influence of unpaid work on the transition out of full-time paid work. *Gerontologist* 53 (1): 92-101.
30. Christie-Mizell, Andre'. 2006. The effects of traditional family and gender ideology on earnings: Race and gender differences. *Journal of Family and Economic Issues* 27 (1): 48–71.
31. Chung, Sukyung, Marisa Domino, Sally Stearns, Barry Popkin. 2009. Retirement and Physical Activity: Analyses by Occupation and Wealth. *American Journal of Preventive Medicine* 6 (5): 422–428.
32. Clark, Andrew i Yarine Fawaz. 2009. Valuing Jobs via Retirement: European Evidence. *National Institute Economic Review* 209 (1): 88-103.
33. Coif, Tea. 2017. Prilaganje spremembam socialne mreže po upokojitvi. U 5. *Mednarodna znanstvena konferenca, Za čovleka gre: Interdisciplinarnost, transnacionalnost in gradnja mostov.*, ur. Bojana Filej, 536-546. Maribor: Alma Mater Europaea – ECM.
34. Coxwell, Kathleen. 2015. Retired Boomers Going Back to Work: It is Not About the Money!. *New Retirement, Retirement News*, 27. kolovoza. Dostupno na: <https://www.newretirement.com/retirement/retired-boomers-going-back-to-work-it-is-not-about-the-money/> (12. ožujak 2017).
35. Crego, Antonio, Carlos Alcover de la Hera, David Martínez-Íñigo. 2008. The transition process to post-working life and its psychosocial outcomes: A systematic analysis of Spanish early retirees' discourse. *Career Development International* 13 (2): 186-204.
36. Crispin-Morrall, Rupert. 2017. *The Indirect Effects of Work-Related Antecedents to Retirement on Retirement Adjustment Quality via Change in Social Resources: A Resource-Based Dynamic Perspective*. Dissertation. New Zealand: Massey University.
37. Cumming, Elaine i Henry William. 1961. *Growing Old, the Process of Disengagement*. New York: Basic Books.
38. Curl, Angela i Aloen Townsend. 2008. Retirement transitions among married couples. *Journal of Workplace Behavioral Health* 23 (1-2): 89–107.

39. Curl, Angela i Ingram Jerry. 2013. Anticipatory Socialization for Retirement: A Multilevel Dyadic Model. *Clinical Gerontologist* 36 (4): 375-393.
40. Damman, Marleen, Kène Henkens i Matthijs Kalmijn. 2015. Missing work after retirement: The role of life histories in the retirement adjustment process. *The Gerontologist* 55 (5): 802–813.
41. Dave, Dhaval, Inas Rashad i Jasmina Spasojevic. 2008. The effects of retirement on physical and mental health outcomes. *Southern Economic Journal* 75 (2): 497–523.
42. Defilipis, Berislav i Mladen Havelka. 1984. *Stari ljudi*. Zagreb: Stvarnost.
43. Denton, Frank i Byron Spencer. 2009. What is retirement? A review and assessment of alternative concepts and measures. *Canadian Journal on Aging* 28 (1):63–76.
44. Despot-Lučanin, Jasminka. 2003. *Iskustvo starenja - doprinos teoriji starenja*. Zagreb: Naklada Slap.
45. de Vaus, David i Yvonne Wells. 2004. What should mature-age workers do to promote health and wellbeing in retirement?. *Health Issues* 80: 23-6.
46. de Vaus, David, Yvonne Wells, Hal Kendig i Susan Quine. 2007. Does Gradual Retirement Have Better Outcomes Than Abrupt Retirement? Results From an Australian Panel Study. *Ageing and Society* 27 (5): 667-82.
47. Dew, Jeffrey i Jeremy Yorgason. 2009. Economic Pressure and Marital Conflict in Retirement- Aged Couples. *Journal of Family Issues* 31 (2): 164-188.
48. Dingemans, Ellen i Kène Henkens. 2013. Involuntary retirement, bridge employment, and satisfaction with life: A longitudinal investigation. *Journal of Organizational Behavior* 35 (4):575-591.
49. Dingemans, Ellen i Kene Henkens. 2015. How do retirement dynamics influence mental well-being in later life? A 10-year panel study. *Scandinavian Journal of Work Environment and Health* 41 (1): 16–23.
50. Donaldson, Tarryn, Joanne Earl i Alexa Muratore. 2010. Extending the integrated model of retirement adjustment: incorporating mastery and retirement planning. *Journal of Vocational Behavior* 77 (2): 279-289.
51. Drentea, Patricia. 2005. Work and Activity Characteristics across the Life Course. *Advances in Life Course Research* (9): 303–329.
52. Državni Zavod za statistiku. 2013. *Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. Stanovništvo prema spolu i starosti*. Dostupno na: www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf (27. prosinac 2016).

53. Earl, Joanne, Paul Gerrans i Halim Victor Aryanto. 2015. Active and adjusted: Investigating the contribution of leisure, health and psychosocial factors to retirement adjustment. *Leisure Sciences* 37 (4): 354–372.
54. Eurostat. 2011. *European Statistical System*. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/CensusHub2/query.do?step=selectHyperCube&qhc=false> (12. siječanj 2017).
55. Eurostat. 2016. *Statistički podaci o stanovništvu na regionalnoj razini*. Dostupno na: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Population_statistics_at_regional_level/hr (26. prosinac 2016).
56. Evans, M.D.R. i Jonathan Kelley. 2005. *Marital Biographies and Subjective Well Being: The Effect of De Facto Status Differs for the Never Married and the Divorced*. The University of Melbourne: Melbourne Institute of Applied Economic and Social Research.
57. Fadila, Doaa El Sayed i Raefa Refaat Alam. 2016. Factors affecting adjustment to retirement among retirees' elderly persons. *Journal of Nursing Education and Practice* 6 (8): 112-122.
58. Feldman, Daniel i Terry Beehr. 2011. A three-phase model of retirement decision making. *American Psychologist* 66 (3): 193-203.
59. Fouquereau, Evelyne, Anne Fernandez, Antonio Manuel Fonseca, Maria Constanca Paul i Virpi Uotinen. 2005. Perceptions of and satisfaction with retirement: a comparison of six European union countries. *Psychology and Aging* 20 (3): 524-528.
60. Gallo, William, Jennie Brand, Hsun-Mei Teng, Linda Leo-Summers i Amy Byers. 2009. Differential impact of involuntary job loss on physical disability among older workers: Does predisposition matter? *Research on Aging* 31(3): 345–360.
61. Gawande, Atul. 2016. *Prolaznost*. Zagreb: Mozaik knjiga.
62. Giddens, Anthony. 2007. *Sociologija*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
63. Gobeski, Kirsten i Terry Beehr. 2009. How retirees work: predictors of different types of bridge employment. *Journal of Organizational Behavior* 30 (3): 401–425.
64. Griffin, Barbara i Beryl Hesketh. 2008. Post-retirement work: the individual determinants of paid and volunteer work. *Journal of Occupational and Organizational Psychology* 81(1):101–21.
65. Han, Chang-Keun i Song-Iee Hong. 2011. Assets and Life Satisfaction Patterns Among Korean Older Adults: Latent Class Analysis. *Social Indicators Research* 100(2): 225-240.

66. Hatch, Laurie Russell. 2000. *Beyond Gender Differences: Adaption to Aging in Life Course Perspective*. New York: Baywood Publishing Company, Inc.
67. Hašpl-Jurišić, Helena. 2007. *Aktivno starenje umirovljenika*. Magistarski rad. Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada, Zagreb.
68. Haynes, Barry. 2011. The impact of generational differences on the workplace. *Journal of Corporate Real Estate* 13(2): 98-108.
69. Havighurst, Robert J. 1961. Successful aging. *The Gerontologist* 1 (1): 8-13.
70. Havighurst, Robert J. 1963. Successful aging. U *Process of Aging: Social and Psychological Perspectives*, ur. Richard H. Williams, Clark Tibbitts, i Wilma Donohue, 299-320. New York: Atherton.
71. Henning, Georg, Magnus Lindwall i Boo Johansson. 2016. Continuity in Well-Being in the Transition to Retirement. *GeroPsych* 29 (4): 225–237.
72. Henkens, Kène, Hanna Van Solinge i William Gallo. 2008. Effects of retirement voluntariness on changes in smoking, drinking and physical activity among older Dutch workers. *European Journal of Public Health* 18(6): 644–649.
73. Henkens, Kène, Harry van Dalen i Hanna van Solinge. 2009. *De vervagende grens tussen werk en pensioen; over doorwerkers, doorstarters en herintreders*. NIDI report no. 78. Amsterdam: KNAW Press.
74. Henry, William. 1963. The theory of intrinsic disengagement. U *Age with a future*, ur. P. F. Hansen, 415–418. Philadelphia: Davis.
75. Hercigonja-Szekeres, Mira. 2010. *Vrijednost tekstualnih podataka u opservacijskim epidemiološkim istraživanjima*. Doktorska disertacija. Sveučilište u Zagrebu: Medicinski fakultet.
76. Hershey, Douglas i Kene Henkens. 2014. Impact of Different Types of Retirement Transitions on Perceived Satisfaction with Life. *The Gerontologist* 54 (2): 232–244.
77. Hershey, Douglas, Kène Henkens i Hendrik van Dalen. 2010. Aging and Financial Planning for Retirement: Interdisciplinary Influences Viewed through a Cross-Cultural Lens. *The International Journal of Aging and Human Development* 70 (1): 1-38.
78. Hervé, Catherine, Nathalie Bailly, Michèle Joulain i Daniel Alaphilippe. 2012. Comparative Study of the Quality of Adaptation and Satisfaction with Life of Retirees According to Retiring Age. *Psychology* 3 (4): 322-327.
79. Heybroek, Lachlan. 2011. Life Satisfaction and Retirement: A Latent Growth Mixture Modelling Approach. University of Queensland: School of Social Science. *Work, Aging and Retirement* 1 (2): 166-180.

80. Heybroek, Lachlan, Michele Haynes i Janeen Baxter. 2015. Life Satisfaction and Retirement in Australia: A Longitudinal Approach. *Work, Aging and Retirement* 1 (2): 166-180.
81. Hochschild, Arlie Russell. 1975. Disengagement Theory: A Critique and Proposal. *American Sociological Review* 40 (5): 553-569.
82. Hrvatski leksikon. 2017. *Značenje riječi faktor*. Dostupno na: <https://www.hrleksikon.info/definicija/faktor.html> (8. lipanj 2018).
83. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje - HZMO. 2018. *Pravo na starosnu mirovinu*. Dostupno na: www.mirovinsko.hr/default.aspx?ID=71 (22. svibanj 2018).
84. Ivanov, Lozena i Zvezdan Penezić. 2010. Skala socijalne podrške. U *Zbirka psihologijskih skala i upitnika. Svezak 5*, ur. Ivana Tucak Junaković, 69-77. Zadar: Sveučilište u Zadru.
85. Jex, Steve, Mo Wang i Anna Zarubin. 2007. Aging and occupational health. U *Aging and work in the 21st century*, ur. Kenneth Shultz i Gary Adams, 199-224. New York: Psychology Press.
86. Joung, Hyun-Mee i Nancy Miller. 2007. Examining the effects of fashion activities on life satisfaction of older females: Activity theory revisited. *Family and Consumer Sciences Research Journal* 35 (4): 338-356.
87. Jureša, Vesna, Davor Ivankovic, Gorka Vuletic, Andreja Babic-Banaszak, Igor Srcek, Miroslav Mastilica, Antun Budak. 2000. The Croatian Health Survey – SF-36: I. General Quality of Life Assessment. *Collegium Antropologicum* 24 (1): 69-78.
88. Karpas, Dikla, Peter Bamberger i Samuel Bacharach. 2013. Income Decline and Retiree Weil-Being: The Moderating Role of Attachment. *Psychology and Aging* 28 (4): 1098-1107.
89. Kim, Haejeong i DeVaney Sharon. 2005. The selection of partial or full retirement by older workers. *Journal of Family and Economic Issues* 26 (3): 371-94.
90. Kojola, Erik i Phyllis Moen. 2016. No more lock-step retirement: Boomers' shifting meanings of work and retirement. *Journal of Aging Studies* 36: 59-70.
91. Kokemuller, Neil. 2017. What is the definition of a bridge job in terms of employment? Career trend, 5. srpnja. Dostupno na: <https://careertrend.com/facts-5969612-definition-bridge-job-terms-employment-.html> (17. srpnja 2018).
92. Kovač, Antonia. 2017. *Kvaliteta života u domovima za starije i nemoćne*. Završni rad. Sveučilište u Osijeku: Medicinski fakultet.

93. Kubicek, Bettina, Christian Korunka, James Raymo i Peter Hoonakker. 2011. Psychological well-being in retirement: The effects of personal and gendered contextual resources. *Journal of Occupational Health Psychology* 16 (2): 230–246.
94. Laitner, John i Amanda Sonnega. 2012. Economic theories of retirement. U *The Oxford Handbook of Retirement*, ur. Mo Wang, 1-28. New York: Oxford University Press.
95. Lancee, Bram i Jonas Radl. 2012. Social connectedness and the transition from work to retirement. *Journals of Gerontology – Series B Psychological Sciences and Social Sciences* 67 (4): 481–490.
96. Latif, Ehsan. 2011. The impact of retirement on psychological well-being in Canada. *The Journal of Socio-Economics* 40 (4):373–380.
97. Lepan, Željka i Zdravka Leutar. 2012. Važnost tjelesne aktivnosti u starijoj životnoj dobi. *Socijalna ekologija* 21 (2): 203-223.
98. Leszczynska-Rejchert, Anna. 2008. *Wspomaganie osób starszych w domach pomocy społecznej*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
99. Li, Yawen, Maria Aranda i Iris Chi. 2007. Health and life satisfaction of ethnic minority older adults in mainland china: Effects of financial strain. *International Journal of Aging and Human Development* 64 (4): 361–379.
100. Lovreković, Marija i Zdravka Leutar. 2010. Kvaliteta života osoba u domovima za starije i nemoćne osobe u zagrebu. *Socijalna ekologija* 19 (1): 55-79.
101. Maimaris, Will, Helen Hogan, Karen Lock. 2010. The impact of working beyond traditional retirement ages on mental health: Implications for public health and welfare policy. *Public Health Reviews* 32 (2): 532-48.
102. Matice umirovljenik Bjelovar. 2016. Matica umirovljenika Bjelovar organizira prvi samostalni koncert. *Grad Bjelovar – vijesti*, 31. Ožujak. Dostupno na: <http://www.bjelovar.hr/vijesti/matica-umirovljenika-bjelovar-organizira-prvi-samostalni-koncert/>
103. Matthews, Russell i Gwenith Fisher. 2012. Family, Work, and the Retirement Process: A Review and New Directions. U *The Oxford Handbook of Retirement*, ur. Mo Wang, 1-28. New York: Oxford University Press.
104. Maurović, Danijela. 2015. *Stereotipi i predrasude prema starijim osobama*. Završni rad. Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku: Filozofski fakultet.
105. MacDonald, Grant. 1998. Development of a social support scale: An evaluation of psychometric properties. *Research on Social Work Practice* 8 (5): 564-574.

106. McLaughlin, Sara, Alan Jette i Cathleen Connell. 2012. An examination of healthy aging across a conceptual continuum: Prevalence estimates, demographic patterns, and validity. *Journals of Gerontology Series A - Biological Sciences and Medical Sciences* 67 (7): 783–789.
107. Maddox, George. 1968. Persistence of life style among the elderly: A longitudinal study of patterns of social activity in relation to life satisfaction. U *Middle Age and Aging: A Reader in Social Psychology*, ur. Bernice Neugarten, 181–183. Chicago: University of Chicago Press.
108. Moen, Phyllis, Jungmeen Kim i Heather Hofmeister. 2001. Couples' work/retirement transitions, gender, and marital quality. *Social Psychology Quarterly* 64 (1): 55-71.
109. Mortimer, Jeylan i Phyllis Moen. 2016. The Changing Social Construction of Age and the Life Course: Precarious Identity and Enactment of „Early „and „Encore „Stage of Adulthood. U *Handbook of the Life Course 2*, ur. Shanahan Michael J., 111-130. Switzerland: Springer International Publishing.
110. Muratore, Alexa Marie i Joanne Kaa Earl. 2015. Improving retirement outcomes: the role of resources, pre-retirement planning and transition characteristics. *Ageing & society* 35 (10): 2100-2140.
111. Nalin, Cristiane Pimentel i Lucia Helena de Freitas Pinho França. 2015. The Importance of Resilience for Well-Being in Retirement. *Paidéia (Ribeirão Preto)* 25 (61): 191-199.
112. Nejašmić, Ivo i Aleksandar Toskić. 2013. Starenje stanovništva u Hrvatskoj – sadašnje stanje i perspektive. *Hrvatski geografski glasnik* 75 (1): 89–110.
113. Nimrod, Galid. 2008. In support of innovation theory: Innovation in activity patterns and life satisfaction among recently retired individuals. *Ageing & Society* 28(6): 831–846.
114. Noone, Jack, Christine Stephens i Fiona Alpass. 2009. Preretirement Planning and Well-Being in Later Life. *Research on Aging* 31 (3): 295-317.
115. Novak, Mark. 2012. *Issues in Ageing*. 3rd Edition. Boston: Pearson Education.
116. Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). 2015. *Pensions at a glance 2015 OECD and G20 indicators*. OECD Publishing. Dostupno na: http://dx.doi.org/10.1787/pension_glance-2015-en (16. lipanj 2018).
117. Osborne, John. 2012. Psychological Effects of the Transition to Retirement Effets psychologiques de la transition vers la retraite. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy* 46 (1): 45-58.

- 118.Ovesnik, Rok, Marija Ovsenik, Polona Kmetec, Urška Valenčak. 2012. Priprema na umirovljenje i kvaliteta slobodnog vremena seniora. U *Society And Technology 2012 – Dr. Juraj Plenković*, ur. Mario Plenković, 565-659. Zagreb: Hrvatsko komunikološko društvo.
- 119.Pavlović, Mladen, Anita Lauri Korajlija, Diana Šimić, Jasminka Bobić, Naima Čorović. 2010. Percepcija zdravlja u pokretnih starijih osoba (segment studije o kroničnim bolestima u hrvatskoj). *Društvena istraživanja* 6 (110): 1079-1092.
- 120.Penezić, Zvezdan, Katica Lacković-Grgin i Andrijana Lukačić. 2014. Upitnik faktora prilagodbe na umirovljenje – MIR. U *Zbirka psihologijskih skala i upitnika*, ur. Vera Čubela Andorić, Zvezdan Penezić, Ana Proroković, Ivana Tucak Junaković, (7): 65-77. Sveučilište u Zadru.
- 121.Penezić, Zvezdan, Katica Lacković-Grgin i Andrijana Bačinić. 2007. Proces umirovljenja: pokušaj provjere Atchleyeva modela prilagodbe. *Medica Jadertina* 36 (3-4): 63-71.
- 122.Penezić, Zvezdan. 2006. Zadovoljstvo životom u adolescentnoj i odrasloj dobi. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja* 15 (4-5): 643-669.
- 123.Petkoska, Jasmina i Joanne K. Earl. 2009. Understanding the Influence of Demographic and Psychological Variables on Retirement Planning. *Psychology and Aging, American Psychological Association* 24 (1): 245–251.
- 124.Pečjak, Vid. 2001. *Psihologija treće životne dobi*. Zagreb: Prosvjeta
- 125.Phillipson, Chris i Allison Smith. 2005. *Extending Working Life: A Review of the Research Literature*. Norwich: Department for Work and Pensions.
- 126.Pinquart, Martin i Ines Schindler. 2007. Changes of life satisfaction in the transition to retirement: A latent-class approach. *Psychology and Aging* 22 (3): 442–455.
- 127.Price, Christine i Shantha Balaswamy. 2009. Beyond Health and Wealth: Predictors of Women's Retirement Satisfaction. *The International Journal of Aging and Human Development* 68 (3): 195-214.
- 128.Podgorelec, Sonja i Mario Bara. 2014. Žensko iskustvo migracija i starenja – pogled s otokâ. *Migracijske i etičke teme* (3): 379–404.
- 129.Podgorelec, Sonja i Sanja Klempić. 2007. Starenje i neformalna skrb o starim osobama u Hrvatskoj. *Migracijske i etničke teme* 23 (1-2): 111-134.
- 130.Pomper, Valentina. 2016. *Kvaliteta života osoba starije životne dobi u zajednici*. Završni rad. Varaždin: Sveučilište Sjever.

131. Pushkar, Dolores, June Chaikelson, Michael Conway, Jamshid Etezadi, Constantina Giannopoulos, Karen Li i Carsten Wrosch. 2009. Testing continuity and activity variables as predictors of positive and negative affect in retirement. *Journal of Gerontology: Psychological Sciences* 65B(1): 42–49.
132. Rhee, Min-Kyoung, Barak Michàlle Mor i William Gallo. 2016. Mechanisms of the effect of involuntary retirement on older adults' self-rated health and mental health. *Journal of Gerontological Social Work* 59 (1): 35–55.
133. Rosow, Irving. 1967. *Social Integration of the Aged*. New York: Free Press.
134. Sanderson, Warren i Sergei Scherbov. 2008. Rethinking Age and Aging. *Population Bulletin* 63 (4): 3–16.
135. Scharf, Thomas. 2013. Social Policies for Ageing Societies: Perspectives from Europe. U *The SAGE Handbook of Social Gerontology*, ur. Dale Dannefer i Chris Phillipson, 497 - 512. London: Sage Publications ltd.
136. Schulz, Richard, Linda Noelker, Kenneth Rockwood, Richard Sprott. 2006. *The Encyclopedia of Ageing: A-K*. New York: Springer Publishing Company.
137. Shultz, Kenneth i Mo Wang. 2011. Psychological perspectives on the changing nature of retirement. *American Psychologist* 66 (3): 170-179.
138. Shultz, Kenneth i Deborah Olson. 2012. The changing nature of retirement. U *The Oxford handbook of retirement*, ur. Mo Wang, 1-28. New York: Oxford University Press.
139. Singh, Shyodan. 2006. Perceived health among women retirees. *Psychological Studies*, 51(2-3): 166–170.
140. Smaliukiene, Rasa i Manuela Tvaronavičienė. 2014. Bridge Employment: An Opportunity for Aging Society. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 156: 388-391.
141. Smith, Deborah i Phyllis Moen. 2004. Retirement satisfaction for retirees and their spouses: Do gender and the retirement decision-making process matter?. *Journal of Family Issues* 25 (2): 262-285.
142. Stebbins, Robert A. 2013. *Planning Your Time in Retirement*. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers.
143. Svensson, Ingrid, Emma Lundholm, Xavier De Luna i Gunnar Malmberg. 2015. Family Life Course and the Timing of Women's Retirement – a Sequence Analysis Approach. *Population, Space and Place* 21(8): 856-871.

- 144.Szafranek, Anna. 2014. Retired Elderly In A Care Institution – The Process Of Adaptation To Life In A Social Care Home. *Studia Humanistyczne Agh* 13 (4): 199-213.
- 145.Szinovacz, Maximiliane i Adam Davey. 2001. Retirement Effects on Parent–Adult Child Contacts. *The Gerontologist* 41 (2): 191-200.
- 146.Szinovacz, Maximiliane. 2003. Contexts and pathways: Retirement as institution, process, and experience. U *Retirement: Reasons, Processes, and Results*, ur. Gary Adams i Terry Beehr, 6-52. New York: Springer Publishing Company.
- 147.Szinovacz, Maximiliane i Adam Davey. 2004. Honeymoons and joint lunches: Effects of retirement and spouse’s employment on depressive symptoms. *Journal of Gerontology* 59B (5): 233-245.
- 148.Szinovacz, Maximiliane i Adam Davey. 2005. Retirement and Marital Decision Making: Effects on Retirement Satisfaction. *Journal of Marriage and Family* 67 (2): 387-398.
- 149.Tardy, Charles. 1985. Social support measurement. *American Journal of Commuraty Psychology* 13 (2): 187-202.
- 150.Taylor, Mary i Geldhauser Holly. 2007. Low-income older workers. U *Aging and work in the 21st century*, ur. Kenneth Shultz i Gary Adams, 25-49. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- 151.Taylor, Mary, Kenneth Shultz, Robert Morrison, Peter Spiegel i Jenifer Greene. 2007. Occupational attachment and met expectations as predictors of retirement adjustment of naval officers. *Journal of Applied Social Psychology* 37 (8): 1697–1725.
- 152.Taylor, Mary, Caren Goldberg, Lynn Shore, Phillip Lipka. 2008. The effects of retirement expectations and social support on post-retirement adjustment: A longitudinal analysis. *Journal of Managerial Psychology* 23(4): 458-470.
- 153.Touhy, Theris i Kathleen Jett. 2014. *Ebersole and Hess' Gerontological Nursing and Healthy Aging*. Fourth edition. St. Louis, Missouri: Elsevier.
- 154.Tomek-Roksandić, Spomenka, Goran Perko, Diana Mihok, Hrvoje Radašević, Marija Škes i Ariana Vorko-Jović. 2003. *Živjeti zdravo aktivno produktivno starenje. 4. knjižica uputa za očuvanje funkcionalne sposobnosti u dubokoj starosti* (2): 3-31. Zagreb: Centar za gerontologiju Zavoda za javno zdravstvo.
- 155.van Dalen, Hendrik, Henkens Kčne i Mo Wang. 2015. Recharging or retiring older workers? Uncovering the age-based strategies of European employers. *Gerontologist* 55 (5): 814-824.

- 156.van den Berg, Tilja, Leo Elders i Alex Burdorf. 2010. Influence of Health and Work on Early Retirement. *Journal of Occupational and Environmental Medicine* 52(6): 576 – 583.
- 157.van der Heide, Iris, Rogier van Rijn, Suzan Robroek, Alex Burdorf i Karin Proper. 2013. Is retirement good for your health? A systematic review of longitudinal studies. *BMC Public Health* 13: 1-11.
- 158.van Solinge, Hanna i Ke`ne Henkens. 2005. Couples' adjustment to retirement: A multi-actor panel study. *Journal of Gerontology: Social Sciences* 60B(1): 11–20.
- 159.van Solinge, Hanna. 2007. A Longitudinal Study among Older Workers in the Netherlands. *Research on Aging* 29 (3): 225–256.
- 160.van Solinge, Hanna i Ke`ne Henkens. 2007. Involuntary Retirement: The Role of Restrictive Circumstances, Timing, and Social Embeddedness. *Journal of Gerontology* 62B (5): 295-303.
- 161.van Solinge, Hanna i Ke`ne Henkens. 2008. Adjustment to and Satisfaction With Retirement: Two of a Kind?. *Psychology and Aging* 23 (2): 422-434.
- 162.van Solinge, Hanna. 2012. Adjustment to retirement. U *The Oxford handbook of retirement*, ur. Mo Wang, 1-27. New York: Oxford University Press.
- 163.von Bonsdoff, Monika, Kenneth Shultz, Esko Leskinen i Judith Tansky. 2009. The choice between retirement and bridge employment: a continuity theory and life course perspective. *The International Journal of Aging and Human Development* 69 (2): 79–100.
- 164.von Bonsdoff, Monika i Juhani Ilmarinen. 2012. Continuity Theory and Retirement. U *The Oxford Handbook of Retirement*, ur. Mo Wang, 1-29. New York: Oxford University Press.
- 165.Yoon, Eunkyung i Stacey Kolomer. 2007. Refining the Measure and Dimensions of Social Values of Older People (SVOP). *Education Gerontology* 33 (8): 649-663.
- 166.Wang, Mo. 2007. Profiling retirees in the retirement transition and adjustment process: examining the longitudinal change patterns of retirees' psychological well-being. *Journal of Applied Psychology* 92 (2) 455-474.
- 167.Wang, Mo, Yujie Zhan, Songqi Liu i Kenneth Shultz. 2008. Antecedents of bridge employment: a longitudinal investigation. *Journal of Applied Psychology* 93 (4): 818–830.
- 168.Wang, Mo i Kenneth Shultz. 2010. Employee retirement: a review and recommendations for future investigation. *Journal of Management* 36 (1): 172-206.

169. Wang, Mo, Kène Henkens i Hanna van Solinge. 2011. Retirement Adjustment: A Review of Theoretical and Empirical Advancements. *American Psychologist* 66 (3): 204-213.
170. Wang, Mo. 2012. Health, fiscal, and psychological well-being in retirement. U *The Oxford handbook of work and aging*, ur. Walter Borman i Jerry Hedge, 1-28. New York: Oxford University Press.
171. Wang, Mo i Junqi Shi. 2014. Psychological Research on Retirement. *Annual Review of Psychology* 65: 1-25.
172. Warburton, Jeni i Nancye May Peel. 2008. Volunteering as a productive ageing activity: the association with fall-related hip fracture in later life. *European Journal of Ageing* 5: 129-136.
173. Ware, John, Kristin Snow, Mark Kosinski i Barbara Gandek. 1993. *SF-36 Health Survey, Manual and Interpretation Guide*. Boston: The Health Institute, New England Medical Center.
174. Warner, Schaie i Sherry Willis. 2001. *Psihologija odrasle dobi i starenja*. Prevela sa engleskog jezika Jasmikna Despot-Lučanin. Jastrebarsko: Naklada slap.
175. Warner-Smith, Penny, Jennifer Powers i Andrew Hampson. 2008. *Women's experiences of paid work and planning for retirement*. Australia: Department of Families, Community Services and Indigenous Affairs.
176. Wertheimer-Baletić, Alica. 2012. Demografski okviri radne snage u Hrvatskoj u prvoj polovici 21. Stoljeća. U *Razvojna strategija malog nacionalnog gospodarstva u globaliziranom svijetu*, ur. Gordan, Družić i Ivo Družić, 25-41. Zagreb: Ekonomski fakultet.
177. Wetzell, Martin, Oliver Huxhold i Clemens Tesch-Römer. 2015. Transition into retirement affects life satisfaction: Short- and long-term development depends on last labor market status and education. *Social Indicators Research* 125: 991–1009.
178. Wheaton, Felicia i Eileen Crimmins. 2012. The demography of aging and retirement. U *The Oxford handbook of retirement*, ur. Mo Wang, 1-29. New York: Oxford University Press.
179. World Health Organization. 2010. Definition of an older or elderly person. Geneva, Switzerland: WHO. Dostupno na: <http://www.wcpt.org/node/47941> (2. siječanj 2017).
180. United Nations. 2004. *World Population to 2300*. New York: Department of Economic and Social Affairs. Dostupno na:

<http://www.un.org/esa/population/publications/longrange2/WorldPop2300final.pdf> (2. siječanj 2017).

181. Wong, Jessica i Earl Joanne. 2009. Towards an integrated model of individual, psychosocial, and organizational predictors of retirement adjustment. *Journal of Vocational Behavior* 75 (1): 1–13.
182. Zhan, Yujie, Mo Wang, Songqi Liu i Kenneth Shultz. 2009. Bridge employment and retirees' health: A longitudinal investigation. *Journal of Occupational Health Psychology* 14(4): 374–389.
183. Zhan, Yujie, Mo Wang i Xiang Yao. 2013. Domain specific effects of commitment on bridge employment decisions: the moderating role of economic stress. *European Journal of Work and Organizational Psychology* 22 (3): 362-375.

PRILOZI

Prilog A: Informativni tekst o istraživanju za ravnatelje

Želimir Bertić

Vladana Desnice 15, 43 000 Bjelovar

mob: 098/1968-790

mail: bertic.z@gmail.com

Predmet: Dozvola za provođenje istraživanja

Poštovani,

student sam doktorskog znanstvenog studija Socijalne gerontologije na fakultetu Alma Mater Europea Europskog centra Maribor. Za potrebe doktorskog rada provodimo istraživanje kojim želimo doprinijeti boljem razumijevanju procesa prilagodbe na umirovljenje.

Svrha je istraživanja dobiti uvid u prepoznavanje čimbenika koji su povezani s prilagodbom na umirovljenje kod starijih osoba. Ovim istraživanjem želimo potaknuti nova razmišljanja i mogućnosti kako bi se osigurao starijim osobama fleksibilan rad ili različiti oblik dobrovoljnog rada unutar zajednice prema njihovim mogućnostima i koji bi imao pozitivan otisak na samog pojedinca i njegovu zajednicu.

Istraživanje je anonimno, a provodili bismo istraživanje prema vremenu kojem će odgovarati Vašim korisnicima. Istraživanje je namijenjeno za starije osobe od 65 i više godina koje nemaju teže kognitivne i psihofizičke bolesti (poput demencije, psihička oboljenja te potpuno nepokretne osobe).

Stoga Vas molim da mi dozvolite provođenje istraživanja u vašoj instituciji.

U nadi pozitivnog rješenja hvala i pozdrav,

(vlastoručni potpis)

Želimir Bertić

Prilozi:

1. informativni pristanak za sudjelovanje u istraživanju
2. anketni upitnik.

Prilog B: Informativni pristanak za sudjelovanje u istraživanju

ALMA MATER EUROPAEA

— Evropski center, Maribor —

INFORMIRANI PRISTANAK ZA SUDJELOVANJE U ISTRAŽIVANJU

Poštovani,

student sam 3. godine doktorskog znanstvenog studija Socijalne gerontologije na fakultetu Alma Mater Europea, Evropski centar Maribor. Za potrebe doktorskog rada provodimo istraživanje kojim želimo doprinijeti boljem razumijevanju proces prilagodbe na umirovljenje.

Naslov istraživanja:

Socijalni čimbenici prilagodbe na umirovljenje kod starijih osoba

Istraživači/ica:

Želimir Bertić

Svrha istraživanja:

Ovim istraživanjem želimo doprinijeti boljem razumijevanju proces prilagodbe na umirovljenje.

Sudjelovanje ispitanika:

Sudjelovanje ispitanika u ovom istraživanju će se sastojati od ispunjavanja anketnog upitnika koji se sastoji od šest dijelova vezanih u cilj i svrhu istraživanja. Upitnik se sastoji od tvrdnji koje se odnose na Vaš život u mirovini.

Mogući rizici i dobici

Nema rizika povezanih s ovim istraživanjem osim korištenja Vašeg dragocjenog vremena. Ne postoji također niti direktan (osobni) dobitak. Rezultati ovog istraživanja pomažu ispunjenu obrazovnih ciljeva.

Pravo na odbijanje i odustajanje

Kao što ste slobodno odabrali sudjelovati u studiji, također ste slobodni odustati u bilo kojem trenutku. Također možete odbiti odgovoriti na pitanja koja smatrate neugodnim.

Dostupni izvori informacija

Ukoliko imate kakvih pitanja slobodno pitajte. Ukoliko ćete imati dodatnih pitanja nakon intervjua možete kontaktirati istraživača/istraživačicu:

e-mail adresa: bertic.z@gmail.com mobitel: 098/1968790

Tajnost podataka:

Pristup svim podacima koji će se koristiti u ovom istraživanju imat će voditelj istraživanja. Nakon završetka istraživanja rezultate ćemo objaviti u znanstvenom časopisu bez navođenja identiteta ispitanika. Sve informacije koje podijelite tijekom istraživanja ostaju povjerljive.

Sudionik: _____

(ime i prezime)

Ja, niže potpisani potpisivanjem ovog obrasca potvrđujem da sam na meni prihvatljiv i zadovoljavajući način upoznat sa sadržajem i potencijalnim koristima istraživanja. Na moja pitanja je zadovoljavajuće odgovoreno i sve su nejasnoće razjašnjene. Razumijem da mogu uskratiti ili naknadno povući svoj pristanak u bilo kojem trenutku istraživanja, bez navođenja razloga i bez ikakvih posljedica po zdravstvenom ili pravnom pitanju. Mogu dobiti uvid u sve informacije prikupljene u svrhu istraživanja i biti izvješten o njegovom tijeku.

Svojim potpisom dajem pristanak za sudjelovanje u istraživanju pod nazivom:

Socijalni čimbenici prilagodbe na umirovljenje kod starijih osoba

U Bjelovaru, _____

(datum i godina)

(vlastoručni potpis sudionika)

Prilog C: Anketni upitnik

Poštovani,

student sam 3. godine doktorskog znanstvenog studija Socijalne gerontologije na fakultetu Alma Mater Europaea Europskog centra Maribor. Za potrebe doktorskog rada molim Vas da ispunite anketni upitnik te da slijedite upute i izrazite naklonost prema svim tvrdnjama. Anketa je anonimna, dobiveni podaci koristit će se u istraživačke svrhe, a preuzimamo odgovornost za čuvanje Vaših osobnih podataka. Za ispunjavanje ankete bit će vam potrebno odvojiti 15 minuta.

Hvala na suradnji!

Želimir Bertić

Datum anketiranja: _____

1. Upitnik općih podataka

Mjesto stanovanja: _____

SPOL		VAŠA DOB:	VAŠE ZANIMANJE PRIJE UMIROVLJENJA:
Muški	Ženski	_____ godina	_____
Bračni status (zaokružite): a) bračna/izvanbračna zajednica b) neoženjen/neoženjena c) razveden/razvedena d) udovac/udovica		Način stanovanja (zaokružite): a) živim sama/sam b) živim sa svojim supružnikom / partnerom c) živim s obitelji i ostalim članovima d) ostalim osobama/korisnicima	
Vaša razina obrazovanja (zaokružite): e) bez škole f) osnovna škola g) srednja škola h) viša škola i) visoka škola j) magisterij ili doktorat znanosti		Koliko dugo ste u mirovini? _____ godina	
Vrsta vašeg umirovljenja (zaokružite i dopunite): 1. REDOVNA STAROSNA MIROVINA koliko ste imali godina života: _____ 2. PRIJEVREMENA STAROSNA MIROVINA koliko ste imali godina života: _____ <u>Ako ste otišli u prijevremenu mirovinu, koji su razlozi odlaska:</u> a) poticaj poslodavca b) zdravstveni problemi c) poticaj zaposlenika d) ostalo navedite: _____ 3. OBITELJSKA MIROVINA - koliko ste imali godina života: _____ 4. INVALIDSKA MIROVINA - koliko ste imali godina života: _____ 5. BRANITELJSKA MIROVINA - koliko ste imali godina života: _____			

Koliki je Vaš mjesečni prihod?

- a) od 500 kn do 2000 kn
- b) od 2001 kn do 3500 kn
- c) od 3501 kn do 5000 kn
- d) više od 5001 kn

Ostalo: _____

2. Upitnik zdravstvenog statusa (SF-36)

Sada ću Vam postaviti nekoliko pitanja o Vašem zdravlju, te onome što radite. Čitajte polako, slijedite tekst i ponovite ako je potrebno. Zaokružite točne odgovore.

I. Općenito, biste li rekli da je Vaše zdravlje: (zaokružite jedan odgovor)

- 1. odlično
- 2. vrlo dobro
- 3. dobro
- 4. zadovoljavajuće
- 5. loše

II. U usporedbi s prošlom godinom, kako biste sada ocijenili svoje zdravlje?

(zaokružite jedan odgovor)

- 1. puno bolje nego prije godinu dana
- 2. malo bolje nego prije godinu dana
- 3. otprilike isto kao i prije godinu dana
- 4. malo lošije nego prije godinu dana
- 5. puno lošije nego prije godinu dana

III. Sljedeća pitanja se odnose na aktivnosti kojima se možda bavite tijekom jednog tipičnog dana.

Ograničava li Vas trenutno Vaše zdravlje u obavljanju tih aktivnosti?

Ako DA, u kojoj mjeri? (zaokružite jedan broj u svakom redu)

AKTIVNOSTI	DA puno	DA malo	NE nimalo
a) fizički naporne aktivnosti, kao što su trčanje, podizanje teških predmeta, sudjelovanje u naporim sportovima	1	2	3
b) umjereno naporne aktivnosti, kao što su pomicanje stola, vožnja biciklom, boćanje i sl.	1	2	3
c) podizanje ili nošenje torbe s namirnicama	1	2	3
d) uspinjanje uz stepenice (nekoliko katova)	1	2	3
e) uspinjanje uz stepenice (jedan kat)	1	2	3
f) saginjanje, klečanje ili pregibanje	1	2	3
g) hodanje više od 1 kilometra	1	2	3
h) hodanje oko pola kilometra	1	2	3
i) hodanje 100 metara	1	2	3
j) kupanje ili oblačenje	1	2	3

IV. Jeste li u protekla 4 tjedna u svom radu ili drugim redovitim dnevnim aktivnostima imali neki od sljedećih problema zbog svog fizičkog zdravlja?
(zaokružite jedan broj u svakom redu)

	DA	NE
a) skratili ste vrijeme provedeno u radu i drugim aktivnostima	1	2
b) obavili ste manje nego što ste željeli	1	2
c) niste mogli obavljati neke poslove ili druge aktivnosti	1	2
d) imali ste poteškoća pri obavljanju posla ili nekih drugih aktivnosti (npr. morali ste uložiti dodatni trud)	1	2

V. Jeste li u protekla 4 tjedna imali neke od dolje navedenih problema na poslu ili pri obavljanju nekih drugih svakodnevnih aktivnosti zbog bilo kakvih emocionalnih problema (npr. osjećaj depresije ili tjeskobe)?
(zaokružite jedan broj u svakom redu)

	DA	NE
a) skratili ste vrijeme provedeno u radu i drugim aktivnostima	1	2
b) obavili ste manje nego što ste željeli	1	2
c) niste obavili posao ili druge aktivnosti onako pažljivo kao obično	1	2

VI. U kojoj su mjeri u protekla 4 tjedna Vaše fizičko zdravlje ili Vaši emocionalni problemi utjecali na Vaše uobičajene društvene aktivnosti u obitelji, s prijateljima, susjedima ili drugim ljudima? (zaokružite jedan odgovor)

1. uopće ne
2. u manjoj mjeri
3. umjereno
4. prilično
5. izrazito

VII. Kakve ste tjelesne bolove imali u protekla 4 tjedna? (zaokružite jedan odgovor)

1. nikakve
2. vrlo blage
3. blage
4. umjerene
5. teške
6. vrlo teške

VIII. U kojoj su Vas mjeri ti bolovi u protekla 4 tjedna ometali na Vašem uobičajenom radu (uključujući rad izvan kuće i kućne poslove)? (zaokružite jedan odgovor)

1. uopće ne
2. malo
3. umjereno
4. prilično
5. izrazito

IX. Sljedeća pitanja govore o tome kako se osjećate i kako ste se osjećali u protekla 4 tjedna. Molim Vas da za svako pitanje odaberete po jedan odgovor koji će najbliže odrediti kako ste se osjećali.

Koliko ste se vremena u protekla 4 tjedna: (zaokružite jedan odgovor u svakom redu)

	stalno	skoro uvijek	dobar dio vremena	povremeno	rijetko	nikada
a) osjećali puni života?	1	2	3	4	5	6
b) bili vrlo nervozni?	1	2	3	4	5	6
c) osjećali tako potištenim da Vas ništa nije moglo razvedriti?	1	2	3	4	5	6
d) osjećali spokojnim i mirnim?	1	2	3	4	5	6
e) bili puni energije?	1	2	3	4	5	6
f) osjećali malodušnim i tužnim?	1	2	3	4	5	6
g) osjećali iscrpljenim?	1	2	3	4	5	6
h) bili sretni?	1	2	3	4	5	6
i) osjećali umornim?	1	2	3	4	5	6

X. Koliko su Vas vremena u protekla 4 tjedna Vaše fizičko zdravlje ili emocionalni problemi ometali u društvenim aktivnostima (npr. posjete prijateljima, rodbini itd.)? (zaokružite jedan odgovor)

1. stalno
2. skoro uvijek
3. povremeno
4. rijetko
5. nikada

XI. Koliko je u Vašem slučaju TOČNA ili NETOČNA svaka od dolje navedenih tvrdnji? (zaokružite jedan odgovor u svakom redu)

	potpuno točno	uglavnom točno	ne znam	uglavnom netočno	potpuno netočno
a) čini mi se da se razbolim lakše nego drugi ljudi	1	2	3	4	5
b) zdrav sam kao i bilo tko drugi koga poznajem	1	2	3	4	5
c) mislim da će mi se zdravlje pogoršati	1	2	3	4	5
d) zdravlje mi je odlično	1	2	3	4	5

3. Indeks socijalne uključenosti u zajednici

Molimo Vas da pažljivo pročitate i da zaokružite vaš odgovor. Možete zaokružiti i navesti više odgovora.

Da li se bavite trenutno sa nekim od navedenih aktivnosti? Brojevi imaju sljedeće značenje:

1	2	3	4	5
Ne bavim se	Povremeno se bavim	Često se bavim	Vrlo često se bavim	Stalno – redovito se bavim

AKTIVNOST	OCJENA	NAVEDITE NAZIV AKO SE BAVITE (aktivnosti, udruge i dr...)
Humanitarni rad	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Volontiranje	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Honorarni rad (kućna radinost, fuševi)	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Hobiji (planinarenje, uzgajanje cvijeća, izrada nakita i dr.)	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Član udruge (Pjevački zbor, plesni zbor...)	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Obitelj (kuhanje, čišćenje, čuvanje unuka i dr.)	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Klub/sindikata umirovljenika	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Čitaonice – knjižnice	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Sportske rekreativne aktivnosti (trčanje, vježbanje i dr.)	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Kreativne aktivnosti (radionica oslikavanja, izrada nakita i dr.)	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Kulturno – Edukacijske aktivnosti (predavanja, radionice i dr.)	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
Zabavne aktivnosti (društvene igre: kartanje, tombola, pikado i dr.)	1 - 2 - 3 - 4 - 5	

4. Ljestvica zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja

Upitnik koji slijedi sastoji se od određenih tvrdnji koje se odnose na Vaš život u mirovini. Molimo Vas da pažljivo pročitate svaku tvrdnju i da što iskrenije ocijenite.

Označite koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama, na skali sa ocjenama 1 do 5.				
Koliko ste zadržali aktivnosti koje ste radili prije umirovljenja, a radite ih još uvijek nakon umirovljenja?				
1	2	3	4	5
Malo		Srednje		Puno
Koliko ste uveli/započeli novih aktivnosti nakon umirovljenja?				
1	2	3	4	5
Malo		Srednje		Puno
Kada bi se usporedili sa vašim vršnjacima: Kako bi ocijenili/usporedili vaše aktivnosti, obaveze koje svakodnevno radite?				
1	2	3	4	5
Slabo aktivan/na		Srdnje aktivan/na		Vrlo aktivan/na

5. Skala socijalne podrške

Ispred Vas se nalaze tvrdnje koje se odnose na Vašu obitelj i prijatelje. Uz svaku tvrdnju nalazi se skala od pet stupnjeva na kojoj trebate označiti koliko se slažete sa svakom od tvrdnji. Brojevi imaju sljedeće značenje:

	1	2	3	4	5
	Uopće se ne slažem s tvrdnjom	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem s tvrdnjom
1.	Vrlo sam blizak sa svojom obitelji.				1 2 3 4 5
2.	Ako trebam posuditi neku manju svotu novca, mogu računati na to da će mi tu svotu novca posuditi član obitelji.				1 2 3 4 5
3.	Moja me obitelj previše kritizira.*				1 2 3 4 5
4.	Moja me obitelj savjetuje i pruža mi podršku kada mi je to potrebno.				1 2 3 4 5
5.	Ponekad osjećam da me obitelj ne voli istinski.*				1 2 3 4 5
6.	Moja mi obitelj pruža praktičnu pomoć.				1 2 3 4 5
7.	Moja obitelj prepoznaje važnost stvari koje činim za njih				1 2 3 4 5
8.	Kada imam osobnih problema, mogu računati na pomoć svoje obitelji.				1 2 3 4 5
9.	Postoji najmanje jedan član moje obitelji kojem mogu povjeriti svoje intimne osjećaje.				1 2 3 4 5
10.	Kada bih bio bez novaca, obitelj bi mi priskočila u pomoć.				1 2 3 4 5
11.	Često se osjećam bolje nakon razgovora sa članovima svoje obitelji.				1 2 3 4 5
12.	Moja obitelj me savjetuje kada trebam donijeti neku važnu odluku.				1 2 3 4 5
13.	Moja me obitelj razumije.				1 2 3 4 5
14.	Ako mi se pokvari auto, ne mogu računati na to da će mi netko				1 2 3 4 5

	od članova obitelji doći pomoći.*				
15.	Postoji najmanje jedan član moje obitelji koji mi izražava svoju naklonost.	1	2	3	4 5
16.	Moja obitelj mi daje dobre savjete kada imam osobnih problema.	1	2	3	4 5
17.	Moja obitelj pokazuje da im je stalo do mene.	1	2	3	4 5
18.	Ako se radi o nečem hitnom, mogu računati na to da će mi članovi obitelji pružiti praktičnu pomoć.	1	2	3	4 5
19.	Često dobivam komplimente od svoje obitelji.	1	2	3	4 5
20.	Moja mi obitelj nije od pomoći kada imam osobnih problema.*	1	2	3	4 5
21.	Osjećam da me obitelj voli.	1	2	3	4 5
22.	Postoji najmanje jedan član obitelji koji će mi ponuditi pomoć iako je ne tražim.	1	2	3	4 5
23.	Često imam osjećaj da moja obitelj zanemaruje moje napore.*	1	2	3	4 5
24.	Kada trebam savjet, mogu se obratiti svojoj obitelji.	1	2	3	4 5
25.	Razgovaram sa svojom obitelji o stvarima koje su mi zaista važne.	1	2	3	4 5
26.	Moja me obitelj neće napustiti iako upadnem u teškoće.	1	2	3	4 5
27.	Moja me obitelj pohvali kada nešto uradim dobro.	1	2	3	4 5
28.	Postoji najmanje jedan član obitelji koji mi pomaže suočavati se sa svakodnevnim životnim problemima	1	2	3	4 5
29.	Vrlo sam blizak sa svojim prijateljima.	1	2	3	4 5
30.	Ako trebam posuditi neku manju svotu novca, mogu računati na to da će mi tu svotu novca posuditi prijatelj.	1	2	3	4 5
31.	Moji me prijatelji previše kritiziraju.*	1	2	3	4 5
32.	Moji me prijatelji savjetuju i pružaju mi podršku kada mi je to potrebno.	1	2	3	4 5
33.	Ponekad osjećam da me prijatelji ne voli istinski.*	1	2	3	4 5
34.	Moja mi prijatelji pružaju praktičnu pomoć.	1	2	3	4 5
35.	Moji prijatelji prepoznaju važnost stvari koje činim za njih	1	2	3	4 5
36.	Kada imam osobnih problema, mogu računati na pomoć svojih prijatelja.	1	2	3	4 5
37.	Postoji najmanje jedan prijatelj kojem mogu povjeriti svoje intimne osjećaje.	1	2	3	4 5
38.	Kada bih bio bez novaca, moji prijatelji bi mi priskočili u pomoć.	1	2	3	4 5
39.	Često se osjećam bolje nakon razgovora sa svojim prijateljima.	1	2	3	4 5
40.	Moji prijatelji me savjetuje kada trebam donijeti neku važnu odluku.	1	2	3	4 5
41.	Moji me prijatelji razumiju.	1	2	3	4 5
42.	Ako mi se pokvari auto, ne mogu računati na to da će mi prijatelj doći pomoći.*	1	2	3	4 5
43.	Postoji najmanje jedan prijatelj koji mi izražava svoju naklonost.	1	2	3	4 5
44.	Moji mi daju dobre savjete kada imam osobnih problema.	1	2	3	4 5
45.	Moji prijatelji pokazuju da im je stalo do mene.	1	2	3	4 5
46.	Ako se radi o nečem hitnom, mogu računati na to da će mi prijatelj pružiti praktičnu pomoć.	1	2	3	4 5
47.	Često dobivam komplimente od svojih prijatelja.	1	2	3	4 5

48.	Moji mi prijatelji nisu od pomoći kada imam osobnih problema.*	1	2	3	4	5
49.	Osjećam da me prijatelji vole.	1	2	3	4	5
50.	Postoji najmanje jedan prijatelj koji će mi ponuditi pomoć iako je ne tražim.	1	2	3	4	5
51.	Često imam osjećaj da moji prijatelji zanemaruju moje napore.*	1	2	3	4	5
52.	Kada trebam savjet, mogu se obratiti svojim prijateljima.	1	2	3	4	5
53.	Razgovaram sa svojim prijateljima o stvarima koje su mi zaista važne.	1	2	3	4	5
54.	Moji me prijatelji neće napustiti iako upadnem u teškoće.	1	2	3	4	5
55.	Moji me prijatelji pohvale kada nešto uradim dobro.	1	2	3	4	5
56.	Postoji najmanje jedan prijatelj koji mi pomaže suočavati se sa svakodnevnim životnim problemima	1	2	3	4	5

6. Upitnik faktora prilagodbe na umirovljenje - MIR

Upitnik koji slijedi sastoji se od određenih tvrdnji koje se odnose na Vaš život u mirovini. Molimo Vas da pažljivo pročitate svaku tvrdnju i da što iskrenije odgovorite u kojem se stupnju određene tvrdnje odnosi ili ne odnosi na Vas. Odgovorite tako da zaokružite odgovarajući broj ispod navedene tvrdnje. Brojevi imaju sljedeće značenje:

1	2	3	4	5
U potpunosti se ne odnosi na mene	Uglavnom se odnosi na mene	Niti se odnosi niti se ne odnosi na mene	Uglavnom se odnosi na mene	U potpunosti se odnosi na mene

1.	Imam aktivnosti s kojima se često bavim.	1	2	3	4	5
2.	U mirovini se bavim aktivnostima za koje prije nisam imao/la vremena.	1	2	3	4	5
3.	Čitao/la sam stručne knjige o umirovljenju.	1	2	3	4	5
4.	Raspitivao/la sam se o pravima umirovljenja prije umirovljenja.	1	2	3	4	5
5.	Nakon umirovljenja sam mnogo sretniji/a nego dok sam radilo/la.	1	2	3	4	5
6.	U mirovini sam uspješniji/a nego što sam mislio/la da ću biti dok sam radio/la.	1	2	3	4	5
7.	Nezadovoljan/na sam svojom financijskom situacijom. (R)	1	2	3	4	5
8.	U mirovini više vremena posvećujem svojoj obitelji.	1	2	3	4	5
9.	Mislim da način na koji državne institucije tretiraju umirovljenike nije pravedan.	1	2	3	4	5
10.	Prije umirovljenja sam pričao/la s prijateljima umirovljenicima o životu u mirovini.	1	2	3	4	5
11.	Mislim da bi umirovljenici trebali imati više povlastica.	1	2	3	4	5
12.	Otkad sam u mirovini osjećam se beskorisno. (R)	1	2	3	4	5
13.	Bavim se aktivnostima koje će u budućnosti materijalno doprinijeti mojoj obitelji.	1	2	3	4	5
14.	Bavljenje aktivnostima predstavlja mi zadovoljstvo.	1	2	3	4	5
15.	Zaposlenje me odvajalo od obitelji.	1	2	3	4	5
16.	Razmišljao/la sam o tome kako ću provoditi slobodno	1	2	3	4	5

	vrijeme u mirovini.	
17.	Nisam više sposoban/na i fizički moćan kao dok sam radila/o.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
18.	Aktivnosti kojima se bavim meni osobno materijalno (financijski) doprinose.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
19.	Bavim se aktivnostima kojima sam se htio/htjela baviti dok sam radila/o.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
20.	Nakon što sam obolio/la, promijenio/la sam dosadašnji način ishrane.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
21.	Zadovoljan/na sam svojom financijskom situacijom.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
22.	Moje aktivnosti ispunjavaju mi slobodno vrijeme.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
23.	Razočaran sam odnosom čitavog društva prema umirovljenicima.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
24.	Važno mi je da u mojim aktivnostima sudjeluju i meni bliske osobe.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
25.	Prije umirovljenja sam pratio/la promjene u radnom zakonodavstvu koje se odnosi na umirovljenička prava.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
26.	Od umirovljenja imam bolje odnose sa svojim ukućanima.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
27.	Moj dnevni raspored rada odvija se uvijek na isti način.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
28.	Od umirovljenja teško mi je naći zadovoljavajuću dnevnu rutinu. (R)	1 - 2 - 3 - 4 - 5
29.	Mislim da za mene više nisu važne nikakve odgovornosti.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
30.	Zadovoljan/na sam načinom na koji provodim svoje slobodno vrijeme.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
31.	Zbog zdravstvenih problema ne mogu raditi stvari koje bih željeo/la.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
32.	Prije odlaska u mirovinu savjetovao/la sam se sa stručnim osobama.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
33.	Život u mirovini mi je manje stresan, nego dok sam radio/la.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
34.	Neposredno prije umirovljenja, počeo/la sam pratiti emisije na TV-u i čitati članke u novinama čiji sadržaj je bio namijenjen umirovljenicima.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
35.	Ostvarili su mi se planovi koje sam imao/la za svoj umirovljenički život.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
36.	Spreman/na sam baviti se aktivnostima kojima se nikad nisam bavio/la.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
37.	Bavljenje aktivnostima predstavlja mi obavezu.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
38.	Umirovljenje sam doživio/la kao odmor za zasluženi rad.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
39.	Otkad sam u mirovini osjećam da se moram prilagoditi prilikama i situacijama koje je donijela mirovina.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
40.	Nakon što se odmorim od profesionalnog života, započet ću s novim aktivnostima.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
41.	Imam aktivnosti kojima se svakodnevno posvećujem i bavim.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
42.	Zbog smanjenih prihoda počeo/la sam se baviti novim aktivnostima.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
43.	Moja glavna svakodnevna preokupacija je osobno zdravlje.	1 - 2 - 3 - 4 - 5
44.	Otkad sam u mirovini osjećam da se moram pomiriti s prilikama i situacijama koje je donijela mirovina.	1 - 2 - 3 - 4 - 5

TABLE 6.2 ROLE-PHYSICAL: VERBATIM ITEMS AND SCORING INFORMATION

Verbatim Items

4a. Cut down the amount of time you spent on work or other activities

4b. Accomplished less than you would like

4c. Were limited in the kind of work or other activities

4d. Had difficulty performing the work or other activities (for example, it took extra effort)

Precoded and Final Values for Items 4a - 4d

<u>Response Choices</u>	<u>Precoded Item Value</u>	<u>Final Item Value</u>
Yes	1	1
No	2	2

Scale Scoring

Compute the simple algebraic sum of the final item values as shown in Table 6.11. See text for handling of missing item responses. This scale is scored so that a high score indicates better Role-Physical functioning.

Note. Precoded values are as shown on the appended form. This scale does not require recoding of items prior to computation of the scale score.

Izvor: Ware i sur. 1993.

TABLE 6.11 BODILY PAIN: VERBATIM ITEMS AND SCORING INFORMATION

Verbatim Items			
7.	How much bodily pain have you had during the past 4 weeks ?		
8.	During the past 4 weeks , how much did pain interfere with your normal work (including both work outside the home and housework)?		
Precoded and Final Values for Item 7			
Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value	
None	1	6.0	
Very mild	2	5.4	
Mild	3	4.2	
Moderate	4	3.1	
Severe	5	2.2	
Very severe	6	1.0	
Scoring for Item 8 — if both Items 7 and 8 are answered			
Response Choices	If Item 8 Precoded Item Value	and Item 7 Precoded Item Value	then Item 8 Final Item Value
Not at all	1	1	6
Not at all	1	2 through 6	5
A little bit	2	1 through 6	4
Moderately	3	1 through 6	3
Quite a bit	4	1 through 6	2
Extremely	5	1 through 6	1
Scoring for Item 8 — if Item 7 is not answered			
Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value	
Not at all	1	6.0	
A little bit	2	4.75	
Moderately	3	3.5	
Quite a bit	4	2.25	
Extremely	5	1.0	
Scale Scoring			
Compute the simple algebraic sum of final item values as shown in Table 6.11. See text for handling of missing item responses. This scale is scored positively so that a high score indicates lack of bodily pain.			
<i>Note.</i> Precoded values are as shown on the appended form. This scale requires recoding of both items prior to computation of the scale score.			

Izvor: Ware i sur. 1993.

TABLE 6.4 GENERAL HEALTH: VERBATIM ITEMS AND SCORING INFORMATION

Verbatim Items			
1. In general, would you say your health is:			
11a. I seem to get sick a little easier than other people			
11b. I am as healthy as anybody I know			
11c. I expect my health to get worse			
11d. My health is excellent			
Precoded and Final Values for Items 1 & 11a-11d			
Item 1	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	Excellent	1	5.0
	Very good	2	4.4
	Good	3	3.4
	Fair	4	2.0
	Poor	5	1.0
Items 11a & 11c	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	Definitely True	1	1
	Mostly True	2	2
	Don't Know	3	3
	Mostly False	4	4
	Definitely False	5	5
Items 11b & 11d	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	Definitely True	1	5
	Mostly True	2	4
	Don't Know	3	3
	Mostly False	4	2
	Definitely False	5	1
Scale Scoring			
Compute the simple algebraic sum of the final item values as shown in Table 6.11. See text for handling of missing item responses. This scale is scored so that a high score indicates better general health perceptions.			
<i>Note.</i> Precoded values are as shown on the appended form. This scale requires recoding of three items prior to computation of the scale score.			

Izvor: Ware i sur. 1993.

TABLE 6.5 VITALITY: VERBATIM ITEMS AND SCORING INFORMATION

Verbatim Items

- 9a. Did you feel full of pep?
 9e. Did you have a lot of energy?
 9g. Did you feel worn out?
 9i. Did you feel tired?

Precoded and Final Values for Items 9a, 9e, 9g, & 9i

Items 9a & 9e	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	All of the time	1	6
	Most of the time	2	5
	A good bit of the time	3	4
	Some of the time	4	3
	A little of the time	5	2
	None of the time	6	1
Items 9g & 9i	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	All of the time	1	1
	Most of the time	2	2
	A good bit of the time	3	3
	Some of the time	4	4
	A little of the time	5	5
	None of the time	6	6

Scale Scoring

Compute the simple algebraic sum of the final item values as shown in Table 6.11. See text for handling of missing item responses. This scale is scored so that a high score indicates more vitality.

Note. Precoded values are as shown on the appended form. This scale requires recoding of two items prior to computation of the scale score.

Izvor: Ware i sur. 1993.

TABLE 6.6 SOCIAL FUNCTIONING: VERBATIM ITEMS AND SCORING INFORMATION

Verbatim Items

6. During the past 4 weeks, to what extent has your physical health or emotional problems interfered with your normal social activities with family, friends, neighbors, or groups?

10. During the past 4 weeks, how much of the time has your physical health or emotional problems interfered with your social activities (like visiting with friends, relatives, etc.)?

Precoded and Final Values for Items 6 & 10

Item 6	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	Not at all	1	5
	Slightly	2	4
	Moderately	3	3
	Quite a bit	4	2
	Extremely	5	1

Item 10	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	All of the time	1	1
	Most of the time	2	2
	Some of the time	3	3
	A little of the time	4	4
	None of the time	5	5

Scale Scoring

Compute the simple algebraic sum of the final item values as shown in Table 6.11. See text for handling of missing item responses. This scale is scored so that a high score indicates better social functioning.

Note. Precoded values are as shown on the appended form. This scale requires recoding of one item prior to computation of the scale score.

Izvor: Ware i sur. 1993.

TABLE 6.7 ROLE-EMOTIONAL: VERBATIM ITEMS AND SCORING INFORMATION

Verbatim Items

- 5a. Cut down the amount of time you spent on work or other activities
- 5b. Accomplished less than you would like
- 5c. Didn't do work or other activities as carefully as usual

Precoded and Final Values for Items 5a - 5c

Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
Yes	1	1
No	2	2

Scale Scoring

Compute the simple algebraic sum of the final item values as shown in Table 6.11. See text for handling of missing item responses. This scale is scored so that a high score indicates better Role-Emotional functioning.

Note. Precoded values are as shown on the appended form. This scale does not require recoding of items prior to computation of the scale score.

Izvor: Ware i sur. 1993.

TABLE 6.11
 SF-36 Health Survey: Depression Subscale (SF-36D) Item Descriptions and Item Values

Verbatim Items			
9b.	Have you been a very nervous person?		
9c.	Have you felt so down in the dumps that nothing could cheer you up?		
9d.	Have you felt calm and peaceful?		
9f.	Have you felt downhearted and blue?		
9h.	Have you been a happy person?		
Precoded and Final Values for Items 9b, 9c, 9d, 9f, & 9h			
Items 9b, 9c, & 9f	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	All of the time	1	1
	Most of the time	2	2
	A good bit of the time	3	3
	Some of the time	4	4
	A little of the time	5	5
	None of the time	6	6
Items 9d & 9h	Response Choices	Precoded Item Value	Final Item Value
	All of the time	1	6
	Most of the time	2	5
	A good bit of the time	3	4
	Some of the time	4	3
	A little of the time	5	2
	None of the time	6	1

Scale Scoring

Compute the simple algebraic sum of the final item values as shown in Table 6.11. See the text for handling of missing item responses. This scale is scored so that a high score indicates better mental health.

Note. Precoded values are as shown on the appended form. This scale requires recoding of two items prior to computation of the scale score.

Izvor: Ware i sur. 1993.

TABLE 6.10 MEAN CURRENT HEALTH SCORES FOR RESPONDENTS CHOOSING EACH LEVEL OF SF-36 ITEM 1

Response to Item 1	Mean Current Health		Recommended Scoring	
	Screening Sample (N=18,573)	Baseline Sample (N=3,054)	1-5 Scale	0-100 Scale
Excellent	87.9	86.9	5.0	100
Very good	75.5	75.4	4.4	84
Good	57.6	55.9	3.4	61
Fair	30.0	30.6	2.0	25
Poor	10.8	10.8	1.0	0

Note. Adapted from "Preliminary tests of a 6-item general health survey: A patient application" by J.E. Ware, E.C. Nelson et al., 1992, in A.L. Stewart & J.E. Ware (Eds.), *Measuring functioning and well-being: The Medical Outcomes Study approach* (p. 299). Durham, NC: Duke University Press.

screening sample. The result is a very high 0.70 correlation with the sum of the other four items in the GH scale.

Bodily Pain Items. The scoring rules recommended for the Bodily Pain (BP) scale were based on three considerations: (1) the items offer both different numbers and different content of response choices, (2) administration of Item 8 depended on the response to an item like Item 7 in the MOS, and (3) empirical studies indicate that recalibration of Item 7 is necessary to achieve a linear fit with the scale score and with other measures of bodily pain.

As shown in Table 6.3, the two bodily pain items offer an unequal number of response choices (six for Item 7 and five for Item 8). As a result, their variances are not equal, as required for a summated rating scale. Further, in all MOS studies published to date, Item 8 was administered (following a skip pattern) only to those respondents reporting at least some pain. Although the MOS skip pattern has been dropped to make the SF-36 easier to administer, the dependence between responses must be taken into account to compare results from new studies with published studies.

The recommended recoding of the first response choice for Item 8 on the basis of the response to Item 7 solves two problems. First, it converts Item

Izvor: Ware i sur. 1993.

TABLE 6.II FORMULAS FOR SCORING AND TRANSFORMING SCALES

Scale	Sum Final Item Values (after recoding items as in Tables 6.1-6.8)	Lowest and highest possible raw scores	Possible raw score range
Physical Functioning	3a+3b+3c+3d+3e+3f+3g+3h+3i+3j	10, 30	20
Role-Physical	4a+4b+4c+4d	4, 8	4
Bodily Pain	7+8	2, 12	10
General Health	1+11a+11b+11c+11d	5, 25	20
Vitality	9a+9e+9g+9i	4, 24	20
Social Functioning	6+10	2, 10	8
Role-Emotional	5a+5b+5c	3, 6	3
Mental Health	9b+9c+9d+9f+9h	5, 30	25

Formula and example for transformation of raw scale scores

$$\text{Transformed Scale} = \left[\frac{(\text{Actual raw score} - \text{lowest possible raw score})}{\text{Possible raw score range}} \right] \times 100$$

Example: A Physical Functioning raw score of 21 would be transformed as follows:

$$\left[\frac{(21 - 10)}{20} \right] \times 100 = 55$$

Where lowest possible score = 10 and possible raw score range = 20

Izvor: Ware i sur. 1993.

Prilog E: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika

Tablica 23: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na spol ispitanika.

FAZE	SPOL		Statistic	Std. error	SPOL		Statistic	Std. error
Faza pripreme	muški	Mean	23,07	1,741	ženski	Mean	22,61	,588
		Median	26,0			Median	26	
		Variance	67,2			Variance	58,527	
		SD	8,08			SD	7,65	
		Minimum	7,00			Minimum	7	
		Maximum	35,00			Maximum	34	
		Range	28,00			Range	27	
		Interquartile Range	12,00			Interquartile Range	13	
		Skewness	-,491	,222		Skewness	-,466	,181
		Kurtosis	-1,013	,440		Kurtosis	-1,035	,359
Faza medenog mjeseca	muški	Mean	19,47	,639,	ženski	Mean	19,3	,492
		Median	21			Median	21	
		Variance	48,64			Variance	43,84	
		SD	6,97			SD	6,62	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	23	
		Interquartile Range	13			Interquartile Range	11	
		Skewness	-,589	,222		Skewness	-,583	,181
		Kurtosis	-,880	,440		Kurtosis	-,864	,359
Faza razočaranja	muški	Mean	11,798	,272	ženski	Mean	12,52	,161
		Median	13			Median	13	
		Variance	8,84			Variance	4,729	
		SD	2,97			SD	2,17	
		Minimum	3			Minimum	5	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	10	
		Interquartile Range	4			Interquartile Range	2	
		Skewness	-,987	,222		Skewness	-1,117	,181
		Kurtosis	,250	,440		Kurtosis	1,43	,359
Faza stabilnosti	muški	Mean	50,11	1,63	ženski	Mean	50,994	1,327
		Median	56			Median	60	
		Variance	316,42			Variance	318,96	
		SD	17,78			SD	17,85	
		Minimum	18			Minimum	15	
		Maximum	70			Maximum	70	
		Range	52			Range	55	
		Interquartile Range	31			Interquartile Range	29	
		Skewness	-,545	,222		Skewness	-,655	,181
		Kurtosis	-1,267	,440		Kurtosis	-1,115	,359
Terminalna faza	muški	Mean	21,44	1,008	ženski	Mean	20,92	,883
		Median	20			Median	15	
		Variance	121,147			Variance	141,18	
		SD	11,006			SD	11,88	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	40	
		Range	32			Range	32	
		Interquartile Range	21			Interquartile Range	22,50	
		Skewness	-,152	,222		Skewness	-,255	,181

		Kurtosis	-1,563	,440		Kurtosis	-1,663	,359
Faza radne reaktivacije	muški	Mean	10,638	,334	ženski	Mean	10,817	,256
		Median	10			Median	10	
		Variance	13,3			Variance	11,917	
		SD	3,646			SD	3,45	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	20			Maximum	29	
		Range	14			Range	23	
		Interquartile Range	5			Interquartile Range	3	
		Skewness	,798	,222		Skewness	1,785	,181
		Kurtosis	-,187	,440		Kurtosis	4,871	,359

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 26: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na bračni status.

FAZE	Bračno stanje		Statistic	Std. error	Bračno stanje		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Bračna/ izvan bračna zajednica	Mean	26,08	,48	Neoženjen/ neudane	Mean	17,2	3,78
		Median	28			Median	18	
		Variance	36,63			Variance	71,7	
		SD	6,05			SD	8,46	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	35			Maximum	30	
		Range	28			Range	23	
		Interquartile Range	4			Interquartile Range	14	
		Skewness	-1,348	,192		Skewness	,661	,913
		Kurtosis	1,551	,383		Kurtosis	1,235	2
	Razveden/ razvedena	Mean	17,82	1,11	Udovac/ udovica	Mean	19,51	,809
		Median	18			Median	19	
		Variance	36,14			Variance	70,1	
		SD	6,01			SD	8,37	
		Minimum	9			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	33	
		Range	24			Range	26	
		Interquartile Range	7			Interquartile Range	16	
Skewness	,789	,434	Skewness	,214	,234			
Kurtosis	,608	,845	Kurtosis	-1,304	,463			
Faza medenog mjeseca	Bračna/ izvan bračna zajednica	Mean	22,58	,346	Neoženjen/ neudane	Mean	16,2	3,72
		Median	22			Median	15	
		Variance	19,05			Variance	69,2	
		SD	4,36			SD	8,31	
		Minimum	7			Minimum	6	
		Maximum	30			Maximum	28	
		Range	23			Range	22	
		Interquartile Range	6			Interquartile Range	15	
		Skewness	-,968	,192		Skewness	,408	,913
		Kurtosis	1,447	,383		Kurtosis	,023	2
	Razveden/ razvedena	Mean	13,37	1,2	Udovac/ udovica	Mean	16,37	,695
		Median	11			Median	17	
		Variance	41,81			Variance	51,7	
		SD	6,46			SD	7,19	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	24			Maximum	29	
		Range	18			Range	23	

		Interquartilni Range	12,5			Interquartilni Range	13		
		Skewness	,379	,434		Skewness	,11	,234	
		Kurtosis	-1,437	,845		Kurtosis	-1,489	,463	
Faza stabilnosti	Bračna/ izvan bračna zajednica	Mean	60,64	,855	Neoženjen/ neudane	Mean	39,2	7,12	
		Median	65			Median	38		
		Variance	116,47			Variance	253,7		
		SD	10,79			SD	15,92		
		Minimum	24			Minimum	23		
		Maximum	70			Maximum	65		
		Range	46			Range	42		
		Interquartilni Range	10			Interquartilni Range	26		
		Skewness	-1,686	,192		Skewness	1,252	,913	
	Kurtosis	2,174	,383	Kurtosis	2,082	2			
		Razveden/ razvedena	Mean	34,41	2,87	Udovac/ udovica	Mean	40,72	1,73
			Median	25			Median	42	
			Variance	239,75			Variance	320,48	
			SD	15,48			SD	17,9	
			Minimum	19			Minimum	15	
			Maximum	70			Maximum	69	
			Range	51			Range	54	
			Interquartilni Range	23,5			Interquartilni Range	37	
	Skewness		,916	,434	Skewness		,182	,234	
	Kurtosis	-,252	,845	Kurtosis	-1,546	,463			
Faza razočaranja	Bračna/ izvan bračna zajednica	Mean	11,88	,194	Neoženjen/ neudane	Mean	11,4	1,43	
		Median	12			Median	11		
		Variance	6,043			Variance	10,3		
		SD	2,45			SD	3,2		
		Minimum	3			Minimum	7		
		Maximum	15			Maximum	15		
		Range	12			Range	8		
		Interquartilni Range	2			Interquartilni Range	6		
		Skewness	-1,17	,192		Skewness	-,299	,913	
	Kurtosis	1,179	,383	Kurtosis	-1,021	2			
		Razveden/ razvedena	Mean	12,344	,566	Udovac/ udovica	Mean	12,77	,233
			Median	13			Median	13	
			Variance	9,3			Variance	5,85	
			SD	3,05			SD	2,41	
			Minimum	3			Minimum	5	
			Maximum	15			Maximum	15	
			Range	12			Range	10	
			Interquartilni Range	4			Interquartilni Range	3	
	Skewness		-1,439	,434	Skewness		-1,267	,234	
	Kurtosis	2,04	,845	Kurtosis	1,288	,463			
Terminalna faza	Bračna/ izvan bračna zajednica	Mean	15,23	,687	Neoženjen/ neudane	Mean	25,4	4,34	
		Median	12			Median	25		
		Variance	75,23			Variance	94,3		
		SD	8,67			SD	9,71		
		Minimum	8			Minimum	12		
		Maximum	36			Maximum	37		
		Range	28			Range	25		
		Interquartilni Range	12			Interquartilni Range	18		
		Skewness	1,097	,192		Skewness	-,293	,913	
	Kurtosis	-,277	,383	Kurtosis	-,603	2			
		Razveden/ razvedena	Mean	30,17	1,70	Udovac/ udovica	Mean	27,24	1,07
			Median	33			Median	31	
			Variance	84,5			Variance	123,77	
			SD	9,19			SD	11,12	
			Minimum	8			Minimum	8	

Faza radne reaktivacije		Maximum	40		udovica	Maximum	40	
		Range	32			Range	32	
		Interquartile Range	10,5			Interquartile Range	21	
		Skewness	-1,268	,434		Skewness	-,704	,234
		Kurtosis	,689	,845		Kurtosis	-1,082	,463
	Bračna/ izvan bračna zajednica	Mean	10,83	,261	Neoženjen/ neudane	Mean	12,8	1,62
		Median	10			Median	14	
		Variance	10,85			Variance	13,2	
		SD	3,29			SD	3,633	
		Minimum	6			Minimum	9	
		Maximum	22			Maximum	17	
		Range	16			Range	8	
		Interquartile Range	2			Interquartile Range	7	
		Skewness	1,045	,192		Skewness	-,202	,913
		Kurtosis	,817	,383		Kurtosis	-2,593	2
	Razveden/ razvedena	Mean	10,37	,573	Udovac/ udovica	Mean	10,61	,381
		Median	9			Median	10	
		Variance	9,53			Variance	15,597	
		SD	3,08			SD	3,94	
		Minimum	6			Minimum	6	
Maximum		18		Maximum		29		
Range		12		Range		23		
Interquartile Range		4		Interquartile Range		4		
Skewness		,931	,434	Skewness		1,731	,234	
Kurtosis		,423	,845	Kurtosis		4,306	,463	

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 32: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na način stanovanja.

FAZE	Način stanovanja		Statistic	Std. error	Način stanovanja		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Sam/sama	Mean	17,9	,911	Sa supružnikom/ partnerom	Mean	26,42	,540
		Median	17,5			Median	28	
		Variance	53,22			Variance	39,47	
		SD	7,29			SD	6,28	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	32			Maximum	35	
		Range	25			Range	28	
		Interquartile Range	9,75			Interquartile Range	5	
		Skewness	,511	,299		Skewness	-1,468	,209
		Kurtosis	-,615	,590		Kurtosis	1,787	,414
	S obitelji i ostalim članovima	Mean	25,34	1,171	S ostalim osobama/ korisnicima	Mean	18,75	,387
		Median	26			Median	19	
		Variance	47,99			Variance	52,03	
		SD	6,92			SD	7,21	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	33	
		Range	26			Range	26	
		Interquartile Range	5			Interquartile Range	12,25	
		Skewness	-1,196	,398		Skewness	,292	,295
		Kurtosis	,641	,778		Kurtosis	-,912	,582
	Sam/sama	Mean	14,29	,946		Mean	22,91	,388
		Median	10			Median	24	
		Variance	57,29			Variance	20,38	
		SD	7,56			SD	4,515	

Faza medenog mjeseca		Minimum	6		Sa supružnikom/ partnerom	Minimum	7	
		Maximum	28			Maximum	30	
		Range	22			Range	23	
		Interquartile Range	14,75			Interquartile Range	5	
		Skewness	,417	,299		Skewness	-1,21	,209
		Kurtosis	-1,297	,590		Kurtosis	1,828	,414
	S obitelji i ostalim članovima	Mean	21,17	,806	S ostalim osobama/ korisnicima	Mean	16,09	,739
		Median	21			Median	17,5	
		Variance	22,79			Variance	36,115	
		SD	4,77			SD	6	
		Minimum	10			Minimum	8	
		Maximum	29			Maximum	27	
		Range	19			Range	19	
		Interquartile Range	7			Interquartile Range	11	
Skewness	-,672	,398	Skewness	,163	,295			
Kurtosis	,257	,778	Kurtosis	-1,472	,582			
Faza stabilnosti	Sam/sama	Mean	37,92	2,26	Sa supružnikom/ partnerom	Mean	60,87	,894
		Median	32			Median	65	
		Variance	329,02			Variance	107,93	
		SD	18,13			SD	10,38	
		Minimum	15			Minimum	24	
		Maximum	69			Maximum	70	
		Range	54			Range	46	
		Interquartile Range	35,75			Interquartile Range	9	
	Skewness	,453	,299	Skewness	-1,892	,209		
	Kurtosis	-1,399	,590	Kurtosis	3,240	,414		
	S obitelji i ostalim članovima	Mean	60,02	2,395	S ostalim osobama/ korisnicima	Mean	37,09	1,74
		Median	67			Median	37,5	
		Variance	200,79			Variance	201,46	
		SD	14,17			SD	14,19	
Minimum		19		Minimum		20		
Maximum		70		Maximum		66		
Range		51		Range		46		
Interquartile Range		8		Interquartile Range		23,25		
Skewness	-1,896	,398	Skewness	,444	,295			
Kurtosis	2,777	,778	Kurtosis	-1,022	,582			
Faza razočaranja	Sam/sama	Mean	13,25	,327	Sa supružnikom/ partnerom	Mean	11,91	,214
		Median	14,5			Median	12	
		Variance	6,85			Variance	6,21	
		SD	2,618			SD	2,491	
		Minimum	3			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	12	
		Interquartile Range	2,75			Interquartile Range	2	
	Skewness	-1,919	,299	Skewness	-1,28	,209		
	Kurtosis	3,692	,590	Kurtosis	1,37	,414		
	S obitelji i ostalim članovima	Mean	12,37	,275	S ostalim osobama/ korisnicima	Mean	11,83	,336
		Median	12			Median	12	
		Variance	2,65			Variance	7,49	
		SD	1,62			SD	2,737	
Minimum		8		Minimum		5		
Maximum		15		Maximum		15		
Range		7		Range		10		
Interquartile Range		2		Interquartile Range		4		
Skewness	-,255	,398	Skewness	-,748	,295			
Kurtosis	,608	,778	Kurtosis	-1,151	,582			
		Mean	29,34	1,27		Mean	15	,744
		Median	33			Median	12	

Terminalna faza	Sam/sama	Variance	103,97		Sa supružnikom/ partnerom	Variance	74,746	
		SD	10,19			SD	8,64	
		Minimum	9			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	39	
		Range	31			Range	31	
		Interquartile Range	14,75			Interquartile Range	12	
		Skewness	-,921	,299		Skewness	1,265	,209
	Kurtosis	-,567	,590	Kurtosis	,265	,414		
	S obitelji i ostalim članovima	Mean	13,71	1,564	S ostalim osobama/ korisnicima	Mean	29,65	,982
		Median	10			Median	31	
		Variance	85,68			Variance	63,7	
		SD	9,25			SD	7,981	
		Minimum	8			Minimum	9	
		Maximum	38			Maximum	39	
Range		30		Range		30		
Interquartile Range	4		Interquartile Range	9				
Skewness	1,699	,398	Skewness	-1,339	,295			
Kurtosis	1,452	,778	Kurtosis	1,240	,582			
Faza radne reaktivacije	Sam/sama	Mean	11,04	,503	Sa supružnikom/ partnerom	Mean	10,42	,276
		Median	10			Median	10	
		Variance	16,204			Variance	10,351	
		SD	4,025			SD	3,21	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	29			Maximum	22	
		Range	23			Range	16	
	Interquartile Range	3		Interquartile Range	2			
	Skewness	2,203	,299	Skewness	1,249	,209		
	Kurtosis	6,283	,590	Kurtosis	1,673	,414		
	S obitelji i ostalim članovima	Mean	11,14	,512	S ostalim osobama/ korisnicima	Mean	10,89	,475
		Median	11			Median	10	
		Variance	9,185			Variance	14,92	
		SD	3,03			SD	3,86	
Minimum		8		Minimum		6		
Maximum		19		Maximum		20		
Range		11		Range		14		
Interquartile Range	2		Interquartile Range	6				
Skewness	1,389	,398	Skewness	,443	,295			
Kurtosis	1,178	,778	Kurtosis	-,933	,582			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 41: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na mjesto stanovanja.

FAZE	Mjesto stanovanja		Statistic	Std. error	Mjesto stanovanja		Statistic	Std. error
Faza pripreme	u instituciji	Mean	21,74	,6722	u vlastitom domaćinstvu	Mean	23,85	,5909
		Median	21			Median	26	
		Variance	68,24			Variance	52,041	
		SD	8,26			SD	7,21	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	35			Maximum	34	
		Range	28			Range	27	
		Interquartile Range	15			Interquartile Range	10	
		Skewness	-,232	,197		Skewness	-,723	,199
		Kurtosis	-1,366	,392		Kurtosis	-,404	,395
		Mean	18,52	,616		Mean	20,234	,4674
		Median	20			Median	21	

Faza medenog mjeseca	u instituciji	Variance	57,304		u vlastitom domaćinstvu	Variance	32,55	
		SD	7,589			SD	5,706	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	28			Maximum	30	
		Range	22			Range	24	
		Interquartile Range	16			Interquartile Range	6	
		Skewness	-,276	,197		Skewness	-,956	,199
		Kurtosis	-1,518	,392		Kurtosis	,618	,395
Faza stabilnosti	u instituciji	Mean	44,615	1,5	u vlastitom domaćinstvu	Mean	56,75	1,21
		Median	47			Median	64	
		Variance	339,77			Variance	221,509	
		SD	18,43			SD	14,883	
		Minimum	15			Minimum	18	
		Maximum	69			Maximum	70	
		Range	54			Range	52	
		Interquartile Range	41			Interquartile Range	20	
		Skewness	-,119	,197		Skewness	-1,223	,199
		Kurtosis	-1,642	,392		Kurtosis	,353	,395
Faza razočaranja	u instituciji	Mean	12,56	,1994	u vlastitom domaćinstvu	Mean	11,906	,2128
		Median	13			Median	12	
		Variance	6			Variance	6,748	
		SD	2,451			SD	2,597	
		Minimum	3			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	12	
		Interquartile Range	2			Interquartile Range	2	
		Skewness	-1,486	,197		Skewness	-,918	,199
		Kurtosis	2,197	,392		Kurtosis	,601	,395
Terminalna faza	u instituciji	Mean	24,364	,9206	u vlastitom domaćinstvu	Mean	17,859	,8872
		Median	28			Median	11	
		Variance	127,98			Variance	117,284	
		SD	11,312			SD	10,829	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	40	
		Range	32			Range	32	
		Interquartile Range	24			Interquartile Range	20	
		Skewness	-,155	,197		Skewness	,621	,199
		Kurtosis	-1,669	,392		Kurtosis	-1,224	,395
Faza radne reaktivacije	u instituciji	Mean	10,324	,256	u vlastitom domaćinstvu	Mean	11,174	,314
		Median	10			Median	10	
		Variance	9,901			Variance	14,713	
		SD	3,146			SD	3,835	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	22			Maximum	29	
		Range	16			Range	23	
		Interquartile Range	4			Interquartile Range	3	
		Skewness	1,073	,197		Skewness	1,414	,199
		Kurtosis	1,062	,392		Kurtosis	2,832	,395

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 44: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na razinu obrazovanja.

FAZE	Razina obrazovanja		Statistic	Std. error	Razina obrazovanja		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Bez škole	Mean	19,25	4,13	Viša škola	Mean	24,85	,91
		Median	19,5			Median	2635	
		Variance	68,25			Variance	46,45	
		SD	8,26			SD	6,81	
		Minimum	9			Minimum	7	
		Maximum	29			Maximum	34	
		Range	20			Range	27	
		Skewness	-,173	1,014		Skewness	-,985	,319
		Kurtosis	,874	2,619		Kurtosis	,063	,628
	Osnovna škola	Mean	18,07	,84	Visoka škola	Mean	25,97	,778
		Median	18,5			Median	28	
		Variance	38,18			Variance	49,14	
		SD	6,17			SD	7,01	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	31			Maximum	35	
		Range	24			Range	28	
		Skewness	,160	,325		Skewness	-1,44	,267
		Kurtosis	-,617	,639		Kurtosis	1,241	,529
	Srednja škola	Mean	21,93	,833	Magisterij ili doktorat znanosti	Mean	18,75	2,78
		Median	23			Median	19	
		Variance	70,125			Variance	30,917	
		SD	8,37			SD	5,56	
		Minimum	7			Minimum	13	
		Maximum	33			Maximum	24	
		Range	26			Range	11	
		Skewness	-,228	,240		Skewness	-,083	1,014
		Kurtosis	-1,326	,476		Kurtosis	-5,211	2,619
Faza medenog mjeseca	Bez škole	Mean	14,25	4,32	Viša škola	Mean	21,44	,807
		Median	12,5			Median	22	
		Variance	74,91			Variance	36,543	
		SD	8,65			SD	6,04	
		Minimum	3			Minimum	6	
		Maximum	26			Maximum	29	
		Range	20			Range	23	
		Skewness	1,012	1,014		Skewness	-1,058	,319
		Kurtosis	,786	2,619		Kurtosis	,369	,628
	Osnovna škola	Mean	15,37	,804	Visoka škola	Mean	22,22	,589
		Median	17			Median	23	
		Variance	34,955			Variance	28,175	
		SD	5,91			SD	5,308	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	25			Maximum	28	
		Range	19			Range	22	
		Skewness	-,166	,325		Skewness	-1,352	,267
		Kurtosis	-1,454	,639		Kurtosis	1,407	,529
	Srednja škola	Mean	18,23	,721	Magisterij ili doktorat znanosti	Mean	20,5	1,554
		Median	20			Median	20,5	
		Variance	52,603			Variance	9,66	
		SD	7,252			SD	3,109	
		Minimum	6			Minimum	17	
		Maximum	30			Maximum	24	
		Range	24			Range	7	
		Skewness	-,285	,240		Skewness	,000	1,014
		Kurtosis	-1,259	,476		Kurtosis	-2,433	2,619
Bez škole	Mean	36,25	10,33		Mean	57,28	2,06	
	Median	30,5			Median	65		
	Variance	426,91			Variance	237,69		

Faza stabilnosti	Viša škola	SD	2066		SD	15,41		
		Minimum	20		Minimum	21		
		Maximum	64		Maximum	70		
		Range	44		Range	49		
		Skewness	1,027	1,014	Skewness	-1,401	,319	
		Kurtosis	-,387	2,619	Kurtosis	,515	,628	
	Osnovna škola	Visoka škola	Mean	37,407	1,976	Mean	60,14	1,51
			Median	38,5		Median	66	
			Variance	210,92		Variance	186,703	
			SD	14,52		SD	13,66	
			Minimum	19		Minimum	19	
			Maximum	69		Maximum	70	
	Srednja škola	Magisterij ili doktorat znanosti	Range	50		Range	51	
			Skewness	,500	,325	Skewness	-1,978	,267
			Kurtosis	-,586	,639	Kurtosis	2,775	,529
			Mean	47,11	1,78	Mean	47,5	7,36
			Median	52		Median	48	
			Variance	323,14		Variance	217	
Faza razočaranja	Bez škole	SD	17,97		SD	14,73		
		Minimum	15		Minimum	30		
		Maximum	69		Maximum	64		
		Range	54		Range	34		
		Skewness	-,398	,240	Skewness	-,158	1,014	
		Kurtosis	-1,399	,476	Kurtosis	-1,423	2,619	
	Osnovna škola	Viša škola	Mean	12	1,779	Mean	11,83	
			Median	13		Median	13	
			Variance	12,667		Variance	6,79	
			SD	3,559		SD	2,606	
			Minimum	7		Minimum	6	
			Maximum	15		Maximum	15	
	Srednja škola	Visoka škola	Range	8		Range	9	
			Skewness	-1,331	1,014	Skewness	-1,077	,319
			Kurtosis	1,5	2,619	Kurtosis	,402	,628
			Mean	12,277	,372	Mean	11,98	,253
			Median	13		Median	12	
			Variance	7,487		Variance	5,187	
Srednja škola	Magisterij ili doktorat znanosti	SD	2,736		SD	2,27		
		Minimum	5		Minimum	3		
		Maximum	15		Maximum	15		
		Range	10		Range	12		
		Skewness	-,716	,325	Skewness	-1,507	,267	
		Kurtosis	-,448	,639	Kurtosis	3,282	,529	
Terminalna faza	Bez škole	Mean	12,79	,229	Mean	8,5	2,5	
		Median	13		Median	8		
		Variance	5,326		Variance	25		
		SD	2,307		SD	5		
		Minimum	5		Minimum	3		
		Maximum	15		Maximum	15		
	Osnovna škola	Viša škola	Range	10		Range	12	
			Skewness	-1,394	,240	Skewness	,560	1,014
			Kurtosis	1,906	,476	Kurtosis	,928	2,619
			Mean	25,25	6,18	Mean	16,78	1,381
			Median	26,5		Median	12	
			Variance	152,91		Variance	106,93	
	Osnovna škola	Visoka škola	SD	12,36		SD	10,34	
			Minimum	10		Minimum	8	
			Maximum	38		Maximum	40	
			Range	28		Range	32	
			Skewness	-,438	1,014	Skewness	1,006	,319
			Kurtosis	-1,681	2,619	Kurtosis	-,520	,628
Osnovna škola	Visoka škola	Mean	29,59	1,104	Mean	14,703	1,001	
		Median	31		Median	11		
		Variance	65,9		Variance	81,28		
		SD	8,11		SD	9,01		

Faza radne reaktivacije		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	39			Maximum	38	
		Range	31			Range	30	
		Skewness	-1,436	,325		Skewness	1,45	,267
		Kurtosis	1,673	,639		Kurtosis	,683	,529
	Srednja škola	Mean	23,92		Magisterij ili doktorat znanosti	Mean	23,5	1,658
		Median	28			Median	23	
		Variance	142,134			Variance	11	
		SD	11,92			SD	3,31	
		Minimum	8			Minimum	20	
		Maximum	40			Maximum	28	
		Range	32			Range	8	
		Skewness	-,147	,240		Skewness	,877	1,014
		Kurtosis	-1,674	,476		Kurtosis	1,934	2,619
Faza radne reaktivacije	Bez škole	Mean	11	2,041	Viša škola	Mean	9,839	,361
		Median	9,5			Median	9,5	
		Variance	16,66			Variance	7,301	
		SD	4,08			SD	2,7	
		Minimum	8			Minimum	6	
	Maximum	17		Maximum	18			
	Range	9		Range	12			
	Skewness	1,764	1,014	Skewness	,813	,319		
	Kurtosis	3,228	2,619	Kurtosis	,960	,628		
	Osnovna škola	Mean	11,83	,504	Visoka škola	Mean	10,14	,284
		Median	10,5			Median	10	
		Variance	13,764			Variance	6,55	
		SD	1,71			SD	2,55	
		Minimum	6			Minimum	6	
Maximum		19		Maximum		19		
Range		13		Range		13		
Skewness	,519	,325	Skewness	1,303	,267			
Kurtosis	-,921	,639	Kurtosis	2,679	,529			
Srednja škola	Mean	11,07	,42	Magisterij ili doktorat znanosti	Mean	12,25	2,322	
	Median	10			Median	13		
	Variance	17,874			Variance	21,58		
	SD	4,227			SD	4,64		
	Minimum	6			Minimum	6		
	Maximum	29			Maximum	17		
	Range	23			Range	11		
	Skewness	1,494	,240		Skewness	-,875	1,014	
Kurtosis	2,851	,476	Kurtosis	1,128	2,619			

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 54: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na vrstu umirovljenja.

FAZE	Vrsta umirovljenja		Statistic	Std. error	Vrsta umirovljenja		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Redovna starosna	Mean	25,78	,4866	Poticaj zaposlenika	Mean	17	1,79
		Median	28			Median	18	
		Variance	42,87			Variance	58	
		SD	6,54			SD	7,615	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	34			Maximum	33	
		Range	26			Range	26	
		Skewness	-1,220	,181		Skewness	,494	,536
	Kurtosis	,609	,359	Kurtosis	-,527	1,038		
	Poticaj	Mean	19,54	1,253	Obiteljska	Mean	16,66	2,32
		Median	18			Median	16,5	
		Variance	55,02			Variance	64,97	
		SD	7,417			SD	8,06	

	poslodavca	Minimum	7		mirovina	Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	31	
		Range	26			Range	24	
		Skewness	,457	,398		Skewness	,468	,637
		Kurtosis	-,549	,778		Kurtosis	-,659	1,232
	Zdravstveni problemi	Mean	18,67	1,224	Invalidska mirovina	Mean	17,65	1,59
		Median	18,5			Median	17	
		Variance	42			Variance	65,83	
		SD	6,48			SD	8,11	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	35			Maximum	32	
		Range	27			Range	25	
		Skewness	,596	,441		Skewness	,459	,456
		Kurtosis	,524	,858		Kurtosis	-1,109	,887
		Mean	22,18	,3666			Mean	17,83
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	Median	22		Poticaj zaposlenika	Median	19	
		Variance	24,33			Variance	56,38	
		SD	4,93			SD	7,508	
		Minimum	7			Minimum	6	
	Maximum	29		Maximum	30			
	Range	22		Range	24			
	Skewness	-1,077	,181	Skewness	-,198	,536		
	Kurtosis	1,107	,359	Kurtosis	-1,236	1,038		
	Poticaj poslodavca	Mean	14,77	1,179	Obiteljska mirovina	Mean	14,41	2,01
		Median	15			Median	11	
		Variance	48,71			Variance	48,81	
		SD	6,979			SD	6,98	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	27			Maximum	26	
Range		21		Range		20		
Skewness		,137	,398	Skewness		,693	,637	
Kurtosis	-1,444	,778	Kurtosis	-,935	1,232			
Zdravstveni problemi	Mean	14,07	1,23	Invalidska mirovina	Mean	15,03	1,341	
	Median	11,5			Median	12		
	Variance	42,439			Variance	46,75		
	SD	6,51			SD	6,83		
	Minimum	6			Minimum	7		
	Maximum	27			Maximum	26		
	Range	21			Range	19		
	Skewness	,375	,441		Skewness	,518	,456	
Kurtosis	-1,282	,858	Kurtosis	-1,439	,887			
Faza stabilnosti	Redovna starosna	Mean	59,16	,956	Poticaj zaposlenika	Mean	43,33	3,78
		Median	65			Median	44	
		Variance	165,42			Variance	257,294	
		SD	12,86			SD	16,04	
	Minimum	21		Minimum	18			
	Maximum	70		Maximum	65			
	Range	49		Range	47			
	Skewness	-1,506	,181	Skewness	-,333	,536		
	Kurtosis	1,175	,359	Kurtosis	-1,174	1,038		
	Poticaj poslodavca	Mean	38,22	2,75	Obiteljska mirovina	Mean	38,58	6,1
		Median	38			Median	24	
		Variance	265,18			Variance	446,62	
		SD	16,28			SD	21,11	
		Minimum	18			Minimum	20	
Maximum		67		Maximum		69		
Range		49		Range		49		
Skewness		,336	,398	Skewness		,503	,637	
Kurtosis	-1,324	,778	Kurtosis	-1,917	1,232			
Zdravstveni	Mean	26,607	2,84	Invalidska	Mean	34,92	3,19	
	Median	27			Median	26		
	Variance	226,76			Variance	264,714		
	SD	15,05			SD	16,27		
	Minimum	19		Minimum	15			

Faza razočaranja	problemi	Maximum	64		mirovina	Maximum	63	
		Range	45			Range	48	
		Skewness	,527	,441		Skewness	,548	,456
		Kurtosis	-1,337	,858		Kurtosis	-1,368	,887
	Redovna starosna	Mean	11,79	,1902	Poticaj zaposlenika	Mean	12,16	,687
		Median	12			Median	13	
		Variance	6,552			Variance	8,5	
		SD	2,559			SD	2,915	
		Minimum	3			Minimum	7	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	8	
		Skewness	-1,206	,181		Skewness	-,746	,536
Kurtosis		1,284	,359	Kurtosis		-,959	1,038	
Poticaj poslodavca		Mean	13,2	,363		Obiteljska mirovina	Mean	13
	Median	14		Median	14			
	Variance	4,635		Variance	7,818			
	SD	2,15		SD	2,796			
	Minimum	6		Minimum	5			
	Maximum	15		Maximum	15			
	Range	9		Range	10			
	Skewness	-1,531	,398	Skewness	-2,395		,637	
Zdravstveni problemi	Kurtosis	2,591	,778	Kurtosis	6,706	1,232		
	Mean	12,857	,473	Invalidska mirovina	Mean	13,03	,378	
	Median	13,5			Median	13		
	Variance	6,275			Variance	3,718		
	SD	2,505			SD	1,928		
	Minimum	7			Minimum	9		
	Maximum	15			Maximum	15		
	Range	8			Range	6		
Skewness	-1,013	,441	Skewness		-,530	,456		
Terminalna faza	Redovna starosna	Kurtosis	-,017	,858	Kurtosis	-,845	,887	
		Mean	15,12	,657	Poticaj zaposlenika	Mean	27,22	1,759
		Median	11			Median	28,5	
		Variance	78,2121			Variance	55,71	
		SD	8,843			SD	7,464	
		Minimum	8			Minimum	10	
		Maximum	39			Maximum	39	
		Range	31			Range	29	
	Skewness	1,224	,181	Skewness		-,477	,536	
	Poticaj poslodavca	Kurtosis	,123	,359	Kurtosis	,159	1,038	
		Mean	30,17	1,547	Obiteljska mirovina	Mean	26,08	3,703
		Median	32			Median	32,5	
Variance		83,85		Variance		164,629		
SD		9,157		SD		12,83		
Minimum		9		Minimum		9		
Maximum		40		Maximum		38		
Range		31		Range		29		
Skewness	-1,276	,398	Skewness	-,498		,637		
Zdravstveni problemi	Kurtosis	,905	,778	Kurtosis	-1,858	1,232		
	Mean	33,39	1,113	Invalidska mirovina	Mean	31,07	1,743	
	Median	35,5			Median	33,5		
	Variance	34,69			Variance	79,03		
	SD	5,88			SD	8,89		
	Minimum	10			Minimum	8		
	Maximum	39			Maximum	39		
	Range	29			Range	31		
Skewness	-2,453	,441	Skewness		-1,672	,456		
Redovna starosna	Kurtosis	8,51	,858	Kurtosis	1,794	,887		
	Mean	10,41	,223	Poticaj zaposlenika	Mean	12,38	,776	
	Median	10			Median	12		
	Variance	9,01			Variance	10,84		
	SD	3			SD	3,292		
	Minimum	6			Minimum	7		
Maximum	19		Maximum		17			

Faza radne reaktivacije		Range	13			Range	10	
		Skewness	1,033	,181		Skewness	-,043	,536
		Kurtosis	1,009	,359		Kurtosis	-1,202	1,038
	Poticaj poslodavca	Mean	11,28	,708	Obiteljska mirovina	Mean	10,25	1,732
		Median	10			Median	9	
		Variance	17,56			Variance	36,02	
		SD	4,19			SD	6	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	23			Maximum	29	
	Zdravstveni problemi	Range	17		Invalidska mirovina	Range	23	
		Skewness	,995	,398		Skewness	3,26	,637
		Kurtosis	,477	,778		Kurtosis	11,029	1,232
		Mean	11,75	,836		Mean	10,34	,649
		Median	11			Median	9,5	
		Variance	19,602			Variance	10,95	
		SD	4,427		SD	3,309		
		Minimum	6		Minimum	6		
		Maximum	22		Maximum	20		
	Range	16		Range	14			
	Skewness	,668	,441	Skewness	1,505	,456		
	Kurtosis	-,362	,858	Kurtosis	2,439	,887		

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 64: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na visinu prihoda.

FAZE	Visina prihoda		Statistic	Std. error	Visina prihoda		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Od 500 do 2000 kn	Mean	18,24	,9609	Od 3501 do 5000 kn	Mean	25,12	,7488
		Median	18,21			Median	26,5	
		Variance	41,55			Variance	49,35	
		SD	6,44			SD	7,02	
		Minimum	7			Minimum	8	
		Maximum	32			Maximum	35	
		Range	25			Range	27	
	Skewness	,115	,354	Skewness	-,908	,257		
	Kurtosis	-,671	,695	Kurtosis	-,176	,508		
	Od 2001 do 3500 kn	Mean	19,60	,879	Više od 5001 kn	Mean	25,72	,7601
		Median	18,5			Median	28	
		Variance	65			Variance	47,95	
		SD	8,06			SD	6,925	
		Minimum	7			Minimum	7	
Maximum		33		Maximum		34		
Range		26		Range		27		
Skewness	,145	,263	Skewness	-1,392	,264			
Kurtosis	-1,289	,520	Kurtosis	1,189	,523			
Faza medenog mjeseca	Od 500 do 2000 kn	Mean	13,42	,813	Od 3501 do 5000 kn	Mean	20,86	,664
		Median	12			Median	22	
		Variance	29,74			Variance	38,9	
		SD	5,45			SD	6,23	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	23			Maximum	30	
		Range	17			Range	24	
	Skewness	,274	,354	Skewness	-1,072	,257		
	Kurtosis	-1,406	,695	Kurtosis	,231	,508		
	Od 2001 do 3500 kn	Mean	16,51	,7102	Više od 5001 kn	Mean	23,91	,425
		Median	18			Median	25	
		Variance	42,37			Variance	15,05	
		SD	6,5			SD	3,87	
		Minimum	6			Minimum	9	

		Maximum	28			Maximum	29	
		Range	22			Range	20	
		Skewness	-,112	,263		Skewness	-1,148	,264
		Kurtosis	-1,28	,520		Kurtosis	1,926	,523
Faza stabilnosti	Od 500 do 2000 kn	Mean	36,15	2,397	Od 3501 do 5000 kn	Mean	55,93	1,68
		Median	27			Median	64	
		Variance	258,6			Variance	248,66	
		SD	16,08			SD	15,76	
		Minimum	18			Minimum	20	
		Maximum	68			Maximum	70	
		Range	50			Range	50	
		Skewness	,877	,354		Skewness	-1,217	,257
	Kurtosis	-,435	,695	Kurtosis	-,025	,508		
	Od 2001 do 3500 kn	Mean	43,02	2,003	Više od 5001 kn	Mean	60,61	1,13
		Median	46			Median	65	
		Variance	337,06			Variance	107,06	
		SD	18,35			SD	10,34	
		Minimum	15			Minimum	20	
		Maximum	70			Maximum	70	
		Range	55			Range	50	
Skewness		-,040	,263	Skewness		-1,565	,264	
Kurtosis	-1,561	,520	Kurtosis	2,186	,523			
Faza razočaranja	Od 500 do 2000 kn	Mean	12,88	,403	Od 3501 do 5000 kn	Mean	11,88	,2706
		Median	14			Median	12	
		Variance	7,32			Variance	6,44	
		SD	2,707			SD	2,53	
		Minimum	6			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	9			Range	12	
		Skewness	-1,122	,354		Skewness	-1,323	,257
	Kurtosis	-,007	,695	Kurtosis	1,68	,508		
	Od 2001 do 3500 kn	Mean	12,88	,2367	Više od 5001 kn	Mean	11,602	2,868
		Median	13			Median	12	
		Variance	4,709			Variance	6,82	
		SD	2,16			SD	2,61	
		Minimum	5			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	10			Range	12	
Skewness		-1,249	,263	Skewness		-1,140	,264	
Kurtosis	2,04	,520	Kurtosis	,925	,523			
Terminalna faza	Od 500 do 2000 kn	Mean	28,24	1,49	Od 3501 do 5000 kn	Mean	16,88	1,083
		Median	32			Median	12	
		Variance	99,96			Variance	103,32	
		SD	9,99			SD	10,16	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	39			Maximum	38	
		Range	31			Range	18,5	
		Skewness	-1,107	,354		Skewness	,867	,257
	Kurtosis	-,082	,695	Kurtosis	-,796	,508		
	Od 2001 do 3500 kn	Mean	27,32	1,23	Više od 5001 kn	Mean	15,51	,939
		Median	31			Median	12	
		Variance	128,19			Variance	73,22	
		SD	11,32			SD	8,55	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	38	
		Range	32			Range	30	
Skewness		-,683	,263	Skewness		1,127	,264	
Kurtosis	-1,116	,520	Kurtosis	-,146	,523			
	Od 500 do	Mean	11,066	,516	Od 3501 do	Mean	10,48	,367
Median		11		Median		10		
Variance		12,01		Variance		11,9		

Faza radne reaktivacije	2000 kn	SD	3,46		5000 kn	SD	3,45	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	19			Maximum	23	
		Range	13			Range	17	
		Skewness	,866	,354		Skewness	1,313	,257
		Kurtosis	-,028	,695		Kurtosis	1,883	,508
	Od 2001 do 3500 kn	Mean	10,86	,44	Više od 5001 kn	Mean	10,72	,3404
		Median	10			Median	10	
		Variance	16,28			Variance	9,61	
		SD	4,03			SD	3,101	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	29			Maximum	20	
		Range	23			Range	14	
		Skewness	1,629	,263		Skewness	1,083	,264
		Kurtosis	4,285	,520		Kurtosis	,649	,523

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 73: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja.

FAZE	Fizičko zdravlje		Statistic	Std. error			Statistic	Std. error
Faza pripreme	Slabo	Mean			Vrlo dobro	Mean	23,5	1,398
		Median				Median	27	
		Variance				Variance	70,37	
		SD				SD	8,38	
		Minimum				Minimum	7	
		Maximum				Maximum	33	
		Range				Range	26	
		Interquartile Range				Interquartile Range	14	
		Skewness				Skewness	-,864	,393
		Kurtosis				Kurtosis	-,723	,768
	Dovoljno	Mean	16	2,138	Odlično	Mean		
		Median	15			Median		
		Variance	32			Variance		
		SD	5,656			SD		
		Minimum	9			Minimum		
		Maximum	26			Maximum		
		Range	17			Range		
		Interquartile Range	9			Interquartile Range		
		Skewness	,766	,794		Skewness		
		Kurtosis	,654	1,587		Kurtosis		
	Dobro	Mean	22,73	,493	Vrlo dobro	Mean	23,69	,598
		Median	26			Median	25	
		Variance	59,21			Variance	12,9	
		SD	7,69			SD	3,59	
		Minimum	7			Minimum	12	
		Maximum	35			Maximum	30	
		Range	28					
Interquartile Range		11						
Skewness		-,424	,156					
Kurtosis		-1,025	,31					
	Slabo	Mean			Vrlo dobro	Mean	23,69	,598
		Median				Median	25	
		Variance				Variance	12,9	
		SD				SD	3,59	
		Minimum				Minimum	12	
		Maximum				Maximum	30	

Faza medenog mjeseca		Range				Range	18	
		Interquartile Range				Interquartile Range	4,75	
		Skewness				Skewness	-1,197	,393
		Kurtosis				Kurtosis	1,89	,768
	Dovoljno	Mean	18,14	1,38	Odlično	Mean		
		Median	19			Median		
		Variance	13,47			Variance		
		SD	1,67			SD		
		Minimum	11			Minimum		
		Maximum	22			Maximum		
		Range	11			Range		
		Interquartile Range	4			Interquartile Range		
		Skewness	-1,319	,794		Skewness		
		Kurtosis	2,07	1,58		Kurtosis		
	Dobro	Mean	18,51	,448		Mean		
		Median	20			Median		
		Variance	48,97			Variance		
		SD	6,997			SD		
		Minimum	6			Minimum		
Maximum		29		Maximum				
Range		23		Range				
Interquartile Range		13		Interquartile Range				
Skewness		-,38	,156	Skewness				
Kurtosis	-1,14	,311	Kurtosis					
Faza stabilnosti	Slabo	Mean			Vrlo dobro	Mean	57,19	1,5
		Median				Median	59,5	
		Variance				Variance	81,07	
		SD				SD	9	
		Minimum				Minimum	30	
		Maximum				Maximum	68	
		Range				Range	38	
		Interquartile Range				Interquartile Range	10	
		Skewness				Skewness	-1,342	,393
	Kurtosis			Kurtosis	1,548	,768		
	Dovoljno	Mean	48	3,44	Odlično	Mean		
		Median	47			Median		
		Variance	83			Variance		
		SD	9,11			SD		
		Minimum	34			Minimum		
		Maximum	60			Maximum		
		Range	26			Range		
		Interquartile Range	17			Interquartile Range		
		Skewness	-,111	,794		Skewness		
	Kurtosis	-,551	1,587	Kurtosis				
	Dobro	Mean	49,44	1,21		Mean		
		Median	59			Median		
		Variance	360,02			Variance		
		SD	18,97			SD		
		Minimum	15			Minimum		
		Maximum	70			Maximum		
		Range	55			Range		
Interquartile Range		41		Interquartile Range				
Skewness		-,46	,156	Skewness				
Kurtosis	-1,448	,311	Kurtosis					
	Slabo	Mean			Vrlo dobro	Mean	11,55	,467
		Median				Median	12	
		Variance				Variance	7,85	
		SD				SD	2,802	

Faza razočaranja		Minimum				Minimum	3	
		Maximum				Maximum	15	
		Range				Range	12	
		Interquartile Range				Interquartile Range	2,75	
		Skewness				Skewness	-1,188	,393
		Kurtosis				Kurtosis	1,404	,768
	Dovoljno	Mean	12,42	,7514	Odlično	Mean		
		Median	12			Median		
		Variance	3,952			Variance		
		SD	1,988			SD		
		Minimum	10			Minimum		
		Maximum	15			Maximum		
		Range	5			Range		
		Interquartile Range	4			Interquartile Range		
		Skewness	,415	,794		Skewness		
	Kurtosis	-1,496	1,587	Kurtosis				
	Dobro	Mean	12,4	,1579		Mean		
		Median	13			Median		
		Variance	6,06			Variance		
SD		2,461		SD				
Minimum		3		Minimum				
Maximum		15		Maximum				
Range		12		Range				
Interquartile Range		2		Interquartile Range				
Skewness		-1,197	,156	Skewness				
Kurtosis	1,261	,311	Kurtosis					
Treminalna faza	Slabo	Mean			Vrlo dobro	Mean	17,55	1,42
		Median				Median	15,5	
		Variance				Variance	72,71	
		SD				SD	8,52	
		Minimum				Minimum	8	
		Maximum				Maximum	35	
		Range				Range	27	
		Interquartile Range				Interquartile Range	15,75	
		Skewness				Skewness	,541	,393
	Kurtosis			Kurtosis	-1,061	,768		
	Dovoljno	Mean	31,28	1,084	Odlično	Mean		
		Median	32			Median		
		Variance	8,23			Variance		
		SD	2,87			SD		
		Minimum	8			Minimum		
		Maximum	36			Maximum		
		Range	8			Range		
		Interquartile Range	5			Interquartile Range		
		Skewness	,370	,794		Skewness		
	Kurtosis	-,319	1,587	Kurtosis				
	Dobro	Mean	21,5	,763		Mean		
Median		20		Median				
Variance		141,49		Variance				
SD		11,89		SD				
Minimum		8		Minimum				
Maximum		40		Maximum				
Range		32		Range				
Interquartile Range		23		Interquartile Range				
Skewness		,184	,156	Skewness				
Kurtosis	-1,685	,311	Kurtosis					
		Mean			Mean	11,91	,565	
		Median			Median	12		

Faza radne reaktivacije	Slabo	Variance			Vrlo dobro	Variance	11,5	
		SD				SD	3,392	
		Minimum				Minimum	6	
		Maximum				Maximum	20	
		Range				Range	14	
		Interquartile Range				Interquartile Range	5	
		Skewness				Skewness	,657	,393
	Kurtosis			Kurtosis	-,113	,768		
	Dovoljno	Mean	15	2,618	Odlično	Mean		
		Median	15			Median		
		Variance	48			Variance		
		SD	6,92			SD		
		Minimum	8			Minimum		
		Maximum	29			Maximum		
		Range	21			Range		
	Interquartile Range	6		Interquartile Range				
	Skewness	1,553	,794	Skewness				
	Kurtosis	3,046	1,587	Kurtosis				
	Dobro	Mean	10,41	,2091				
		Median	10					
		Variance	10,632					
SD		3,26						
Minimum		6						
Maximum		23						
Range		17						
Interquartile Range		3						
Skewness		1,285	,156					
Kurtosis	1,729	,311						

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 78: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na samoprocjenu doživljaja psihičkog zdravlja.

FAZE	Psihičko zdravlje		Statistic	Std. error			Statistic	Std. error
Faza pripreme	Slabo	Mean	11,71	1,076	Vrlo dobro	Mean	27,75	,404
		Median	10			Median	28	
		Variance	16,22			Variance	25,71	
		SD	4,027			SD	5,07	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	20			Maximum	34	
		Range	13			Range	27	
		Interquartile Range	6,5			Interquartile Range	5	
		Skewness	,845	,597		Skewness	-2,044	,194
	Kurtosis	-,321	1,154	Kurtosis	4,98	,385		
	Dovoljno	Mean	16,92	,684	Odlično	Mean	21,2	5,5
		Median	18			Median	26	
		Variance	18,73			Variance	151,7	
		SD	4,32			SD	12,31	
		Minimum	8			Minimum	7	
		Maximum	32			Maximum	32	
		Range	24			Range	25	
		Interquartile Range	4,5			Interquartile Range	24	
		Skewness	,337	,374		Skewness	-,457	,913
	Kurtosis	2,88	,733	Kurtosis	-3,081	2		
	Mean	18,74	,7712					
	Median	18						

	Dobro	Variance	46,98							
		SD	6,85							
		Minimum	7							
		Maximum	35							
		Range	28							
		Interquartile Range	11							
		Skewness	,267	,271						
		Kurtosis	-,659	,535						
Faza medenog mjeseca	Slabo	Mean	7,92	,37	Vrlo dobro	Mean	23,67	,276		
		Median	8			Median	24			
		Variance	1,91			Variance	12,01			
		SD	1,384			SD	3,46			
		Minimum	6			Minimum	12			
		Maximum	10			Maximum	30			
		Range	4			Range	18			
		Interquartile Range	2,25			Interquartile Range	6			
		Skewness	,35	,597		Skewness	-,562	,194		
			Kurtosis	-,939	1,154		Kurtosis	,216	,385	
	Dovoljno	Mean	10,35	,761	Odlično	Mean	25,6	,812		
		Median	10			Median	25			
		Variance	23,208			Variance	3,3			
		SD	4,81			SD	1,81			
		Minimum	6			Minimum	24			
		Maximum	27			Maximum	28			
		Range	21			Range	4			
		Interquartile Range	4			Interquartile Range	3,5			
		Skewness	2,175	,374		Skewness	,567	,913		
			Kurtosis	5,328	,733		Kurtosis	-2,231	2	
	Dobro	Mean	17,74	,534						
		Median	17,85							
		Variance	18							
		SD	22,57							
		Minimum	8							
		Maximum	26							
		Range	18							
		Interquartile Range	7							
Skewness		-,529	,271							
		Kurtosis	-,712	,535						
Faza stabilnosti	Slabo	Mean	20,71	,847	Vrlo dobro	Mean	64,39	,477		
		Median	20,5			Median	66			
		Variance	10,06			Variance	35,75			
		SD	3,17			SD	5,97			
		Minimum	15			Minimum	30			
		Maximum	27			Maximum	70			
		Range	12			Range	40			
		Interquartile Range	2,25			Interquartile Range	5			
		Skewness	,777	,597		Skewness	-2,59	,194		
			Kurtosis	1,319	1,154		Kurtosis	8,86	,385	
	Dovoljno	Mean	26,27	1,352	Odlično	Mean	60,6	1,96		
		Median	23			Median	60			
		Variance	73,12			Variance	19,3			
		SD	8,55			SD	4,393			
		Minimum	19			Minimum	55			
		Maximum	55			Maximum	65			
		Range	36			Range	10			
		Interquartile Range	2			Interquartile Range	8,5			
		Skewness	2,37	,374		Skewness	-,113	,913		
				Kurtosis		4,73	,733		Kurtosis	-2,03

	Dobro	Mean	42,21	1,252				
		Median	43					
		Variance	123,83					
		SD	11,12					
		Minimum	19					
		Maximum	64					
		Range	45					
		Interquartile Range	13					
		Skewness	-,336	,271				
		Kurtosis	-,421	,535				
Faza razočaranja	Slabo	Mean	14	,456	Vrlo dobro	Mean	12,17	,178
		Median	15			Median	13	
		Variance	2,92			Variance	4,97	
		SD	1,7			SD	2,23	
		Minimum	9			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	6			Range	12	
		Interquartile Range	1,25			Interquartile Range	1	
		Skewness	-2,26	,597		Skewness	-1,66	,194
		Kurtosis	5,46	1,154		Kurtosis	3,16	,385
	Dovoljno	Mean	13,45	,328	Odlično	Mean	12	,447
		Median	14,5			Median	12	
		Variance	4,305			Variance	1	
		SD	2,07			SD	1	
		Minimum	7			Minimum	11	
		Maximum	15			Maximum	13	
		Range	8			Range	2	
		Interquartile Range	3			Interquartile Range	2	
		Skewness	-1,294	,374		Skewness	,000	,913
		Kurtosis	,972	,733		Kurtosis	37,78	2
	Dobro	Mean	11,36	,352				
		Median	12					
		Variance	9,82					
		SD	3,13					
		Minimum	3					
		Maximum	15					
		Range	12					
		Interquartile Range	6					
Skewness		-,47	,271					
Kurtosis		-,67	,535					
Treminalna faza	Slabo	Mean	37,78	,47	Vrlo dobro	Mean	11,67	,424
		Median	38			Median	10	
		Variance	3,1			Variance	28,29	
		SD	1,76			SD	5,31	
		Minimum	33			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	32	
		Range	7			Range	24	
		Interquartile Range	1,5			Interquartile Range	4	
		Skewness	-1,689	,597		Skewness	2,325	,194
		Kurtosis	3,49	1,154		Kurtosis	5,05	,385
	Dovoljno	Mean	33,92	,587	Odlično	Mean	14,8	1,772
		Median	36			Median	13	
		Variance	13,81			Variance	15,7	
		SD	3,71			SD	3,96	
		Minimum	22			Minimum	11	
		Maximum	38			Maximum	20	
		Range	16			Range	9	
		Interquartile Range	6			Interquartile Range	7,5	

	Dobro	Skewness	-1,199	,374		Skewness	,608	,913		
		Kurtosis	1,152	,377		Kurtosis	-2,338	2		
		Mean	29,83	,648						
		Median	30							
		Variance	33,24							
		SD	5,76							
		Minimum	10							
		Maximum	40							
		Range	30							
		Interquartile Range	7							
		Skewness	-,583	,271						
		Kurtosis	,841	,535						
		Faza radne reaktivacije	Slabo	Mean		10,35	,5407	Vrlo dobro	Mean	10,07
Median	10				Median	10				
Variance	4,09				Variance	5,77				
SD	2,02				SD	2,4				
Minimum	8				Minimum	6				
Maximum	13				Maximum	19				
Range	5				Range	13				
Interquartile Range	4,25				Interquartile Range	2				
Skewness	,275			,597	Skewness	1,357	,194			
Kurtosis	-1,636			1,154	Kurtosis	3,15	,385			
Dovoljno	Mean			8,92	,524	Odlično	Mean		10,8	1,95
	Median			9			Median		8	
	Variance		10,99		Variance		19,2			
	SD		3,31		SD		4,38			
	Minimum		6		Minimum		8			
	Maximum		22		Maximum		18			
	Range		16		Range		10			
	Interquartile Range		2		Interquartile Range		7			
	Skewness		2,66	,374	Skewness		1,533	,913		
	Kurtosis		8,21	,733	Kurtosis		1,745	2		
	Dobro		Mean	13,15	,504					
			Median	13						
Variance			20,1							
SD			4,48							
Minimum		6								
Maximum		29								
Range		23								
Interquartile Range		6								
Skewness		,418	,271							
Kurtosis		,712	,535							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 89: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na samoprocjenu razine socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

FAZE	Socijalna uključenost		Statistic	Std. error	Socijalna uključenost		Statistic	Std. error
Faza pripreme	Slaba	Mean	16,68	,5575	Česta	Mean	28,73	,394
		Median	17			Median	29	
		Variance	40,72			Variance	12,3	
		SD	6,38			SD	3,5	
		Minimum	7			Minimum	12	
		Maximum	33			Maximum	34	
		Range	26			Range	22	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	6	
		Skewness	,545	,212		Skewness	-1,66	,271
	Kurtosis	-,052	,420	Kurtosis	5,98	,535		
	Povremena	Mean	23,25	1,35	Vrlo česta	Mean	28,52	,346
		Median	26			Median	28	
		Variance	63,96			Variance	6,58	
		SD	7,99			SD	2,56	
		Minimum	9			Minimum	24	
		Maximum	35			Maximum	34	
		Range	26			Range	10	
		Interquartile Range	14			Interquartile Range	4	
Skewness		-,379	,398	Skewness		,816	,322	
Kurtosis	-1,286	,778	Kurtosis	-,124	,634			
Faza medenog mjeseca	Slaba	Mean	14	,539	Česta	Mean	23,89	,346
		Median	12			Median	25	
		Variance	38,06			Variance	9,5	
		SD	4,17			SD	3,08	
		Minimum	6			Minimum	17	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	12	
		Interquartile Range	11			Interquartile Range	6	
		Skewness	,453	,212		Skewness	-,22	,271
	Kurtosis	-,998	,420	Kurtosis	-1,276	,535		
	Povremena	Mean	21,88	,72	Vrlo česta	Mean	24,05	,414
		Median	23			Median	23	
		Variance	18,16			Variance	9,46	
		SD	4,26			SD	3,07	
		Minimum	10			Minimum	20	
		Maximum	28			Maximum	29	
		Range	18			Range	9	
		Interquartile Range	7			Interquartile Range	6	
Skewness		-,821	,398	Skewness		,196	,322	
Kurtosis	,208	,778	Kurtosis	-1,705	,634			
Faza	Slaba	Mean	33,64	1,114	Česta	Mean	64,62	,503
		Median	28			Median	66	
		Variance	162,83			Variance	20,33	
		SD	14,76			SD	4,47	
		Minimum	15			Minimum	43	
		Maximum	65			Maximum	70	
		Range	50			Range	27	
		Interquartile Range	23			Interquartile Range	5	
		Skewness	,515	,212		Skewness	-2,144	,271

stabilnosti	Povremena	Kurtosis	-1,016	,420	Vrlo česta	Kurtosis	6,609	,535			
		Mean	56,54	1,33		Mean	67,3	,258			
		Median	59			Median	67				
		Variance	62,25			Variance	3,66				
		SD	7,89			SD	1,91				
		Minimum	37			Minimum	62				
		Maximum	68			Maximum	70				
		Range	31			Range	8				
		Interquartile Range	12			Interquartile Range	3				
		Skewness	-,539	,398		Skewness	-,148	,322			
		Kurtosis	-,358	,778		Kurtosis	-,396	,634			
		Mean	12,305	,245		Mean	12,41	,211			
		Faza razočaranja	Slaba	Median		13		Česta	Median	13	
Variance	7,87				Variance	3,52					
SD	2,806				SD	1,878					
Minimum	3				Minimum	6					
Maximum	15				Maximum	15					
Range	12				Range	9					
Interquartile Range	5				Interquartile Range	1					
Skewness	-,889			,212	Skewness	-1,916	,271				
Kurtosis	,071			,420	Kurtosis	5,053	,535				
Mean	11,62			,458	Mean	12,2	,351				
Terminalna faza	Povremena			Median	12		Vrlo česta		Median	13	
				Variance	7,35				Variance	6,79	
				SD	2,71				SD	2,606	
		Minimum	3		Minimum	6					
		Maximum	15		Maximum	15					
		Range	12		Range	9					
		Interquartile Range	2		Interquartile Range	3					
		Skewness	-1,307	,398	Skewness	-1,341		,322			
		Kurtosis	2,319	,778	Kurtosis	1,093		,634			
		Mean	31,92	,532	Mean	11,35		,58			
		Terminalna faza	Slaba	Median	33			Česta	Median	10	
				Variance	37,102				Variance	26,64	
				SD	6,09				SD	5,16	
Minimum	10				Minimum	8					
Maximum	40				Maximum	35					
Range	30				Range	27					
Interquartile Range	9				Interquartile Range	4					
Skewness	-1,094			,212	Skewness	2,807	,271				
Kurtosis	1,182			,420	Kurtosis	8,149	,535				
Mean	20,22			1,579	Mean	10,05	,301				
Terminalna faza	Povremena			Median	20		Vrlo česta		Median	9	
				Variance	87,35				Variance	5,01	
				SD	9,34				SD	2,239	
		Minimum	8		Minimum	8					
		Maximum	38		Maximum	14					
		Range	30		Range	6					
		Interquartile Range	18		Interquartile Range	4					
		Skewness	,211	,398	Skewness	,422		,322			
		Kurtosis	-1,320	,778	Kurtosis	-1,440		,634			
		Mean	11,03	,334	Mean	10,13		,275			
		Terminalna faza	Slaba	Median	10			Česta	Median	10	
				Variance	14,661				Variance	5,99	
				SD	3,82				SD	2,448	
Minimum	6				Minimum	6					
Maximum	22				Maximum	20					
Range	16				Range	14					

Faza radne reaktivacije		Interquartile Range	6		Vrlo česta	Interquartile Range	2	
		Skewness	,622	,212		Skewness	1,626	,271
		Kurtosis	-,473	,420		Kurtosis	4,122	,535
	Povremena	Mean	13,31	,825		Mean	9,3	,223
		Median	12			Median	10	
		Variance	23,86			Variance	2,736	
		SD	4,88			SD	1,654	
		Minimum	8			Minimum	6	
		Maximum	29			Maximum	14	
		Range	21			Range	8	
		Interquartile Range	8			Interquartile Range	1	
		Skewness	1,212	,398		Skewness	-,440	,322
		Kurtosis	1,654	,778		Kurtosis	,758	,634

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 98: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

Faza pripreme	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error		
Humanitarni rad	Ne bave se	Mean	20,09	,582	Bave se	Mean	27,08	,501
		Median	19			Median	28	
		Variance	62,48			Variance	29,193	
		SD	7,9			SD	5,4	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	26			Range	25	
		Interquartile Range	14			Interquartile Range	5	
		Skewness	,048	,179		Skewness	-1,509	,225
		Kurtosis	-1,225	,356		Kurtosis	2,492	,446
Volontiranje	Ne bave se	Mean	20,17	,565	Bave se	Mean	27,53	,487
		Median	19			Median	28	
		Variance	61,72			Variance	25,38	
		SD	7,85			SD	5,03	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	26			Range	26	
		Interquartile Range	14			Interquartile Range	5	
		Skewness	,038	,175		Skewness	-1,719	,234
		Kurtosis	-1,198	,348		Kurtosis	3,67	,463
Honorarni rad	Ne bave se	Mean	21,7	,507	Bave se	Mean	27,36	,724
		Median	23			Median	28	
		Variance	62,4			Variance	30,41	
		SD	7,89			SD	5,51	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	35			Maximum	34	
		Range	28			Range	25	
		Interquartile Range	12,25			Interquartile Range	5,25	
		Skewness	-,251	,156		Skewness	-1,797	,314
		Kurtosis	-,203	,312		Kurtosis	3,919	,618
Hobiji	Ne bave se	Mean	17,12	,736	Bave se	Mean	24,96	,481
		Median	18			Median	27	
		Variance	45,03			Variance	50,38	
		SD	6,71			SD	7,09	
		Minimum	7			Minimum	7	

		Maximum	35			Maximum	34	
		Range	28			Range	27	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	9,5	
		Skewness	,602	,264		Skewness	-,996	,165
		Kurtosis	-,062	,523		Kurtosis	-,038	,329
Član udruge	Ne bave se	Mean	17,06	,578	Bave se	Mean	27,88	,3409
		Median	17			Median	28	
		Variance	47,2			Variance	18,48	
		SD	6,87			SD	4,29	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	26			Range	26	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	5	
		Skewness	,603	,204		Skewness	-,1521	,192
		Kurtosis	-,278	,406		Kurtosis	3,65	,383
Obitelj	Ne bave se	Mean	16,77	,806	Bave se	Mean	24,52	,476
		Median	15			Median	26	
		Variance	43,6			Variance	52,88	
		SD	6,6			SD	7,27	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	26			Range	28	
		Interquartile Range	10			Interquartile Range	11	
		Skewness	,667	,293		Skewness	-,874	,159
		Kurtosis	-,455	,578		Kurtosis	-,223	,318
Klub/ sindikat umirovljenika	Ne bave se	Mean	16,84	,618	Bave se	Mean	26,98	,401
		Median	17			Median	28	
		Variance	47,39			Variance	28,34	
		SD	6,88			SD	5,32	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	26			Range	26	
		Interquartile Range	10			Interquartile Range	5	
		Skewness	,574	,217		Skewness	-,1320	,183
		Kurtosis	-,303	,431		Kurtosis	1,443	,364
Čitaonice – knjižnice	Ne bave se	Mean	16,68	,651	Bave se	Mean	26,11	,453
		Median	17			Median	28	
		Variance	46,33			Variance	39,36	
		SD	6,8			SD	6,27	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	26			Range	28	
		Interquartile Range	10			Interquartile Range	6	
		Skewness	,521	,231		Skewness	-,1223	,176
		Kurtosis	-,366	,459		Kurtosis	,803	,350
Sportske rekreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	19,04	,644	Bave se	Mean	25,82	,521
		Median	18			Median	28	
		Variance	55,65			Variance	45,22	
		SD	7,46			SD	6,72	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	35			Maximum	34	
		Range	28			Range	27	
		Interquartile Range	13			Interquartile Range	6,25	
		Skewness	,290	,209		Skewness	-,130	,188
		Kurtosis	-,853	,416		Kurtosis	,822	,375
	Ne	Mean	17,6	,58	Bave	Mean	27,216	,438
		Median	18			Median	28	
		Variance	46,488			Variance	31,21	

Kreativne aktivnosti	bave se	SD	6,818		se	SD	5,58	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	35			Maximum	34	
		Range	28			Range	25	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	5	
		Skewness	,461	,206		Skewness	-1,75	,191
		Kurtosis	-,339	,41		Kurtosis	2,96	,379
Kulturno – Edukacijske aktivnosti	Ne bave se	Mean	16,17	,554	Bave se	Mean	20,217	1,456
		Median	16			Median	18	
		Variance	35,93			Variance	48,81	
		SD	5,99			SD	6,98	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	33			Maximum	33	
		Range	26			Range	24	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	8	
		Skewness	,458	,224		Skewness	,276	,481
		Kurtosis	-,260	,444		Kurtosis	-,606	,935
Zabavne aktivnosti	Ne bave se	Mean	16,85	,658	Bave se	Mean	25,22	,486
		Median	17			Median	28	
		Variance	37,68			Variance	50,46	
		SD	6,13			SD	7,104	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	26			Range	28	
		Interquartile Range	8			Interquartile Range	8,5	
		Skewness	,491	,258		Skewness	-1,077	,167
		Kurtosis	,064	,511		Kurtosis	,128	,332
Medenog mjeseca	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error		
Humanitarni rad	Ne bave se	Mean	17,04	,531	Bave se	Mean	23,06	,341
		Median	18,5			Median	22	
		Variance	51,97			Variance	13,5	
		SD	7,2			SD	3,67	
		Minimum	6			Minimum	10	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	19	
		Interquartile Range	14			Interquartile Range	5,75	
		Skewness	-,077	,179		Skewness	-,403	,225
		Kurtosis	-1,433	,356		Kurtosis	,144	,445
Volontiranje	Ne bave se	Mean	17,13	,507	Bave se	Mean	23,4	,348
		Median	18			Median	23	
		Variance	49,76			Variance	13,01	
		SD	7,05			SD	3,6	
		Minimum	6			Minimum	10	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	19	
		Interquartile Range	13,5			Interquartile Range	6	
		Skewness	-,124	,175		Skewness	-,478	,234
		Kurtosis	-1,384	,348		Kurtosis	,320	,483
Honorarni rad	Ne bave se	Mean	18,38	,447	Bave se	Mean	23,5	,47
		Median	20			Median	22	
		Variance	48,46			Variance	12,81	
		SD	6,96			SD	3,57	
		Minimum	6			Minimum	15	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	34			Range	14	
		Interquartile Range	13			Interquartile Range	6	
		Skewness	-,385	,156		Skewness	-,131	,314

		Kurtosis	-1,193	,312		Kurtosis	-,981	,618
Hobiji	Ne bave se	Mean	15,02	,661	Bave se	Mean	21,03	,425
		Median	15			Median	22	
		Variance	36,31			Variance	39,28	
		SD	6,02			SD	6,26	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	27			Maximum	30	
		Range	21			Range	24	
		Interquartile Range	10			Interquartile Range	6,5	
		Skewness	,094	,264		Skewness	-,995	,165
		Kurtosis	-1,188	,523		Kurtosis	,005	,329
Član udruge	Ne bave se	Mean	14,77	,528	Bave se	Mean	23,45	,314
		Median	13			Median	24	
		Variance	39,37			Variance	15,76	
		SD	6,27			SD	3,97	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	23	
		Interquartile Range	10			Interquartile Range	6	
		Skewness	,278	,204		Skewness	-1,441	,192
		Kurtosis	-1,204	,406		Kurtosis	4,226	,383
Obitelj	Ne bave se	Mean	16,01	,717	Bave se	Mean	20,33	,438
		Median	18			Median	21	
		Variance	34,5			Variance	44,76	
		SD	5,87			SD	6,69	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	28			Maximum	30	
		Range	22			Range	24	
		Interquartile Range	11			Interquartile Range	9	
		Skewness	,028	,293		Skewness	-,845	,159
		Kurtosis	-1,297	,578		Kurtosis	-,410	,318
Klub/ sindikat umirovljenika	Ne bave se	Mean	14,73	,563	Bave se	Mean	22,64	,37
		Median	12,5			Median	23	
		Variance	39,43			Variance	24,197	
		SD	6,27			SD	4,919	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	23	
		Interquartile Range	10,75			Interquartile Range	5	
		Skewness	,326	,217		Skewness	-1,488	,183
		Kurtosis	-1,135	,431		Kurtosis	2,678	,364
Čitaonice – knjižnice	Ne bave se	Mean	14,79	,601	Bave se	Mean	21,98	,399
		Median	14			Median	23	
		Variance	39,44			Variance	30,47	
		SD	6,28			SD	5,52	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	23	
		Interquartile Range	10,5			Interquartile Range	6	
		Skewness	,245	,231		Skewness	-1,245	,176
		Kurtosis	-1,168	,459		Kurtosis	1,105	,350
Sportske rekreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	15,02	,579	Bave se	Mean	22,87	,335
		Median	12,5			Median	23	
		Variance	44,93			Variance	18,72	
		SD	6,7			SD	4,32	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	30			Maximum	29	
		Range	24			Range	23	
		Interquartile	11,25			Interquartile	5	

		Range				Range					
		Skewness	,348	,209		Skewness	-1,337	,188			
		Kurtosis	-1,15	,416		Kurtosis	2,915	,375			
Kreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	14,65	,537	Bave se	Mean	23,38	,309			
		Median	12,5			Median	24				
		Variance	39,86			Variance	15,49				
		SD	6,31			SD	3,93				
		Minimum	6			Minimum	8				
		Maximum	30			Maximum	29				
		Range	24			Range	21				
		Interquartile Range	10,25			Interquartile Range	5,25				
		Skewness	,302	,206		Skewness	-1,263	,191			
		Kurtosis	-1,129	,41		Kurtosis	2,883	,379			
		Kulturno – Edukacijske aktivnosti	Ne bave se	Mean		14,8	,566	Bave se	Mean	23,9	,384
				Median		14			Median	24,5	
Variance	37,53				Variance	12,11					
SD	6,12				SD	3,48					
Minimum	6				Minimum	10					
Maximum	30				Maximum	29					
Range	24				Range	19					
Interquartile Range	10				Interquartile Range	6					
Skewness	,3			,224	Skewness	-,759	,266				
Kurtosis	-1,11			,444	Kurtosis	1,359	,526				
Zabavne aktivnosti	Ne bave se			Mean	14,35	,646	Bave se		Mean	21,42	,405
				Median	12				Median	22	
		Variance	36,39		Variance	35					
		SD	6,03		SD	5,91					
		Minimum	6		Minimum	6					
		Maximum	30		Maximum	29					
		Range	24		Range	23					
		Interquartile Range	8		Interquartile Range	6					
		Skewness	,560	,258	Skewness	-1,214		,167			
		Kurtosis	-,697	,511	Kurtosis	,838		,332			
		Faza stabilnosti	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error	Socijalna uključenost		Statistic	Std. error		
		Humanitarni rad	Ne bave se	Mean	42,46	1,29		Bave se	Mean	63,62	,582
Median	43				Median	66					
Variance	309,9				Variance	54,06					
SD	17,6				SD	7,35					
Minimum	15				Minimum	37					
Maximum	70				Maximum	70					
Range	55				Range	33					
Interquartile Range	36				Interquartile Range	5,75					
Skewness	,065			,179	Skewness	-1,916	,225				
Kurtosis	-1,526			,356	Kurtosis	3,264	,446				
Volontiranje	Ne bave se	Mean	42,97	1,25	Bave se	Mean	54,48	,633			
		Median	43			Median	67				
		Variance	304,15			Variance	42,96				
		SD	17,43			SD	6,55				
		Minimum	15			Minimum	37				
		Maximum	70			Maximum	70				
		Range	55			Range	33				
		Interquartile Range	36			Interquartile Range	3				
		Skewness	,007	,175		Skewness	-2,313	,234			
		Kurtosis	-1,509	,348		Kurtosis	5,54	,463			
Honorarni	Ne bave se	Mean	47,19	1,155	Bave se	Mean	65,05	,768			
		Median	50			Median	67				
		Variance	323,38			Variance	34,22				
		SD	17,98			SD	5,85				

rad		Minimum	15			Minimum	43	
		Maximum	70			Maximum	70	
		Range	55			Range	27	
		Interquartile Range	39			Interquartile Range	3	
		Skewness	-,314	,156		Skewness	-2,09	,314
		Kurtosis	-1,456	,312		Kurtosis	4,194	,618
Hobiji	Ne bave se	Mean	35,55	1,324	Bave se	Mean	56,41	1,1
		Median	37			Median	65	
		Variance	145,59			Variance	262,64	
		SD	12,06			SD	16,2	
		Minimum	15			Minimum	18	
		Maximum	68			Maximum	70	
		Range	53			Range	52	
		Interquartile Range	22			Interquartile Range	14,5	
		Skewness	,261	,264		Skewness	-1,377	,165
		Kurtosis	-,944	,523		Kurtosis	,410	,329
Član udruge	Ne bave se	Mean	36,24	1,223	Bave se	Mean	63,415	,634
		Median	36			Median	66	
		Variance	211,045			Variance	63,96	
		SD	14,52			SD	7,99	
		Minimum	15			Minimum	22	
		Maximum	68			Maximum	70	
		Range	53			Range	48	
		Interquartile Range	24			Interquartile Range	6	
		Skewness	,473	,204		Skewness	-3,009	,192
		Kurtosis	-,993	,406		Kurtosis	11,49	,383
Obitelj	Ne bave se	Mean	36,19	1,618	Bave se	Mean	54,802	1,09
		Median	37			Median	64	
		Variance	175,4			Variance	281,08	
		SD	13,24			SD	16,76	
		Minimum	15			Minimum	18	
		Maximum	68			Maximum	70	
		Range	53			Range	52	
		Interquartile Range	23			Interquartile Range	21	
		Skewness	,276	,293		Skewness	-1,094	,159
		Kurtosis	-,802	,578		Kurtosis	-,349	,318
Klub/ sindikat umirovljenika	Ne bave se	Mean	35,56	1,25	Bave se	Mean	61,27	,858
		Median	35,5			Median	66	
		Variance	195,27			Variance	129,76	
		SD	13,97			SD	11,39	
		Minimum	15			Minimum	19	
		Maximum	66			Maximum	70	
		Range	51			Range	51	
		Interquartile Range	24			Interquartile Range	8	
		Skewness	,419	,217		Skewness	-2,26	,183
		Kurtosis	-1,125	,431		Kurtosis	4,68	,364
Čitaonice – knjižnice	Ne bave se	Mean	36,41	1,46	Bave se	Mean	58,76	,982
		Median	35			Median	65	
		Variance	232,52			Variance	184,252	
		SD	15,24			SD	13,57	
		Minimum	15			Minimum	19	
		Maximum	68			Maximum	70	
		Range	53			Range	51	
		Interquartile Range	24			Interquartile Range	12	
		Skewness	,537	,231		Skewness	-1,68	,176
		Kurtosis	-,932	,459		Kurtosis	1,774	,350
	Ne	Mean	38,49	1,51	Bave se	Mean	60,45	,809
Median		35,5		Median		65		

Sportske rekreativne aktivnosti	bave se	Variance	308,91		se	Variance	108,77		
		SD	17,57			SD	10,42		
		Minimum	15			Minimum	23		
		Maximum	69			Maximum	70		
		Range	54			Range	47		
		Interquartile Range	30,25			Interquartile Range	10,25		
		Skewness	,476	,209		Skewness	-1,642	,188	
		Kurtosis	-1,285	,416			Kurtosis	2,277	,375
Kreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	36,15	1,242	Bave se	Mean	62,98	,678	
		Median	35,5			Median	66		
		Variance	212,909			Variance	74,54		
		SD	14,59			SD	8,63		
		Minimum	15			Minimum	21		
		Maximum	68			Maximum	70		
		Range	53			Range	49		
		Interquartile Range	25			Interquartile Range	6		
		Skewness	,459	,206		Skewness	-2,667	,191	
		Kurtosis	-1,038	,410			Kurtosis	8,075	,379
Kulturno – Edukacijske aktivnosti	Ne bave se	Mean	35,84	1,28	Bave se	Mean	65,68	,481	
		Median	37			Median	66		
		Variance	192,33			Variance	19,03		
		SD	13,86			SD	4,36		
		Minimum	15			Minimum	43		
		Maximum	67			Maximum	70		
		Range	52			Range	27		
		Interquartile Range	25			Interquartile Range	3		
		Skewness	,321	,224		Skewness	-2,632	,266	
		Kurtosis	-1,207	,444			Kurtosis	9,534	,526
Zabavne aktivnosti	Ne bave se	Mean	35,77	1,52	Bave se	Mean	56,72	1,05	
		Median	34			Median	65		
		Variance	202,27			Variance	237,23		
		SD	14,22			SD	15,4		
		Minimum	15			Minimum	18		
		Maximum	65			Maximum	70		
		Range	50			Range	52		
		Interquartile Range	23			Interquartile Range	17		
		Skewness	,432	,258		Skewness	-1,336	,167	
		Kurtosis	-1,147	,511			Kurtosis	,447	,332
Faza razočaranja	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error			
Humanitarni rad	Ne bave se	Mean	12,38	,181	Bave se	Mean	12	,247	
		Median	13			Median	13		
		Variance	6,05			Variance	7,08		
		SD	2,45			SD	2,56		
		Minimum	3			Minimum	3		
		Maximum	15			Maximum	15		
		Range	12			Range	12		
		Interquartile Range	3,75			Interquartile Range	3		
		Skewness	-1,124	,179		Skewness	-1,214	,225	
		Kurtosis	1,18	,356			Kurtosis	1,054	,448
Volontiranje	Ne bave se	Mean	12,32	,179	Bave se	Mean	12,07	,254	
		Median	13			Median	13		
		Variance	6,22			Variance	6,91		
		SD	2,49			SD	2,63		
		Minimum	3			Minimum	6		
		Maximum	15			Maximum	15		
		Range	12			Range	9		
Interquartile Range	3,5		Interquartile Range	3					

		Skewness	-1,188	,175		Skewness	-1,14	,234			
		Kurtosis	1,559	,348		Kurtosis	,599	,463			
Honorarni rad	Ne bave se	Mean	12,41	,153	Bave se	Mean	11,48	,395			
		Median	13			Median	12				
		Variance	5,7			Variance	9,06				
		SD	2,38			SD	3,01				
		Minimum	3			Minimum	6				
		Maximum	15			Maximum	15				
		Range	12			Range	9				
		Interquartile Range	2			Interquartile Range	3,25				
		Skewness	-1,26	,156		Skewness	-,764	,314			
		Kurtosis	1,89	,312		Kurtosis	-,572	,618			
				Mean		11,72	,318		Mean	12,43	,1608
		Hobiji	Ne bave se	Median		12		Bave se	Median	13	
Variance	8,39				Variance	5,617					
SD	2,89				SD	2,37					
Minimum	3				Minimum	3					
Maximum	15				Maximum	15					
Range	12				Range	12					
Interquartile Range	5				Interquartile Range	2					
Skewness	-,546			,264	Skewness	-1,502	,165				
Kurtosis	-,322			,523	Kurtosis	2,383	,329				
				Mean	12,16	,244			Mean	12,301	,173
Član udruge	Ne bave se			Median	13		Bave se		Median	13	
				Variance	8,409				Variance	4,76	
		SD	2,899		SD	2,183					
		Minimum	3		Minimum	6					
		Maximum	15		Maximum	15					
		Range	12		Range	9					
		Interquartile Range	5		Interquartile Range	1					
		Skewness	-,951	,204	Skewness	-1,468		,192			
		Kurtosis	,333	,406	Kurtosis	2,306		,383			
				Mean	11,52	,399			Mean	12,44	,147
		Obitelj	Ne bave se	Median	12			Bave se	Median	13	
				Variance	10,67				Variance	5,1	
SD	3,26				SD	2,25					
Minimum	3				Minimum	6					
Maximum	15				Maximum	15					
Range	12				Range	9					
Interquartile Range	5				Interquartile Range	2					
Skewness	-,784			,293	Skewness	-1,186	,159				
Kurtosis	-,077			,578	Kurtosis	1,247	,318				
				Mean	12,12	,265			Mean	12,31	,166
Klub/ sindikat umirovljenika	Ne bave se			Median	13		Bave se		Median	13	
				Variance	8,76				Variance	4,86	
		SD	2,96		SD	2,2					
		Minimum	3		Minimum	6					
		Maximum	15		Maximum	15					
		Range	12		Range	9					
		Interquartile Range	5		Interquartile Range	2					
		Skewness	-,955	,217	Skewness	-1,369		,183			
		Kurtosis	,291	,431	Kurtosis	2,005		,364			
				Mean	12,2	,271			Mean	12,25	,171
		Čitaonice – knjižnice	Ne bave se	Median	13			Bave se	Median	13	
				Variance	8,01				Variance	5,61	
SD	2,83				SD	2,36					
Minimum	3				Minimum	3					
Maximum	15				Maximum	15					
Range	12				Range	12					

		Interquartile Range	5			Interquartile Range	2	
		Skewness	-,888	,231		Skewness	-1,41	,176
		Kurtosis	,226	,459		Kurtosis	2,02	,350
Sportske rekreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	12,76	,217	Bave se	Mean	11,81	,192
		Median	13			Median	12	
		Variance	6,364			Variance	6,177	
		SD	2,52			SD	2,48	
		Minimum	3			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	12	
		Interquartile Range	3			Interquartile Range	2	
		Skewness	-1,298	,209		Skewness	-1,203	,188
		Kurtosis	1,683	,416		Kurtosis	1,03,	,375
Kreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	12,39	,242	Bave se	Mean	12,1	,177
		Median	13			Median	13	
		Variance	8,094			Variance	5,076	
		SD	2,84			SD	2,25	
		Minimum	3			Minimum	5	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	10	
		Interquartile Range	4,25			Interquartile Range	1	
		Skewness	-1,056	,206		Skewness	-1,432	,191
		Kurtosis	,6	,41		Kurtosis	1,966	,379
Kulturno – Edukacijske aktivnosti	Ne bave se	Mean	12,14	,266	Bave se	Mean	12,51	,265
		Median	13			Median	13	
		Variance	8,33			Variance	5,78	
		SD	2,88			SD	2,4	
		Minimum	3			Minimum	6	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	9	
		Interquartile Range	5			Interquartile Range	2	
		Skewness	-,850	,224		Skewness	-1,68	,266
		Kurtosis	-,044	,444		Kurtosis	2,51	,526
Zabavne aktivnosti	Ne bave se	Mean	12,35	,333	Bave se	Mean	12,18	,156
		Median	13			Median	12	
		Variance	9,65			Variance	5,19	
		SD	3,1			SD	2,27	
		Minimum	3			Minimum	5	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	10	
		Interquartile Range	5			Interquartile Range	2	
		Skewness	-1,116	,258		Skewness	-1,217	,167
		Kurtosis	,485	,511		Kurtosis	1,45	,332
Terminalna faza	Socijalna uključenost		Statistic	Std. error	Socijalna uključenost		Statistic	Std. error
Humanitarni rad	Ne bave se	Mean	25,95	,813	Bave se	Mean	13,48	,59
		Median	30			Median	10	
		Variance	121,88			Variance	55,24	
		SD	11,04			SD	7,43	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	37	
		Range	32			Range	29	
		Interquartile Range	22,75			Interquartile Range	5	
		Skewness	-,498	,179		Skewness	1,574	,225
		Kurtosis	-1,319	,356		Kurtosis	1,335	,446
	Ne	Mean	25,56	,788	Bave	Mean	13,14	,73
Median		29		Median		10		
Variance		120,06		Variance		57,08		

Volontiranje	bave se	SD	10,95		se	SD	7,55	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	38	
		Range	32			Range	30	
		Interquartile Range	22,5			Interquartile Range	5	
		Skewness	-,438	,175		Skewness	1,857	,234
Honorarni rad	Ne bave se	Kurtosis	-1,348	,348	Bave se	Kurtosis	2,395	,463
		Mean	23,25	,738		Mean	12,27	,834
		Median	27			Median	10	
		Variance	131,9			Variance	40,34	
		SD	11,48			SD	6,351	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	33	
		Range	32			Range	25	
		Interquartile Range	24			Interquartile Range	5,25	
		Skewness	-,085	,156		Skewness	1,762	,314
Hobiji	Ne bave se	Kurtosis	-1,648	,312	Bave se	Kurtosis	2,169	,618
		Mean	30,78	,7173		Mean	17,44	,738
		Median	31			Median	12	
		Variance	42,708			Variance	118,24	
		SD	6,535			SD	10,874	
		Minimum	10			Minimum	8	
		Maximum	39			Maximum	40	
		Range	29			Range	32	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	18,5	
		Skewness	-1,225	,264		Skewness	,882	,165
Član udruge	Ne bave se	Kurtosis	1,726	,523	Bave se	Kurtosis	-,846	,329
		Mean	30,51	,651		Mean	12,81	,562
		Median	32			Median	10	
		Variance	59,82			Variance	50,37	
		SD	7,73			SD	7,09	
		Minimum	9			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	38	
		Range	31			Range	30	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	5	
		Skewness	-1,193	,204		Skewness	2,003	,192
Obitelj	Ne bave se	Kurtosis	,862	,406	Bave se	Kurtosis	3,182	,383
		Mean	30,5	,861		Mean	18,43	,73
		Median	31			Median	12	
		Variance	49,67			Variance	124,43	
		SD	7,04			SD	11,15	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	40	
		Range	32			Range	32	
		Interquartile Range	10			Interquartile Range	20,5	
		Skewness	-1,18	,293		Skewness	,672	,159
Klub/ sindikat umirovljenika	Ne bave se	Kurtosis	1,827	,578	Bave se	Kurtosis	-1,228	,318
		Mean	30,89	,637		Mean	14,255	,659
		Median	32			Median	10	
		Variance	50,33			Variance	76,54	
		SD	7,09			SD	8,74	
		Minimum	10			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	40	
		Range	30			Range	32	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	6	
		Skewness	-1,106	,217		Skewness	1,573	,183
		Kurtosis	,913	,431		Kurtosis	1,112	,364
		Mean	29,95	,778		Mean	16,09	,728

Čitaonice – knjižnice	bave se	Median	31		se	Median	11	
		Variance	66			Variance	101,46	
		SD	8,12			SD	10,07	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	40	
		Range	32			Range	32	
		Interquartile Range	10			Interquartile Range	15	
		Skewness	-1,151	,231		Skewness	1,119	,176
Kurtosis	,782	,459	Kurtosis	-,323	,350			
Sportske rekreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	28,79	,864	Bave se	Mean	14,95	,667
		Median	32			Median	11	
		Variance	100,212			Variance	73,93	
		SD	10,01			SD	8,59	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	38	
		Range	32			Range	30	
		Interquartile Range	12,5			Interquartile Range	12,25	
Skewness	-,941	,209	Skewness	1,16	,188			
Kurtosis	-,513	,416	Kurtosis	-,068	,375			
Kreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	30,72	,613	Bave se	Mean	13,96	,59
		Median	31,5			Median	10	
		Variance	51,92			Variance	56,55	
		SD	7,205			SD	7,52	
		Minimum	8			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	39	
		Range	32			Range	31	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	5	
Skewness	-1,167	,206	Skewness	2,092	,191			
Kurtosis	1,173	,41	Kurtosis	3,424	,379			
Kulturno – Edukacijske aktivnosti	Ne bave se	Mean	30,91	,607	Bave se	Mean	11,48	,609
		Median	31			Median	10	
		Variance	43,165			Variance	30,42	
		SD	6,57			SD	5,51	
		Minimum	10			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	35	
		Range	30			Range	27	
		Interquartile Range	8,5			Interquartile Range	4	
Skewness	-,977	,224	Skewness	2,784	,266			
Kurtosis	,883	,444	Kurtosis	7,776	,526			
Zabavne aktivnosti	Ne bave se	Mean	30,71	,7302	Bave se	Mean	17,22	,736
		Median	32			Median	12	
		Variance	46,39			Variance	115,54	
		SD	6,811			SD	10,74	
		Minimum	10			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	40	
		Range	30			Range	32	
		Interquartile Range	10			Interquartile Range	19	
Skewness	-,888	,258	Skewness	,883	,167			
Kurtosis	,214	,511	Kurtosis	-,864	,332			
Radne reaktivacije	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error	Socijalna uključenost	Statistic	Std. error		
Humanitarni rad	Ne bave se	Mean	10,77	,257	Bave se	Mean	10,7	,333
		Median	10			Median	10	
		Variance	12,21			Variance	12,88	
		SD	3,49			SD	3,58	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	22			Maximum	29	
		Range	16			Range	23	
Interquartile	5		Interquartile	2				

		Range				Range					
		Skewness	,909	,179		Skewness	2,007	,225			
		Kurtosis	,200	,356		Kurtosis	6,312	,446			
Volontiranje	Ne bave se	Mean	10,88	,257	Bave se	Mean	10,5	,331			
		Median	10			Median	10				
		Variance	12,83			Variance	11,72				
		SD	3,58			SD	3,42				
		Minimum	6			Minimum	6				
		Maximum	22			Maximum	29				
		Range	16			Range	23				
		Interquartile Range	5			Interquartile Range	2				
		Skewness	,863	,175		Skewness	2,36	,234			
		Kurtosis	-,014	,348		Kurtosis	9,039	,463			
				Mean		10,82	,216		Mean	10,413	,543
		Honorarni rad	Ne bave se	Median		10		Bave se	Median	10	
Variance	11,33				Variance	17,15					
SD	3,36				SD	4,14					
Minimum	6				Minimum	6					
Maximum	23				Maximum	29					
Range	17				Range	23					
Interquartile Range	3,25				Interquartile Range	3					
Skewness	1,055			,156	Skewness	2,17	,314				
Kurtosis	,746			,312	Kurtosis	6,667	,618				
				Mean	11,86	,488			Mean	10,31	,204
Hobiji	Ne bave se			Median	11		Bave se		Median	10	
				Variance	19,77				Variance	9,03	
		SD	4,44		SD	3,					
		Minimum	6		Minimum	6					
		Maximum	29		Maximum	23					
		Range	23		Range	17					
		Interquartile Range	6		Interquartile Range	3					
		Skewness	,859	,264	Skewness	1,449		,165			
		Kurtosis	1,355	,523	Kurtosis	2,489		,329			
				Mean	11,42	,355			Mean	10,144	,208
		Član udruge	Ne bave se	Median	10			Bave se	Median	10	
				Variance	17,84				Variance	6,935	
SD	4,22				SD	2,63					
Minimum	6				Minimum	6					
Maximum	29				Maximum	22					
Range	23				Range	16					
Interquartile Range	6,5				Interquartile Range	2					
Skewness	,937			,204	Skewness	1,629	,192				
Kurtosis	1,059			,406	Kurtosis	4,369	,383				
				Mean	11,79	,461			Mean	10,44	,222
Obitelj	Ne bave se			Median	11		Bave se		Median	10	
				Variance	14,25				Variance	11,55	
		SD	3,77		SD	3,39					
		Minimum	6		Minimum	6					
		Maximum	22		Maximum	29					
		Range	16		Range	23					
		Interquartile Range	6		Interquartile Range	2,5					
		Skewness	,378	,293	Skewness	1,726		,159			
		Kurtosis	-,429	,578	Kurtosis	4,493		,318			
				Mean	11,2	,353			Mean	10,42	,239
		Klub/ sindikat umirovljenika	Ne bave se	Median	10			Bave se	Median	10	
				Variance	15,52				Variance	10,07	
SD	3,94				SD	3,174					
Minimum	6				Minimum	6					
Maximum	22				Maximum	29					

		Range	16			Range	23	
		Interquartile Range	6			Interquartile Range	2	
		Skewness	,581	,217		Skewness	2,22	,183
		Kurtosis	-,586	,431		Kurtosis	7,97	,364
Čitaonice – knjižnice	Ne bave se	Mean	11,33	,379	Bave se	Mean	10,41	,232
		Median	10			Median	10	
		Variance	15,68			Variance	10,33	
		SD	3,96			SD	3,215	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	22			Maximum	29	
		Range	16			Range	23	
		Interquartile Range	6			Interquartile Range	2	
		Skewness	,586	,321		Skewness	2,02	,176
		Kurtosis	-,603	,459		Kurtosis	6,9	,350
Sportske rekreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	10,71	,3205	Bave se	Mean	10,77	,262
		Median	10			Median	10	
		Variance	13,76			Variance	11,426	
		SD	3,71			SD	3,38	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	23			Maximum	29	
		Range	17			Range	23	
		Interquartile Range	4,25			Interquartile Range	3	
		Skewness	,984	,209		Skewness	1,739	,188
		Kurtosis	,513	,416		Kurtosis	5,057	,375
Kreativne aktivnosti	Ne bave se	Mean	11,52	,345	Bave se	Mean	10,08	,223
		Median	10,5			Median	10	
		Variance	16,44			Variance	8,124	
		SD	4,054			SD	2,85	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	23			Maximum	29	
		Range	17			Range	23	
		Interquartile Range	6,25			Interquartile Range	2	
		Skewness	,636	,206		Skewness	2,47	,191
		Kurtosis	-,414	,41		Kurtosis	12,142	,379
Kulturno – Edukacijske aktivnosti	Ne bave se	Mean	11,93	,398	Bave se	Mean	9,84	,286
		Median	11			Median	10	
		Variance	18,61			Variance	6,72	
		SD	4,31			SD	2,59	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	29			Maximum	23	
		Range	23			Range	17	
		Interquartile Range	6,5			Interquartile Range	3	
		Skewness	,833	,224		Skewness	2,158	,266
		Kurtosis	,800	,444		Kurtosis	8,613	,526
Zabavne aktivnosti	Ne bave se	Mean	11,71	,498	Bave se	Mean	10,35	,196
		Median	10			Median	10	
		Variance	21,64			Variance	8,21	
		SD	4,65			SD	2,86	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	29			Maximum	19	
		Range	23			Range	13	
		Interquartile Range	6			Interquartile Range	2	
		Skewness	1,092	,258		Skewness	,984	,167
		Kurtosis	1,162	,511		Kurtosis	,877	,332

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 112: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na samoprocjenu zadržanih i novih aktivnosti u zajednici nakon umirovljenja.

FAZE	Razina aktivnosti		Statistic	Std. error	Razina aktivnosti		Statistic	Std. error
Faza pripreme	malo	Mean	16,25	,57	puno	Mean	28,32	,332
		Median	17			Median	28	
		Variance	36,74			Variance	16,46	
		SD	6,061			SD	4,057	
		Minimum	7			Minimum	9	
		Maximum	33			Maximum	34	
		Range	26			Range	25	
		Skewness	,506	,227		Skewness	-1,915	,199
	Kurtosis	-,038	,451	Kurtosis	5,982	,395		
	srednje	Mean	20,55	1,23				
		Median	20					
		Variance	57,71					
		SD	7,59					
		Minimum	7					
		Maximum	35					
		Range	28					
Skewness		,073	,383					
Kurtosis	-,953	,750						
Faza medenog mjeseca	malo	Mean	13,42	,554	puno	Mean	23,89	,268
		Median	11			Median	25	
		Variance	34,74			Variance	10,7	
		SD	5,59			SD	3,27	
		Minimum	6			Minimum	10	
		Maximum	27			Maximum	29	
		Range	21			Range	19	
		Skewness	,478	,227		Skewness	-,585	,199
	Kurtosis	-1,088	,451	Kurtosis	,580	,395		
	srednje	Mean	19,34	,891				
		Median	20					
		Variance	30,17					
		SD	5,49					
		Minimum	6					
		Maximum	30					
		Range	24					
Skewness		-,479	,383					
Kurtosis	-,282	,750						
Faza stabilnosti	malo	Mean	32,38	1,13	puno	Mean	65,4	,306
		Median	27			Median	66	
		Variance	145,84			Variance	14,02	
		SD	12,07			SD	3,745	
		Minimum	15			Minimum	51	
		Maximum	61			Maximum	70	
		Range	46			Range	19	
		Skewness	,582	,227		Skewness	-1,418	,199
	Kurtosis	-,944	,451	Kurtosis	2,138	,395		
	srednje	Mean	47,07	2,01				
		Median	48					
		Variance	155,048					
		SD	12,45					
		Minimum	20					
		Maximum	68					
		Range	48					
Skewness		-,670	,383					
Kurtosis	-,200	,750						
		Mean	12,48	,255		Mean	12,3	,183

Faza razočaranja	malo	Median	13		puno	Median	13	
		Variance	7,37			Variance	4,99	
		SD	2,716			SD	2,23	
		Minimum	3			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	12			Range	12	
		Skewness	-1,081	,227		Skewness	-1,766	,199
	Kurtosis	,769	,451	Kurtosis	3,642	,395		
	srednje	Mean	11,23	,477				
		Median	12					
		Variance	8,67					
		SD	2,94					
		Minimum	6					
		Maximum	15					
Range		9						
Skewness	-,225	,383						
Kurtosis	-1,074	,750						
Terminalna faza	malo	Mean	32,32	,535	puno	Mean	11,14	,392
		Median	33			Median	10	
		Variance	32,43			Variance	22,91	
		SD	5,69			SD	4,787	
		Minimum	10			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	35	
		Range	30			Range	27	
	Skewness	-,998	,227	Skewness	3,11	,199		
	Kurtosis	1,148	,451	Kurtosis	10,9	,395		
	srednje	Mean	27,02	1,29				
		Median	27,5					
		Variance	63,43					
		SD	7,96					
		Minimum	9					
Maximum		38						
Range		29						
Skewness	-,654	,383						
Kurtosis	-,147	,750						
Faza radne reaktivacije	malo	Mean	10,96	,35	puno	Mean	9,96	,226
		Median	10			Median	10	
		Variance	13,89			Variance	7,65	
		SD	3,72			SD	2,76	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	22			Maximum	29	
		Range	16			Range	23	
	Skewness	,679	,227	Skewness	3,23	,199		
	Kurtosis	-,317	,451	Kurtosis	17,87	,395		
	srednje	Mean	13,15	,711				
		Median	13					
		Variance	19,21					
		SD	4,38					
		Minimum	6					
Maximum		20						
Range		14						
Skewness	-,11	,383						
Kurtosis	-1,16	,750						

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 118: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške obitelji.

FAZE	Socijalna podrška obitelji	Statistic	Std. error	Socijalna podrška obitelji	Statistic	Std. error		
Faza pripreme	Slaba	Mean	14,66	2,4	Vrlo česta	Mean	20,8	1,09
		Median	16			Median	20	
		Variance	17,33			Variance	54,96	
		SD	4,16			SD	7,41	
		Minimum	10			Minimum	8	
		Maximum	18			Maximum	33	
		Range	8			Range	26	
		Interquartile Range				Interquartile Range	12,25	
		Skewness	-1,293	1,225		Skewness	,049	,350
	Kurtosis			Kurtosis	-,874	,688		
	Povremena	Mean	15,17	,806	Stalna	Mean	26,24	,474
		Median	16			Median	28	
		Variance	30,57			Variance	40,71	
		SD	5,52			SD	6,38	
		Minimum	7			Minimum	8	
		Maximum	33			Maximum	35	
		Range	28			Range	27	
		Interquartile Range	8			Interquartile Range	5	
		Skewness	1,015	,347		Skewness	-1,456	,181
	Kurtosis	2,521	,681	Kurtosis	1,502	,359		
	Česta	Mean	16,26	1,23				
		Median	18					
		Variance	35,29					
		SD	5,94					
		Minimum	8					
		Maximum	29					
		Range	21					
		Interquartile Range	9					
Skewness		,300	,481					
Kurtosis	-,778	,935						
Faza medenog mjeseca	Slaba	Mean	13,33	3,28	Vrlo česta	Mean	17,89	,79
		Median	15			Median	19	
		Variance	32,33			Variance	28,72	
		SD	5,68			SD	5,35	
		Minimum	7			Minimum	8	
		Maximum	18			Maximum	27	
		Range	11			Range	19	
		Interquartile Range				Interquartile Range	7	
		Skewness	-1,206	1,225		Skewness	-,555	,350
	Kurtosis			Kurtosis	-,674	,688		
	Povremena	Mean	10,25	,728	Stalna	Mean	23,01	,303
		Median	9			Median	23	
		Variance	24,97			Variance	16,67	
		SD	4,99			SD	4,08	
		Minimum	6			Minimum	10	
		Maximum	23			Maximum	30	
		Range	17			Range	20	
		Interquartile Range	5			Interquartile Range	5	
		Skewness	1,492	,347		Skewness	-,86	,181
	Kurtosis	1,267	,681	Kurtosis	,832	,359		
	Mean	13,08	1,174					

	Česta	Median	10					
		Variance	31,71					
		SD	5,63					
		Minimum	7					
		Maximum	27					
		Range	20					
		Interquartile Range	6					
		Skewness	1,403	,481				
Kurtosis	1,038	,935						
Faza stabilnosti	Slaba	Mean	30	7,63	Vrlo česta	Mean	44,52	1,863
		Median	35			Median	46,5	
		Variance	175			Variance	159,81	
		SD	13,22			SD	12,64	
		Minimum	15			Minimum	22	
		Maximum	40			Maximum	66	
		Range	25			Range	44	
		Interquartile Range				Interquartile Range	15,75	
	Skewness	-1,458	1,225	Skewness	-,304	,350		
	Kurtosis			Kurtosis	-,753	,688		
	Povremena	Mean	25,85	1,288	Stalna	Mean	61,66	,729
		Median	23			Median	66	
		Variance	78,043			Variance	96,21	
		SD	8,834			SD	9,808	
		Minimum	18			Minimum	24	
		Maximum	52			Maximum	70	
		Range	34			Range	46	
		Interquartile Range	7			Interquartile Range	8	
	Skewness	1,696	,347	Skewness	-2,061	,181		
	Kurtosis	1,911	,681	Kurtosis	4,121	,359		
	Česta	Mean	29,52	2,08				
		Median	24					
		Variance	100,17					
		SD	10					
		Minimum	20					
		Maximum	53					
		Range	33					
		Interquartile Range	15					
Skewness	1,004	,481						
Kurtosis	-,184	,935						
Faza razočaranja	Slaba	Mean	11,33	2,33	Vrlo česta	Mean	11	,422
		Median	12			Median	12	
		Variance	16,33			Variance	8,205	
		SD	4,041			SD	2,864	
		Minimum	7			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	8			Range	12	
		Interquartile Range				Interquartile Range	5	
	Skewness	-,722	1,225	Skewness	-,892	,350		
	Kurtosis			Kurtosis	,718	,688		
	Povremena	Mean	13,36	,371	Stalna	Mean	12,06	,177
		Median	15			Median	13	
		Variance	6,49			Variance	5,702	
		SD	2,54			SD	2,387	
		Minimum	5			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	10			Range	12	
		Interquartile Range	3			Interquartile Range	2	
Skewness	-1,798	,347	Skewness	-1,372	,181			

	Česta	Kurtosis	2,8	,681		Kurtosis	1,817	,359
		Mean	13,3	,504				
		Median	12					
		Variance	5,85					
		SD	2,42					
		Minimum	8					
		Maximum	15					
		Range	7					
		Interquartile Range	5					
		Skewness	-,391	,481				
Kurtosis	-1,321	,935						
Treminalna faza	Slaba	Mean	29,33	5,23	Vrlo česta	Mean	28,04	1,145
		Median	28			Median	29	
		Variance	82,33			Variance	60,3	
		SD	9,07			SD	7,76	
		Minimum	21			Minimum	8	
		Maximum	39			Maximum	39	
		Range	18			Range	31	
		Interquartile Range				Interquartile Range	7,25	
		Skewness	,647	1,225		Skewness	-,993	,350
		Kurtosis				Kurtosis	,775	,688
	Povremena	Mean	34,4	,873	Stalna	Mean	14,5	,646
		Median	37			Median	10	
		Variance	35,89			Variance	75,6	
		SD	5,99			SD	8,69	
		Minimum	10			Minimum	8	
		Maximum	40			Maximum	39	
		Range	30			Range	31	
		Interquartile Range	6			Interquartile Range	6,5	
		Skewness	-2,301	,347		Skewness	1,459	,181
		Kurtosis	6,317	,681		Kurtosis	,758	,359
	Česta	Mean	31,3	1,067		Mean		
		Median	32			Median		
		Variance	26,22			Variance		
		SD	5,12			SD		
		Minimum	18			Minimum		
		Maximum	38			Maximum		
		Range	20			Range		
		Interquartile Range	8			Interquartile Range		
Skewness		-1,054	,481	Skewness				
Kurtosis		1,334	,935	Kurtosis				
Faza radne reaktivacije	Slaba	Mean	14,66	1,85	Vrlo česta	Mean	12,39	,634
		Median	16			Median	13	
		Variance	10,33			Variance	18,51	
		SD	3,21			SD	4,3	
		Minimum	11			Minimum	6	
		Maximum	17			Maximum	19	
		Range	6			Range	13	
		Interquartile Range				Interquartile Range	7,25	
		Skewness	-1,545	1,225		Skewness	-,172	,350
	Kurtosis			Kurtosis	-1,154	,688		
	Povremena	Mean	10,21	,385	Stalna	Mean	10,42	,247
		Median	9			Median	10	
		Variance	6,66			Variance	11,09	
		SD	2,645			SD	3,33	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	18			Maximum	29	
		Range	12			Range	23	
		Interquartile Range	2			Interquartile Range	2	

		le Range				Range		
		Skewness	,93	,347		Skewness	2,128	,181
		Kurtosis	,721	,681		Kurtosis	6,827	,359
	Česta	Mean	10,56	,821				
		Median	10					
		Variance	15,53					
		SD	3,94					
		Minimum	6					
		Maximum	20					
		Range	14					
		Interquartile Range	7					
		Skewness	1,044	,481				
		Kurtosis	,138	,935				

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 128: Deskriptivna statistika rezultata ispitanika (N=300) na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na razinu percipirane primljene socijalne podrške prijatelja.

FAZE	Socijalna podrška prijatelja	Statistic	Std. error	Socijalna podrška obitelji	Statistic	Std. error		
Faza pripreme	Slaba	Mean	11,6	1,07	Vrlo česta	Mean	22,97	,723
		Median	11			Median	26	
		Variance	5,8			Variance	52,104	
		SD	2,408			SD	7,21	
		Minimum	9			Minimum	7	
		Maximum	15			Maximum	33	
		Range	6			Range	26	
		Interquartile Range	4,5			Interquartile Range	11	
		Skewness	,601	,913		Skewness	-,702	,245
	Kurtosis	-,945	2	Kurtosis	-,694	,485		
	Povremena	Mean	15,5	,715	Stalna	Mean	27,18	,573
		Median	17			Median	28	
		Variance	26,135			Variance	38,13	
		SD	5,11			SD	6,17	
		Minimum	7			Minimum	7	
		Maximum	33			Maximum	34	
		Range	26			Range	27	
		Interquartile Range	9			Interquartile Range	5	
		Skewness	,287	,333		Skewness	-1,715	,225
	Kurtosis	1,227	,656	Kurtosis	2,657	,446		
	Česta	Mean	19,58	1,33				
		Median	20					
		Variance	55,25					
		SD	7,43					
Minimum		9						
Maximum		35						
Range		26						
Interquartile Range		11						
Skewness		,492	,421					
Kurtosis	-,511	,821						
	Slaba	Mean	13,8	2,709	Vrlo česta	Mean	20,81	,438
		Median	13			Median	21	
		Variance	36,7			Variance	18,61	
		SD	6,05			SD	4,31	
		Minimum	6			Minimum	9	
		Maximum	22			Maximum	28	

Faza medenog mjeseca		Range	16			Range	19	
		Interquartile Range	11			Interquartile Range	5	
		Skewness	,163	,913		Skewness	-,801	,245
		Kurtosis	-,214	2		Kurtosis	,708	,485
	Povremena	Stalna	Mean	9,27	,469	Mean	23,905	,3669
			Median	9		Median	25	
			Variance	11,24		Variance	15,61	
			SD	3,35		SD	3,95	
			Minimum	6		Minimum	11	
			Maximum	21		Maximum	30	
			Range	15		Range	19	
			Interquartile Range	3		Interquartile Range	6	
			Skewness	1,763	,333	Skewness	-1,138	,225
			Kurtosis	3,548	,656	Kurtosis	1,384	,446
	Česta		Mean	15,41	,993			
			Median	17				
			Variance	30,58				
			SD	5,53				
			Minimum	7				
			Maximum	26				
Range			19					
Interquartile Range			10					
Skewness			,009	,421				
Kurtosis			-1,259	,821				
Faza stabilnosti	Slaba	Vrlo česta	Mean	28,2	4,705	Mean	55,19	1,249
			Median	22		Median	59	
			Variance	110,7		Variance	151,326	
			SD	10,52		SD	12,3	
			Minimum	19		Minimum	23	
			Maximum	42		Maximum	69	
			Range	23		Range	46	
			Interquartile Range	19,5		Interquartile Range	19,5	
			Skewness	,687	,913	Skewness	-,838	,245
			Kurtosis	-2,533	2	Kurtosis	-,025	,485
	Povremena	Stalna	Mean	24,607	1,165	Mean	62,99	,834
			Median	23		Median	66	
			Variance	69,243		Variance	80,84	
			SD	8,32		SD	8,99	
			Minimum	15		Minimum	24	
			Maximum	65		Maximum	70	
			Range	50		Range	46	
			Interquartile Range	4		Interquartile Range	6	
			Skewness	3,13	,333	Skewness	-2,725	,225
			Kurtosis	11,65	,656	Kurtosis	8,053	,446
	Česta		Mean	36,67	2,13			
			Median	38				
			Variance	141,49				
			SD	11,89				
			Minimum	19				
			Maximum	64				
			Range	45				
			Interquartile Range	21				
Skewness			,267	,421				
Kurtosis			-,631	,821				
	Slaba	Vrlo česta	Mean	11,2	,9165	Mean	11,47	,258
			Median	10		Median	12	
			Variance	4,2		Variance	6,481	
			SD	2,049		SD	2,545	

Faza razočaranja		Minimum	7			Minimum	3	
		Maximum	15			Maximum	15	
		Range	5			Range	12	
		Interquartile Range	3,5			Interquartile Range	3	
		Skewness	-1,022	,913		Skewness	-1,232	,245
		Kurtosis	,918	2		Kurtosis	1,822	,485
	Povremena	Stalna	Mean	14,01	,269	Mean	12,2	,2205
			Median	15		Median	13	
			Variance	3,7		Variance	5,64	
			SD	1,923		SD	2,37	
			Minimum	5		Minimum	6	
			Maximum	15		Maximum	15	
			Range	10		Range	9	
			Interquartile le Range	1		Interquartile Range	3	
			Skewness	-3,206	,333	Skewness	-1,355	,225
			Kurtosis	11,908	,656	Kurtosis	1,356	,446
	Česta		Mean	12,12	,485			
			Median	12				
			Variance	7,316				
			SD	2,704				
Minimum			7					
Maximum			15					
Range			8					
Interquartile Range			5					
Skewness	-,276	,421						
Kurtosis	-1,380	,821						
Treminalna faza	Slaba	Vrlo česta	Mean	33	2,12	Mean	20,24	1,017
			Median	31		Median	20	
			Variance	22,5		Variance	100,41	
			SD	4,743		SD	10,02	
			Minimum	28		Minimum	8	
			Maximum	39		Maximum	37	
			Range	11		Range	29	
			Interquartile Range	9		Interquartile Range	20	
			Skewness	,468	,913	Skewness	,153	,245
			Kurtosis	-2,385	2	Kurtosis	-1,642	,485
	Povremena	Stalna	Mean	34,31	,894	Mean	12,82	,674
			Median	37		Median	10,5	
			Variance	40,78		Variance	52,75	
			SD	6,38		SD	7,26	
			Minimum	10		Minimum	8	
			Maximum	40		Maximum	39	
			Range	30		Range	31	
			Interquartile le Range	5		Interquartile Range	5	
	Skewness	-2,503	,333	Skewness	2,012	,225		
	Kurtosis	6,631	,656	Kurtosis	3,328	,446		
	Česta		Mean	31,38	1,032			
			Median	31				
			Variance	33,045				
			SD	5,74				
			Minimum	18				
			Maximum	39				
Range			21					
Interquartile Range			9					
Skewness	-,465	,421						
Kurtosis	-,643	,821						
		Mean	10,8	1,157		Mean	12,68	,361
		Median	10			Median	11	

Faza radne reaktivacije	Slaba	Variance	6,7		Vrlo česta	Variance	12,69	
		SD	2,588			SD	3,563	
		Minimum	8			Minimum	6	
		Maximum	14			Maximum	23	
		Range	6			Range	17	
		Interquartile Range	5			Interquartile Range	5	
		Skewness	,363	,913		Skewness	,556	,245
	Kurtosis	-2,413	2	Kurtosis	-,246	,485		
	Povremena	Mean	9,27	,369	Stalna	Mean	9,68	,282
		Median	9			Median	9	
		Variance	6,963			Variance	9,242	
		SD	2,638			SD	3,04	
		Minimum	6			Minimum	6	
		Maximum	20			Maximum	29	
		Range	14			Range	23	
		Interquartile Range	3			Interquartile Range	2	
		Skewness	1,668	,333		Skewness	3,185	,225
	Kurtosis	4,672	,656	Kurtosis	15,56	,446		
	Česta	Mean	11,06	,698				
		Median	10					
		Variance	15,129					
		SD	3,889					
		Minimum	6					
		Maximum	19					
		Range	13					
		Interquartile Range	7					
		Skewness	,326	,421				
Kurtosis	-,795	,821						

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Prilog F: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta

Tablica 45: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika.

FAZE	Razina obrazovanja	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Bez škole	,190	4	-	,991	4	,962
	Osnovna škola	,100	54	,200*	,972	54	,242
	Srednja škola	,142	101	,000	,912	101	,000
	Viša škola	,263	56	,000	,884	56	,000
	Visoka škola	,304	81	,000	,808	81	,000
	Mag./Dr.	,278	4	-	,852	4	,233
Faza medenog mjeseca	Bez škole	,215	4	-	,945	4	,688
	Osnovna škola	,153	54	,003	,910	54	,001
	Srednja škola	,141	101	,000	,918	101	,000
	Viša škola	,185	56	,000	,880	56	,000
	Visoka škola	,190	81	,000	,846	81	,000
	Mag./Dr.	,185	4	-	,972	4	,855
Faza stabilnosti	Bez škole	,270	4	-	,871	4	,302
	Osnovna škola	,174	54	,000	,903	54	,000
	Srednja škola	,152	101	,000	,871	101	,000
	Viša škola	,266	56	,000	,739	56	,000
	Visoka škola	,293	81	,000	,659	81	,000
	Mag./Dr.	,170	4	-	,988	4	,948
Faza razočaranja	Bez škole	,250	4	-	,895	4	,405
	Osnovna škola	,180	54	,000	,873	54	,000
	Srednja škola	,207	101	,000	,829	101	,000
	Viša škola	,221	56	,000	,849	56	,000
	Visoka škola	,209	81	,000	,854	81	,000
	Mag./Dr.	,210	4	-	,982	4	,911
Terminalna faza	Bez škole	,207	4	-	,968	4	,829
	Osnovna škola	,200	54	,000	,830	54	,000
	Srednja škola	,168	101	,000	,849	101	,000
	Viša škola	,257	56	,000	,788	56	,000
	Visoka škola	,291	81	,000	,821	81	,000
	Mag./Dr.	,310	4	-	,916	4	,515
Faza radne reaktivacije	Bez škole	,347	4	-	,807	4	,115
	Osnovna škola	,189	54	,000	,979	54	,001
	Srednja škola	,210	101	,000	,869	101	,000
	Viša škola	,155	56	,002	,931	56	,003

	Visoka škola	,222	81	,000	,881	81	,000
	Mag./Dr.	,229	4	-	,909	4	,000

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors significance Correction.

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 55: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na vrstu umirovljenja.

FAZE	Vrsta umirovljenja	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Redovna starosna	,259	181	,000	,850	181	,000
	Poticaj poslodavca	,240	35	,000	,914	35	,010
	Zdravstveni problemi	,134	28	,200*	,960	28	,355
	Poticaj zaposlenika	,145	18	,200*	,942	18	,310
	Obiteljska mirovina	,163	12	,200*	,922	12	,299
	Invalidska mirovina	,180	26	,030	,908	26	,024
Faza medenog mjeseca	Redovna starosna	,146	181	,000	,896	181	,000
	Poticaj poslodavca	,163	35	,020	,904	35	,005
	Zdravstveni problemi	,234	28	,000	,902	28	,013
	Poticaj zaposlenika	,158	18	,200*	,926	18	,163
	Obiteljska mirovina	,236	12	,063	,879	12	,086
	Invalidska mirovina	,287	26	,000	,840	26	,001
Faza stabilnosti	Redovna starosna	,256	181	,000	,753	181	,000
	Poticaj poslodavca	,220	35	,000	,891	35	,002
	Zdravstveni problemi	,252	28	,000	,849	28	,001
	Poticaj zaposlenika	,140	18	,200*	,912	18	,093
	Obiteljska mirovina	,338	12	,000	,760	12	,003
	Invalidska mirovina	,229	26	,001	,849	26	,001
Faza razočaranja	Redovna starosna	,217	181	,000	,875	181	,000
	Poticaj poslodavca	,202	35	,001	,806	35	,000
	Zdravstveni problemi	,232	28	,000	,818	28	,000
	Poticaj zaposlenika	,224	18	,018	,844	18	,007
	Obiteljska mirovina	,277	12	,012	,697	12	,001
	Invalidska mirovina	,230	26	,001	,863	26	,003
Terminalna faza	Redovna starosna	,258	181	,000	,770	181	,000
	Poticaj poslodavca	,178	35	,007	,833	35	,000
	Zdravstveni problemi	,171	28	,035	,757	28	,000
	Poticaj zaposlenika	,099	18	,200*	,968	18	,759
	Obiteljska mirovina	,261	12	,023	,771	12	,004
	Invalidska mirovina	,266	26	,000	,749	26	,000

Faza radne reaktivacije	Redovna starosna	,207	181	,000	,899	181	,000
	Poticaj poslodavca	,193	35	,002	,905	35	,005
	Zdravstveni problemi	,174	28	,029	,936	28	,090
	Poticaj zaposlenika	,132	18	,200*	,938	18	,273
	Obiteljska mirovina	,433	12	,000	,493	12	,000
	Invalidska mirovina	,234	26	,001	,849	26	,001
*. This is a lower bound of the true significance. a. Lilliefors significance Correction.							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 74: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na samoprocjenu doživljaja fizičkog zdravlja.

FAZE	Fizičko zdravlje	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Slabo	-	-	-	-	-	-
	Dovoljno	,214	7	,200*	,944	7	,673
	Dobro	,187	243	,000	,932	243	,000
	Vrlo dobro	,228	49	,000	,842	49	,000
	Odlično	-	1	-	-	1	-
Faza medenog mjeseca	Slabo	-	-	-	-	-	-
	Dovoljno	,235	7	,200*	,891	7	,282
	Dobro	,168	243	,000	,915	243	,000
	Vrlo dobro	,256	49	,000	,885	49	,001
	Odlično	-	1	-	-	1	-
Faza stabilnosti	Slabo	-	-	-	-	-	-
	Dovoljno	,150	7	,200*	,965	7	,857
	Dobro	,207	243	,000	,830	243	,000
	Vrlo dobro	,191	49	,002	,875	49	,001
	Odlično	-	1	-	-	1	-
Faza raočarajna	Slabo	-	-	-	-	-	-
	Dovoljno	,192	7	,200*	,896	7	,308
	Dobro	,192	243	,000	,869	243	,000
	Vrlo dobro	,230	49	,000	,885	49	,001
	Odlično	-	1	-	-	1	-
Terminalna faza	Slabo	-	-	-	-	-	-
	Dovoljno	,170	7	,200*	,931	7	556
	Dobro	,217	243	,000	,835	243	,000
	Vrlo dobro	,159	49	,021	,892	49	,002
	Odlično	-	1	-	-	1	-
Faza radne	Slabo	-	-	-	-	-	-

reaktivacije	Dovoljno	,300	7	,057	,846	7	,113
	Dobro	,219	243	,000	,880	243	,000
	Vrlo dobro	,158	49	,023	,946	49	,081
	Odlično	-	1	-	-	1	-

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors significance Correction

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

Tablica 99: Rezultati Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilkova testa normaliteta distribucije rezultata na Upitniku faktora prilagodbe na umirovljenje obzirom na samoprocjenu vrste socijalne uključenosti u lokalnoj zajednici.

FAZE	Humanitarni rad	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,110	184	,000	,943	184	,000
	Bave se	,204	116	,000	,816	116	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,149	184	,000	,917	184	,000
	Bave se	,182	116	,001	,844	116	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,163	184	,000	,892	184	,000
	Bave se	,251	116	,000	,759	116	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,189	184	,000	,879	184	,000
	Bave se	,200	116	,000	,806	116	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,166	184	,000	,858	184	,000
	Bave se	,300	116	,000	,606	116	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,191	184	,000	,914	184	,000
	Bave se	,317	116	,000	,649	116	,000
FAZE	Volontiranje	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,097	193	,000	,945	193	,000
	Bave se	,268	107	,000	,819	107	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,140	193	,000	,922	193	,000
	Bave se	,157	107	,000	,922	107	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,157	193	,000	,898	193	,000
	Bave se	,288	107	,000	,706	107	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,194	193	,000	,877	193	,000
	Bave se	,199	107	,000	,842	107	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,153	193	,000	,869	193	,000
	Bave se	,280	107	,000	,686	107	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,193	193	,000	,912	193	,000
	Bave se	,256	107	,000	,788	107	,000
FAZE	Honorarni rad	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,153	242	,000	,938	242	,000
	Bave se	,265	58	,000	,804	58	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,150	242	,000	,915	242	,000
	Bave se	,197	58	,000	,907	58	,000

Faza stabilnosti	Ne bave se	,166	242	,000	,876	242	,000
	Bave se	,307	58	,000	,722	58	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,199	242	,000	,871	242	,000
	Bave se	,195	58	,000	,860	58	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,179	242	,000	,861	242	,000
	Bave se	,250	58	,000	,704	58	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,186	242	,000	,911	242	,000
	Bave se	,289	58	,001	,777	58	,001
FAZE	Hobiji	Kolmogorov-Smimov^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,105	83	,024	,947	83	,002
	Bave se	,240	217	,000	,878	217	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,138	83	,000	,941	83	,001
	Bave se	,185	217	,000	,873	217	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,183	83	,000	,932	83	,000
	Bave se	,259	217	,000	,732	217	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,172	83	,000	,906	83	,000
	Bave se	,225	217	,000	,830	217	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,125	83	,000	,884	83	,000
	Bave se	,260	217	,000	,785	217	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,133	83	,001	,930	83	,000
	Bave se	,217	217	,000	,863	217	,000
FAZE	Član udruge	Kolmogorov-Smimov^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,093	141	,004	,944	141	,000
	Bave se	,205	159	,000	,875	159	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,167	141	,000	,927	141	,000
	Bave se	,142	159	,000	,867	159	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,178	141	,000	,910	141	,000
	Bave se	,251	159	,000	,670	159	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,164	141	,000	,871	141	,000
	Bave se	,237	159	,000	,821	159	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,132	141	,000	,872	141	,000
	Bave se	,269	159	,000	,681	159	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,157	141	,000	,921	141	,000
	Bave se	,209	159	,000	,853	159	,000
FAZE	Obitelj	Kolmogorov-Smimov^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,119	67	,019	,937	67	,002
	Bave se	,215	233	,000	,899	233	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,171	67	,000	,926	67	,001
	Bave se	,179	233	,000	,883	233	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,144	67	,001	,943	67	,004
	Bave se	,243	233	,000	,771	233	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,155	67	,000	,894	67	,000
	Bave se	,199	233	,000	,865	233	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,125	67	,011	,894	67	,000
	Bave se	,247	233	,000	,804	233	,000

Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,120	67	,017	,965	67	,056
	Bave se	,225	233	,000	,845	233	,000
FAZE	Klub/ sindikat umirovljenika	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,101	124	,004	,944	124	,000
	Bave se	,250	176	,000	,865	176	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,168	124	,000	,928	124	,000
	Bave se	,171	176	,000	,852	176	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,190	124	,000	,907	124	,000
	Bave se	,259	176	,000	,674	176	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,166	124	,000	,868	124	,000
	Bave se	,228	176	,000	,840	176	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,127	124	,000	,892	124	,000
	Bave se	,284	176	,000	,706	176	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,152	124	,000	,933	124	,000
	Bave se	,241	176	,000	,805	176	,000
FAZE	Čitaonice – knjižnice	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,095	109	,018	,950	109	,000
	Bave se	,241	191	,000	,868	191	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,158	109	,000	,928	109	,000
	Bave se	,171	191	,000	,867	191	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,199	109	,000	,897	109	,000
	Bave se	,243	191	,000	,735	191	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,178	109	,000	,875	109	,000
	Bave se	,237	191	,000	,840	191	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,135	109	,000	,878	109	,000
	Bave se	,279	191	,000	,755	191	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,157	109	,000	,934	109	,000
	Bave se	,223	191	,000	,830	191	,000
FAZE	Rekreativne aktivnosti	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,106	134	,001	,956	134	,000
	Bave se	,251	166	,000	,840	166	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,174	134	,000	,918	134	,000
	Bave se	,116	166	,000	,891	166	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,206	134	,000	,866	134	,000
	Bave se	,223	166	,000	,789	166	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,193	134	,000	,831	134	,000
	Bave se	,229	166	,000	,862	166	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,180	134	,000	,831	134	,000
	Bave se	,249	166	,000	,775	166	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,193	134	,000	,908	134	,000
	Bave se	,214	166	,000	,852	166	,000
FAZE	Kreativne aktivnosti	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,088	138	,011	,960	138	,000
	Bave se	,272	162	,000	,797	162	,000

Medenog mjeseca	Ne bave se	,163	138	,000	,930	138	,000
	Bave se	,140	162	,000	,880	162	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,184	138	,000	,907	138	,000
	Bave se	,246	162	,000	,679	162	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,190	138	,000	,849	138	,000
	Bave se	,247	162	,000	,829	162	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,123	138	,000	,891	138	,000
	Bave se	,273	162	,000	,660	162	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,161	138	,000	,938	138	,000
	Bave se	,231	162	,000	,801	162	,000
FAZE	Edukacijske aktivnosti	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,079	117	,068	,965	117	,004
	Bave se	,203	183	,000	,850	183	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,168	117	,000	,931	117	,000
	Bave se	,178	183	,000	,885	183	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,176	117	,000	,915	117	,000
	Bave se	,267	183	,000	,738	183	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,163	117	,000	,875	117	,000
	Bave se	,245	183	,000	,763	183	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,114	117	,001	,821	117	,000
	Bave se	,280	183	,000	,612	183	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,143	117	,000	,932	117	,000
	Bave se	,230	183	,000	,804	183	,000
FAZE	Zabavne aktivnosti	Kolmogorov-Smimov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Faza pripreme	Ne bave se	,076	87	,200*	,963	87	,013
	Bave se	,252	213	,000	,864	213	,000
Medenog mjeseca	Ne bave se	,181	87	,000	,928	87	,000
	Bave se	,203	213	,000	,855	213	,000
Faza stabilnosti	Ne bave se	,180	87	,000	,908	87	,000
	Bave se	,244	213	,000	,758	213	,000
Faza razočaranja	Ne bave se	,205	87	,000	,820	87	,000
	Bave se	,223	213	,000	,866	213	,000
Terminalna faza	Ne bave se	,138	87	,000	,915	87	,000
	Bave se	,270	213	,000	,777	213	,000
Faza radne reaktivacije	Ne bave se	,187	87	,000	,905	87	,000
	Bave se	,199	213	,000	,906	213	,000
a. Lilliefors significance Correction							

Izvor: Vlastiti izvor 2018.

IZJAVA O AVTORSTVU

ALMA MATER
EUROPAEA
ECM

07

IZJAVA O AVTORSKEM DELU IN ISTOVETNOSTI TISKANE IN ELEKTRONSKE VERZIJE ZAKLJUČNEGA DELA

Priimek in ime študenta	Želimir Bertić
Vpisna številka	31143002
Študijski program	Socijalna gerontologija
Naslov zaključnega dela:	Socijalni čimbenici prilagodbe na umirovljenje kod starijih osoba
Naslov v angleščini:	Social Factors of Adjustment to Retirement of Elderly People
Mentor:	prof. dr. Mladen Havelka
Somentor:	
Mentor iz podjetja:	

S podpisom izjavljam da:

- Je predloženo zaključno delo z naslovom SOCIJALNI ČIMBENICI PRILAGODBE NA UMIROVLJENJE KOD STARIJIH OSOBA izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- Sem poskrbel/a da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženem delu navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- Se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata, bodisi v obliki dobesednega parafraziranja, bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oziroma ideje predstavljene kot moje lastne, kaznivo po zakonu (Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah, UrL RS št. 139/2006 s spremembami),
- V primeru kršitve zgoraj navedenega zakona prevzemam vso moralno, kazensko in odškodninsko odgovornost,

Podpisani-a Želimir Bertić izjavljam, da sem za potrebe arhiviranja oddal/a elektronsko verzijo zaključnega dela v Digitalno knjižnico. Zaključno delo sem izdelal-a sam-a ob pomoči mentorja. V skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/2007) dovoljujem, da se zgoraj navedeno zaključno delo objavi na portalu Digitalne knjižnice. Prav tako dovoljujem objavo osebnih podatkov vezanih na zaključek študija (ime, priimek, leto in kraj rojstva, datum diplomiranja, naslov diplomskega dela) na spletnih straneh in v publikacijah Alma Mater.

Tiskana verzija zaključnega dela je istovetna elektronski verziji, ki sem jo oddal/a za objavo v Digitalno knjižnico.

Datum in kraj:

24.9.2018, BJELOVAR

Podpis študent/ke:

Želimir Bertić

POTVRDA O LEKTORIRANJU

ALMA MATER
EUROPAEA
ECM

06

POTRDILO O LEKTORIRANJU

Podpisani(a)

JELENA IVEZIC

po izobrazbi (strokovni oz. znanstveni naslov)

MAGISTRA EDUKACIJE HRVATSKOGA JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

potrjujem, da sem lektoriral(a) zaključno delo študenta(ke)

ŽELIMIRA BERTIČA

z naslovom:

SOCIJALNI ČIMBENICI PRILAGODBE NA UHIROVLJENE KOD
STARŠIH OSOBA

Kraj: Bjelovar

Datum: 5. studenoga 2018.

Podpis: Jelena Ivezić

SUGLASNOSTI USTANOVA ZA PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

ALMA MATER
EUROPAEA
ECM

O8

PROŠNJA ZA PRIDOBITEV SOGLASJA ZAVODA ZA RAZISKOVANJE V OKVIRU ZAKLJUČNEGA DELA NA ALMA MATER EUROPAEA – EVROPSKI CENTER, MARIBOR

Priimek in ime študenta:	Želimir Bertić
E-pošta:	Bertic.z@gmail.com
Mobilna številka:	+385981968790
Študijski program	Socijalna gerontologija
Bolonjska stopnja (obkroži)	1. bolonjska stopnja 2. bolonjska stopnja <u>3</u> bolonjska stopnja

Na AMEU-ECM, na študijskem programu prve/druge/tretje (podčrtaj) stopnje pripravljam diplomsko/magistrsko/doktorsko (podčrtaj) delo z naslovom:

SOCIALNI DEJAVNIKI PRILAGODITVE NA UPOKOJENJE PRI STAREJŠIH OSEBAH

Pod mentorstvom: izr.prof.dr. Mladen Havelka

in somentorstvom: _____

Prosim za soglasje k izvedbi raziskave v zavodu (navedite naziv zavoda, organizacijsko enoto/področje):

DOM ZA STARIJE OSOBE BJELOVAR, Ul. Vlahe Paljetka 1, 43000, Bjelovar

Raziskovalna metodologija (navedite izbrano metodo raziskovanja, uporabljen instrument, predvideni vzorec, zagotavljanje anonimnosti in etičnosti raziskave, terminska izvedba raziskave):

Svrha istraživanja je dobiti uvid u prepoznavanje čimbenika koji su povezani sa prilagodbom na umirovljenje kod starijih osoba. Ovim istraživanjem želimo potaknuti nova razmišljanja i mogućnosti kako bi se osigurao starijim osobama fleksibilan rad ili različiti oblik dobrovoljnog rada unutar zajednice prema njihovim mogućnostima, koji bi imao pozitivan otisak na samog pojedinca i njegovu zajednicu.

Istraživanje je anonimno, provodili bi istraživanje prema vremenu kojem će odgovarati Vašim korisnicima. Istraživanje je namijenjeno za starije osobe od 65 i više godina, koje nemaju teže kognitivne i psihofizičke bolesti (poput demencije, psihička oboljenja, te potpuno nepokretne osobe).

Priloge:

• Instrument

• Potvrjena dispozicija s strani Komisije za študijske zadeve Alma Mater Europaea, AMEU

Podpis mentorja: _____

Podpis študenta: Ž. Bertić

Podpis somentorja: _____

Datum: 6.2.2018.

Datum: 6.2.2018.

SOGLASJE ZAVODA K IZVEDBI RAZISKAVE V KLINIČNEM OKOLJU

Zdravstveni/socialni /drugi zavod: DOM ZA STARIJE OSOBE BJELOVAR

Slovenska ulica 17, 2000 Maribor, Slovenija

Tel: +386 2 250 19 99 / Fax: +386 2 250 19 98 / E: info@almamater.si

www.almamater.si

Odgovorna oseba (ime, priimek, delovno mesto): Vesna Trnski, ravnatelj

tel.: 043/ 631-501, e-naslov: ravnatelj@dom-bjelovar.hr

Študentu/ki: Želimiru Bertiću (ustrezno obkrožite):

- a) Dovoljujemo opravlanje raziskave v našem zavodu in uporabo imena zavoda v zaključnem delu.
- b) Dovoljujemo objavo rezultatov raziskave v člankih in prispevkih na konferencah šole in izven
- c) Ne dovoljujemo izvedbe raziskave.

V primeru, da izvedbe raziskave ne dovoljujete, prosimo navedite razloge za vašo odločitev:

Navedite morebitne omejitve pri raziskovanju z vaše strani, predloge idr.:

Etični vidik, v primeru, da raziskava vključuje paciente (navedite sklep organa v zavodu, ki je dal soglasje k izvedbi raziskave iz etičnega vidika):

Soglasje k izvedbi raziskave je podal organ zavoda (navedite organ, številko sklepa in datum):

STRUČNI KOLEGIJ

Podpis odgovorne osebe in žig zavoda: VESNA TRNSKI

Kraj in datum: 7. 02. 2018.

PROŠNJA ZA PRIDOBITEV SOGLASJA ZAVODA ZA RAZISKOVANJE V
OKVIRU ZAKLJUČNEGA DELA NA ALMA MATER EUROPAEA – EVROPSKI CENTER, MARIBOR

Priimek in ime študenta:	Želimir Bertić
E-pošta:	Bertic.z@gmail.com
Mobilna številka:	+385981968790
Študijski program	Socijalna gerontologija
Bolonjska stopnja (obkroži)	1. bolonjska stopnja 2. bolonjska stopnja <u>3.</u> bolonjska stopnja

Na AMEU-ECM, na študijskem programu prve/druge/tretje (podčrtaj) stopnje pripravljam diplomsko/magistrsko/doktorsko (podčrtaj) delo z naslovom:

SOCIALNI DEJAVNIKI PRILAGODITVE NA UPOKOJENJE PRI STAREJŠIH OSEBAH

Pod mentorstvom: izr.prof.dr. Mladen Havelka

in somentorstvom: _____

Prosim za soglasje k izvedbi raziskave v zavodu (navedite naziv zavoda, organizacijsko enoto/področje):

DOM ZA STARIJE I NEMOČNE VITA NOVA, Klokočevac 1a, 43000 Bjelovar

Raziskovalna metodologija (navedite izbrano metodo raziskovanja, uporabljen instrument, predvideni vzorec, zagotavljanje anonimnosti in etičnosti raziskave, terminska izvedba raziskave):

Svrha istraživanja je dobiti uvid u prepoznavanje čimbenika koji su povezani sa prilagodboj na umirovljenje kod starijih osoba. Ovim istraživanjem želimo potaknuti nova razmišljanja i mogućnosti kako bi se osigurao starijim osobama fleksibilan rad ili različiti oblik dobrovoljnog rada unutar zajednice prema njihovim mogućnostima, koji bi imao pozitivan otisak na samog pojedinca i njegovu zajednicu.

Istraživanje je anonimno, provodili bi istraživanje prema vremenu kojem će odgovarati Vašim korisnicima. Istraživanje je namijenjeno za starije osobe od 65 i više godina, koje nemaju teže kognitivne i psihofizičke bolesti (poput demencije, psihička oboljenja, te potpuno nepokretne osobe).

Priloge:

Instrument

Potrjena dispozicija s strani Komisije za študijske zadeve Alma Mater Europaea, AMEU

Podpis mentorja: _____

Podpis študenta: Ž Bertić

Podpis somentorja: _____

Datum: 5.2.2018

Datum: 5.2.2018

SOGLASJE ZAVODA K IZVEDBI RAZISKAVE V KLINIČNEM OKOLJU

Zdravstveni/socialni /drugi zavod: DOM ZA STARIJE I NEMOČNE VITA NOVA BJELOVAR

Odgovorna oseba (ime, priimek, delovno mesto): Silvija Njegovac, zamjenica ravnatelja

tel.: 043/ 247-720, e-naslov: silvija@vitanova.hr

Študentu/ki: Želimiru Bertiću (ustrezno obkrožite):

- a) Dovoljujemo opravljane raziskave v našem zavodu in uporabo imena zavoda v zaključnem delu.
- b) Dovoljujemo objavo rezultatov raziskave v člankih in prispevkih na konferencah šole in izven
- c) Ne dovoljujemo izvedbe raziskave.

V primeru, da izvedbe raziskave ne dovoljujete, prosimo navedite razloge za vašo odločitev:

Navedite morebitne omejitve pri raziskovanju z vaše strani, predloge idr.:

Etični vidik, v primeru, da raziskava vključuje paciente (navedite sklep organa v zavodu, ki je dal soglasje k izvedbi raziskave iz etičnega vidika):

Soglasje k izvedbi raziskave je podal organ zavoda (navedite organ, številko sklepa in datum):

STRUČNI KOLEGIJ

Podpis odgovorne osebe in žig zavoda:

Kraj in datum: 6.2.2018, BJELOVAR

